Tarkkanen
Pyhän
kaan.
Histor.
U. B.

UNIV. BIBLIOTH.
* 1877 *
HELSINGFORS

Pyhän Raamatun

Historia.

Kansa-, Kierto- ja Sunnuntaikoulujen tarpeeksi.

Toimittanut

A. Tarkkanen.

Jywäskylässä,
Weilin ja Göös'in kirjapainossa, 1875.

Toimittajan kustantama.

87

Alkulauſe.

Jokainen, joka hyödytyksellä tahtoo opettaa lapſille Uskontoa, myöntänee ſen ſaattawan tapahtua edulliſimmin ſopiwain Raamatun lauſeiden johdolla; niiden waan tarwitſee olla lyhyitä, tarkoin walittuja ydinlauſeita. Raamatun ſanat ja totuudet muistihin terotetuina ja ſydämiin juurrutetuina owatki kalliin aarre, minkä opettaja ſaattaa oppilailleen antaa; ne owat perintö, joka ſäilyy ſilloinki, kun monet määritykſet ja tiedot owat jo ſattuneet haihtumaan; ja ne eſiintywät eläwinä elämän kokemukſiſſa, kun hätä ja koetukſet ahdiſtelewat, ja kun kaiwataan johdatusta, neuwoa, kuritusta, lohdutusta ja woimaa. Waan jos opettaja koulutunnillaan niitä terottaaki uſeampia kertoja, kuinka pian ne tawalliſesti katoowat lasten muiſtiſta, kun ei aika riitä niitä tarpeekſi ſywälle juurrutella. Tätä puutetta on koetettu palkita, antamalla oppilaiden kirjottaa niitä wihkoihinſa, woidakſeen ne tarkemmin kotona lukea; waan kuinka paljo ſiinä meneekään kalliſta aikaa hukkaan, ja miten huonosti ſe onniſtuu uſeammalle oppilaalle puuttuwan kirjotustaidon wuokſi, arwaa jokainen aſiaa tuntewa. — Tätä hankaluutta huojentaakſeni uskalliſin ujoudella ryhtyä kirjottamaan ſellaiſta oppikirjaa, joſſa olen kertonut, niin paljo kun mahdollista, Raamatun omilla ſanoilla ja ſowittanut joka kertomukſen alle ſiihen ſoweltuwia Raamatun ydinlauſeita, toiſia ainoaſti oſottamalla Raamattuun, jotta oppilailla oliſi tilaiſuus opettajanſa johdannolla harjaantua ſen käyttämiſeen. Uſeimmiſſa kohden owat lauſeet merkityt pienillä numeroilla kertomukſeſſa, että oppilaat itſe jo ſaiſiwat miettiä, miten ja mihin paikkaan lauſe ſopii ja mihin totuuteen ſe johdattaa. Ainoaſti niiſſä kohdiſſa, joiſſa lauſeet melkein yhdellä lailla koskewat koko kertomukſen ſiſältöä, owat ne jätetyt merkitſemättä. Muutamia uuden Wirſikirjan wärſyjä olen myös ſowittanut merkilliſimpiin kertomuk-

siin. Nimien ja Raamatun lauseiden kirjottamisessa, paitsi muutamissa sananuodoissa, on noudatettu Herra professori **Ingman**'in w. 1859 suomentamaa Raamattua. Käsikirjotuksen on puhdistellut y. m. autellut opettajakokelas **J. Laitinen,** jolle olen kiitollisuuden welassa. — Nyt lasken tämän kirjasen kansanwie lasten käsiin, toiwoen senki osaltaan tuottawan siunausta Suomen rakkaassa nuorisossa.

Wamsässä, Joulukuulla 1874.

A. Tarkkanen.

Sisällys.

Wanha Testamentti.

		Sivu
1.	Luominen	1.
2.	Paradisi. Adam ja Ewa	2.
3.	Syntiin lankeeminen	3.
4.	Kain ja Abel	5.
5.	Wedenpaisuminen	6.
6.	Babelin torni	8.
7.	Abrahamin kutsumus	8.
8.	Abrahamin usko. — Herra wieraana Abrahamilla	9.
9.	Sodoma ja Gomorra	11.
10.	Abrahamin koetus	12.
11.	Isakin naiminen	13.
12.	Jakob ja Esau	15.
13.	Isak siunaa poikiansa	16.
14.	Jakobin pako ja olo Labanin luona	17.
15.	Jakobin kotimatka	18.
16.	Joosefin myyminen	19.
17.	Joosefin palwelus ja wankeus	21.
18.	Joosefin ylentäminen	22.
19.	Joosefin weljet tulewat Egyptiin	23.
20.	Joosef ilmottaa itsensä	24.
21.	Jakob muuttaa Egyptiin	25.
22.	Israelin lasten orjuus. Moses syntyy	26.
23.	Moses pakenee Midianiin	27.
24.	Moses Faraon edessä	29.
25.	Lähtö Egyptistä	30.
26.	Waellus Sinaille. Lain antaminen	32.
27.	Kultainen wasikka ja lain taulut	34.
28.	Israelin lasten Jumalan palwelukseksi	35.
29.	Waellus Arabian korwessa	36.
30.	Josua	38.
31.	Israelin tuomarit. Gideon	40.
32.	Tuomari Simson	41.
33.	Rut	43.
34.	Eli ja Samuel	44.
35.	Samuel asettaa Saulin kuninkaaksi	45.
36.	Samuel woitelee Dawidin kuninkaaksi	46.
37.	Dawid ja Goljat	48.
38.	Dawid paossa	49.
39.	Saul kuolee ja Dawid kuninkaana	51.
40.	Dawidin rikos	52.

41. Absalom . . . . . Siwu 53.
42. Salomo . . . . . „ 55.
43. Waltakunnan jako. Jerobeam . . . . . „ 57.
44. Ahab ja Elias . . . . . „ 58.
45. Ahab ja Nabot. Eliaan ero . . . . . „ 59.
46. Profeta Elisa . . . . . „ 61.
47. Israelin waltakunnan häwiö . . . . . „ 63.
48. Judan wiimeiset kuninkaat . . . . . „ 64.
49. Judan waltakunnan häwiö . . . . . „ 65.
50. Daniel . . . . . „ 66.
51. Palaus Babyloniasta . . . . . „ 68.
52. Makkabealaiset . . . . . „ 69.

Lisäys Wanhaan Testamenttiin.

53. Job . . . . . „ 71.
54. Profeta Jonas . . . . . „ 72.
55. Tobias . . . . . „ 73.
56. Wanhan Testamentin kirjat . . . . . „ 75.

Uusi Testamentti.

1. Johanneksen syntymä . . . . . „ 77.
2. Jesuksen syntymän ilmotus . . . . . „ 78.
3. Jesuksen syntyminen . . . . . „ 79.
4. Jesuksen wieminen templiin . . . . . „ 80.
5. Tietäjät Itäiseltä maalta . . . . . „ 81.
6. Jesuksen pako Egyptiin . . . . . „ 82.
7. Jesus 12 wuotisena templissä . . . . . „ 83.
8. Johannes Kastaja . . . . . „ 83.
9. Jesuksen kuusaus . . . . . „ 84.
10. Jesus walitsee opetuslapsia . . . . . „ 85.
11. Wuorisaarna . . . . . „ 87.
12. Jesus ja Nikodemus . . . . . „ 89.
13. Jesus ja Samarialainen waimo . . . . . „ 90.
14. Johannes Kastajan kuolema . . . . . „ 91.
15. Jesuksen ihmetöitä . . . . . „ 92.
„ a) Häät Galilean Kanaassa . . . . . „ 92.
„ b) Jesus parantaa halwatun . . . . . „ 93.
„ c) Sairas Betestan lammikolla . . . . . „ 93.
„ d) Jesus makaa hahdessa . . . . . „ 94.
„ e) Jesus asettaa weren juoksun ja herättää Jairin tyttären . . . . . „ 95.
„ f) Jesus herättää Nain lesken pojan . . . . „ 96.
„ g) Jesus parantaa Kananealaisen tyttären . . „ 96.
„ h) Jesus parantaa 10 spitalista . . . . . „ 97.
„ i) Jesus rawitsee 5,000 miestä . . . . . „ 98.
„ j) Jesus herättää Lazaruksen . . . . . „ 99.

16. Jesuksen wertauksia . . . . . Siwu 100.
„ *a*) Neljänlainen kylwöpelto . . . . . „ 100.
„ *b*) Ohdakkeet nisuin seassa . . . . . „ 101.
„ *c*) Sinapin siemen . . . . . „ 102.
„ *d*) Kätketty tawara ja kallis päärly . . . . „ 102.
„ *e*) Rikas mies ja Lazarus . . . . . „ 103.
„ *f*) Laupeas Samarialainen . . . . . „ 104.
„ *g*) Armoton palwelia . . . . . „ 105.
„ *h*) Kadonnut lammas ja tuhlaaja poika . . „ 106.
„ *j*) Työmiehet wiinamäessä . . . . . „ 108.
„ *k*) Kuninkaan häät . . . . . „ 109.
„ *l*) Kymmenen neitsyttä . . . . . „ 110.
17. Kristuksen kirkastaminen . . . . . „ 111.
18. Syntinen waimo . . . . . „ 111.
19. Rikas nuorukainen . . . . . „ 112.
20. Jesus siunaa lapsia . . . . . „ 113.
21. Sakeus . . . . . „ 114.
22. Jesus woidellaan Betaniassa . . . . . „ 115.
23. Jesus ratsastaa Jerusalemiin . . . . . „ 116.
24. Judalaisten kaswawa kiukku. — Jesuksen puhe wiimeisestä tuomiosta . . . . . „ 117.
25. Jesus pesee opetuslastensa jalat . . . . . „ 118.
26. Jesus asettaa ehtoollisen ja ilmottaa petträjänsä „ 119.
27. Jesuksen hywästijättö puhe opetuslapsillensa . „ 120.
28. Jesus Getsemanessa . . . . . „ 122.
29. Jesus otetaan kiini ja wiedään Kaifakselle . . „ 123.
30. Pietarin kielto ja Judaan loppu . . . . . „ 125.
31. Jesus Pilatuksen edessä . . . . . „ 125.
32. Jesus ristillä . . . . . „ 127.
33. Jesus haudataan . . . . . „ 129.
34. Jesuksen ylösnouseminen . . . . . „ 130.
35. Jesus ilmestyy Emauksen tiellä . . . . . „ 131.
36. Jesus ilmottaa itsensä opetuslapsillensa . . „ 132.
37. Jesuksen taiwaasen astuminen . . . . . „ 133.
38. Apostolit saawat Pyhän Hengen . . . . . „ 134.
39. Apostolit hengellisen oikeuden edessä . . . . „ 136.
40. Stefanus . . . . . „ 138.
41. Saulukseu kääntyminen . . . . . „ 139.
42. Kornelius . . . . . „ 140.
43. Pietarin pelastus . . . . . „ 142.
44. Paawalin lähetysmatkat . . . . . „ 143.
45. Paawalin wankeus, matka Roomiin ja kuolema „ 147.

Lisäys Unteen Testamenttiin.

46. Jerusalemin häwitys . . . . . „ 150.
47. Uuden Testamentin kirjat . . . . . „ 152.
48. Lyhykäinen maatieteellinen silmäys Palestinasta „ 153.

16. Seiten wertvoll . . . . . Stück 100.
" a) Seitenzahlen fehlerhaft . . . . . " 100.
" b) Defekt nicht sofort . . . . . " 101.
" c) Einzahn fehlen . . . . . " 102.
" d) Blätter trocken in Falte brüchig . . . " 102.
" e) Blätter nicht in Ordnung . . . . . " 103.
" f) Einzelne Einmerkungen . . . . . " 104.
" g) Exemplar defekt . . . . . " 105.
" h) Exemplar kommt in Diebstahl weg . . . " 106.
" i) Exemplar beschmutzt . . . . . " 108.
" k) Exemplar beschädigt . . . . . " 108.
" l) Exemplar nicht vorhanden . . . . . " 110.
" m) Exemplar verschollen . . . . . " 110.
17. Verschiedene Fehlerkommen . . . . . " 111.
18. Exemplar vorhanden . . . . . " 111.
19. Bücher unvollständig . . . . . " 112.
20. Seine Firma ist . . . . . " 113.
21. Salve . . . . . " 114.
22. Seine Postkarten Exemplare . . . . . " 115.
23. Seine vollständige Exemplarzahl . . . . " 116.
24. Unbekannten Personen Hilfe. — Seitenzahl zu berichtigen unmöglich . . . . . " 117.
25. Seine Hefte abgeschlossen bis . . . . . " 118.
26. Seine Akten abgeschlossen in Almotten Petitionen " 119.
27. Seitenzahl Bibliothek Buch abgeschlossen . . " 120.
28. Seine Gratisexemplare . . . . . " 122.
29. Seine Adresse Firma in Postkarte Briefkopf . " 128.
30. Bibliothek Liste in Zukunft kaufen . . . . " 129.
31. Seine Bibliothek abgeschlossen . . . . . " 129.
32. Seine Visitenkarte . . . . . " 127.
33. Seine Buchhandlung . . . . . " 129.
34. Seitenzahl Bibliothek Exemplar Liste . . . " 130.
35. Seine Almotten Exemplar Exemplar Liste . . " 131.
36. Seine Almotten Adresse abgeschlossen . . . " 132.
37. Seitenzahl Exemplar Postkarten Adressen . . " 133.
38. Bibliothek kommt Bücher Exemplar . . . . " 134.
39. Bibliothek Exemplar Exemplar Adresse . . . " 136.
40. Exemplar . . . . . " 138.
41. Exemplar Exemplar Exemplar . . . . . " 139.
42. Normalzahl . . . . . " 140.
43. Bibliothek Postkarte . . . . . " 142.
44. Bibliothek Abgeschlossen . . . . . " 143.
45. Bibliothek Exemplare, Akten Bibliothek in Exemplar " 147.

Fünfte Unterschrift.

46. Verschiedene Beispiele . . . . . " 150.
47. Unsere Unterschrift Text . . . . . " 152.
48. Bibliothek unentgeltlich Firma Unterschrift " 153.

Wanha Testamentti.

1. Luominen.

(1 Moſ. k. 1: Noin 4000 wuotta e. K. ſ.)

Alussa loi Jumala taiwaan ja maan. Maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli sywyyden päällä; ja Jumalan henki liikkui wetten yli [1]). Silloin sanoi Jumala: „tulkoon walkeus!“ ja walkeus tuli. Nyt erotti Jumala walkeuden pimeydestä, ja nimitti walkeuden päiwäksi ja pimeyden yöksi. Ja tuli ehtoosta ja aamusta ensimäinen päiwä.

Sitte Jumala sanoi: „tulkoon awaruus wetten waiheelle erottamaan wesiä wesistä.“ Ja tapahtui niin. Ja Jumala nimitti awaruuden taiwaaksi. Näin tuli ehtoosta ja aamusta toinen päiwä.

Ja Jumala sanoi: „kokoontukoon wedet taiwaan alla erinomaisiin paikkoihin, niin että kuiwa näkyy.“ Ja tapahtui niin. Kuiwan Jumala nimitti maaksi ja wetten kokoukset mereksi. Jumala kaswatti maasta ruohot ja puut, jotka hedelmän kantawat lainsa mukaan. Ja tuli ehtoosta ja aamusta kolmas päiwä.

Ja Jumala sanoi: „tulkoot walot taiwaan awaruuteen erottamaan päiwää yöstä, ja olkoot merkeiksi, määräajoiksi, päiwiksi ja wuosiksi“. Ja Jumala teki kaksi suurta waloa, suuremman walon päiwää hallitsemaan ja wähemmän walon yötä hallitsemaan sekä tähdet. Ja Jumala asetti ne awaruuteen paistamaan maan päälle. Ja tuli ehtoosta ja aamusta neljäs päiwä.

Ja Jumala loi suuret walaskalat ja kaikkinaiset liikkuwaiset eläimet, joista wedet kuohuiwat, kunki lainsa mukaan, ja linnut, jotka lentäwät taiwaan alla. Ja Ju-

mala näki sen hywäksi. Ja tuli ehtoosta ja aamusta wiides päiwä.

Ja Jumala sanoi: „tuottakoon maa eläimet lainsa mukaan". Ja tapahtui niin. Näin Jumala teki pedot maalle, karjan ja kaikkinaiset matelewaiset. — Ja Jumala sanoi: „tehkäämme ihminen meidän kuwaksemme muotomme jälkeen; ja hän wallitkoon kalat meressä, taiwaan linnut, karjan ja koko maan, sekä kaikki, jotka maalla matelewat". Niin Jumala loi ihmisen omaksi kuwaksensa; Jumalan kuwaksi loi hän sen, mieheksi ja waimoksi loi hän heitä. Ja Jumala katsoi kaikkia, mitä hän tehnyt oli, ja katso, ne oliwat sangen hywät [2]). Ja tuli ehtoosta ja aamusta kuudes päiwä.

Jumala lepäsi seitsemäntenä päiwänä kaikista töistänsä. Ja Jumala siunasi seitsemännen päiwän ja pyhitti sen [3]).

---

[1]) Hebr. 11: 3. Uskon kautta me ymmärrämme, että mailma on Jumalan sanalla walmistettu, ja kaikki mitä näemme ei ole saanut alkuansa näkywäisistä. Pf. 33: 6. Joh. 1: 1—3. Pf. 9: 2. Pf. 115: 3. Mutta meidän Jumalamme on taiwaissa, mitä ikänä hän tahtoo, sen hän tekee.

[2]) Pf. 104: 24. Herra kuinka suuret ja monet owat sinun käsialasi! Sinä olet kaikki taitawasti säätänyt; maa on tawaratasi täynnä. Pf. 19: 2, 3. Rom. 11: 36. 1 Kor. 8: 6. Ilm. 4: 11.

[3]) Hebr. 4: 9, 10. Sentähden on Jumalan kansalle wielä yksi lepo tarjona. Sillä joka hänen lepoonsa on jo tullut, se lepää töistänsä, niinkun Jumalakin töistänsä.

---

2. Paratiisi. Adam ja Ewa.

(1 Mos. 2.)

Herra Jumala teki ihmisen maan tomusta ja puhalsi hänen sieramiinsa eläwän hengen: niin tuli ihminen eläwäksi sieluksi.

Ja Herra Jumala istutti paradisiin (yrttitarhan) Edenissä itäänpäin, ja kaswatti maasta kaikkinaiset puut, ihanat nähdä ja hywät syödä, ja elämän puun [1]) keskelle tarhaa, myös hywän ja pahan tiedon puun. Ja Jumala otti ihmisen ja pani hänen Paradisiin wiljelemään

ja warjelemaan sitä. Ja Jumala käski ihmistä: „syö wapaasti kaikkinaisista puista Paradisissa;[2] mutta elä syö hywän ja pahan tiedon puusta, sillä jona päiwänä sinä siitä syöt, olet sinä totisesti kuolewa".

Jumala sanoi wielä: „ei ole ihmisen hywä yksinänsä olla; minä teen hänelle awun, joka on hänelle sopiwa". Sitte toi Jumala Adamin eteen kaikkinaiset eläimet, että hän ne näkisi ja nimittäisi, ja niinkun Adam kaikkinaiset eläimet nimitti, niin ne kutsutaan. Mutta Adamille ei löytynyt apua, joka olisi hänelle sopiwa. Silloin pani Jumala Adamiin raskaan unen, ja otti hänen nukkuessaan yhden kylkiluistansa, rakensi siitä waimon ja toi sen Adamin eteen, joka ihastui ja sanoi: „tämä on nyt luu minun luustani ja liha minun lihastani, sentähden, pitää se kutsuttaman miehettäreksi, sillä hän on otettu miehestä". Sentähden pitää miehen luopua isästänsä ja äidistänsä ja waimoonsa sidottu oleman, ja he tulewat yhdeksi lihaksi".[3]

Adam oli ensimäinen mies ja Ewa ensimäinen waimo. He oliwat alasti wiattomuudessaan, sillä eiwä he tunteneet syntiä, eikä sen seurauksia, kipua, tautia ja kuolemaa.[4]

---

[1]) 1Im. 2: 7. Joka woittaa, sen annan minä syödä elämän puusta, joka keskellä Jumalan paradisia on.
[2]) Ps. 8: 7. [3]) Matth. 19: 4.
[4]) Wirsi 220: 3. Edenissä onnellisna El' ensin ihminen, Asunnossa autuuden, Oma tunto rauhallisna, Ilo, riemu mielessään, Puutosta ei misäkään.

---

3. Syntiin lankeeminen.

(1 Mos. 3 l.)

Käärme oli kawalin kaikkia eläimiä, jotka Jumala luonut oli. Se sanoi waimolle: „sanoiko Jumala, elkää syökö kaikkinaisista puista pararadisissa?" Waimo wastasi: „me syömme kyllä muitten puitten hedelmistä mutta tiedon puusta on Jumala sanonut: „elkää syökö siitä, ettette kuolisi". Käärme sanoi taas: ei suinkaan pidä teidän kuoleman; waan Jumala tietää, että jona päiwänä te syötte siitä, aukenewat teidän silmämme ja tu-

lette, miten Jumala, tietämään hywän ja pahan" [1]). Ja waimo näki siitä puusta olewan hywän syödä, ja että se oli ihana ja suloinen puu antamaan ymmärryksen, otti hän sen hedelmästä ja söi, antoi siitä myös miehellensä, ja hän söi [2]). Silloin aukeniwat heidän silmänsä ja he näkiwät olewansa alasti ja tekiwät fikunalehdistä peitteitä. Sitte kuuliwat he Jumalan äänen, joka käyskenteli tarhassa, ja he lymyiwät puitten sekaan Herran kaswoin edestä. Mutta Jumala kutsui Adamin ja sanoi hänelle: „kussas olet?" Adam sanoi: „minä kuulin sinun äänesi ja pelkäsin, sillä minä olen alasti, sentähden minä lymyin". Mutta Herra sanoi: kuka sinulle ilmotti, että olet alasti?" Etkös syönyt siitä puusta, josta kielsin sinua syömästä?" Niin sanoi Adam: „waimo, jonkas olet minulle antanut, antoi minulle ja minä söin". Silloin sanoi Jumala waimolle: „mikäs sen teit?" waimo wastasi: „käärme petti minun ja minä söin".

Silloin sanoi Jumala käärmeelle: „ettäs tämän teit, kirottu ole sinä kaikista eläimistä maalla: sinun pitää käymän watsallasi ja maata syömän. Ja minä panen wainon sinun ja waimon wälille, ja sinun siemenesi ja hänen siemenensä wälille; ja waimon siemen rikki polkee sinun päätäsi, ja sinä olet pistäwä häntä kantapäähän" [3]). Waimolle sanoi Jumalla: „sinun pitää synnyttämän lapsiasi kiwulla ja sinun pitää miehellesi alamainen oleman".

Miehelle sanoi Jumala: „ettäs tämän teit, kirottu olkoon maa sinun tähtesi. Otsasi hiessä pitää sinun elättämän itseäsi siksi ettäs jällensä tulet maaksi, josta otettuki olet; sillä sinä olet maa ja maaksi olet sinä jällensä tulewa". Ja Herra Jumala ajoi Adamin ulos paradisista ja pani Kerubimin wälkkywällä miekalla wartioimaan elämän puun tietä. — Näin tuli synti ja sen seurassa kipu ja kuolema maailmaan [4]).

---

[1]) Joh. 8: 44; Ilm. 20: 2; 12: 9. 2 Kor. 11: 2.

[2]) Jaak. 1: 15. Sitte kun himo on siittänyt, niin se synnyttää synnin; mutta koska synti täytetty on, synnyttää se kuoleman.

[3]) Hebr. 2: 14. Että siis lapsilla on liha ja weri, on hänki

samoin niistä osalliseksi tullut, että hän olisi kuoleman kautta hukuttanut sen, jolla kuoleman walta oli, se on: perkeleen. Ilm. 12: 17.

4) Wirsi 220: 5. Adam, Ewa syötyänsä tiedon puusta omenan, Häjyn käärmeen tarjooman, Pois kadotti pyhyytensä, Kaiken onnen entisen, Ilon, riemun autuuden.

Rom. 5: 12: Yhden ihmisen kautta on synti maailmaan tullut ja synnin kautta kuolema, ja niin on kuolema tullut kaikkein ihmisten päälle, että kaikki owat syntiä tehneet. Rom. 6: 23. 1 Kor. 15: 21, 22.

4. Kain ja Abel.

(1 Mos. 4.)

Adam ja Ewa saiwat kaksi poikaa: ensimäisen nimi oli Kain ja toisen Abel. Abel tuli lampuriksi, mutta Kain peltomieheksi. — Tapahtui kerran, että Kain uhrasi Herralle lahjan maan hedelmistä; ja Abel uhrasi laumansa parhaista. Ja Herra katsoi leppyisesti Abelin ja hänen uhrinsa puoleen, mutta Kainin ja hänen uhrinsa puoleen ei hän leppyisesti katsonut[1]). Silloin Kain wihastui sangen kowin ja hänen hahmonsa muuttui. Niin Herra sanoi Kainille: „miksi olet wihainen? Ja miksi hahmosi muuttuu? Eikö se niin ole, jos hywin (uhrisi) teet, niin syntisi annetaan anteeksi; mutta jos et hywin tee, niin synti wäijyy owen edessä, ja hänen himonsa on sinuun; waan hallitse sinä häntä. Sen perästä Kain puhui weljensä kanssa; mutta sitte heidän kedolla ollessansa karkasi Kain weljensä päälle ja tappoi hänen[2]).

Silloin kysyi Herra Herra Kainilta: „kussa on weljesi Abel?" Kain wastasi: „en minä tiedä; olenko minä weljeni wartia?" Herra sanoi: „mitäs tehnyt olet, weljesi weri huutaa minun tyköni maasta. Ja nyt kirottu ole sinä! kulkiana ja pakenewaisena sinun täytyy olla maan päällä". Kain sanoi: „minun rangaistukseni on suurempi, kuin että sen kantaa woin". Ja niin läksi Kain Herran kaswoin edestä, ja asui itäänpäin Edenistä[3]). Hänen jälkeisensä oliwat älyllisiä ja näppäriä waski- ja rautatöissä, sekä kanteleen ja huiluin soitossa; waan tekiwät mitä paha on Herran edessä. Heitä sanottiin ihmisten lapsiksi.

Kertomuksen johdoksi Pſ. 51: 7.

[1]) Hebr. 11: 3. Uskon kautta uhrasi Abel Jumalalle suuremman uhrin kuin Kain; jonka kautta hän sai todistuksen, että hän oli wanhurskas. 1 Sam. 15: 22. Jak. 4: 6, 10.

[2]) 1 Joh. 3: 11—13. Rakastakaamme toinen toistamme, ei niinkuin Kain, joka pahasti oli ja tappoi weljensä; ja minkätähden hän tappoi hänen? sillä hänen työnsä oliwat pahat mutta weljensä wanhurskaat j. n. e. Joh. 4: 20.

[3]) Jes. 57: 21. Jumalattomilla ei ole rauhaa, sanoo minun Jumalani.

5. Wedenpaisuminen.

(1 Moſ. 5—9.)

Ihmisiä lisääntyi suuresti maan päälle, sillä he eliwät siihen aikaan warsin korkeaan ikään. Samassa rupesi Jumalattomuuski saamaan suuremman wallan. Adamin kolmas poika Set, ja hänen jälkeisensä oliwat wielä jumalisia ja heitä sanottiin Jumalan pojiksi. Yhden niistä, Henokin, joka eli jumalisesti, otti Jumala pois työnsä. Henokin poika oli Metusala, joka eli 969 ajastajan wanhaksi. Tämän pojan poika oli Noa. Warsinki pahuus ja wäkiwalta saiwat wallan, koska Setin jälkeiset sekautuiwat Kainilaisiin ja yhtyiwät awioliittoon heidän kanssa. Silloin sanoi Jumala: **„ei minun henkeni ole nuhtelewa ihmistä ijankaikkisesti, sillä hän on liha; sentähden olkoon hänelle aikaa 120 ajastaikaa“** [1]). Waan kun ei parannusta tullutkaan, sanoi Herra: „minä tahdon ihmisen, jonka minä loin, hukuttaa maan päältä“ [2]).

Mutta Noa sai armon Herran edessä, sillä hän oli hurskas mies ja eli jumalisesti. Silloin sanoi Jumala Noalle: „kaiken lihan loppu on minun eteeni tullut, sillä maa on heistä täynnänsä wäkiwaltaa, katso minä hukutan heitä weden paisumisella maan kanssa. Tee sentähden itsellesi arkki hongasta, ja tee sisälle olinsijat ja terwaa se sisältä ja ulkoa. Arkin pituus olkoon 300 kyynärää, leweys 50 k. ja korkeus 30 k. Sinun pitää menemän arkkiin poikaisi, emäntäsi ja miniäsi kanssa. Ja kaikista eläimistä ota työsi arkkiin koiras ja naaras; sekä ota heille ja itsellesi ruokaa elatuksekſi“. Noa teki, miten Jumala käski, rakensi arkin (laiwan) ja meni sinne

perheensä kanssa, kaikista eläimistä tuli sinne kaksittain; ja sitte sulki hän owen heidän jälkeensä. — Silloin kuohuiwat sywyyden lähteet ja taiwaan akkunat aukeniwat ja maan päälle satoi 40 päiwää ja 40 yötä. Wedet paisuiwat ja saiwat sangen suuren wallan, jotta ne oliwat 15 kyynärää yli wuorten kukkulain. Silloin kuoli kaikki, joilla eläwä henki oli kuiwan maan päällä, ainoastaan Noa jäi ja ne, jotka hänen kanssansa oliwat arkissa [3]).

Silloin muisti Jumala Noata ja nosti tuulen maan päälle; ja wedet wäheniwät ja arkki seisahtui Araratin wuorelle. Sitte Noa awasi arkin akkunan ja antoi lentää ulos Kaarneen, joka lensi sinne tänne siksi että wedet kuiwuiwat. Sitte lähetti Noa kyyhkyisen koettelemaan, waan koska se ei löytänyt, missä olisi saanut lewähtää, palasi se arkkiin, ja hän otti sen tykönsä. Noa odotti wielä 7 päiwää ja antoi taas kyyhkyisen lentää ulos; se palasi ja toi nokassaan öljypuun lehden. Sitte taas 7 päiwän perästä antoi hän lentää kyyhkyisen joka ei enää palannut. Tästä näki Noa, että maa oli kuiwa. Wesi oli seisonut maan päällä noin wuoden ajan.

Sitte kun maa oli peräti kuiwa, käski Jumala Noan mennä arkista kaikkein kanssa, jotka siellä oliwat. Alas päästyään rakensi Noa alttarin ja uhrasi polttouhria Herralle. Silloin sanoi Herra sydämmessänsä: „en minä sillen kiroa maata ihmisen tähden; waikka ihmisen sydämen aikomus on paha hamasta lapsuudesta. Niinkauan kun maa seisoo, ei pidä kylwäminen ja niittäminen, wilu ja helle, suwi ja talwi, päiwä ja yö lakkaaman" [4]). Jumala pani kaaren pilwiin, olemaan liiton merkkinä hänen ja maan wälillä.

---

[1]) 2 Pet. 3: 9.

[2]) Ps. 5: 5. Et sinä ole se Jumala, jolle Jumalaton meno kelpaa; joka paha on, ei se pysy edessäsi.

[3]) Matth. 24: 38, 39. Sillä niinkun Noan päiwinä wedenpaisumisen edellä ihmiset söiwät, joiwat, naiwat ja huoliwat (etsiwät ainoastaan maallisia), hamaan siihen päiwään asti, jona Noa arkkiin sisälle meni; eiwätkä tienneet ennenkun wedenpaisumus tuli ja hukutti kaikki, niin on myös ihmisen pojan päiwinä olewa.

Math. 24: 42. Walwokaa siis, sillä ette tiedä, millä hetkellä teidän Herranne on tulewa.
4) Luukk. 6: 35. Hän on laupias kiittämättömiä ja pahoja kohtaan.

6. Babelin torni.

(1 Mos. 11.)

Noa eli wielä wedenpaisumisen jälkeen 350 ajastaikaa, joten koko ikänsä oli 950 wuotta. Hänen kolmen poikansa Semin, Hamin ja Jafetin jälkeiset lisääntyiwät taas suuresti. He asuiwat Eufrat ja Tigris wirtain hedelmällisellä lakeudella. Koko maailmalla oli yhtäläinen kieli ja yhtäläinen puheenparsi. Ja ihmiset sanoiwat keskenänsä: „menkäämme rakentamaan kaupunki sekä torni, joka taiwaasen ulottuisi, tehdäksemme meillemme nimeä, ja ettei meitä hajotettaisi kaikkiin maihin". — Mutta tämä ei kelwannutkaan Herralle; sentähden hän astui alas ja sekotti heidän kielensä, ettei kenkään ymmärtänyt toisensa puhetta. Niin Herra hajotti heidän sieltä kaikkiin maihin; ja he lakkasiwat rakentamasta sitä kaupunkia, jota sen wuoksi nimitetään Babel (sekotus).

Ps. 127: 1. Jos ei Herra huonetta rakenna, niin he hukkaan työtä tekewät, jotka sitä rakentawat: Jos ei Herra kaupunkia warjele, niin hukkaan wartiat walwowat.
1 Piet. 5: 5. Jumala on ylpeitä wastaan, mutta nöyrille hän antaa armon.

7. Abrahamin kutsumus.

(1 Mos. 12, 13.)

Wähää ennen Noan kuolemaa syntyi Abraham Semin jälkeisistä kymmenessä polwessa. Siihen aikaan alkoiwat ihmiset jo langeta epäjumalisuuteen ja synteihin, yksin Abrahamin isäki Tara kumarsi kuwia. Silloin Herra sanoi Abrahamille: **„lähde maaltasi ja suwustasi ja isäsi huoneesta sille maalle, jonka minä osotan sinulle. Minä teen sinun suureksi kansaksi, ja siunaan sinun, ja teen sinulle suuren nimen. Ja sinussa pitää kaikki suku-**

kunnat maan päällä siunatuiksi tuleman." Silloin otti Abraham emäntänsä Saran ja weljensä pojan Lotin tawaroinensa ja läksi matkustamaan Herran sanain mukaan Mesopotamiasta ja tuli Kanaan maalle [1]). Siellä näkyi Herra Abrahamille ja sanoi: „sinun siemenellesi annan minä tämän maan. Ja Abraham rakensi siinä alttarin ja saarnasi Herran nimestä.

Abrahamilla oli sangen paljo karjaa, hopeaa ja kultaa; samoin Lotilla oli myös paljo karjaa ja majoja. Eikä heitä wetänyt maa yhdessä asumaan. Tästä nousi riita Abrahamin ja Lotin paimenten wälille. Silloin sanoi Abraham Lotille: „elköön olko riitaa minun ja sinun wälilläsi, eikä minun ja sinun paimentesi wälillä, sillä me olemme weljekset [2]). Eikö koko maa ole edessäsi altis? Eriä minusta; jos sinä menet oikealle, niin menen minä wasemmalle, tahi jos sinä menet wasemmalle, menen minä oikealle puolelle" [3]). Silloin Lot walitsi itsellensä kaiken Jordanin lakeuden, sillä se oli wedestä wiljainen kun Herran yrttitarha, ja majaili hamaan Sodomaan asti. Mutta Sodoman kansa oli paha ja rikkoi kowin Herraa wastaan.

Jes. 51: 1, 2; 4, 5.

[1]) Ps. 37: 5. Anna tiesi Herran haltuun, ja toiwo häneen, kyllä hän sen tekee. Hebr. 11: 8—10.
Hebr. 11: 1. Usko on wahwa uskallus niihin, joita toiwotaan, eikä näkymättömistä epäile. Matth. 6: 33.

[2]) Ps. 133: 1. Katsos, kuinka hywä ja suloinen on, kun weljekset keskenänsä sowinnossa asuwat.

[3]) 1 Kor. 13: 5. Ei rakkaus etsi omaansa.

---

8. Abrahamin usko. — Herra wieraana Abrahamilla.

(1 Mos. 15: 1—6; 18: 1—15.)

Herran sana tuli Abrahamille näyssä, sanoen: „elä pelkää Abraham, minä olen sinun kilpesi ja sangen suuri palkkasi." Mutta Abraham sanoi: „Herra mitäs minulle annat? Minä menen lapsitoinna tääktä, kun et antanut minulle siementä." Silloin Herra wei hänen ulos

ja sanoi: „katso taiwaalle ja lue tähdet, jos ne taidat lukea, — niin on siemenesiki olewa". Abraham uskoi Herran, ja hän luki sen hänelle wanhurskaudeksi [1]).

Taas Herra näkyi Abrahamille Mamren tammistossa, jossa hän istui majansa owella, kun päiwä oli palawimmallansa. Koska hän silmänsä nosti, näki hän kolme miestä seisowan edessänsä; ja kun hän heidän näki, juoksi hän heitä wastaan majan owelta ja kumarsi maahan, sanoen: „Herra, jos olen saanut armon sinun edessäsi, niin elä mene palweliasi ohitse. Sallikaa tuoda wettä pestäksenne jalkojanne, ja lewähtäkäät tämän puun alla. Minä tuon leipää; wirwottakaa sydäntänne ja sitte menkää". Ja he sanoiwat: „tee niinkun olet puhunut". Nyt Abraham rientsi majaan Saran tykö ja sanoi; „mene joutuen ja tuo nisujauhoja, sotke ja leiwo kaltiaisia". Sitte juoksi hän karjalle ja antoi palweliansa walmistaa hywän wasikan. Itse toi hän woita ja maitoa ja pani heidän eteensä; ja hän seisoi heidän edessänsä puun alla, kun he söiwät [2]). Niin he sanoiwat hänelle: „kussa on emäntäsi Saara?" Hän wastasi: „täällä majassa". Niin Herra lupasi sanoen: „tosin minä palajan sinun tykösi wuoden kuluttua, ja silloin on Saralla olewa poika". Sara kuuli sen majan owesta ja nauroi itseksensä, sillä hän luuli itsensä liian wanhaksi lapsia saamaan. Mutta Herra sanoi Abrahamille: „miksi Sara nauroi? Onko Herralle mitäkään mahdotonta?"

---

[1]) Rom. 4: 18, 20. Ja hän uskoi sen toiwon, jossa ei toiwoa ollut, että Jumala hänestä oli tekewä monen kansan isän . . . . . Eikä hän epäilly Jumalan lupauksesta epäuskolla, waan oli wahwa uskossa, antaen Jumalalle kunnian.

Rom. 4: 5. Mutta joka ei työtä tee, waan uskoo sen päälle, joka jumalattoman wanhurskaaksi tekee, hänen uskonsa luetaan wanhurskaudeksi. Gal. 3: 6.

[2]) Hebr. 13: 2. Huoneesen ottamista elkää unhottako, sillä sen kautta owat muutamat tietämättä enkelitki ottaneet huoneesensa.

Rom. 12: 13. Jakakaa omanne pyhäin tarpeeksi ja ottakaa mielellänne huoneesen.

Sananl. 8: 31. Minun iloni on, olla ihmisten lasten kanssa.

9. Sodoma ja Gomorra.

(1 Mos. 18: 19.)

Silloin nousiwat miehet ja meniwät Sodomaan päin ja Abraham meni saattamaan heitä. Herra sanoi: „kuinka minä salaan Abrahamilta, mitä minä olen tekewä: sillä hän käskee huonettansa Herran tietä pitämään ja tekemään hurskautta ja oikeutta“ [1]). Herra sanoi Abrahamille: „Minä tahdon hukuttaa Sodoman ja Gomorran, sillä sen synnit owat sangen raskaat“. Ja ne kaksi miestä meniwät Sodomaan päin, waan Abraham jäi seisomaan Herran eteen. Ja Abraham sanoi: „hukutatko wanhurskaan jumalattoman kanssa? Entä jos kaupungissa olisi 50 wanhurskasta, etkö säästäisi niiden tähden kaupunkia?“ Herra sanoi: „Jos sieltä löydän 50 hurskasta, niin säästän niiden tähden koko sen paikan“. Abraham sanoi wielä: „minä olen ruwennut puhumaan Herrani kanssa, ehkä minä tomu ja tuhka olen. Jos siellä lödettäisiin 5 wailla 50:stä, kadottaisitko niiden tähden koko kaupungin“. Herra sanoi: „en kadota, jos löydän 45 wanhurskasta“. Abraham rukoili rukoilemistaan sitä kun tuli 10, ja Herra lupasi säästää heitä kymmenenki tähden [2]). Herra meni pois ja Abraham palasi kotiansa.

Samana ehtoona tuliwat ne kaksi enkeliä kaupunkiin, Lot istui kaupungin portissa; waan kun hän heidän näki, kumarsi hän ja sanoi: „Herrani poiketkaa palweliannе luo yöksi; ja he tekiwätki wiimein niin. Mutta Sodomalaiset tuliwat yöllä, piirittiwät huoneen ja waatiwat Lotin wieraita ulos. Mutta Lot meni heidän tykönsä ja sanoi: „elkää tehkö weljeni niin pahoin!“ Tästä suuttuiwat he ja tekiwät suurta wäkiwaltaa Lotille ja tahtoiwat särkeä owen. Silloin tempasiwat enkelit Lotin heidän käsistänsä ja löiwät Sodomalaiset sokeudella, että he wäsyiwät owea etsiessä. Aamuruskon noustessa sanoiwat enkelit Lotille: „lähde täältä omaisinesi, sillä me hukutamme tämän paikan“ [3]). Mutta koska Lot wiipyi, tarttuiwat enkelit hänen ja emäntänsä ja kahden tyttärensä käteen, taluttiwat heidät ulos kaupungista ja sanoiwat: „pelasta sielusi, elä katsahda taaksesi, eläkä seisahda tälle lakeudelle, ettet hukkuisi“.

Ja Lot tuli pieneen Soarin kaupunkiin. Sitte antoi Herra sataa tulta ja tulikiweä taiwaasta, että Sodoma ja Gomorra ihanine lakeuksineen muuttui kuolleeksi mereksi. Mutta Lotin emäntä katsoi taaksensa ja muuttui suolapatsaaksi [4]).

---

[1]) Ps. 25: 14.
[2]) Jaak. 5: 16. Wanhurskaan rukous woi paljo, koska se totinen on.
[3]) Ilm. 18: 4. Te minun kansani, lähtekää ulos siitä, ettette sen synneistä osallisiksi tulisi, ettette myöskään jotaki sen witsauksista saisi.
[4]) 2 Piet. 2: 6. Jumala tuhaksi pani, kukisti ja kadotti Sodoman ja Gomorran, asettaen ne wasta tulewille jumalattomille peljätyksiksi.

---

10. Abrahamin koetus.

(1 Mos. 22.)

Herra etsi Saraa, niinkuin hän sanonut oli. Sara synnytti pojan, joka sai nimen Isak. Abraham oli silloin 100:n ja Sara 90:n wuoden wanha.

Monta wuotta sen jälkeen Herra koetteli Abrahamia a sanoi: „ota Isak sinun ainoa poikasi, jotas rakastat, mene Morian maalle, ja uhraa hänet siellä polttouhriksi, yhdellä niistä wuoristä, jonka sinulle osotan". Niin Abraham nousi warhain aamulla, waljasti aasiusa ja otti kaksi palweliaansa ja poikansa Isakin seuraansa, halkoili puita poltto-uhriin ja meni sille paikalle, jonka Jumala sanonut oli. Kolmantena päiwänä näki Abraham sen paikan tuonnempana ja sanoi palwelioille: „olkaa te tässä aasin luona, minä ja poika käymme tuonne rukoilemaan". Uhrin halot hän pani poikansa selkään, ja otti itse tulen ja weitsen käteensä. Tiellä käydessä sanoi Isak: „tässä on tuli ja halot, mutta missä on lammas polttouhriksi?" Abraham wastasi: „Jumala on katsowa itsellensä lampaan polttouhriksi, poikani". Ja he käwiwät yhdessä.

Päästyänsä sille paikalle, josta Jumala oli sanonut, teki Abraham alttarin, pani halot ja sitoi poikansa Isa-

kin halkoin päälle. Sitte ojensi hän kätensä, ja otti weitsen teurastaakseen poikaansa. Silloin enkeli huusi taiwaasta sanoen: „Abraham, Abraham! elä satuta kättäsi poikaan, eläkä hänelle mitään tee, sillä nyt minä tiedän, että sinä pelkäät Jumalaa, kun et säästänyt ainoaa poikaasi minun tähteni!“ Sitte Abraham nosti silmänsä ja näki oinaan takanansa, sarwista sekaantuneena tiheään pensastoon. Hän meni, otti sen ja uhrasi polttouhriksi poikansa sijaan. — Herran enkeli huusi toistamiseen taiwaasta, sanoen: „ettäs tämän teit etkä säästänyt ainoaa poikaasi; niin minä suuresti siunaan sinun ja runsaasti lisään sinun siemenesi, niin kun taiwaan tähdet ja niinkun sannan meren reunalla, ja sinun siemenessäsi pitää kaikki kansat maan päällä siunatuiksi tuleman, ettäs minun ääneneni kuuliainen olit“. Sitte tuliwat he kotiansa.

---

1 Piet. 1: 6, 7. Te saatte iloita, te joita nyt wähän aikaa, jos tarwitaan moninaisilla kiusauksilla waiwataan; että teidän uskonne koettelemus paljoa kalliimmaksi löydettäisiin, kun katoowa kulta, joka tulessa koetellaan, kiitokseksi ja ylistykseksi, koska Jesus Kristus ilmaantuu.

1 Kor. 10: 13.

Jaak. 1: 12. Autuas on se mies, joka kiusauksen kärsii, sillä koska hän koeteltu on, saapi hän elämän kruunun.

Hebr. 11: 17, 19. Uskon kautta uhrasi Abraham poikansa Isakin, koska hän kiusattiin, ja ajatteli, että Jumala woipi hänen kuolleistaki herättää.

---

11. Isakin naiminen.

(1 Mos. 24.)

Saran kuoltua sanoi Abraham wanhemmalle palweliallensa Eleasarille: „wanno minulle ettes ota pojalleni emäntää Kanaalaisten tytäristä, waan mene minun sukuni tykö ja tuo sieltä emäntä [1])!“ Ja palwelia wannoi sen hänelle. Sitte otti hän kymmenen kamelia ja ja kaikkinaista herrausa tawaraa ja läksi matkustamaan Mesopotamiaan Nahorin kaupunkiin. Sinne päästyänsä pysäytti hän kamelinsa ulkona kaupungista wesikaiwon tykönä ehtoopuolella, jolloin waimoin oli tapa tulla wettä ammentamaan, ja sanoi: „Herra Abrahamin Jumala, tee lau-

pius herralleni Abrahamille ja suo minun tänä päiwänä kohdata herrani morsian. Minä seison tässä kaiwolla, ja sanon, kun joku kaupunkilaisten tyttäristä tulee wettä ammentamaan: „kallista tänne wesiastiasi juodakseni; ja jos hän sanoo: juo herrani, minä juotan kameleisiki — niin suo, että se tytär on se, jonka olet katsonut palwelialleni Isakille!“ [2])

Hänen näin rukoillessa, tuliki Rebekka Betuelin tytär, kantaen wesiastiaa olallansa. Ja se piika oli sangen ihana. Hän meni kaiwolle ja täytti astiansa. Palwelia juoksi häntä wastaan sanoen: „annas minun juoda astiastasi!“ Hän wastasi: juo herrani, minä juotan myös kameleisi; ja hän ammensi ruuhen täyteen. Kun kamelit oliwat juoneet, antoi mies ihmetellen hänelle kultaiset otsalehdet ja rannerenkaat, sanoen: „kenen tytär olet? ja onko isäsi huoneessa meidän sijaa yötä ollaksemme?“ Hän wastasi: „olen Betuelin tytär Nahorin pojan, Abrahamin weljen; on myös kyllä sijaa yötä olla ja karjalle ruokaa“. Silloin mies kumartaen rukoili: „kiitetty olkoon Herra, joka minun on johdattanut tällä tiellä herrani weljen huoneesen“. Waan Rebekka juoksi sillä aikaa kotiin näitä ilmottamaan.

Laban Rebekan weli juoksi heti miehen tykö ja sanoi: „tule sisälle sinä Herran siunattu, mitäs seisot ulkona“. Niin mies meni huoneesen ja hänen eteensä pantiin ruokaa. Mutta Eleasar sanoi: „en minä syö ennen kun olen puhunut asiani“. Koska hän kaikki oli puhunut, niin Betuel ja Laban sanoiwat: „tämä asia on tullut Herralta, ota Rebekka ja wie hänä olemaan herrasi pojalla emäntänä“. Seuraawana aamuna warhain tahtoi hän mennä herransa tykö, niin ne kutsuiwat Rebekan ja kysyiwät: „tahdotko mennä tämän miehen kanssa?“ Hän wastasi: „menen“. Sitte siunasiwat he hänen ja palwelia wei hänen Kanaan maalle. Isak otti Rebekan emännäksensä ja rakasti häntä [3]).

Tyytywäisenä eli Abraham 175 wuoden ikään ja kuoli lewollisena elämästänsä kylläsä saaneena, ja haudattiin perintö-hautaansa. Isak sai perinnön isänsä jälkeen ja tuli sukunsa päämieheksi. Herra uudisti hänelle, Abrahamille annetut lupauksensa.

[1]) Esr. 9: 12, 14.
[2]) Sananl. 19: 14. Huoneet ja tawarat peritään wanhemmilta, mutta toimellinen emäntä tulee Herralta.
[3]) Sir. 26: 2, 3. Hywä talon waimo on mieheusä iloksi ja tekee hänen elämänsä lewolliseksi. Hywäntapainen waimo on kallis lahja ja annetaan sille joka pelkää Jumalaa. Sananl. 31: 10—15.
Kol. 3: 19. Miehet rakastakaat waimojanne, elkääkä olko tylyt heitä wastaan.
Ef. 6: 5, 6.

12. Jakob ja Esau.

(1 Moj. 25: 20—34.)

Rebekka oli 20 wuotta hedelmättömänä ja Isak rukoili Herraa hänen tähtensä. Silloin sanoi Herra Rebekalle: „sinusta on syntywä kaksi poikaa; ja suurempi palwelee wähempätä [1])". Koska aika tuli, synnytti hän kaksoset. Ensimäinen, joka oli ruskea ja karwainen, sai nimen Esau, ja toinen nimitettiin Jakobiksi. Esau tuli tuli jalokši metsä- ja pelto-mieheksi, mutta Jakob oli wakainen ja asui majoissa. Isak rakasti Esauta, waan Rebekka rakasti Jakobia.

Kerran oli Jakob keittänyt keitoksen, kun Esau tuli wäsyksisssä metsästä. Niin sanoi Esau: „anna minun syödä tästä herkusta, sillä minä olen wäsyksissä". Jakob wastasi: „minä annan, jos myöt minulle Esikoisuutesi [2])". Esau wastasi: „minä kuolen kutienki; mitä minun esikoisuudestani on?" Ja hän wannoi sen Jakobille. Silloin antoi Jakob Esaulle leiwän ja sen ruskean herneherkun. Ja Esau söi ja joi, nousi ja meni pois. Niin Esau piti esikoisuutensa halpana [3]).

[1]) Rom. 9: 11, 12.
[2]) 1 Tess. 4: 6. Ettei joku sortaisi ja pettäisi weljeänsä jossakin asiassa, sillä Herra on kaikkein näitten kostaja.
[3]) Hebr. 12: 16. Ilm. 2: 11.
Fil 3: 19. Joidenka loppu on kadotus, ja heidän watsansa on heidän Jumalansa ja heidän kunniansa joutuu heille häpeäksi, jotka maallisia rakastawat.

13. Isak siunaa poikiansa.

(1 Mos. 27.)

Koska Isak tuli wanhaksi ja hänen silmänsä pimeiksi, kutsui hän Esaun ja sanoi hänelle: „Ota nyt joutsesi ja wiinesi, pyydä minulle kedolta metsän-otus ja tee minulle himo-ruokaa ja tuo syödäkseni, että sieluni siunaisi sinua, ennenkun kuolen. Ja Esau meni. Mutta Rebekka kuuli tämän puheen ja käski Jakobia menemään isänsä tykö ja ottamaan siunauksen Esaun sijassa. Mutta Jakob sanoi: „weljeni Esau on karwainen ja minä paljas, jos isäni siwelee minua, niin saatan minä päälleni kirouksen enkä siunausta". Mutta äiti sanoi: „tulkoon se kirous minun päälleni, ainoasti ole äänelleni kuuliainen [1])". Niin Jakob meni, toi kaksi wohlaa ja walmisti niistä himoruo'an. Wohlain nahat kääri hän Jakobin käsien ja kaulan ympäri. Nyt Jakob astui isänsä luo ja pyysi siunausta. Mutta Isak sanoi: „kuinkas niin nopeasti olet löytänyt?" Hän wastasi: „Herra sinun Jumalasi antoi minun sen kohdata". „Tules tänne poikani siwelläkseni sinua", sanoi nyt Isak, „oletko poikani, wai et [2])?" Ja kun hän siweli häntä, sanoi hän: „ääni on Jakobin ääni, waan kädet owat Esaun kädet." Sitte söi hän himoruo'an ja siunasi Jakobin, sanoen: „Jumala antakoon sinulle taiwaan kasteesta yltäkyllin jywiä ja wiinaa. Ole weljesi herra! Kirottu olkoon se, joka sinua kiroo, ja siunattu olkoon se joka sinua siunaa!"

Mutta tuskin kerkesi Jakob lähtemään pois, kun jo Esau tuli pyydyksiltään, walmisti himoruo'an ja wei isällensä, sanoen: „nouskoon isäni syömään poikansa saalista, että sinä siunaisit minua." Isak kysyi: „kukas olet?" Esau sanoi: „minä olen esikoisesi Esau". Silloin Isak wapisi hämmästyksestä sangen kowin ja sanoi: „kuka siis oli se metsämies, joka minulle saaliin toi, ja minä söin ja siunasin hänen, ja hänen pitää myös siunatun oleman"! Tämän kuultua tuli Esau sangen pahoilleen ja sanoi isällensä: „etkös yhtään siunausta minun waraksesi pitänyt? Yksikös siunaus sinulla waiwoin onki isäni? Siunaa wielä minuakin! ja hän korotti äänensä ja itki. Silloin

sanoi Isä: „lihawa asuinsija on olewa sinulla. Miekalla olet sinä elättäwä itsesi ja palwelewa weljeäsi.“ Ja Esau wihasi Jakobia siunauksen tähden ja etsi sentähden häntä tappaa. Mutta Rebekka sanoi: „nyt poikani Jakob, weljesi wäjyy sinua tappaaksensa, pakene sentähden enosi Labanin tykö ja ole siellä siksi, kun weljesi kiukku asettuu. Isak myös siunasi Jakobin wielä ja lähetti hänen Mesopotamiaan, ja käski hänen sieltä naida emännän.

[1]) Sir. 3: 11. Isän siunaus rakentaa lapsille huoneet, mutta äidin kirous ne maahan kukistaa. Pj. 49: 8.

[2]) 4:s käsky.

Rom. 3: 8. Pitäisikö meidän pahaa tekemän, että siitä hywää tulisi? Waan semmoisten kadotus on oikea.

[3]) Hebr. 12: 16, 17. Ettei kenkään olisi jumalaton, miten Esau, joka yhden aterian tähden myi esikoisuutensa oikeuden: ja te tiedätte, että koska hän sittemmin tahtoi periä siunausta, tuli hän hylätyksi, sillä ei hän löytänyt yhtään parannuksen sijaa, waikka hän sitä kyynelillä etsi. Gal. 6: 7, 8.

14. Jakobin pako ja olo Labanin luona.

(1 Mos. 28—30.)

Jakob lähti waeltamaan kotoansa, ja joutui yhteen paikkaan ja oli siinä yötä, sillä aurinko oli laskenut. Hän otti kiwen, pani sen päänsä alaiseksi ja nukkui. Ja hän näki unta, että maan päällä seisoiwat tikapuut, joitten pää ulottui taiwaasen; ja katso, Jumalan enkelit käwiwät ylös ja alas niitä myöten. Mutta Herra seisoi niitten päällä ja sanoi: „Minä olen Herra Abrahamin ja Isakin Jumala. Tämän maan, jonka päällä makaat, annan minä sinulle ja sinun siemenellesi. Ja sinun siemenesi on olewa, niinkuin maan tomu. Ja sinussa sekä sinun siemenessäsi pitää kaikki sukukunnat maan päällä siunatuiksi tuleman. Katso minä olen sinun kanssasi ja warjelen sinua enkä hylkää sinua [1])“. Koska Jakob heräsi unestansa, sanoi hän: „ei tässä paikassa ole muu, kun Jumalan huone ja taiwaan owi.“ Ja hän kutsui sen paikan Betel (Jumalan huone).

Sitte Jakob meni itäiselle maalle ja tuli enonsa Labanin tykö. Labanilla oli kaksi tytärtä Lea ja Rakel.

Kun Jakob oli ollut kuukauden päiwät Labanin luona, sanoi Laban hänelle: „ilmota minulle, mikä olisi sinun palkkasi?“ Jakob sanoi: „minä palwelen sinua seitsemän wuotta, sinun nuoremman tyttäresi Rakelin tähden. Laban sanoi: „parempi on, että annan hänen sinulle, kun jolleki toiselle“. Ja ne seitsemän wuotta kuluiwat kun muutamat päiwät rakastaessansa häntä. Mutta sen ajan kuluttua antoiki Laban Jakobille Lean, sanoen: „ei ole meidän maan tapa, että nuorempi annetaan ennen wanhempata“. Mutta Laban lupasi antaa Rakelinki, jos wielä palwelisi toisel seitsemän wuotta. Ja Jakob teki niin. Tämän perästä palweli Jakob wielä kuusi wuotta palkan eteen. Jumala siunasi Jakobin 12 pojalla, joitten nimet oliwat: Ruben, Simeon, Lewi, Juda, Dan, Naftali, Gad, Asser, Isaskar, Sebulon, Josef ja Benjamin. Myös sai hän paljon karjaa, lampaita, piikoja, palwelioita, aasia ja kamelia [2]).

[1]) Ps. 23: 4. Waikkapa waeltaisin pimeässä laaksossa, en pelkäisi mitään pahaa, että olet kanssani.
Ps. 139: 1, 2. Ps. 91: 2.
Ps. 91: 11. Hän on antanut käskyn enkeleillensä sinusta; että he kätkewät sinua kaikissa teissäsi, ettes jalkaasi kiween loukkaa.
[2]) Jaak. 1: 17. Kaikkinainen hywän anto, ja kaikkinainen täydellinen lahja tulee ylhäältä walkeuden isältä.

15. Jakobin kotimatka.

(1 Mos. 31—33.)

Kun Laban ja hänen poikansa kadehtiwat Jakobin rikkautta, sanoi Herra Jakobille: „palaja isäisi maalle, minä olen sinun kanssasi.“ Jakob nousi ja otti kaiken tawaransa, mitä hänellä oli, mennäkseen isänsä tykö Kanaan maalle.

Kanaan maata lähestyessään, lähetti hän sanansaattajat weljensä Esaun tykö, saadakseen armoa hänen edessänsä. Sanansaattajat palasiwat sanoen: „Esau tulee sinua wastaan ja 400 miestä seurassansa“. Tästä pelästyi Jakob kowin, jakoi karjansa joukkoihin ja lähetti yhden osan lahjaksi weljellensä. Sitte rukoili hän ja sa-

noi: „Herra, isäini Abrahamin ja Isakin Jumala, minä olen mahdoton kaikkeen siihen armoon ja totuuteen, jonka teit palvelialleſi, sillä koska menin tämän Jordanin yli, ei ollut minulla muuta kun sauwani ja nyt on minulla kaksi joukkoa. Pelasta minua weljeni Esaun käsistä!"

Sitte wei hän waimonsa ja lapsensa ylitse Jabokin wirran, waan itse jäi hän toiselle puolelle. Siellä ilmestyi hänelle Herra miehenä, joka paineli hänen kanssansa, siksi kun aamurusko nousi. Silloin mies sanoi: „päästä minua, sillä aamurusko nousee." Mutta Jakob sanoi: „minä en päästä sinua, jollet siunaa minua". Niin Jumala siunasi Jakobin ja kutsui hänen Israeliksi s. o, joka Jumalan kanssa taistelee ja woittaa [1]).

Kun Jakob sitte nosti silmänsä, näki hän Esaun tulewan ja 400 miestä hänen seurassansa; niin hän meni häntä wastaan ja kumarsi seitsemän kertaa. Mutta Esau juoksi häntä wastaan, syleili häntä; ja suuta antoi hänen: ja he itkiwät molemmin. Sitte erkaniwat he sowinnossa ja Jakob tuli isänsä Isakin tykö [2]). — Isak eli 180 wuoden wanhaksi ja kuoli elämästä kyllästyneenä, ja Esau Jakob hautasiwat hänen.

---

[1]) Pſ. 91: 15. Hän awuksi huutaa minua, sentähden minä kuulen häntä; hänen tykönänsä olen minä tuskan aikana, siitä minä tempaan hänen ja saatan hänen kunniaan. Pſ. 139: 23, 24. 1 Kor. 1: 27. Ne kuin heikot owat maailman edessä, on Jumala walinnut, että Hän wäkewät häpeään saattaisi. Ef. 6: 4.

[2]) Kol. 3: 13. Anteeksi antakaa toinen toisellenne, jos jollaki on kannetta toista wastaan; niinkun Kristus teilleki anteeksi antanut on.

---

16. Joſefin myyminen.

(1 Moſ. 37.)

Kun Joſef Jakobin poika oli 17 wuoden wanha, kaitsi hän karjaa weljeinsä kanssa, ja ilmotti mitä pahoja weljistä kuului. Israel rakasti häntä enemmän kun muita lapsiansa ja teki hänelle kirjawan hameen, waan tästäpä weljet wihasiwat häntä, eiwätkä woineet puhutella häntä ystäwällisesti [1]). Kun Joſef sitte wielä näki unta, jotka ilmotti

weljillensä: „me olimme sitowinamme jalallisia (= lyhteitä) wainiolla ja teidän jalallisenne kumarsiwat minun jalallistani". Toisen unen näki hän wielä, että aurinko, kuu ja 11 tähteä kumarsiwat häntä. Kun weljet sen kuuliwat, sanoiwat he: „Sinäkö tulet meidän kuninkaaksemme hallitsemaan meitä;" ja wihasiwat häntä wielä enemmän. Isäki sanoi: „mikä uni se on; tulenko minä, äitisi ja weljesi kumartamaan sinun edessäsi. Mutta hän piti asian mielessänsä."

Herran Josefin weljet kaitsiwat karjaa kaukana kotoa, niin Israel sanoi Josefille: „mene katsomaan miten karja ja weljesi woiwat; ja Josef meni. Kun weljet kaukaa hänen näkiwät, sanoiwat he: katso tuolla unen näkiä tulee. Tappakaamme häntä, niin saadaan nähdä, mihin hänen unensa joutuwat." Koska Ruben sen kuuli, sanoi hän: „elkäämme wuodattako werta, waan heittäkäämme hän tähän kuoppaan;" sillä hän tahtoi pelastaa häntä heidän käsistänsä. — Kun Josef tuli, niin he riisuiwat häneltä sen kirjawan hameen ja heittiwät kuoppaan, joka oli tyhjä. Sitte istuiwat he syömään leipää; waan samassa kulki kauppamiehiä ohitse wieden balsamia ja yrttejä Egyptiin. Nyt sanoi Juda: „mitä siitä hyödymme, että murhaamme weljemme? Myykäämme häntä kauppamiehille, elkäämme satuttako kättämme häneen, sillä hän on weljemme;" ja he kuuliwat häntä ja myiwät hänen 20 hopiapenninkiin. Kun Ruben, joka oli ollut silloin poissa, näki, että kuoppa oli tyhjä, huusi hän: „woi minua! kuhunka minä menen?" Sitte tappoiwat he kauriin, tahrasiwat sen wereen Josefin hameen ja lähettiwät sen isällensä, sanoen: „tämän me löysimme kedolta; tunnustele, onko se poikasi hame!" [2]). Ja Jakob sanoi: „tämä on poikani hame, paha peto on hänen syönyt". Ja hän murehti häntä monta aikaa [3]).

---

[1]) Sananl. 14: 30 Leppyinen sydän on ruumiin elämä, waan kateus on märkä luissa.
1 Piet. 2: 19.

[2]) Job. 5: 12. Herra tekee kawalain aiwotukset tyhjäksi, ettei heidän kätensä mitään toimittaa taida.
1 Piet. 3: 12—14.

[3]) Es. 48: 10. Hebr. 12: 11.

17. Joſefin palwelus ja wankeus.

(1 Moſ. 39, 40.)

Joſef wietiin alas Egyptiin, ja Potifar, Faraon (Egyptin kuninkaan) howihaltia osti hänen kauppamiehiltä. Mutta Herra oli Joſefin kanssa, ja antoi menestyä kaikki mitä hän teki. Sentähden hän löysi armon Potifarin edessä, niin että hän asetti Joſefin kaiken huoneensa ja tawaransa haltiaksi. Mutta Potifarin emäntä tahtoi wietellä Joſefia haureuden häpeälliseen syntiin, waan Joſef wastasi: „kuinka minä tekisin niin paljo pahaa ja rikkoisin Jumalaa wastaan?“ Kun waimo näki, ettei hänen tarkoituksensa menestynyt, kanteli hän wäärin miehellensä Joſefin päälle. Potifar, uskoen waimonsa sanat, heitti wihoissansa Joſefin wankeuteen [1]).

Mutta Herra oli sielläki hänen kanssansa ja käänsi laupiuden hänen puoleensa, niin että wankihuoneen haltia antoi kaikki wangit Joſefin hoidon alle [2])

Samaan aikaan wihastui Farao ylimäiseen leipojaansa ja ylimäiseen juomalaskiaansa ja pani heidän samaan wankeuteen Joſefin kanssa. Kerta tuli Joſef heidän tykönsä, ja näki heidät murheellisiksi. Kun Joſef kysyi syytä siihen, niin juomalaskia jutteli: „minä näin unta, että kolmihaarainen wiinapuu oli edessäni, minä otin sen ryppäleistä, puserſin maljaan ja annoin Faraon käteen.“ Joſef sanoi: „kolmen päiwän perästä asettaa Farao sinun jälleen entiseen wirkaasi. Mutta muista silloin minua, joka olen syyttömästi olen wankeudessa“. Kun leipoja näki, että selitys oli hywä, jutteli hänki unensa: „minä myös uneksuin, että kolme koria oli pääni päällä ja ylimäisessä oli kaikellaisia ruokia Faraolle, waan linnut tuliwat ja söiwät niitä korista pääni päältä. Joſef sanoi: „Kolmen päiwän perästä ripustaa Farao sinun hirſipuuhun.“ Niin tapahtuiki: juomalaskia korotettiin wirkaansa, waan leipoja hirtettiin. Mutta ylimäinen juomalaskia unhotti Joſefin.

---

[1]) 2 Tim. 3: 12. Mutta kaikkein, jotka jumalisesti Jeſuksessa Kristuksessa elää tahtowat, pitää wainoa kärsimän.
Ef. 48: 10. Minä teen sinun walituksi murheen pätsissä.

Ap. Tek. 14: 22. Meidän pitää monen waiwan kautta Jumalan waltakuntaan sisälle tuleman.

²) Ps. 34: 16, 20. Herran silmät katsowat wanhurskaita; ja hänen korwansa heidän huutoansa . . . Wanhurskaalle tapahtuu paljo pahaa, mutta Herra päästää hänen niistä kaikista.

18. Josefin ylentäminen.

(1 Mos. 41.)

Kahden wuoden perästä näki Farao unen. Hän oli seisowinansa wirran tykönä, ja wirrasta nousi 7:n lihawaa ja kaunista lehmää; niitten jälkeen tuli toiset 7:n laihaa ja rumaa lehmää, jotka söiwät ne kauniit lehmät. Sitte heräsi ja nukkui Farao jälleen ja näki 7:män täysinäistä ja paksua tähkää yhdessä olessa: ja niitten jälkeen kaswoi 7:n pientä ja kuiwettunutta tähkää, jotka nieliwät ne 7:n täysinäistä tähkää; ja Farao heräsi. Sitte kutsui hän kaikki Egyptin noidat ja tietäjät selittämään untansa. Mutta ei ollut sitä, joka olisi selittänyt. Silloin muisti juomanlaskia Josefin, joka tuotiin kuninkaan eteen. Farao sanoi: „minä olen kuullut sinusta, että kun waan unen kuulet, niin taidat sen selittää." Josef wastasi: „ei se ole minun woimissani, mutta Jumala aawistaa Faraolle kuitenki hywää." Sitte Farao puhui unensa Josefille, joka sen selitti ja sanoi: „seitsemän wiljaista wuotta tulee koko Egyptin maahan ja niitten jälkeen seitsemän nälkäwuotta, joina nälkä tulee sangen raskaaksi. Sentähden etsikön nyt Farao toimellisen miehen, jonka asettaisi koko Egyptin maan yli, kokoomaan wiljaa niinä 7 wiljawuonna nälkäwuotten waraksi". Tämä puhe oli Faraon ja hänen palweliainsa mieleen. Ja Farao sanoi: „taidammeko löytää semmoisen miehen, kun tämä, jossa Jumalan henki on." Sitte asetti Farao Josefin koko Egyptinmaan päämieheksi, ja pani sormuksen hänen sormeensa ja puetti hänen kalliisin liinawaatteisin. Josef kokosi wiidennen osan kaikista kaswista; ja sai siten sangen paljo wiljaa karttumaan.

Matth. 5: 5. Autuaat owat siweät, sillä he saawat maan periä.

Sir. 11: 1. Nöyrän miehen wiisaus saattaa hänen kunniaan, ja istuttaa hänen päämiesten siwuun.

Wirsi 291: 6. Se ompi Herrall' aiwan huokea, Ett' tomust' köyhän korottaa. Ihmetten tekiä Jumala Woi ylentää ja alentaa. Pj. 37: 37. Rom. 8: 28. Joh. 4: 9.

19. Josefin weljet tulewat Egyptiin.

(1 Mos. 42.)

Nälkä tuli, miten Josef sanonut oli, kaikkiin maakuntiin, että jo ensimäisenä wuonna tultiin ostamaan Egyptistä jywiä. Kun Jakob sai kuulla Egyptissä olewan jywiä myydä, lähetti hän 10 poikaansa ostamaan sieltä, mutta Benjaminia, Josefin weljeä ei hän lähettänyt. Niin tuliwat weljet Josefin tykö ja lankesiwat kaswoillensa hänen eteensä. Josef tunsi weljensä ja muisti unensa, waan he eiwät häntä tunteneet. Niin Josef sanoi heille: „te olette wakojat, jotka tutkitte kuste maa awoin olisi". He wastasiwat: „ei hywä herra, waan me olemme tulleet jywiä ostamaan. Me olemme 12 weljestä yhden miehen pojat Kanaanmaalla; nuorin on isämme tykönä kotona ja yksi ei ole enää elossa." Josef sanoi heille: „sepä se on, te olette wakojat". Nyt pani hän heidät kiini kolmeksi päiwäksi [1]). Kolmantena päiwänä sanoi hän: „Jos te olette wakaat, niin antakaat yhden weljistänne olla sidottuna wankihuoneessanne, waan te muut wiekäät jywät kotia ja tuokaat nuorin weljenne minun tyköni, että teidän sananne todeksi nähtäisiin". Silloin sanoiwat he toisillensa: „syystä tämä ahdistus tulee meidän päällemme, meidän weljemme tähden, sillä me näimme hänen sielunsa tuskan, koska hän meiltä armoa rukoili, ja emme kuulleet häntä. Nyt hänen werensä meiltä waaditaan [2])". Mutta he eiwät tietäneet Josefin sitä ymmärtäwän, sillä hän puhui heille tulkin kautta; niin hän käänsi itsensä heistä ja itki. Simeon pidettiin wankina ja toiset meniwät jywäin kanssa kotiin.

[1]) Matth. 18: 15. Mutta jos weljesi rikkoo sinua wastaan, niin nuhtele häntä kahden kesken; jos hän sinua kuulee, niin olet weljesi woittant. 3 Mos. 19: 17.

[2]) Rom. 2: 9. Murhe ja waiwa kunkin ihmisen sielulle, joka pahaa tekee.

Sir. 14: 2. Autuas on se, jolla ei ole pahaa tuntoa.

20. Joſef ilmottaa itſenſä.

(1 Moſ. 43—45.)

Jakob ei tahtonut laskea Benjaminia menemään, ſanoen: „te ſaatatte minun lapſittomaksi, ſillä Joſef ei ole enää elossa eikä Simeon, ja nyt tahdotte wiedä Benjaminki pois.“ Mutta kun kallis aika ahdisti [1]) maata, niin täytyi hänen wiimeinki laskea Benjaminin. Weljekſet lähtiwät kaikellaisten lahjain kanſſa ja tuliwat Joſefin eteen. Nyt puhutteli Joſef heitä ystäwällisesti ja kyſyi: „onko iſänne terwemmä ja wieläkö hän elää?“ Kun hän näki weljenſä Benjaminin, ſanoi hän: „Jumala olkoon ſinulle armollinen poikani!“ Ja hän meni kamariinſa ja itki. Kaswonſa pestyä tuli hän ulos, pidätti itſenſä ja atrioitſi heidän kanſſanſa. Sitte käski hän huoneenſa haltian täyttää miesten ſäkit jywillä ja panna oman hopeamaljanſa nuorimman ſäkin ſuuhun. Kun miehet oliwat päässeet kappaleen matkaa kaupungista, lähetti Joſef huoneenſa haltian ajamaan miehiä takaa. Kun hän ſaawutti heidät, ſanoi hän heille: „mikſi te olette maksaneet pahalla hywän ja wieneet herrani hopeamaljan?“ Säkit tutkittiin ja malja löydettiin Benjaminin ſäkistä. Nyt palaſiwat he kaupunkiin. Joſef uhkaſi tehdä Benjaminin orjakſenſa, mutta Juda astui eſiin ja ſanoi: „ſalli minun jäädä orjaksi nuorkaiſen ſijaan, waan nuorukainen menköön iſänſä tykö, ſillä jos ei hän oliſi meidän seuraſſamme, niin ſaattaiſimme iſämme harmaat karwat murheella hautaan, ja me emme woiſi nähdä ſitä ſurkeutta, johon hän joutuiſi“ [2]).

Nyt ei Joſef enää woinut itſeänſä pidättää, waan hun huuſi itkien: „minä olen Joſef teidän weljenne; wieläkö iſäni elää? Mutta weljet oliwat niin hämmästyneet, ett'eiwät he woineet mitään ſanoa. Silloin Joſef puhutteli heitä ystäwällisesti ſanoen: „elkää ſiitä ſuuttuſsiſsa itſeenne olko, että tänne minun myitte, ſillä teidän henkenne tähden on Jumala minun tänne lähettänyt. Menkäät rientäen minun iſäni tykö ja ſanokaat hänelle: „näin ſanoo poikaſi Joſef Jumala on minun aſettanut koko Egyptin maan herraksi, tule minun tyköni ja elä

wiiwyttele. Minä elätän sinua Egyptissä wielä wiitenä nälkäwuotena". Sitte halasi hän weljeänsä Benjaminia kaulasta ja itki, sekä suuteli kaikkia weljiänsä. Josef antoi myös heille Faraon käskystä waunut, joilla toisiwat isänsä ja emäntänsä.

---

[1]) Pf. 139: 7, 8. Jes. 28: 19.
[2]) Rom. 12: 17, 21. Elkää kellekään pahaa pahalla kostako. Elä anna itseäsi woitettaa pahalta, waan woita sinä paha hywällä. Luuk. 17: 3.
[3]) Ef. 4: 32. Mutta olkaa keskenänne hyätwälliset ja laupiaat, ja anteeksi anteeksi antakaa toinen toisellenne, niinkuin Jumala teilleki Kristuksen tähden anteeksi antanut on. Pf. 113: 1.

---

21. Jakob muuttaa Egyptiin.

(1 Mos. 46—50).

Kun weljet tuliwat isänsä tykö ja jutteliwat Josefin sanat, niin ei hän uskonut heitä. Mutta kun hän näki waunut, jotka Josef oli lähettänyt häntä noutamaan, niin hänen henkensä wirkosi ja hän sanoi: „nyt on minulla kyllä, että poikani Josef elää, minä menen häntä katsomaan, ennenkun minä kuolen".

Silloin lähti Israel kaikkine ominensa. Ja Jumala ilmesthi hänelle näyssä sanoen: „elä pelkää mennä Egyptiin, sillä minä menen sinun kanssasi, ja johdatan sinun takaisin jällensä, ja Josef laskee kätensä sinun silmäisi päälle". Ja Jakob tuli Egyptiin koko sukunsa kanssa 66 henkeä ja karja sekä tawara mukanaan. Josef meni isäänsä wastaan Goseniin; ja lankesi isänsä kaulaan ja itki hetken aikaa. Israel sanoi: „nyt minä mielelläni kuolen, että näin sinun kaswosi ja ettäs wielä elät". Faraon käskystä antoi Josef isällensä Gosenin maan asuakseen, sillä siellä oli hywiä laitumia heidän karjallensa [1]).

Jakob eli wielä Egyptissä 17 wuotta ja kuoli 147 wuoden wanhana. Ennen kuolemataansa siunasi hän Josefin ja hänen poikansa Manassen ja Efraimin ja sanoi: „niiden pitää oleman minun poikani, niinkun Ruben ja Simeon". Sitte kokosi hän kaikki poikansa kuoliwuo-

teensa wiereen ja ennusti, mitä heille tulewina aikoina tapahtuwa oli. Judalle ennusti hän, sanoen: „ei waltikkaa oteta pois Judalta, eikä lainopettajaa hänen jalwoistansa, siksi kun saukari tulee; hänessä kansat riippuwat kiinni.“ Sittemmin huokasi hän: „Herra, minä odotan auttuttasi“. Josef ja hänen weljensä weiwät isänsä ruumiin Kanaan maalle ja hautasiwat hänen Abrahamin ja Isakin hautaan [2]). Josefin weljet pelkäsiwät, että hän nyt heille kostaisi sen pahan, minkä he tehneet oliwat. Mutta Josef sanoi: „elkää pelätkö, te ajattelitte minua wastaan pahaa, mutta Jumala on sen kääntänyt hywäksi, pelastaaksensa paljo kansaa“. Josef eli 110 wuoden wanhaksi ja sanoi kuollessansa: „Jumala on teitä täällä totisesti etsiwä, wiekää luuni pois täältä“ [3]).

[1]) Rom. 8: 28. Niille, jotka Jumalaa rakastawat, kaikki kappaleet parhaaksi kääntywät. Ps. 37: 18, 19.

[2]) Es. 57: 2. Jotka toimellisesti waeltaneet owat, tulewat rauhaan ja lepääwät kammioissansa.

[3]) Hebr. 11: 22; myös 13 wärsy.

U. Wirsi 226: 9. Mä mato ja matkamies waiwainen
Käyn waaroissa ristini retkee, Pois täält' isänmaahani pyrkien.
Ain odotan ehtooni hetkee; Ei rauhaista kotoa täällä lie, Mutt' ainaki armos' mun sinne wie, Kuss' ilo ja rauha mun kätkee.

22. Israelin lasten orjuus. Moses syntyy.

(2 Mos. 1, 2.)

Israelin lapset asuiwat Egyptissä 430 aiastaikaa ja lisääntyiwät sangen suuresti, että maa täytettiin heistä. Niin tuli uusi kuningas, joka ei Josefista mitään tiennyt. Hän sanoi kansallensa: „Israelin lasten joukko on suurempi meitä, jos sota nousisi, niin he ehkä menisiwät wihollistemme puolelle meitä wastaan ja lähtisiwät maasta pois. Sentähden käykäämme kawalasti heidän kimppuunsa ja rasittakaamme heitä, ettei heitä niin paljo tulisi“. Sentähden waiwasi hän heitä orjuudella, mutta he lisääntyiwät sitä enemmän. Silloin Farao antoi käskyn kansallensa: „kaikki pojat, jotka syntywät, ne heittäkää wirtaan, mutta tyttäret antakaa elää“.

Tähän aikaan synnytti yksi waimo Lewin suwusta pojan; ja kun hän näki, että lapsi oli ihana, salasi hän sen kolme kuukautta, ja kun hän ei enää woinut pitemmältä salata, otti hän kaisilaisen arkun, siwusi sen sawella ja pi'illä, pani lapsen siihen ja laski kaisilistoon wirran rannalle. Mutta lapsen sisar seisoi taampana, nähdäkseensä, mitä sille tapahtuisi. Faraon tytär tuli piikoineen wirralle pesemään itseänsä, ja kun hän näki kaisilistossa arkun, antoi hän sen ottaa ylös. Arkun awattua näki hän lapsen, joka itki. Hän armahti sitä ja sanoi: „tämä on Hebrealaisten lapsista". Sisar tuli paikalle ja sanoi: „tahdotkos, niin menen kutsumaan sille imettäjän?" Faraon tytär sanoi: „mene". Hän meni ja toi lapsen äidin. Faraon tytär sanoi hänelle: „ota tämä lapsi, ja imetä se minulle, minä maksan palkan sinulle". Niin waimo otti sen ja imetti. Koska hän oli kaswanut, wei hän sen Faraon tyttärelle, joka otti sen pojakseensa ja kutsui hänen nimensä Moses; se on: „wedestä otettu [1])".

Jes. 28: 29.

Ps. 33: 4. Herran sana on totinen, mitä ikänä hän lupaa, sen hän wahwana pitää.

Ps. 33: 10. Herra tekee pakanain neuwot tyhjiksi ja saattaa kansain ajatukset turhiksi.

[1]) Ap. Tek. 7: 12. Moses opetettiin kaikessa Egyptiläisten wiisaudessa ja oli woimallinen sanoissa ja töissä.

---

23. Josef pakenee Midianiin.

(2 Mos. 2: 11–24).

Kun Moses oli 40 wuoden wanha, meni hän kerran katsomaan weljeinsä orjuutta [1]) ja äkkäsi yhden Egyptiläisen lyöwän yhtä Israelilaista; ja kun hän ei nähnyt ketään läsnä olewan, niin hän tappoi sen Egyptiläisen ja kätki santaan [2]). Toisena päiwänä näki hän kaksi Hebrealaista tappelewan keskenänsä, ja hän sanoi wäärintekiälle: „miksis lyöt lähimäistäsi?" Waan se sanoi: „kuka sinun on pannut päämieheksi, wai tahdotkos minunki tappaa, miten eilen Egyptiläisen?" Kun asia tuli Faraon tiedoksi, etsi hän Mosesta tappaaksensa. Mutta

Moses pakeni ja tuli Midianin maalle (Punaisen meren koillispuolelle). Midianin papilla Jetrolla oli 7 tytärtä, jotka kaitsiwat lampaita. Moses tapasi heidät ja autti heitä paimenten käsistä. Nämä weiwät Mosekseen isänsä luokse, joka mielistyi häneen ja antoi yhden tyttäristänsä hänelle waimoksi. Moses oleskeli siellä 40 ajastaikaa.

Kerran kaitsi Moses appensa Jetron lampaita Horebin wuorella, ja näki pensaan palawan tulesta eikä kuitenkaan kuluwan, niin hän sanoi: „minä käyn katsomaan tuota suurta näkyä". Mennessänsä huusi Jumala hänelle pensaasta: „riisu kengät jaloistasi, sillä paikka, jossa seisot, on pyhä maa". Wielä sanoi hän: „Minä olen Abrahamin, Isakin ja Jakobin, sinun isäsi Jumala". Niin Moses peitti kaswonsa, sillä hän pelkäsi katsoa Jumalaa. Sitte sanoi Herra: „Minä olen nähnyt kansani ahdistuksen Egyptisä ja olen kuullut heidän huutonsa. Niin mene nyt, ja minä tahdon lähettää sinun Faraon tykö ja johdata sinä kansani ulos Egyptistä". Moses sanoi: „mikä minä olen menemään Faraon tykö?" Herra sanoi: „minä olen totisesti sinun kanssasi". Moses wastasi: „eiwät he usko minua". Herra sanoi: „heitä sauwa, joka on kädessäsi, maahan". Moses teki niin, ja se muuttui käärmeeksi; ja Moses pakeni sitä. Herra käski, ja Moses rupesi sen pyrstöön, niin se muuttui sauwaksi jälleen. Herra antoi hänelle woiman tehdä wielä muitaki ihmeitä. Mutta Moses wieläki esteli ja sanoi: „minulla on hidas puhe ja kaukea kieli [3])". Herra sanoi: „kuka on luonut ihmisen suun, kuuron ja mykän? Enkö minä Herra ole niitä tehnyt [4])". Mene minä olen sinun suusi johdattaja, mitä sinun puhuman pitää. Weljesi Aaroni, joka on puhelias, tulee sinun kanssasi; se puhuu sinun puolestasi".

Sitte meni Moses Egyptiin ja tiellä tuli Aaron häntä wastaan, ja he meniwät yhdessä Israelin lasten tykö ja jutteliwat heille Herran sanat. Ja kansa uskoi.

---

[2]) Hebr. 11: 24—26. Uskon kautta kielsi Moses mieheksi tultuansa, kutsumasta itseänsä Faraon tyttären pojaksi, ja walitsi paljoa paremmaksi kärsiä waiwaa Jumalan jonkon kanssa, kun ajallista tarwetta synnissä nauttia, ja luki suuremmaksi rikkaudeksi Kristuksen pilkan kun Egyptin tawarat, sillä hän katsoi palkan maksoa.

[2]) Rom. 11: 19. Elkää itse kostako minun rakkaani . . . ., sillä . . . minun on kosto ja minä tahdon kostaa, sanoo Herra, 1 Kor. 7: 20.
[3]) Jer. 1: 6, 7. Luuk. 5: 8, 9, 10.
[4]) 2 Kor. 12: 9. Tyydy minun armooni, sillä minun woimoni on heikoissa wäkewä. — Koska minä heikko olen, niin minä wäkewäki olen. Jer. 17: 7.

24. Moses Faraon edessä.

(2 Moses 5—11).

Sitte meniwät Moses ja Aron Faraon tykö ja sanoiwat: „näin sanoo Herra Israelin Jumala: päästä kansani pitämään minulle juhlaa korwessa". Farao sanoi: „kuka on Herra, jonka ääntä minun pitäisi kuuleman? [1]) En minä siitä Herrasta mitään tiedä, enkä päästä Israelia". Sen sijaan käski Farao lisätä Israelin kansan päälle paljoa kowemman työn ja pieksi ankarasti jokaista, joka ei woinut sitä täyttää. Silloin Moses ja Aron meniwät taas Faraon eteen ja Aaron heitti sauwansa maahan ja se muuttui käärmeeksi. Silloin kutsui Farao Egyptin noidat ja ne tekiwät samoin noitumisellansa. Mutta Aronin sauwa nieli heidän sauwansa. Tästä Faraon sydän paatui eikä hän päästänyt kansaa [2]).

Koska Farao ei totellut Herran ääntä, niin antoi Herra suuret ihmeet tapahtua Mooseksen ja Aronin kautta, ja lähetti 10 kowaa witsausta Egyptin maalle [3]): 1:ksi kaikki Niilin wedet muuttuiwat wereksi, jota kesti 7:n päiwää; 2:ksi lähetti Herra sammakoita, jotka peittiwät koko Egyptin maan; 3:ksi muuttui kaikki tomu täiksi, että noitainki täytyi tunnustaa: „tämä on Jumalan sormi;" 4:s witsaus oli turilaat, jotka maan turmeliwat; 5:s witsaus oli eläinten rutto, joka kaasi karjan sukupuuttoon; sitte 6:ksi otti Moses nokea ja paiskasi ilmaan; silloin tuliwat ihmisiin kauheat paisumat. Tämän perästä 7:ksi antoi Herra sataa suuria rakeita kauhean myrskyn kanssa, joka teki paljo wahinkoa; 8:ksi lähetti Herra itätuulella äärettömän heinäsirkka-parwen, joka söi mitä rakeet säästiwät; 9:s witsaus oli synkeä pimeys, jota kesti kolme päiwää, niin ettei kukaan toistansa nähnyt. Moses sanoi

joka kerta hetken, milloin witsaus alkoi ja milloin se taas loppui. Waiwain alla Farao lupasi päästää Israelin, ja rukoili waiwain loppumista, mutta niin pian kun rangaistus oli ohitse, paadutti hän sydämensä eikä päästänytkään kansaa. Gosenin maakunta, jossa Israel asui, oli wapaa kaikista witsauksista [4]).

[1]) 2 Tim. 6: 15. Herra on se autuas ja ainoa waltias, kuningasten kuningas ja herrain Herra.
Ps. 95: 3, 7. 8. Sillä Herra on suuri Jumala ja suuri kuningas yli kaikkein Jumalain.
[2]) Tänä päiwänä, jos kuulette hänen äänensä; niin elkää paaduttako sydäntänne.
[3]) Rom. 2: 5. Sinun kowuutesi ja katumattoman sydämesi jälkeen sinä kartutat wihan itsellesi wihan päiwänä, koska Jumalan oikea tuomio ilmaantuu.
[4]) Ps. 32: 10. Jumalattomalla on monta witsausta, mutta joka Herraan toiwoo, hänen hywyys ympäri piirittää.

25. Lähtö Egyptistä.

(2 Mos. 12–15.)

Silloin käski Herra Moeksen sanoa Israelin lapsille: „tänä yönä pitää joka huoneessa karitsa teurastettaman, ja sen weri siwuttaman pihtipieliin. Karitsa pitää tulella paistettaman ja syötämän happamattoman leiwän ja katkerain ruohoin kanssa. Teidän pitää syömän sauwa kädessä, niinkuin matkaan lähtewäiset". Tämä on Herran Pääsiäinen (passa = säästäminen) [1]).

Sinä yönä waelsi Herran enkeli ja löi kaikki Egyptin esikoiset Faraon esikoisesta orjan esikoiseen asti ja kaikki eläinten esikoiset. Mutta Israelin huoneessa näki hän weren ja meni ohitse. Ja suuri parku oli Egyptissä, sillä ei siellä ollut sitä huonetta, jossa ei kuollutta ollut. Silloin kutsui Farao Moeksen yöllä ja käski Israelin heti lähteä matkaansa. Egyptiläiset waatiwat heitä lähtemään ja ajoiwat heitä ulos, sanoen: „me kuolemme jokainen". Niin matkustiwat Israelin lapset, lähes kuusisataa tuhatta (600,000) miestä ulos Egyptistä; ja Moses otti Josefin luut myötänsä.

Herra ei johdattanut heitä suorastaan Filistealaisten

maan kautta, waan wei heidät Punaiselle merelle. Ja Herra käwi heidän edellänsä päiwällä pilwen patsaassa ja yöllä tulen patsaassa, ja tuliwat niin Punaiselle merelle. Mutta kun Faraolle sanottiin, että kansa pakeni, niin kääntyi hänen sydämensä, ja sanoi: „miksi päästimme Israelin palwelemasta meitä?“ Heti kutsui hän kaikki sotawäkensä ja waununs ja rensi heidän peräänsä.

Farao saawutti Israelin lapset Punaisen meren rannalla. Kun Israelin lapset näkiwät edessänsä Punaisen meren, takanansa Faraon sotajoukkonensa ja siwuillansa jyrkät wuoret, niin pelästyiwät he sangen kowin ja napisiwat Mosesta wastaan sanoen: „eikö hautoja ollut Egyptissä, ettäs rupesit johdattamaan meitä korpeen kuolemaan?“ Waan Moses wastasi: „elkää pelätkö, seisokaa ja katsokaa minkä autuuden Herra teille tänä päiwänä tekee; sillä näitä Egyptiläisiä, joita nyt näette, ette enää näe ijankaikkisesti“. — Silloin sanoi Herra Mosekselle: „mitäs huudat minun tyköni?[2]) sano Israelin lapsille, että he lähtisiwät matkaan, ja ojenna sauwasi meren yli, että Israelin lapset käwisiwät keskeltä merta kuiwaa myöten. Ja Egyptiläiset tulewat tietämään, että minä olen Herra, koska olen kunnian woittanut Faraosta ja hänen waunuistansa ja ratsasmiehistänsä. Kun Moses ojensi sauwansa meren yli, niin wedet erkaniwat ja seisoiwat kun muuri molemmin puolin keskellä kulkewia Israelin lapsia. Ja Egyptiläiset ajoiwat heitä takaa keskelle mertä, waan Herra syöksi siellä pyörät heidän waunuistansa. Silloin Egyptiläiset sanoiwat: „paetkaamme Israelia, sillä Herra sotii heidän puolestansa“. Waan heidän paetessaan ojensi Moses Herran käskystä sauwansa meren yli, ja wedet juoksiwat Egyptiläisten päällitse, niin ettei yksikään heistä pääsnyt[3]). Sittemmin näki Israel Egyptiläiset kuolleina meren rannalla ja wahwistui uskossaan Herraan ja hänen palweliaansa Mosekseen[4]).

---

[1]) 1 Kor. 5: 7. Sentähden peratkaa se wanha taikina, ollaksenne uusi taikina, niinkun te happamattomat olette, sillä pääsiäislampaamme Kristus on uhrattu edestämme j. n. e. 1 Joh. 1: 7: 1 Piet. 1: 18, 19.

Rom. 5: 9. Niin me siis nyt wanhurskautettuina Hänen

weressänsä, paljoa enemmin warjellaan Hänen kanttansa wihan edestä. 1 Tess. 1: 10. Hebr. 11: 28, 29.

[2]) Pſ. 50: 15. Awukſeſi huuda minua hädässäſi; niin minä tahdon auttaa ſinua ja ſinä olet kunnioittawa minua. Pſ. 91.

[3]) Sananl. 29: 1. Joka on uppiniskainen kuritukſelle, hän äkistä kadotetaan ilman yhdettäkään awutta. Hebr. 10: 31. Hirmuinen on langeta eläwän Jumalan käſiin. Pſ. 2: 3, 4.

[4]) Pſ. 47: 11. Lakatkaa ihmiſestä ja tietäkää, että minä olen Jumala: minä olen woittawa kunnian pakanain ſeassa ja minä yletään maan päällä. Pſ. 66: 5. 2 Moſ. 15.

26. Waellus Sinaille. Lain antaminen.

(2 Moſ. 15–20).

Sitte tuliwat Israelin lapſet Arabian korpeen, joſſa he kärſiwät janoa weden karwauden ja puutteen tähden. Kun he tästä napiſiwat Moſesta wastaan, niin Herra käski Moſeſen heittää puun weteen, joten ne tuliwat makeikſi. Toiſella kerralla löi Moſes ſauwallanſa kallioa, niin ſiitä juokſi wettä kanſan juotawakſi [1]).

Kun wähän ajan perästä heidän ruokanſa oli loppunut, niin he taaſki Herraa ja Moſesta wastaan napiſiwat, ſanoen: „joſpa oliſimme kuolleet Egyptissä kun meillä oli leipää kyllä ja istuimme lihapatain ääressä“. Silloin antoi Herra ehtoona tulla peltokanoja leiriin ja ſen ympärille liki kahta kyynärää paksulta; ja aamulla kasteen kanſſa tuli taiwaasta leirin ympäri mannaa, joka oli walkeaa, härmän kaltaista ja maistui kun hunaja kakku. Israelin lapſet kokoſiwat tätä joka aamu niin paljon, kun syöbä tarwitſiwat, paitſi ſabbatina, jolloin ſitä ei ollut. Tällä mannalla eliwät he 40 ajastaikaa, ſiksi kun tuliwat Kanaan maalle [2]).

Kolmantena kuukautena Egyptistä lähtemiſensä jälkeen, tuliwat he Sinain korpeen ja ſijoittiwat itſensä wuoren kohdalle. Mutta Moſes meni ylös wuorelle Jumalan tykö. Siellä ſanoi Herra hänelle: „ſano Israelin lapſille: jos te ahkerasti kuulette minun ääneni ja pidätte liittoni, niin te totiſesti olette minulle kallis omaiſuus kaikista kanſoista; ja olette minulle papillinen waltakunta ja pyhä kanſa“. „Wielä ſanoi Herra: „mene kanſan tykö, pyhitä ja walmista heitä, että he oliſiwat walmiit kolmantena päiwänä“.

Kahden päiwän kuluttua tuli pakſu pilwi wuoren yli sangen wäkewällä paſunnan äänellä, tulen leimauksilla ja jyrinällä. Silloin Herra astui alas wuorelle tulessa ja koko Sinain wuori wapisi sangen kowasti. Moses johdatti kansan, joka wapisi pelosta, Jumalaa wastaan wuoren juurelle [3]).

Silloin Jumala puhui kuultawasti kaikki nämä sanat:

„Minä olen Herra sinun Jumalasi, joka olen sinun wienyt ulos Egyptin maalta orjuuden huoneesta. Ei sinun pidä pitämän muita Jumalia minun edessäni. Elä tee itsellesi kuwaa, eikä joukun muotoa. Elä kumarra niitä, eläkä palwele niitä; sillä minä Herra sinun Jumalasi, olen kiiwas Jumala, joka etsiskelen isäin pahat teot kolmanteen ja neljänteen polween ja teen laupeuden monelle tuhannelle, jotka minua rakastawat ja pitäwät minun käskyni.

Ei sinun pidä turhaan lausuman Herrasi Jumalasi nimeä; sillä ei Herra pidä sitä rankaisematta, joka hänen nimensä turhaan lausun.

Muista sabbatin päiwää, ettäs sen pyhittäisit. — Kuutena päiwänä tee työtäsi ja toimita kaikki askareesi. Mutta seitsemäntenä päiwänä on Herran sinun Jumalasi sabbatti; silloin ole työtä tekemättä, sekä sinä, että poikasi, tyttäresi, palweliasi, piikasi, juhtasi ja muukalaisesi, joka portissasi on. Sillä kuutena päiwänä on Herra tehnyt taiwaan ja maan ja mitä niissä on ja lepäsi seitsemäntenä päiwänä. Sentähden siunasi Herra sabbatin päiwän ja pyhitti sen.

Kunnioita isääsi ja äitiäsi, ettäs menestyisit ja kau'an eläisit maan päällä, jonka Herra sinulle antaa.

Ei sinun pidä tappaman.

Ei sinun pidä huorintekemän.

Ei sinun pidä warastaman.

Ei sinun pidä wäärää todistusta sanoman sinun lähimäistäsi wastaan.

Ei sinun pidä pyytämän lähimäisesi huonetta.

Ei sinun pidä himoitseman lähimäisesi emäntää, eikä hänen palweliaansa, eikä piikaansa, eikä härkäänsä, eikä aasiansa, eikä mitään lähimäisesi omaa" [4]).

Ja kun kansa kuuli ja näki pitkäisen jylinän, tulenleimauksen, pasunan helinän ja wuoren suitsewan, pakeniwat he ja sanoiwat Mosekselle: „puhu sinä meidän kanssamme, ja me kuulemme, waan elkään Jumala puhuko, ettemme kuolisi".

---

[1]) Pf. 23: 1, 2. Herra on minun paimeneni ei minulta mitään puutu. Hän kaitsee minua wiheriässä niitysssä ja wiepi minun wirwottawan weden tykö.
[2]) Joh. 6: 31—35.
[3]) Pf. 114: 4, 7; Hebr. 12: 18 ff.
[4]) Rom. 10: 5. Kuka ihminen ne tekee, hän elää niissä.
5 Mos. 27: 26. Kirotun olkoon jokainen, joka ei kaikkia näitä lain sanoja täytä. Gal. 3: 24. Laki on ollut opettajamme Kristuksen tykö, että me uskon kautta tulisimme wanhurskaiksi. Joh. 1: 17. Pf. 119: 18. Awaa silmäni näkemään ihmeitä laistasi. — Rom. 13: 10.

---

27. Kultainen wasikka ja lain taulut.

(2 Mos. 32—34).

Herra sanoi Mosekselle: „astu ylös minun tyköni wuorelle ja minä annan sinulle lain taulut". Silloin Moses meni korkealle wuoren kukkulalle ja oli wuorella 40 wuorokautta.

Mutta koska kansa näki, että Moses wiipyi wuorella, kokoontui se Aronia wastaan sanoen: „tee meille jumalia, jotka edellämme käwisiwät, sillä emme tiedä, mitä Mosekselle tapahtunut on".

Aron sanoi: „ottakaa kultaiset korwarenkaat korwistanne ja tuokaa minulle". Aron teki niistä waletun wasikan. Mutta kansa sanoi: „nämä owat, Israel, sinun Jumalasi, jotka sinun Egyptin maalta johdattiwat ulos!" Sitte kansa istui syömään, juomaan ja mässäämään [1]).

Moses astui alas wuorelta ja hänen kädessänsä oli kaksi todistuksen taulua. Ja taulut oliwat Jumalan teko ja kirjotus oli myös Jumalan kirjotus, kaiwettu tauluihin. Kun Moses lähestyi leiriä, näki hän wasikan ja hyppyn. Silloin Mosekseen wiha julmistui ja hän heitti taulut käsistänsä ja löi ne rikki wuoren alle. Hän otti myös wasikan ja muserti sen tuhaksi. Tuhan hajotti hän

weteen ja antoi sen Israelin lasten juoda. Sitte käski hän Lewin poikain mennä leirin läpitse paljastetulla miekalla kädessään ja tappaa jokaisen wastaan tulewan; sinä päiwänä tapettiin 3,000 henkeä. Toisena päiwänä sanoi Moses kansalle: „te olette tehneet suuren synnin, mutta minä astun ylös wuorelle ja rukoilen, jos kuka tiesi taitaisin sowittaa rikoksenne. Sitte Moses palasi wuorelle Herran tykö ja rukoili kansan rikoksen tähden [2]). Hän oli taas wuorella Herran tykönä 40 wuorokautta syömättä ja juomatta. Ja Herra kirjotti unsiin tauluihin liiton kymmenet sanat. Kun Moses astui Sinain wuorelta taulut käsissänsä, paistiwat hänen kaswonsa niin, että Israelin lapset taitaneet katsoa hänen kaswoihinsa. Silloin täytyi Moseksen panna peitteen kaswoinsa eteen [3]).

[1]) Rom. 1: 23. He owat katoomattoman Jumalan kunnian muuttaneet katoowaisen ihmisen. lintuin, nelijalkaisten ja matelewaisten kuwan muotoiseksi.

Hes. 20: 8. Mutta he oliwat minulle kowakorwaiset ja eiwät hyljänneet Egyptin epäjumalia.

[2]) Jak. 5: 16. Wanhurskaan rukous woi paljon, koska se totinen on. — 1 Tim. 2: 5, 6. 1 Joh. 2: 1, 2.

[3]) 2 Kor. 3: 6 w. edespäin.

28. Israelin lasten Jumalan palwelukseta.

(3 Mos. kirja).

Sitte antoi Herra Moseksen kautta lakia seremoniallisesta Jumalan palwelukseta. Aronin asetti hän ylimäiseksi papiksi ja hänen jälkeensä seurasi aina wanhin poika polwi polwelta. Aronin toiset pojat tehtiin papiksi ja heille apulaiseksi koko Lewin suku (Lewitat). — Tabernakeli eli todistuksen maja rakennettiin sen muodon mukaan, minkä Moses oli wuorella nähnyt. Siinä oli kaksi osaa: etuinen oli pyhä ja sisimäinen nimitettiin kaikkein pyhimmäksi. Kaikkein pyhimmässä oli liitonarkki, jossa lain taulut ja manna-astia säilytettiin. Sen kautta nimitettiin armoistuimeksi, sitä peittiwät kaksi Kerubimia siiwillänsä. Sinne ei saanut kukaan muu, kun ylimmäi-

nen pappi mennä, hänki ainoasti kerran wuodessa. Pyhän ja kaikkein pyhimmän erotti toisistansa paksu, silkkinen waate = esiripun. Pyhässä saiwat papit toimittaa suitsutukset. Siellä oli suitsutus-alttari, katsomusleipäin pöytä ja seitsenhaarainen kynttilän jalka. Ympäri majaa oli piha, jota sanottiin esihuoneeksi. Siellä uhrattiin polttouhrin alttarilla uhrit syntein sowinnoksi. Tähän sai kansaki tulla.

Uhrit oliwat monenlaiset, niinkun polttouhri, ruokauhri, juoma-uhri, rikos-uhri, kiitos-uhri y. m. Mutta suurin oli se, kun ylimmäinen pappi suurena sowintopäiwänä meni kaikkein pyhimpään ja uhrasi siellä sowinnoksi omain ja kansan syntein edestä härkäin ja kauristen weren. — Seitsemäs päiwä wiikossa oli sabbatti. Herra sääsi myös kolme suurta juhlaa, joina kaikkein miespuolten tuli olla saapuwilla. Ne oliwat: Pääsiäinen Egyptistä pääsemisen muistoksi; Helluntai lain antamisen muistoksi ja Lehtimajan juhla majoissa asumisen muistoksi korwessa, sekä wielä suuri sowintopäiwä.

Joka seitsemäs wuosi oli lepowuosi ja joka wiideskymmenes wuosi oli wapaa wuosi, jolloin orjat pääsiwät wapaiksi ja myyty maa tuli perillisille.

Heb. 10: 1—4.

Hebr. 9: 11, 12. Mutta Kristus on tullut tulewaisten tawarain ylimmäiseksi papiksi, suuremman ja täydellisemmän majan kautta, joka ei käsillä tehty ole;

Eikä kauristen ja wasikkain weren kautta, waan hän on oman werensä kautta pyhään mennyt ja ijankaikkisen lunastuksen löytänyt. Hebr. 10: 14.

Hebr. 10: 19. Että meillä siis on wapaus mennä pyhään Jesuksen weren kautta, niin käykäämme hänen tykönsä totisella sydämellä ja täydellä uskolla.

Rom. 12: 1. Ef. 5: 2. 1 Piet. 2: 5.

---

29. Waellus Arabian korwessa.

(4 Mos. 10, 14, 21. 5 Mos. 34).

Kun Israelin lapset oliwat wiipyneet Sinailla wuoden ajan, niin tapahtui, että pilwi nousi seurakunnan majan päältä. Silloin läsiwät he Kanaan maata koh-

den ja tuliwat sen rajalle KadesBarneaan. Täältä Moses lähetti 12 miestä maata wakoomaan. Nämä palasiwat ja toiwat tullessaan suuren wiinapuun oksan ja sanoiwat: „maa on juuri hywä ja tämä on sen hedelmä, mutta siellä asuu suuri ja wäkewä kansa, joiden silmissä me olimme juuri kuin heinäsirkat, ja siellä owat myös suuret ja wahwat kaupungit". Josua ja Kaleb, jotka myös oliwat wakoojina olleet, sanoiwat: „elkää pelätkö, käykäämme waan, kyllä me sen woitamme, kun Herra on meidän kanssamme" [1]).

Mutta ei mikään auttanut. Kansa parkui ja itki, sekä päätti asettaa uuden päämiehen ja palata Egyptiin; tahtoiwatpa Kalebin ja Josuan kiwittää kuoliaaksi. Silloin näkyi Herran kunnia seurakunnan majassa kaikille Israelin lapsille; ja Herra uhkasi hukuttaa koko uppiniskaisen kansan ja tehdä Mosekseste uuden kansan. Mutta kun Moses rukoili kansan puolesta ja muistutti Herralle Hänen suurta nimeänsä ja lupaustansa, niin Herra lupasi antaa anteeksi kansalle, waan lisäsi: „niin totta, kun minä elän, ei yksikään niistä miehistä, jotka näkiwät minun ihmeeni Egyptissä ja korwessa, pidä tuleman Kanaan maalle, paitsi Josua ja Kaleb, joissa on toinen henki. Mutta teidän pitää waeltaman tässä korwessa 40 ajastaikaa, siksi kun kaikki, jotka Egyptistä lähtiessä oliwat 20 wuoden wanhat, owat kuolleet [2]). Sitte Herra johdatti heitä takaisi Punaiselle merelle.

Nyt täytyi heidän waeltaa korwessa 40 wuotta. Mutta Herra wahwisti heitä, etteiwät heidän jalkansa wäsyneet, eikä waatteensa kuluneet. Kuitenki he napisiwat Herraa wastaan ja kiusasiwat häntä monesti. Kerran napisiwat he weden puutteesta, niin Herra sanoi Mosekselle ja Aronille: „kokoa kansa ja puhu kalliolle, niin se antaa wetensä". He tekiwät niin ja sanoiwat: „kuulkaa nyt niskurit, pitääkö meidän täslä kalliosta teille wettä saaman". Sitte Moses löi sauwallansa, wasten Herran käskyä, kahdesti kallioon; niin juoksi paljo wettä. Tämä luettiin Mosekselle synniksi. Aron pian sen jälkeen kuoliki Horin wuorella.

Tapahtui, että kansa siuttui matkasta ja napisiwat

taas Mosesta wastaan: „miksi toitte meidät täänne korpeen kuolemaan, sillä ei täällä ole leipää eikä wettä ja meidän sielumme suuttuu tähän huonoon ruokaan. Silloin lähetti Herra heidän sekaansa myrkylliset käärmeet, jotka puriwat, niin että paljon kansaa kuoli. Nyt kansa tuli katumukseen ja Moses rukoili kansan puolesta. Niin Herra sanoi Mosekselle: „tee tulinen käärme waskesta ja nosta se merkiksi ylös; ja tapahtuu, että jokainen, joka purtu on, koska hän katsoo sitä, niin hän elää". Ja niin tapahtuikin [3]).

40 wuoden kuluttua oli Israelin kansa jo tullut niin lähelle Kanaan maata, että ainoasti Jordanin wirta siitä erotti. Tässä Moses kertoi kansalle ja muistutti wielä kaikkia niitä hywiä töitä, joita Jumala oli heille osottanut. Sitte sanoi Herra Moselselle: „astu minun työköni Nebon wuorelle ja minä osotan sinulle Kanaan maan". Nyt Herra antoi hänen nähdä koko Kanaan maan ja sanoi: „tämä on se maa, jonka minä Abrahamille, Isakille ja Jakobille ja heidän siemenellensä luwannut olen, waan et sinä sinne tule". Siellä Moses Herran palwelia kuoli 120 wuoden wanhana ja Herra hautasi hänen. — Sitte ei ole yhtään Mosekseen wertaista profetaa noussut, joka niin Herran tunsi kaswoista kaswoihin [4]).

---

[1]) Hebr. 10: 38. Mutta wanhurskas elää uskosta, ja joka wetäypi takaperin, siihen ei minun sieluni mielistyy.

[2]) Hebr. 3: 12, 19. Katsokaa rakkaat weljet, ettei kellään teistä olisi paha ja uskoton sydän, joka eläwästä Jumalasta luopuisi. . . . . Me näemme, ettei he woineet epäuskon tähden hänen lepoonsa tulla.

[3]) Joh. 3: 14. Niinkun Moses ylensi käärmeen korwessa, niin pitää myös Ihmisen Poika ylettämän, että jokainen, kun uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, waan ijankaikkisen elämän saaman.

[4]) 5anl. 10: 7. Wanhurskaan muisto pysyy siunattuna, waan Jumalattoman nimi on mätänewä.
Dan. 12: 3.

---

30. Josua.

(Josuan kirja).

Mosekseen kuoltua walitsi Herra Josuan päämieheksi

Mooseksen sijaan ja sanoi hänelle: „nouse nyt ja mene tämän Jordanin ylitse, sinä ja kaikki tämä kansa. Ei kenkään woi sinua wastaan seisoa koko elinaikanasi; niinkun minä olin Mooseksen kanssa, niin olen minä sinunki kanssasi". Sitte sanoi Josua kansalle: „pyhittäkää itseänne, sillä huomenna Herra tekee ihmeellisiä töitä teidän seassanne, ja walmistaikaa nyt menemään Jordanin wiran yli". Papit meniwät edellä kantaen liiton arkkia ja kansa seurasi peräsä. Kun pappien jalat kastuiwat weden syrjään, niin yläpuolelta juoksewa wesi seisahtui, seisoen yhdessä läjässä; mutta se wesi, joka alapuolella oli, juoksi pois Kuolleesen mereen; niin koko Israel meni kuiwaa myöten Jordanin ylitse Jerikon kohdalta. Ja manna lakkasi, waan he söiwät Kanaan maan hedelmästä.

Jeriko oli sulettu ja kowasti warustettu Israelin lapsia wastaan. Sen woittiwat he ilman miekatta ja joutsetta. Kuusi päiwää käwiwät papit edellä kantaen liitonarkkia ja sotawäki peräsä kerta päiwässä, mutta seitsemäntenä päiwänä seitsemän kertaa; wiimeisellä kerralla puhalsiwat papit torwiin ja kansa huusi, niin muurit jakosiwat itsestänsä; Jeriko woitettiin sekä asukkaat tapettiin [1]). Sitte woitti Josua monta suurta ihmeellistä woittoa Kananealaisten yli, sillä Herra soti Israelin puolesta. Seitsemän wuoden kuluessa woitti Josua 31 kuningasta, wallotti heidän maansa ja hukutti kaikki heidän asukkaansa, sillä Jumala oli niin käskenyt, etteiwät he, asuessaan Israelin kansan seassa, wietteliisi heitä epäjämalisuuteen [2]). Sitte jakoi Josua maan 12:sta Israelin sukukunnalle. Lewin suku ei saanut mitään osaa, waan ainoasti 48 kaupunkia ympäri maata. Todistuksen maja pantiin Siloon [3]).

Pitkän ajan perästä, kun Herra oli Israelin antanut tulla lepoon kaikista wihollisistansa ja kun Josua oli wanhaksi joutunut, kutsui hän kaiken Israelin kansan tykönsä ja sanoi heille muun muassa: „Jollei teidän kelpaa palwella Herraa, niin walitkaa tänäpäiwänä, ketä te palwelette. Mutta minä ja minun huoneeni palwelemme Herraa". Niin kaikki kansa wastasi: „me tahdomme palwella

Herraa meidän Jumalaamme ja olla hänen äänellensä kuuliaiset". — Sen jälkeen Josua, Herran palwelia, kuoli 110 ajastaikaisena [4]).

[1]) Hebr. 11: 30. Uskon kautta Jerikon muurit lankesiwat, piiritettyinä seitsemän päiwää.
[2]) 5 Mos. 9: 5. Et sinä wallota heidän maatansa wakuutesi tähden, waan Herra ajaa pakanat ulos heidän Jumalattomuutensa tähden.
[3]) Hebr. 4: 9. Sentähden on Jumalan kansalle wielä lepo tarjona.
1 Mos. 15: 16—21.
[4]) Dan. 12: 3.

31. Israelin tuomarit. — Gideon.

(Tuom. 2, 6—6).

Josuan kuoleman jälkeen palweli Israel wielä Herraa, niin kau'an kun wanhimmat eliwät, jotka tiesiwät kaikki Herran teot, jotka hän Israelille tehnyt oli. Mutta sen jälkeen tuli toinen sukukunta, joka ei tuntenut Herraa, eikä niitä töitä, mitä Herra tehnyt oli. He naiwat Kanaalaisten tyttäriä ja palweliwat kaikkien ympärillä asuwain epäjumalia; sillä Josuan kuolessa eiwät olleet wielä kaikki Kanaalaiset kansat häwitetyt. Silloin julmistui Herran wiha Israelille, ja hän antoi heidät wihollistensa käsiin, jotka heitä kauheasti waiwasiwat. Ahdistuksessaan huusiwat he Herran tykö, silloin Herra armahti heitä ja herätti heille Tuomarit, jotka heitä pelastiwat wihollistensa käsistä. Mutta kun tuomari kuoli, luopuiwat he jälleen Herrasta; ja niin tapahtui tapahtumistaan [1]). Merkillisimmät tuomareista oliwat Gideon, Jefta, Simson ja Samuel.

Herran oliwat Israelitat Midianilaisten käsissä seitsemän ajastaikaa warsin surkeassa orjuudessa. Nyt huusiwat he Herran tykö. Silloin tuli Herran enkeli Gideonin tykö ja käski hänen mennä wapahtamaan Israelia. Heti tämän jälkeen kukisti Gideon kaupungissaan Baalin alttarin ja metsistön.

Sitte Gideon lähetti sanan sukukunnille ja kutsui heitä tulemaan sotaan; ja he kokoontuiwatki seuraamaan

häntä. Herra sanoi Gideonille: „ylön paljo on wäkeä sinun kanssasi, ehkä Israel kerskaisi minua wastaan, sanoen: „oma käteni wapahti minun". Niin anna nyt huutaa: joka on pelkuri eli hämmästynyt, hän palaitkaan takaperin. Silloin palasi 22,000 ja 10,000 jäi. Herra sanoi: „wielä on ylön paljon, wie heitä weden tykö ja erota ne, jotka latkiwat kädellänsä eri joukkoon, sillä niiden kautta minä wapahdan Israelin ja päästä kotiaan kaikki ne, jotka kumartuiwat polwillensa juomaan". Niitä, jotka latkiwat, oli 300. Nämä jakoi hän kolmeen joukkoon ja antoi jokaisen käteen torwet, sawiastiat ja lamput astioissa ja näin meniwät he yöllä Midianilaisten leiriin. Sinne päästyänsä puhalsiwat he torwiin, rikkoiwat sawiastiat ja tempasiwat lamput wasempaan käteensä. Silloin koko Midianilaisten leiri rupesi huutamaan, juoksemaan ja pakenemaan. Waan Herra sowiti niin, että toisen miekka kääntyi toista wastaan. Loput tappoi Gideon ja Israel paetessa [2]). Sodasta palatessa sanoi Israel Gideonille: „ole sinä meidän hallitsiamme". Waan Gideon sanoi: „en minä ole teidän hallitsianne, waan Herra olkoon teidän hallitsianne" [3]). Mutta Gideonin kuoltua Israel jälleen kääntyi huorintekemään epäjumalan Baalin kanssa.

---

[1]) Jer. 2: 19. Pahuutesi tähden sinua nuhdellaan ja tottelemattomuutesi tähden sinua kuritetaan; niin tiedä ja näe, kuinka wiheliäistä on se, ettäs hylkäät Herran Jumalasi, etkä pelkää häntä.

[2]) Jer. 31: 11. Herra on lunastawa Jakobin ja on häntä pelastawa sen kädestä, joka on häntä wäkewämpi. Ps. 147: 10 11; 146: 3.

Ps. 144: 15. Waan autuas on se kansa, jonka Herra Jumala on.

---

32. Tuomari Simson.

(Tuom. 13–16.)

Kun Israelin lapset tekiwät wielä pahaa Herran edessä, niin Herra antoi heidät Filistealaisten käsiin 40 wuodeksi [1]). Mutta Herran enkeli tuli yhden miehen

waimon tykö ja sanoi: „sinä olet synnyttäwä pojan, jonka päähän ei saa partaweitsi tulla. Hän rupeaa wapahtamaan Israelia Filistealaisten käsistä". Waimo synnytti pojan, jolle annetiin nimi Simson. Lapsi kaswoi, ja Herran henki rupesi waikuttamaan hänessä.

Simson otti Herran neuwosta yhden Filistealaisten tyttären waimoksensa. Kerran hänen sinne mennessänsä, tuli nuori jalopeura kiljuen häntä wastaan. Mutta Herran henki tuli hänessä woimalliseksi ja hän repäsi sen kappaleiksi. Kun hänen emäntänsä sittemmin annettiin toiselle, niin Simson tätä kostaaksensa, otti 300 kettua kiini ja pani kekäleet niiden häntiin, joilla poltti Filistealaisten wiljat ja wainiot. Tästä Simson pantiin kiini mutta hän repäsi köydet, niinkun rohtimet; ja hän löysi aasin leukaluun, otti sen ja löi sillä tuhannen miestä. Toisen kerran kun Filistealaiset piirittäwät hänet Gasan kaupunkiin, lähti Simson yöllä ja wei mennessänsä olallansa kaupungin portit pihtipielinensä Hebroniin saakka[2]). Sitte Simson rakastui waimoon, jonka nimi oli Delila. Tälle Filistealaisten päämiehet lupasiwat paljo rahaa, jos hän saisi Simsonin houkutelluksi ilmottamaan, missä hänen woimansa on. Wiimein ilmottiki Simson, että hänen wäkensä on hiuksissa; jos ne ajellaan, niin hän tulee miten muutki ihmiset. Waimo Simsonin nukkuessa pettiki hänen, siten että ajeli hänen hiuksensa[3]). Nyt ottiwat Filistealaiset hänen kiini, puhkasiwat hänen silmänsä ja sitoiwat hänen kahdella waskikahleella ja paniwat hänen jauhamaan wankihuoneessa.

Kerran kokoontuiwat Filistealaiset wiettämään suurta juhlaa jumalallensa Dagonille ja iloitsemaan Dagonin temppelissä. He kutsuiwat Simsonin wankihuoneesta soittamaan heille. Mutta hänen hiuksensa oliwat jo kaswaneet ja woimansa uudistuneet. Huone, jossa ääretön joukko Filistealaisia oli koossa, oli rakennettu patsaille. Simson rukoili Herraa wahwistaman häntä wielä sillä kerralla. Sitte tarttui hän kahteen keskimäiseen patsaasen ja nojasi wahwasti niihin, sanoen: „minun sieluni kuolkoon Filistealaisten kanssa". Silloin kaatui huone kaiken kansan päälle, jotka siinä oliwat; siinä kuoli Simson ja hänen wihollisensa.

[1]) Jer. 2: 19. Pahuutesi tähden sinua nuhdellaan ja tottelemattomuutesi tähden sinua kuritetaan, niin tiedä ja näe kuinka wiheliäistä ja surkeaa se on, että hylkäät Herran sinun Jumalasi etkä pelkää minua, sanoo Herra Zebaot.

[2]) Ps. 60: 14. Jumalassa me tahdomme woimalliset työt tehdä, hän tallaa meidän wihollisemme alas.

[3]) Sal. Sananl. 7; 25, 26. Elköön sydämesi poiketko hänen retkillensä; sillä hän on jo monta haawoittanut ja langettanut; ja kaikki woimalliset owat hänettä tapetut.

Rom. 8: 13. Jos te lihan jälkeen elätte, niin teidän pitää kuoleman; mutta jos te lihan työt hengen kautta kuoletatte, niin te saatte elää.

33. Rut.

(Rutin kirja).

Tuomrien hallitessa oli kallisaika; ja yksi mies lähti Betlehemistä Moabilaisten maalle emäntänsä Naemin ja kahden poikansa kanssa. Mies kuoli ja pojat naiwat Moabilaisten tyttäriä, nimiltään Orpa ja Rut. 10 wuoden kuluttua kuoliwat molemmat pojatki. Silloin lähti waimo miniöinensä kotimaallensa. Tiellä sanoi Naemi miniöillensä: „palaitkaa tyttäreni teidän äitinne huoneesen; tehköön Herra teille laupeuden, niinkun te olette tehneet wainajille ja minulle;" waan he korottiwat äänensä ja itkiwät. Wiimein palasiki Orpa, mutta Rut sanoi: „minä en luowu sinusta; kuhunka sinä menet, sinne minäki menen; sinun kansasi on minun kansani ja sinun Jumalasi on minun Jumalani; ainoasti kuolema woi meidät erottaa!" Näin tuliwat he kahden Betlehemiin ohran leikkuun alussa.

Kerran meni Rut poimimaan tähkäpäitä elonleikkaajain jäliltä, ja hän sattumalta osasi rikkaan miehen Boaksen pellolle; tämä, joka oli Rutin appiwainajan likeinen sukulainen, kohteli ystäwällisesti Rutia ja käski palweliainsa waristella hänelle tähkiä sitomista. Boas sanoi Rutille: „elä mene muiden pellolle; ja jos janoot, niin tule täänne ja juo; ja kun ruuan aika lähenee, tule syömään palweliaini kanssa". Rut sanoi: „kuinka minä, joka olen muukalainen, olen löytänyt armon sinun edessäsi." Boas wastasi: „minulle on ilmotettu, mitäs olet

tehnyt anopilleſi miehesi kuoltua; ettäs jätit iſäſi, äitiſi ja ſyntymämaaſi ja matkustit kanſan tykö, jota et ennen tuntenut. Herra maksakoon ſinulle työſi mukaan, ja olkoon ſinulla täydellinen palkka Herralta Israelin Jumalalta, jonka ſiipein ſuojaan olet tullut turwaamaan!" Elo-ajan jälkeen nai Boas Rutin, joka ſynnyti pojan. Sille annettiin nimeksi Obed, joka oli Dawidin iſän, Iſain iſä.

Sir. 3: 16. Se hywä, mikä wanhemmille tehdään, ei ikänä unhoteta ja waikkas olet ſyntinen, kuitenki ſinulle hywin tapahtuu. Math. 19: 29. Jokainen, joka luopuu huoneista, taikka weljistä, taikka ſiſariſta, taikka äidistä minun nimeni tähden, hänen pitää ne ſatakertaiſesti ſaaman ja ijankaikkiſen elämän perimän. 1 Tim. 4: 8.

34. Eli ja Samuel.

(1 Sam. 1—6).

Eli oli ylimäinen pappi ja tuomari. Hänellä oli kaksi poikaa, jotka tekiwät kaikenlaista jumalattomuutta ja wäärywyttä, ſaattaen ſiten kanſan pitämään ruokauhria halpana. Waikka Eli kuuli poikainſa jumalattomuuden, ei hän kuitenkaan heitä kertaakaan kurittanut [1]).

Yksi waimo Hanna rukoiltuanſa Herraa, ſai pojan, jonka hän nimitti Samueliksi. Tämän lupaſi hän Herralle kaikeksi elinajaksi ja toi ſen Elille kaswatettawaksi [2]). Poikanen Samuel palweli Elin edeſſä Herraa, ja makaſi yötä Herran temppelisſä. Eräänä yönä huuſi Herra Samuelia. Mutta Samuel, joka ei silloin wielä tuntenut Herraa, juoksi Elin tykö ja ſanoi: „täſſä minä olen, ſinä kutſuit minua." Eli ſanoi: „en minä ſinua kutſunut, mene jälleen ja pane maata; ja hän meni. Herra huuſi wielä kaksi kertaa Samuelia, joka aina juoksi Elin luo. Wihdoin ymmärsi Eli, että Herra oli huutanut nuorukaista, ja ſanoi: „jos ſinua wielä kutſutaan, niin ſano: „puhu, Herra, ſillä ſinun palweliaſi kuulee." Samuel meni ja pani maata. Niin tuli Herra ja huuſi neljännen kerran: „Samuel, Samuel!" Silloin wastaſi Samuel: „puhu, ſillä palweliaſi kuulee" [3]).

Silloin ſanoi Herra: „Minä tuotan rangaiſtukſen

Elille ja hänen huoneellensa, sentähden, että hän tiesi poikainsa häpeällisesti käyttäneen itsensä, eikä rangaissut heitä[4]). Kun Eli aamulla sai kuulla Herran tuomion, sanoi hän: „hän on Herra, hän tehköön, minkä hywäksi näkee."

Kohta syttyi Filistealaisten kanssa sota, jossa Filistealaiset löiwät Israelin. Silloin sanoiwat Israelin wanhimmat: „tuokaamme Herran arkki leiriin, wapahtamaan meitä wihollistemme käsistä." Mutta he lyötiin toistamiseen. Eli, joka silloin oli 90 wuotinen, istui tien wieressä katsellen, sillä hän oli pelästyksissä Jumalan arkin tähden. Yksi mies, joka pakeni sodasta, tuli huutaen: „Israel on lyöty ja paennut, molemmat poikasi owat kuolleet ja Jumalan arkki on otettu pois!" Kun hän kuuli Jumalan arkkia mainittawan, kaatui hän taapäin, mursi niskansa ja kuoli.

Filistealaiset ottiwat Jumalan arkin ja weiwät sen Jumalansa Dagonin huoneesen. Mutta kun he toisena päiwänä tuliwat katsomaan, niin Dagon makasi suullansa Herran arkin edessä, pää ja kädet poikki hakattuina. Sitte tuli wielä kowa tauti maahan, että heidän täytyi lähettää arkin takaisi lahjain kanssa.

---

[1]) Sananl. 13: 24. Joka witsaansa säästää, hän wihaa lastansa, mutta joka häntä rakastaa, se aikanansa sitä kurittaa.

[2]) Matth. 7: 7. Anokaa, niin teille annetaan, etsikää, niin te löydätte.

[3]) Matth. 21: 16. Lasten ja imewäisten suusta olet sinä kiitoksen walmistanut.

[4]) Gal. 6: 7, 8. Elkää eksykö, ei Jumala anna itseänsä pilkata.

---

35. Samuel asettaa Saulin kuninkaaksi.

(1 Sam. 7—10).

Elin kuoleman jälkeen oli Samuel Tuomarina Israelissa. Samuel oli myös Herran profeta ja perusti profeta-koulut. Häntä piti kansa arwossa ja kunniassa, sillä hän itse eli nuhteettomasti ja saatti Israelin lapset palajamaan Herran heidän Jumalansa tykö. Sitte woiwat he torjua päältänsä Filistealaisten ikeen[1]). Mutta wanhaksi tultuansa, pani Samuel poikansa tuomariksi;

waan nämä eiwät waeltaneetkaan hänen teitänsä, mutta ottiwat lahjoja ja wäärensiwät oikeuden. Silloin kaikki Israelin wanhimmat kokoontuiwat Samuelin tykö ja sanoiwat: „aseta meille kuningas, joka meitä tuomitsisi, niinkuin kaikilla pakanoilla on". Samuel otti sen kowin pahaksi; mutta Herra sanoi hänelle: „kuule sinä kansan ääntä, sillä eiwät he ole sinua hylänneet, waan minun he owat hylänneet, etten minä heitä hallitsisi". Sitte sanoi Herra wielä Samuelille: „huomenna lähetän minä sinulle miehen Benjaminin maalta, woitele häntä kansani päämieheksi". Seuraawana päiwänä tuliki Samuelin tykö Saul Kisin poika, etsien kadonneita aasintammoja. Hän oli kaunis mies ja päätänsä pitempi muuta kansaa. Herra sanoi Samuelille: „tämä on se mies, josta sinulle puhuin". Silloin Samuel wei Saulin huoneesensa, otti öljyastian ja kaasi hänen päänsä päälle sanoen: „näetkös, että Herra on sinun woidellut perintönsä päämieheksi". Sitte antoi Jumala hänelle toisen sydämen [2]). Silloin lakkasi Samuel olemasta tuomarina. Mutta wielä erotessansaki warotti hän kansaa waeltamaan Herran teillä, sanoen muutoin koko kansan kuninkaanensa hukkuwan.

[1]) Ps. 101: 2, 3. Minä tahdon ottaa waarin oikeasta tiestä, minä tahdon waeltaa sydämeni wakuudessa minun huoneessani. En minä ota pahaa asiaa eteeni: Minä wihaan wäärintekijöitä, enkä salli heitä olla tykönäni.

[2]) 5 Mos. 17: 15. Aseta se itsellesi kuninkaaksi, jonka Herra sinun Jumalasi sinulle walitsee.

Mik. 4: 7. Ja Herra on itse heidän kuninkaansa olewa Sionin wuorella tästä ajasta hamaan ijankaikkisuuteen saakka.

36. Samuel woitelee Dawidin kuninkaaksi.

(1 Sam. 15, 16).

Kun Saul oli tullut kuninkaaksi, soti hän joka taholla Israelin wihollisia wastaan ja woitti heidät. Mutta kun Herra käski Saulin mennä ja hukuttaa kaikki Amalekilaiset, niin Saul meni, waan säästikin paraimmat karjasta ja lampaista uhriksi Herralle, mutta huonot hän hukutti. Silloin meni Samuel Saulia wastaan ja sa-

noi: „katso kuuliaisuus on parempi kuin uhri ja totella parempi kuin oinasten lihawuus. Että siis olet hylännyt Herran sanan, on hänki sinun hylännyt, ettet enää saa olla kuninkaana". Ja Samuel meni Saulin työä murheissansa pois [1]).

Mutta Herra sanoi Samuelille: „mitäs murehdit Saulia, jonka minä hylännyt olen, mene Isain Betlehemiläisen työ, sillä hänen pojistansa olen minä katsonut itselleni kuninkaan". Samuel meni Betlehemiin ja kutsui Isain poikinensa uhrille. Kun Samuel näki wanhimman pojan Eliabin, ajatteli hän: „tosin tämä on Herran edessä hänen woiteltunsa". Mutta Herra sanoi: „elä katso hänen muotoansa eli suurta kokoansa, sillä minä olen hänen hylännyt [2]). Sillä ei se ole niinkun ihminen näkee, sillä ihminen näkee sen, mikä silmäin edessä on, waan Herra katsoo sydämeen [3]). Isai antoi kaikki seitsemän poikaansa tulla Samuelin eteen, waan Samuel sanoi Isaille: „ei ole Herra näitä walinnut". Sitte ha'etti Isai nuorimman poikansa Dawidin, joka oli karjaa paimentamassa, Samuelin luokse. Nyt sanoi Herra: „nouse ja woitele tämä, sillä tämä se on!" Silloin Samuel otti öljysarwensa ja woiteli hänen weljeinsä seassa. Ja Ja Herran henki tuli Dawidiin siitä päiwästä ja sen jälkeen [4]). Mutta Herran henki läksi Saulista ja paha henki waiwasi häntä. Saulin palweliat etsiwät Dawidin, joka taisi hywin soittaa kanteletta. Kun paha henki tuli Jumalalta Saulin päälle, otti Dawid kanteleen ja soitti kädellänsä kuninkaan edessä; niin Saul wirwotettiin, hän tuli paremmaksi ja paha henki läksi hänestä [5]).

[1]) Hos. 4: 6. Että sinä hylkäsit ymmärryksen, tahdon minä myös sinun hylsätä, ettei sinun pidä enää minun pappini oleman. Hos. 6: 6. Minulle kelpaa armo, eikä uhri, Jumalan tunto, eikä poltto-uhri.

[2]) Gal. 2: 6.

[3]) 1 Piet. 3: 4. Luukk. 1: 52.

[4]) Ef. 57: 15. Minä asun korkeudessa ja pyhyydessä ja niiden työnä, joilla on särjetty ja nöyrä henki, että minä wirwottaisin nöyryytetyn hengen ja saattaisin särjetyn sydämen eläwäiseksi.

[5]) Jes. 48: 22. Ps. 61: 12, 13.

37. Dawid ja Goljat.

(1 Sam. 17, 18).

Taas syttyi sota Filistealaisten ja Israelin lasten wälillä. Filistealaisten leiristä tuli edusmies, Goljat nimeltä, kuutta kyynärää ja kämmenen leweyttä pitkä, ja hänellä oli kauheat sota-aseet. Hän waati Israelista miestä, joka yksin sotisi häntä wastaan ja sitä tekoa teki hän 40 päiwää. Mutta Saul ja koko Israel pelkäsiwät suuresti häntä.

Silloin isänsä lähetti Dawidin wiemään elatusta weljillensä, jotka myös oliwat sodassa. Siellä kuuli hän Filistealaisen pilkan, kun myös, että sille, joka hänet woisi woittaa, oli luwattu kuninkaan tytär ja sotapäällikön wirka. Dawid tarjoutui sotimaan Filistealaista wastaan. Mutta Saul sanoi: „et sinä woi mennä sotimaan tätä Filistealaista wastaan, sillä sinä olet nuorukainen, mutta hän on sotamies hamasta nuoruudestansa". Dawid sanoi: „kun sinun palwelias kaitsi kerran lampaita, niin tuli jalopeura ja karhu, jotka weiwät lampaan laumasta. Mutta minä juoksin niiden perässä, tempasin lampaan sen suusta ja tartuin hänen partaansa sekä löin jalopeuran ja karhun. Herra, joka minun pelasti jalopeuran ja karhun käsistä, hän pelastaa minun tämän Filistealaisen käsistä". Nyt sanoi Saul Dawidille: "mene, Herra olkoon sinun kansasi!" Sitte Dawid otti sauwan käteensä, walitsi ojasta wiisi sileää kiweä, pani ne paimen laukkunsa, otti lingon käteensä ja meni Filistealaista wastaan.

Kun Goljat näki Dawidin, piti hän hänen halpana ja sanoi Dawidille: „olenko minä koira, ettäs tulet sauwoilla minua wastaan". Ja Goljat kiroili Dawidia Jumalainsa kautta. Mutta Dawid sanoi: „sinä tulet minua wastaan miekalla, kilwellä ja keihäällä, mutta minä tulen sinun tykösi Herran Zebaotin Israelin sotawäen Jumalan nimeen, jota pilkannut olet". Sitte Dawid rientsi Filistealaista wastaan sotarintaan ja otti kiwen kukkarostansa linkoonsa ja paiskasi Filistealaista otsaan, että kiwi meni hänen otsansa sisälle, ja hän kaatui maa-

han kaswoillensa. Kun Dawidilla ei ollut itsellänsä miekkaa, niin juoksi hän Filistealaisen wiereen, otti hänen miekkansa ja hakkasi sillä pois hänen päänsä [1]). Kun Filistealaiset sen näkiwät, että heidän sankarinsa oli kuollut, pelkäsiwät he, ja Israelin miehet ajoiwat heitä takaa. Nyt tehtiin Dawid sotapäälliköksi ja sai sittemmin kuninkaan tyttären puolisoksensa. Ja Jonathan Saulin poika siitä asti rakasti Dawidia, niinkuin omaa sydäntänsä, ja he tekiwät liiton keskenänsä [2]).

[1]) Saul. 16: 18. Ylpeys on aina lankeemuksen edellä. Pf. 33: 16. Ei kuningasta auta hänen suuri wäkensä, eikä sankari wapahdeta suurella woimallansa.
Pf. 108: 14. Jumalassa me tahdomme urhoollisia töitä tehdä; ja hän polkee meidän wihollisemme alas.
Pf. 148: 6. Herra ojentaa raadolliset ja jumalattomat maahan paiskaa.
[2]) Saul. 28: 24. Monta ystäwää on miehelle wahingoksi, mutta yksi rakas ystäwä on weljeä lujempi.

38. Dawid pa'ossa.

(1 Sam. 18, 23, 24, 26).

Kun Saul ja Dawid palasiwat Filistealaisia lyömästä, tuliwat waimot kaikista Israelin kaupungeista heitä wastaan laululla ja soitolla, sanoen: „Saul löi tuhannen, mutta Dawid kymmenen tuhatta". Tästä Saul närkästyi sangen kowin ja katsoi karsaasti Dawidia siitä päiwästä ja aina sitte [1]). Kerran, kun taas pahahenki Saulia waiwasi, otti hän keihään ja syöksi sen Dawidia kohden, waan Dawid wältti sen ja pääsi pakoon [2]).

Jonathan Saulin poika, Dawidin ystäwä, koetti kyllä lepyttää Saulia, mutta tästä rupesi hän yhä enemmän wihaamaan Dawidia ja uhkasi hänen tappaa, niin pian kun waan saisi käsiinsä.

Nyt Dawid pakeni ja oleskeli Judean korwessa, luolissa ja metsänrotkoissa. Sinne tuliwat hänen työnsä kaikki waiwatut, murheelliset ja welkaantuneet, ja hän oli heidän päämiehensä. Kun Saul sen kuuli, ajoi hän Dawidia takaa, miten metsän petoa, mutta Jumala

suojeli häntä, ettei hän tullut Saulin käsiin. Kerran, kun Saul ajoi 3,000 miehellä Dawidia, meni hän yhteen luolaan lewähtämään; mutta Dawid miehinensä istui luolan peräkulmilla. Silloin sanoiwat Dawidin miehet hänelle: „tämä on se päiwä, jona Herra on luwannut sinun wihollisesi sinun käsiisi antaa". Mutta Dawid wastasi: „olkoon se kaukana minusta, että satuttaisin kättäni herraani, Herran woideltuun". Kuitenki leikkasi Dawid salaa kappaleen Saulin waatteen liepeestä. Kun Saul oli mennyt ulos luolasta, meni Dawidiki hänen jälessänsä ja huusi sanoen: „herrani kuningas! Herra oli antanut sinun minun käsiini luolassa, mutta minä armahdin sinua. Katso, isäni, katso kuitenki minun kädessäni tätä tilkkaa, jonka leikkasin hameestasi" [3]). Saul korotti äänensä ja sanoi itkien Dawidille: „sinä olet hurskaampi minua, sillä sinä olet osottanut hywää, mutta minä sitä wastaan pahaa [4])". Ja Saul meni kotiansa.

Kuitenki wähän ajan perästä, lähti hän taas Dawidia etsimään ja piiritti hänen eräälle wuoren kukkulalle. Mutta yöllä meni Dawid Abisain kanssa, kuninkaan leiriin ja Saul makasi nukkuneena ja keihäs oli hänen päänsä wieressä, mutta sotawäki makasi hänen ympärillänsä. Silloin Abisai sanoi: „minä syöksen hänen keihäällä läpitse". Waan Dawid ei antanut, otti ainoastaan keihään ja wesi-astian, ja niin he meniwät matkoihinsa, kenenkään heitä huomaitsematta. Kun Dawid pääsi wuoren toiselle puolelle, nuhteli hän päämiehiä, kun eiwät warjelleet kuningastaan. Hän kysyi: "kussa on kuninkaan keihäs ja wesi-astia?" Saul, joka oli jo herännyt unestaan, wastasi: "minä olen syntiä tehnyt. Tule jälleen poikani Dawid! en minä enää tee pahaa sinulle". Mutta Dawid ei luottanut Sauliin, waan sanoi mennessänsä: „Herra maksaa jokaiselle hänen wanhurskautensa ja uskollisuutensa mukaan". Saul palasi kotiansa [5]).

---

[1]) Gal. 5: 26.

[2]) Joh. 3: 15. Jokainen kun weljeänsä wihaa, hän on murhaaja.

[3]) Ilm. 2: 5. Muista, kusta lankesit pois, ja tee parannus.

[4]) Matth. 5: 10. Autuaat owat ne, jotka wanhurskauden tähden wainotaan, sillä heidän on taiwaan waltakunta.

[5]) Matth. 5: 44. Rakastakaa wihollisianne: siunatkaa niitä, jotka teitä sadattawat; tehkää niille hywää, jotka teitä wihaawat; ja rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä wainoowat ja wahingoittawat.

39. Saul kuolee ja Dawid kuninkaana.

(1 Sam. 32; 2 Sam. 2, 5, 6).

Taas meniwät Filistealaiset sotimaan Israelia wastaan, ja Israelin miehet pakeniwat Filistealaisia ja kaatuiwat surmattuina Gilboan wuorella [1]). Saulin kolme poikaa myös kaatuiwat sodassa ja hän itse haawotettiin. Silloin Saul sanoi aseensa kantajalle: „wedä miekkasi ja pistä sillä minut läpitse, ettei nämä ympärileikkaamattomat tulisi ja pilkkaisi minua". Mutta kun tämä ei uskaltanut, niin otti hän itse miekan, heittäysi siihen ja kuoli [2]).

Kun Dawid sai tästä tiedon, niin hän murehti jaitki sangen kowin sekä weisasi walitus-wirren Saulista ja Jonatanista [3]).

Sitte tuli Dawid Hebroniin, jossa Judan miehet tuliwat ja woiteliwat hänet kuninkaaksensa. Isbosetin Saulin pojan kuoltua pääsi Dawid koko Israelin kuninkaaksi (w. 1050 e. K.). Hallituksensa aikana wallotti hän Jerusalemin ja woitti Sionin linnan. Sen teki hän pääkaupungiksensa ja asui siinä. Dawid tuotti myös Jumalan arkin soitannolla ja hyppyllä Jerusalemiin ja rakensi sinne seurakunnan majan, jossa hän uhrasi kiitos uhrin Herralle. Sitte aikoi hän ruweta rakentamaan Herralle huonetta, waan Herra lähetti profeta Natanin sanomaan Dawidille: „elä rakenna minulle huonetta asuttawakseni, sillä sinä olet sotamies. **Mutta minä herätän sinun siemenesi sinun jälkeesi. Hän rakentaa minulle huoneen ja minä wahwistan hänen istuimensa ijankaikkisesti. Minä olen hänen isänsä ja hän on minun poikani**" [4]).

Dawid toimitti lain ja oikeuden kaikelle kansallensa. Hän järesti myös Jumalan palweluksen soittajilla ja laulajilla, joiden johtajina oliwat Asaf y. m. Itse teki hän ylewiä runoja, joissa hän wuodattaa murheensa ja ilonsa

Herralle. Hänen weisunsa owat kootut Psalttari Raamattuun. — Dawid wallotti kaikki ympärillä olewat kansat Egyptistä Eufrat wirtaan saakka.

[1]) Psalm. 81: 12 13. Mutta kansani ei kuullut ääntäni; eikä Israel minua totellut. Niin minä laskin heitä sydämensä pahuuteen, waeltamaan neuwonsa jälkeen.
[2]) Hebr. 10: 31. Hirmuinen on langeta eläwän Jumalan käsiin.
[3]) Sanal. 24: 17. Elä iloitse wihamiehesi wahingosta, elköönkä sydämesi riemuitko hänen onnettomuudestansa. — Ps. 75: 8. Sillä Jumala on tuomari, joka tämän alentaa ja toisen ylentää.
[4]) Hebr. 1: 5.

40. Dawidin rikos.

(2 Sam. 11, 12.)

Dawid lähetti Joabin sotimaan Ammonin lapsia wastaan, waan jäi itse Jerusalemiin. Kerran ehtoopuolella käyskenteli Dawid huoneensa katolla ja näki Batseban, sotamiehensä Urian emännän pesewän itseänsä; ja waimo oli sangen ihana näkyänsä [1]).

Dawid antoi waimon tuoda tykönsä ja makasi hänen kanssansa. Sitte Dawid kutsui Urian kotia sodasta ja käski hänen mennä waimonsa luoksi; waan Uria makasi kuninkaan palweliain seurassa. Huomeneltain kirjotti Dawid Joabille kirjeen ja lähetti sen Urian myötä näillä sanoilla: „pane Uria kowimman sodan rintaan, että hän lyötäisiin ja kuolisi.“ Joab teki Herransa käskyn mukaan ja Uria tapettiin. Joab kertoi sitte kuninkaalle sodan menot. Dawid wastasi: „miekka syö milloin yhden, milloin toisen.“ Murhe-ajan kuluttua, tuotti Dawid Batseban huoneesensa ja otti hänen waimokseen. Mutta se työ, jonka Dawid teki, oli paha Herran edessä.

Herra lähetti profeta Natanin Dawidin tykö. Hän jutteli: „kaksi miestä oli yhdessä kaupungissa, toinen rikas ja toinen köyhä. Rikkaalla oli aiwan paljon lampaita ja karjaa. Mutta köyhällä ei ollut mitään muuta, kun wähäinen karitsa, jonka hän ostanut oli. Se söi hänen leipä-palastansa, joi hänen juoma-astiansa, makasi hänen

sylisſänsä ja oli hänelle niinkuin tytär. Mutta kun rikkaalle miehelle tuli wieras, ei hän raskinut omista lampaistansa ja karjastansa walmistaa wieraalle; waan ottiki köyhän miehen lampaan ja walmisti sen wieraallensa." Kun Dawid tämän kuuli, julmistui hänen wihansa suuresti sitä miestä wastaan; ja sanoi: „niin totta, kun Herra elää, se mies, joka sen teki, on kuoleman lapsi; ja lampaan hän maksakoon neljäkertaisesti." Mutta Natan sanoi Dawidille: „sinä olet se mies. Miksis katsoit Herran sanan ylön, tehden pahaa hänen silmäinsä edessä. Urian olet sinä lyönyt Ammonin lasten miekalla ja hänen waimonsa olet sinä ottanut itsellesi emännäksi." Dawid nöyryytti itsensä sa sanoi: „minä olen syntiä tehnyt Herraa wastaan." Natan wastasi Dawidille: „niin on Herra sinun syntisi ottanut pois, ettei sinun pidä kuoleman. Mutta kun tällä työllä saatoit Herran wiholliset pilkkaamaan, on se poika, joka sinulle syntynyt on, totisesti kuolewa". Sitte sairastui lapsi, jonka Batseba synnytti, ja kuoli. Mutta Dawid suuressa murheessansa kirjotti kauniita katumus psalmia [2]).

[1]) Sir. 9: 8—10. Käännä kaswosi pois kauniista waimosta, eläkä katso muiden waimoin kauneutta. Sillä kauniit waimot owat monta hullukſi tehneet ja paha himo syttyy, kun tuli.
1 Kor. 10: 12. Jokainen, joka luulee seisowansa, katsokoon, ettei hän lankee. Rom. 3: 10—12.

[2]) Pſ. 51: 3. Jumala ole minulle armollinen sinun hywyytesi tähden, pyhi pois syntini suuresta laupeudestasi.
4 w. Jumala luo minuun puhdas sydän ja anna minulle uusi wahwa henki.
12 w. Ne uhrit, jotka Jumalalle kelpaawat, owat murheellinen henki; ahdistettua ja särjettyä sydäntä et sinä Jumala hylkää.

41. Absalom.

(2 Sam. 15—18).

Absalom Dawidin poika oli kaunein ja ylistettäwin mies Israelissa; päälaesta kantapäähän asti ei hänessä ollut yhtäkään wirhettä. Waikka isä häntä suuresti rakasti, tahtoi hän kuitenki tehdä itsensä kuninkaaksi isänsä sijaan. Hän meni porttien wiereen ja puhui kaikille su-

loisesti, alentaen kuningasta. Ja kun joku tuli hänen tykönsä kumartamaan häntä, ojensi hän kätensä, tarttui häneen ja antoi hänelle suuta. Näin warasti Absalom Israelin miesten sydämet isältänsä.

Absalom meni Hebroniin ja lähetti sanan Israelin sukukunnille; ne tuliwat ja asettiwat Absalomin kuninkaaksi. Hän sai myös puolellensa Ahitofelin, Dawidin neuwonantajan. Dawid pakeni Jerusalemista toiselle puolelle Jordanin. Tiellä kohtasi hän erään Simei nimisen miehen, joka kiroili häntä ja paiskeli kiwiä hänen puoleensa, sanoen: „Ulos, ulos werikoira, sinä Belialin mies!" Dawidin palweliat pyysiwät saada lupaa mennä lyömään häntä, mutta Dawid sanoi: „antakaa hänen kiroilla, sillä Herra on hänelle sanonut, kiroile Dawidia, ehkä Herra katsoo wielä wiheliäisyyttäni ja maksaa minulle hywällä sen, mitä tänäpäiwänä minua kiroillaan.

Absalom tuli jonkonsa Jerusalemiin, jossa häpäsi isänsä hnoneen. Ahitofel neuwoi heti karkaamaan Dawidin päälle, kun hän wäsyksissä oli, mutta Husai Dawidin ystäwä käski odottamaan siksi, kun saadaan enempi kansaa kokoon. Mutta Herra sowitti niin, että Ahitofelin hywä neuwo estettiin, ja saattoi Absalom'ille onnettomuuden. Kun Ahitofel näki, ettei hänen neuwoansa seurattu, meni hän ja hirtti itsensä.

Tällä aikaa Dawid sai tilan koota urhoollisen sotawäkensä ja asetti Joabin päämieheksi ja käski heidän menetellä siweästi Absalomin kansa. Ankara sota syttyi metsässä, jossa Dawidin palweliat woittiwat Israelin sotawäen. Absalom pakeni ratsastaen suuren tammen oksien alatse ja hänen hiuksensa tarttuiwat niihin. Muuli, jolla hän ratsasti, juoksi pois, ja hän jäi riippumaan maan ja taiwaan wälille. Kun Joab sai tämän kuulla, rensi hän paikalle, ja syöksi kolme keihästä Absalomin sydämeen. Sitte heittiwät he hänen ruumiinsa kuoppaan, jonka päälle pantiin suuri kiwiroukkio. Kun Dawid sai kuulla tämän, itki hän suuresti ja walitti: „poikani Absalom! minun poikani, minun poikani Absalom! Oi, joska olisin kuollut sinun sijassasi, Absalom minun poikani, minun poikani!" — Dawid wietiin sitte suurella ilolla Jerusalemiin takaisi ja hän antoi kaikille anteeksi heidän rikoksensa [1]).

Wanhaksi tultuansa, asetti Dawid poikansa Salomon, Batsebau pojan hallitsiaksi ja neuwoi häntä sanoen: "minä menen kaiken maailman tietä, niin rohkaise itseäsi, ole mies ja pidä, mitä Herra, Jumalasi on käskenyt, niin että waellat hänen teissänsä ja teet hänen sääntönsä ja käskynsä, että menestyisit kaikissa, mitäs teet." Sitte Dawid kuoli 40 wuotta hallittuansa [2]).

[1]) 5 Mos. 27: 16. Kirottu olkoon, joka isänsä tahi äitinsä ylen katsoo ja kaikki kansa sanokoon amen.
Sir. 3: 18. Joka isänsä hylkää, pitää häwäistämän ja joka äitinsä saattaa murheelliseksi, se on kirottu Herralta.
Sanl. 19: 26. Joka waiwaa isäänsä ja ajaa ulos äitinsä, hän on häpeemätön ja kirottu lapsi. Sanl. 24: 21. Elä sekoita itseäsi kapinan nostajitten kanssa, waan pelkää Herraa ja kuningasta.

[2]) Jes. 57: 2. Ja jotka oikeaa tietä waeltaneet owat, tulewat rauhaan ja lepäämät kammioissansa.

42. Salomo.

Herra ilmaantui Salomolle unessa ja sanoi: „ano, mitä minä sinulle antaisin." Salomo sanoi: „sinä olet asettanut minun suuren kansan kuninkaaksi ja minä olen nuorukainen, anna sentähden palwelialles ymmärtäwäinen sydän tuomita sinun kansaasi ja erottaa pahaa hywästä!" Tämä puhe kelpasi Herralle, niin että hän sanoi: „ettes anonut rikkautta, etkä pitkää ikää, etkä wihamiestesi sieluja, waan anoit itsellesi ymmärrystä, niin minä teen sinulle sanasi mukaan ja annan sinulle ymmärtäwäisen sydämen, ettei sinun wertaistasi ole ollut sinun edelläsi, eikä tule sinun jälkeesi. Myös sitä, jota et anonut, annan minä sinulle, rikkautta ja kunniaa [1]). Kohta sen jälkeen tuli kaksi waimoa kuninkaan tykö. Toinen sanoi: „minä ja tämä waimo asuimme yhdessä huoneessa ja molemmat synnytimme lapsen samana yönä. Tämä waimo makasi lapsensa kuoliaaksi ja sitte otti minun eläwän lapseni ja antoi minulle kuolleen lapsensa." Toinen taas sanoi: „minun lapseni elää, mutta sinun on kuollut." Silloin sanoi kuningas: „tuokaa minulle miekka!" Ja miekka tuotiin kuninkaan eteen. Kuningas sanoi: „jakakaa

se eläwä lapsi kahtia ja antakaa puoli kummalleki!" Waan toinen waimo sanoi: „ah minun herrani! antakaa tuolle se eläwä lapsi, elkääkä suinkaan tappako sitä." Mutta toinen sanoi: „ei minulle eikä sinulle pidä annettaman, waan jaettakoon kahtia." Silloin kuningas tuomitsi: „lapsi annettakoon hänelle, joka sen tahtoi elämään, sillä se on hänen äitinsä." Sen tuomion kuuli kaikki Israel, ja pelkäsi kuningasta, sillä he näkiwät hänessä olewan Jumalan wiisauden toimittamaan tuomioita.

Salomo eli alituisessa rauhassa, Juda ja Israel asuiwat lewossa wiina- ja wiikunapuunsa alla. Hän oli wiisaampi ja taitawampi kaikkia ihmisiä, ja hänen nimensä oli kuuluisa ympäri maan, ja kaikista kansoista tultiin oppimaan häntä. Hän harjotti kauppaa ja kokosi sangen paljo kultaa ja hopeaa, niin että ei laskea woitu.

Morian wuorelle Jerusalemissa rakensi hän ihanan ja mahtawan, kalliilla kaluilla warustetun temppelin Herralle. Tämä huone rakennettiin kalliista, hakatuista kiwistä ja Libanonin Cedripuista. Walmiiksi saatua wietiin liiton-arkki suurella juhlallisuudella sijallensa kaikkein pyhimpään; ja Herran kunnia täytti huoneen. Salomo lankesi polwillensa, nosti kätensä taiwaasen päin ja sanoi: „Herra, taiwasten taiwaat eiwät woi sinua käsittää, kuinka siis tämä huone sen teksi. Mutta kuule siellä taiwaassa, jossa asut, palweliaisi hartaat rukoukset, joita he tästä paikasta sinun tyköösi lähettäwät y. m. (katso 1 Kun. kirj. 8: 14—53 [2]).

Mutta Salomo ei ollut uskollinen loppuun asti [3]); sillä hän otti monta pakanallista waimoa, joita Herra oli kieltänyt ottamasta; ne wietteliwät hänen wanhana epäjumalisuuteen, ettei hän enää waeltanut kokonaan Herran hänen Jumalansa tahdon jälkeen, waan rakensi alttareita wieraille Jumalille. Tästä Herran wiha julmistui Salomoniin siten, että hän lupasi hänen pojaltansa rewäistä waltakunnan ja antaa sen hänen palweliallensa [4]).

40 ajastaikaa hallittuansa nukkui Salomo, ja hänen poikansa Rehabeam tuli kuninkaaksi.

---

[1]). Jak. 1: 5. Jos joltain teistä wiisautta puuttuisi, hän anokoon sitä Jumalalta.

Pſ. 111: 10. Herran pelko on wiiſauden alku, ſe on hywä ymmärrys kaikille, jotka ſen tekewät.

[2]) Pſ. 84: 1, 2. Kuinka ihanat owat ſinun aſuinſijaſi Herra Zebaot. Minun ſieluni halajaa ja ikäwöitſee Herran eſikartanoihin.

[3]) Matth. 24: 13. Joka loppuun asti wahwana pyſyy, ſe tulee autuaaksi.

[4]) 1 Kor. 10: 12. Joka luulee ſeiſowanſa, katſokoon ettei hän lankee. Rom. 12: 16. 1 Joh. 2: 15—17.

43. Waltakunnan jako. Jerobeam.

(1 Kun. kirj. 12, 13.)

Salomon kuoltua (w. 975) tuli koko Israel wahwistamaan Rehabeamin kuninkaaksi, ja he puhuiwat hänelle: „ſinun iſäſi on raskauttanut meidän ikeemme, huojenna nyt ſinä ſe kowa palwelus, niin me palwelemme ſinua.“ Nyt piti Rehabeam neuwoa wanhimpain iſänſä neuwon antajain kanſſa. Ne ſanoiwat: „jos ſinä tänäpäiwänä noudat heidän mieltänſä ja puhut heille yſtäwälliſesti, niin he palwelewat ſinua elinaikaſi.“ Mutta hän hylkäſi wanhimpain neuwon ja otti neuwoa nuorukaiſilta, jotka hänen kanſſanſa oliwat kaswaneet ja wastaſi tylysti kanſaa ſanoen: „iſäni on teidän ikeen n raskauttanut, mutta minä wielä liſään teidän ikeeſenne; iſäni on teitä kurittanut ruoskilla, waan minä kuritan teitä ſkorpioneilla.“

Silloin erkani 10 ſukukuntaa Rehabeamista, ainoastaan Judan ja Benjaminin ſuku jäiwät uskolliſiksi hänelle. Ne 10 ſukukuntaa tekiwät Jerobeamin, Salomon entiſen palwelian kuninkaakſenſa. Hän teki Israelin waltakunnan pääkaupungiksi Samarian. Jeruſalem pyſyi Judan waltakunnan pääkaupunkina.

Jerobeam ajatteli waltakunnan jälleen tulewan Dawidin ſu'ulle, jos kanſa meniſi Jeruſalemiin uhraamaan. Sentähden teki hän kaſſi kultaiſta waſikkaa, toiſen Beteliin ja toiſen Daniin, ja ſanoi: „täſſä owat, Israel, ſinun Jumalaſi, jotka ſinun owat johdattaneet Egyptin maalta!“ Mutta tämä teko luettiin hänelle ſynniksi, ſillä kanſa meni uhraamaan waſikoille [2]).

[1]) Saul. 15: 1. Suloinen wastaus hillitſee wihan, mutta kowa ſana ſaattaa mielen karwaaksi.

Saul. 29: 6. Monta neuwon antajaa on miehelle wahingoksi, mutta uskollinen ystäwä on lujempi kuin weli.

[2]) Matth. 18: 6. Mutta joka pahentaa yhden näistä pienimmistä, jotka uskowat minun päälleni, parempi hänen olisi, että myllyn kiwi ripustettaisiin hänen kaulaansa ja hän upotettaisiin meren sywyyteen.

44. Ahab ja Elias.

(1 Kun. 17, 18.)

Kuninkaat Israelissa Jerobeamin jälkeen luopuiwat yhä enemmän Herrasta, palwellen wieraita Jumalia ja murhaten toinen toisiansa. Mutta Jumalattomin kaikista oli Ahab, sillä hänen emäntänsä, irstainen Sidonin kuninkaan tytär, Isebel wietteli hänen ja kansan palwelemaan Baalia ja muita Foinikialaisten epäjumalia. Rangaistukseksi tästä, ennusti profeta Elias, ettei pitänyt sadetta eikä kastetta tuleman, muuten kun hänen sanansa mukaan. Silloin sanoi Herra hänelle: „mene Kritin ojalle ja juo ojasta, minä olen käskenyt kaarnetten elättää sinua siellä." Hän meni ja kaarneet toiwat hänelle leipää ja lihaa, ja hän joi ojasta. Mutta kun oja kuiwui, käski Herra hänen mennä Zarpatiin. Siellä tuli leski waimo häntä wastaan puita hakemaan. Sille sanoi Elias: „tuo minulle wettä juodakseni ja pala leipää syödäkseni!" Mutta waimo sanoi, ettei hänellä itsellänsä ole tuskin kertaa syödä. Mutta Elias sanoi: „elä pelkää, sillä näin sanoo Herra Israelin Jumala: „ei jauhot pidä wakkasestasi loppuman, eikä öljy astiastasi puuttuman, siksi kun Herra antaa sataa maan päälle." Waimo teki niinkuin Elias käski. Ja hän sekä waimo perheenensä söiwät kau'an aikaa, eiwätkä jauhot loppuneet, eikä öljy puuttunut [1]). Eliaan täällä ollessa, waimon poika sairastui ja kuoli, waan Elias herätti hänen, rukoilemalla Herraa.

Pitkän ajan perästä käski Herra Eliaan mennä Ahabin tykö. Elias meni ja käski Ahabin koota koko Israelin sekä 450 Baalin profetaa Karmelin wuorelle. Siellä sanoi Elias kansalle: „kuinka kauan te onnutte molemmille puolille? Jos Herra on Jumala, niin waeltakaa hänen jälkeensä, mutta jos Baal, niin waeltakaa hänen jälkeensä".

Elias sanoi wielä: „minä olen yksinäni jäänyt Herran profetoista, mutta Baalin profetoja on 450 miestä. Antakaa sentähden meille kaksi kalpea, toinen minulle ja toinen heille; kumpiki panee kalpeensa uhriksi puitten päälle, waan ei saa panna tulta.

Kumpi Jumala wastaa tulella, niin että uhri syttyy, hän olkoon Jumala". Kaikki kansa sanoi: "se on oikein".

Baalin papit ottiwat kalpeen, uhrasiwat ja huusiwat Baalin nimeä huomisesta puolipäiwään asti, sanoen: „Baal kuule meitä!" Elias pilkkasi heitä, sanoen: "huutakaa wahwasti, hän ajattelee jotaki, tahi on hänellä jotaki toimittamista, tahi jos hän makaa, että hän heräisi". He huusiwat suurella äänellä, wiileskeliwät itsiänsä weitsillä ja naskaleilla, mutta ei kuulunut ääntä eikä wastaajata. Sitte teki Elias alttarin, kaiwoi kuopan sen ympäri ja ja käski kaataa kalpeen ja puitten päälle wettä, niin että kuoppa tuli täyteen. Sitte Elias rukoili, ja sanoi: "Herra, Abrahamin, Isakin ja Israelin Jumala! ilmota tänä päiwänä, että sinä olet Israelin Jumala ja minä sinun palweliasi". Kohta lankesi Herran tuli taiwaasta, poltti poltto-uhrin, puut ja kiwet sekä nuoli weden kuopasta. Silloin kaikki kansa lankesi kaswoillensa ja huusi: "Herra on Jumala, Herra on Jumala!" [2]) Ja kansa tappoi Eliaan käskystä ja kaikki Baalin papit ja profetat; Elias rukoili Herraa, ja taiwas tuli pilwistä mustaksi, josta seurasi kowa sade.

---

[1]) Ps. 37: 18, 19. Herra tietää wanhurskasten päiwät, ei he tule häpeään pahalla ajalla; ja nälkä-wuosina on heillä kyllä olewa.

[2]) Jes. 44: 6. Minä olen ensimäinen ja wiimeinen, ja paitsi minua ei ole yhtään Jumalaa.

Jes. 42: 8. Minä Herra, se on nimeni; en minä anna kunniaani toiselle, enkä ylistystäni epäjumalille.

---

45. Ahab ja Nabot. — Eliaan ero.

(1 Kun 21; 2 Kun 2.)

Nabotilla oli wiinamäki likellä Ahabin huonetta. Tätä teki Ahabin mieli saada, mutta Nabot ei tahtonut

myydä isäinsä perimöä. Tästä tuli Ahab pahalle mielelle. Mutta waimonsa Isebel lohdutti häntä, sanoen: „Ole hywillä mielin, minä saatan sinulle Nabotin wiinamäen". Sitte kutsutti hän kaupungin wanhimmat kokoon ja Nabot kutsuttiin wastaamaan. Nyt astui esiin kaksi ilkeää miestä, jotka todistiwat: „Nabot on kironnut Jumalaa ja kuningasta". Tästä syystä wietiin Nabot ulos kaupungista ja kiwitettiin kuoliaaksi. Kun Ahab kuuli Nabotin kuolleeksi, meni hän omistamaan hänen wiinamäkeänsä.

Mutta siellä tuli profeta Elias häntä wastaan ja sanoi: „näin sanoo Herra, siinä paikassa, kussa koirat nuoleskeliwat Nabotin weren, pitää niiden nuoleskeleman sinunki weresi. Ja koirain pitää syömän myös Isebelin". Näin tapahtuikin; sillä wähää jälemmin haawotettiin Ahab sodassa, niin että hän kuoli, ja kun waunut wirutettiin, nuoliwat koirat hänen werensä. Myös Isebel syöstiin kapinassa akkunasta, ja koirat söiwät hänen, ettei jäänyt muuta, kun pääkallo, kädet ja jalat.

Sen jälkeen, kun Elias tiesi taiwaasen lähtemisensä lähenewän, sanoi hän palweliallensa Eliisalle: „ano, mitä minun pitää sinulle tekemän, ennenkun minä sinulta otetaan pois". Eliisa sanoi: „että kaksi osaa hengestäsi olisi minun kanssani". Elias sanoi: „sinä olet anonut kowaa asiaa, waan jos näet, kun minä sinulta otetaan, niin se tapahtuu sinulle.

Kun he sitte yhdessä käwiwät, tuliwat tuliset hewoset, tulisten waunuin kanssa ja erottiwat heidät toisistansa. Ja Elias meni ylös tuulispäässä taiwaasen. Mutta Eliisa näki tämän ja huusi: „minun isäni, Israelin waunut ja hänen ratsumiehensä!" Sitte otti hän Eliaan hameen, joka hänellä pudonnut oli. Sillä löi hän Jordanin weteen, sanoen: „kussa on nyt Herra, Eliaan Jumala?" Silloin wesi hajosi molemmille puolille, ja Eliisa käwi ylitse.

---

2 Mos. 20: 17. Ei sinun pidä pyytämän lähimäisesi huonetta.

Jer. 22: 13. Woi sitä, joka ei wanhurskaudella huonettansa rakenna, waan sijoittaa asuinsijansa wäärydellä.

2 Mos. 23: 1. Ei sinun pidä uskoman walheita, ettäs auttaisit jumalatonta ja tulisit wääräksi todistajaksi.

Jes. 5: 8. Woi niitä, jotka yhden huoneen toisen tykö wetäwät, ja yhden pellon toisen tykö saattawat, siihen asti, ettei enää ole sijaa, asuaksenne yksinänne maan päällä.

46. Profeta Elisa.

(2 Kun. 2–7.)

Elisan tullessa Beteliin, tuli sinne joukko kaupungin wallattomia poikia häntä wastaan huutaen: „tule ylös paljaspää! tule ylös paljaspää!" Elisa kääsi itsensä ja kiroisi heitä Herran nimeen. Silloin tuli kaksi karhua metsästä ja tappoiwat 42 poikaa [1]).

Kerran tuli eräs waimo profetain poikain emännistä Elisan tykö, sanoen: „mieheni kuoli ja nyt welkamies tahtoo tehdä kaksi poikaani orjiksensa". Elisa sanoi: „mitä sinulla on huoneessasi?" Waimo wastasi: „ei minulla ole muuta, kun yksi öljyastia". Hän sanoi: „mene ja kokoa tyhjiä astioita naapureiltasi, niin monta kun saat. Wie ne sitte huoneesen ja sulje owi itsesi ja poikaisi jälkeen ja kaada astioihin". Hän teki niin; ja kun kaikki astiat oliwat täynnä, niin öljy seisahti. — Sitte käski Jumalan mies lesken myydä öljyn ja sillä hinnalla maksaa welkansa ja lopulla elää poikansa kanssa [2]).

Syrian kuninkaan sodanpäämies Naeman oli kuuluisa ja suuressa arwossa pidetty mies, mutta hän oli spitalinen. Hänellä oli piika Israelin maalta, joka sanoi emännällensä: „jos Herrani menisi profetan tykö, joka on Samariassa, niin hän tulisi terweeksi". Tämän puheen kuultua meni Naeman hewosilla ja waunuilla ja seisahti Elisan huoneen eteen. Elisa lähetti sanan saattajan sanomaan: „mene ja pese itsesi Jordanissa seitsemän kertaa, niin lihasi tulee puhtaaksi". Tästä Naeman wihastui, ja hän meni matkaansa, sanoen: „minä luulin hänen edes pitelewän tätä paikkaa ja huutawan awuksensa Herran, Jumalansa nimeä. Eikö wirrat Damaskussa ole Israelin wesiä paremmat. Matkalla sanoiwat palweliansa hänelle: „isäni, jos profeta olisi sinun käskenyt tekemään jotaki suurta asiaa, eikö sinun pitänyt sitä tehdä; mitä enem-

män, kun hän waan käski: „peſe itſeäſi, ja tulet puhtaaksi". Nyt meni hän ja peſi itſenſä Jordaniſſa ja tuli puhtaaksi. Sitte palaſi hän Eliſan tykö joukkonenſa ja ſanoi: „katſo, nyt minä tiedän, ettei yhtäkään muuta Jumalata ole, paitſi Israeliſſa: ota ſiis tämä lahja palwelialtaſi [2]). Mutta ei Eliſa ottanut mitään pakottamallakaan.

Kun ſitte Naeman oli mennyt kappaleen matkaa, juoksi Gehaſi, Eliſan palwelia hänen peräſsänſä; ja kun hän ſaawutti hänen, ſanoi hän: „herrani lähetti minun, ſillä hänen tykönſä tuli kaksi köyhää nuorukaista: anna heille leiwiskä hopeata ja kahdet juhlawaatteet". Naeman ſanoi: „ota kaksi leiwiskää". Kun ſitte Gehaſi meni takaiſin Eliſan tykö, ſanoi hän: „kuſſa olet käynyt?" Gehaſi ei ſanonut käyneenſä miſſäkään.". Mutta Eliſa wastaſi: „Eikö minun ſydämeni ſeurannut ſinua Naemanin jälesſä: oliko nyt aika mennä ottamaan hopeata, kultaa ja waatteita. Sentähden pitää Naemanin ſpitalin tarttuman ſinuun". Ja hän meni ſpitaliſena, kun lumi, hänen tykönſä [4]).

Kerran ſodaſſa Israelia wastaan piirittiwät Syrialaiſet ſen kaupungin, joſſa Eliſa oleskeli, ottaakſenſa häntä kiini, kun hän ilmotti Israelin kuninkaalle kaikki heidän hankkeenſa. Kun Eliſan palwelia aamulla näki Syrialaisten paljouden, ſanoi hän: „woi minun herrani, mitä nyt teemme?" Mutta Eliſa ſanoi: „elä pelkää, ſillä meillä on uſeampi puolellamme kuin heillä". Niin Eliſa rukoili Herraa awaamaan hänen ſilmänſä. Herra awaſi ja hän näki wuoren ympärillänſä olewan täynnä tuliſia hewoſia ja waunuja [5]). — Sitte Eliſa meni Syrialaisten tykö ja rukoili Herraa lyömään tätä kanſaa ſokeudella. Sen tapahduttua ſanoi hän heille: „ei tämä ole ſe kaupunki, minä wien teidät ſen miehen tykö, jota te etſitte". Ja hän weiki heidät keskelle Samariaa, joſſa Herra awaſi heidän ſilmänſä. Mutta Eliſa käski Israelin kuninkaan päästämään heidät rauhaſſa heidän herranſa tykö.

---

[1]) 3 Moſ. 19: 32. Harmaapään edeſsä pitää ſinun nouſeman ja kunnioittaman wanhaa. Syr. 8: 7. Elä katſo wanhuutta ylön, ſillä me myös aiomme wanhoiksi tulla.

[2]) Pſ. 37: 25. Minä olin nuori ja wanhennuin, enkä ikänä nähnyt wanhurskasta hyljätyksi, enkä hänen ſiemenenſä kerjäämän leipää. Pſ. 10: 14.

[3]) Mark. 9: 23. Jos ſinä woit uskoa ſen, kaikki owat uskowaiſelle mahdolliſet.

[4]) Apt. 5: 3. Miksi ſaatana täytti ſinun ſydämeſi Pyhän Hengen edeſſä walehtelemaan. 1 Tim. 6: 6—10.

[5]) Pſ. 34: 8 Herran enkeli piirittää niitä, jotka häntä pelkäämät ja pelastaa heitä. Hebr. 1: 14.

47. Israelin waltakunnan häwiö.

(2 Kun. 17).

Israelin kuninkaat ja kanſa wajoſiwat aina etemmä Herrasta epäjumaliſuuteen ja ſynteihin, waikka profetat kokiwat heitä palauttaa ja waroittaa, mutta he eiwät totelleet heidän ääntänſä, waan paaduttiwat itſenſä ja ylön katſoiwat Herran ſanan ja hänen liittonſa. Tämän tähden täytyi rangaistukſenki tulla.

Salmanaſſar, Aſſyrian kuningas tuli ſotajoukkonenſa ja woitti kolme-wuotiſen piirityksen perästä Samarianki ja wei ſen wiimeiſen kuninkaan Hoſean ja Israelin wankina Aſſyriaan, (w. 722 e. Kr.) ja hajotti heidän waltakuntanſa [1]).

Wähä jälkeen, lähetti Aſſyrian kuningas pakanoita Israelin kaupunkeihin aſumaan. Nämä alkoiwat ſiellä entiſeen tapaanſa palwella epäjumalia, waan kun pedot rupeſiwat heitä raatelemaan, pyyſiwät ja ſaiwat he kuninkaaltanſa Israelilaiſen papin, joka opetti heille Jumalan ſäätyjä. Sen perästä pelkäſiwät he Herraa, mutta palweliwat ſamalla epäjumalianſa. Heidän ja jääneiden Israelilaisten ſekaumiſesta tuli Samarialainen kanſa, jota Judan kanſa inhoſi, eikä pitänyt mitään kanſſakäymistä heidän kanſſanſa [2]).

[1]) Jer. 5: 23. Mutta tällä kanſalla on tottelematoin ſydän; he owat harhailleet ja menneet pois.

Hoſ. 7: 13. Woi heitä, että he owat minusta luopuneet: Heidän täytyy turmeltua, ſillä he owat minua wastaan rikkoneet.

[2]) Joh. 4: 9.

48. Judan wiimeiset kuninkaat.

(2 Kun. 16—21.)

Waikka useimmat Judanki kuninkaista, waltakunnan ja'on jälkeen, oliwat jumalattomia, niin useita sentään oli hurskaitaki, jotka waelsiwat isänsä Dawidin askeleissa. Näistä owat mainittawimpia: Josafat, Hiskia ja Josia. — Ahabin, Israelin kuninkaan kaltainen oli pahuudessaan Ahas. Hän käytti poikansa tulen läpi, uhrasi kaikilla kukkuloilla wieraille jumalille; sulkipa wielä Herran huoneen owet ja särki sen astiat ja teki itsellensä alttareita joka nurkkaan Jerusalemissa ja muualla.

Waan hänen poikansa Hiskia puhdisti temppelin ja Jerusalemin epäjumalista ja lähetti kansalle hartaan kehotuksen kääntymään Herran tykö ja pitämään pääsiäistä, ei ainoastaan Judalle, waan wielä jääneille Israelissaki. — Suuri kansan paljous tuli Jerusalemiin juhlalle, jossa yksimielisesti päätettiin palata Herran puoleen ja pääsiäistä wietettiin suurella ilolla. Juhlalta palanneet häwittiwät epäjumalain alttarit koko waltakunnasta. Paljo kymmenen sukukunnan asukkaista siirsihe asumaan Judaan [1]).

Koska Salmanassar, Asyrian kuningas oli wallottanut Samarian, tuli hänen poikansa, ylpeä Sanherib myös Judata wastaan, woitti useat wahwat kaupungit ja hankitsi Jerusalemiaki wastaan. Hän lähetti myös sanansaattajan, joka piti pitkän pilkkaawaisen puheen Herraa Israelin Jumalaa wastaan, warottaen kansaa ja Hiskiaa hänehen luottamasta, sanoen hänen olewan yhtä woimattoman pelastamaan, kun jo woitettuin pakanain jumalatki oliwat olleet. Koska Hiskia sen kuuli, repäisi hän waatteensa ja rukoili Herraa. Herra lähetti profeta Jesaiaan häntä wahwistamaan [2]). Samana yönä meni Herran enkeli ja löi Asyrian leirissä 185,000 miestä. Sanherib pakeni häpeällä kotiansa, jossa murhattiin heti sen jälkeen. Wähä sen jälkeen sairastui Hiskias kuolemallansa. Mutta kun hän hartaasti rukoili, ilmotti Herra Jesaiaan kautta, lisänneensä hänelle wielä 15 wuotta elinaikaa [3]).

Hiskian kuoltua hallitsi 55 wuotta hänen jumalaton

poikansa Manasse, häwittäen kaikki hurskaan isänsä tekemät parannustyöt. Ikänsä lopulla joutui hän wankeuteen Babyloniaan, jossa hän nöyryytti itsensä, teki totisen parannuksen ja pääsi wiimein waltakuntaansa takaisin. Hänen jälkeensä oli wielä kuningas Josia, joka sydämestään etsi Herraa ja puhdisti Judan ja koko Israelin epäjumalista. Mutta sen jälkeen tuli kelwottomia kuninkaita, jotka jumalattomuudellaan jouduttiwat Jumalan uhkaamia rangaistuksia itsellensä ja kansallensa.

[1]) Sananl. 29: 2. Koska wanhurskaita monta on, niin kansa iloitsee; mutta koska jumalaton hallitsee, niin kansa huokaa Sananl. 28: 12 ja 11: 10, 11.

[2]) Sananl. 19: 10. Herran nimi on wahwa linna; wanhurskas juoksee sinne ja tulee warjelluksi.

[3]) 2 Mos. 15: 7. Sinä olet suurella kunniallasi kukistanut wihollisesi, sillä koska sinä lähetit hirmuisuutesi, kulutti se heidän niinkuin korren. 1 Piet. 5: 5.

49. Judan waltakunnan häwiö.

(2 Kun. 23—25).

Kun Judan kansa ja kuninkaat aina yhä enemmän waipuiwat synteihin, ewätkä totelleet Herran profetoja, joista tähän aikaan oli mainittawin Jeremias, niin sanoi Herra: „minä heitän Judankin kaswoini edestä, niin kuin olen Israelinkin heittänyt ja hylkään Jerusalemin, jonka walinnut olen, ja tämän huoneen" [1]).

Babylonian kuningas wei Jojakimin ja paljo ylhäistä kansaa Babeliin (w. 606 e. Kr.). Jälelle jääneelle halwalle kansalle asetti hän kuninkaaksi Zedekiaan. Mutta kun hän luopui Nebukadnezarista ja etsi apua Egyptiläisistä, niin tuliwat Kaldealaiset jälleen ja piirittiwät Jerusalemin. Waikka kauhea nälkä ahdisti kaupunkia, pitiwät Judalaiset kuitenki puoltansa kaksi wuotta. Waan sitte woittiwat Kaldealaiset kaupungin temppelinensä ja polttiwat sen tuhaksi. Nebukadnezar antoi tappaa Zedekiaan lapset isänsä nähden sekä puhaista onnettomalta silmät ja wiedä hänet sekä ryöstetetyn kansan että tawarat Babeliin (w. 588 e. Kr.) [2]).

Judalaiset hajotettiin Babylonian waltakunnan eri osiin, joissa muutamat pian unhottiwat kotimaansa, kun saiwat siellä etuja ja rikkauksia, mutta suuri osa ikäwöi hartaasti kotimaahansa ja pyhään kaupunkiin. Herra lähetti heille lohduttajaksi profeta Hesekielin ja Danielin. Jeremias lähetti myös heille lohdutus kirjeen, jossa wakuutti heidän pääsewän wapauteen 70 wuoden kuluttua [3]).

[1]) Hos. 4: 6. Kansani on turmeltu, ettei heillä ymmärrystä ole; että sinä hylkäsit ymmärryksen, tahdon minäki sinu hyljätä olemasta pappinani.

[2]) Jer. 2: 19. Pahuutesi tähden sinua nuhdellaan ja tottelemattomuutesi tähden sinua kuritetaan j. n. e.

[3]) Lue 137 Psalmi.

50. Daniel.

(Danielin kirja).

Babelin kuningas korotti muutamia ymmärtäwäisiä nuorukaisia Judalaisista wangeista howipalwelioiksensa ja opetti heille Kaldean kieltä ja kirjotuksia. Näistä oliwat merkillisimmät: Daniel ja ystäwänsä Sadrak, Mesak ja Abednego, joille Jumala antoi erinomaisen wiisauden ja ymmärryksen. Jo nuorukaisina ollessaan harjottiwat he wakaata Jumalan pelkoa ja itse kieltämistä. Sittemmin joutuiwat he suureen arwoon kuninkaan edessä [1]).

Nebukadnezar näki myös unta, jonka kuitenki unhotti. Tätä waati hän wiisaiden kuoleman uhalla kertomaan ja selittämään. Daniel rukoiltuaan sai siitä näyssä ilmoituksen. Kuningas oli nähnyt suuren kuwan, jolla oli kultainen pää, hopeainen rinta, watsa ja lanteet waskesta, sääret rautaa ja jalat sawea ja rautaa. Tämän muserti käsittä temmattu kiwi, joka tuli suureksi wuoreksi. Daniel sanoi tämän merkitsewän neljää peräkyttäin tulewaa (Babylonian, Persian, Greikan ja Roman) waltakuntaa. Wiimeisellä ajalla asettaa Jumala waltakunnan, joka särkee toiset waltakunnat, mutta itse pysyy ijankaikkisesti [2]). Kuningas sanoi: „totisesti on teidän Jumalanne kaikkein jumalain Jumala, joka taitaa salatutki asiat ilmottaa".

Daniel korotettiin warsin suureen arwoon, jossa hän oli wielä seuraawainki kuningasten aikana.

Nebukadnezar teetti suuren kultaisen kuwa ja käski kaikkia alamaisiaan sitä kumartamaan antaen kuuluuttaa, että joka ei lankeiasi maahan ja kumartaisi, se heitettäisi tuliseen pätsiin. Mutta kun Danielin kolme ystäwää eiwät sitä tehneet, tuotiin he kuninkaan eteen, joka sanoi: „kuinka ette palwele minun Jumalaani? Kuka on se Jumala, joka taitaa teitä pelastaa minun käsistäni". He wastasiwat: „meidän Jumalamme, jota palwelemme, taitaa kyllä meitä auttaa tulisesta pätsistä ja sinun käsistäsi pelastaa.[3]) Silloin Nebukadnezar wihastui ja käski pätsin lämmittää seitsemän kertaa kuumemmaksi kuin muuloin ja heitätti miehet sinne sidottuina. Ne miehet, jotka heitä sinne heittiwät, kuoliwat kuumuudesta. Wähä sen jälkeen näki kuningas hämmästyen tulen keskellä käwelewän neljä miestä ja neljännen olewan niinkuin Jumalan pojan. — Silloin huusi kuningas: „Sadrak, Mesak ja Abednego, te kaikkein korkeimman Jumalan palweliat tulkaa ulos!" Kun he tuliwat ulos, niin ei heissä ollut hiuskarwaakaan muuttuneena eikä mitään tulen merkkiä. Kuningas antoi heille suuren wallan Babelin maalla[4]).

Nebukadnezarin pojanpojalta Belsatsarilta sai Babylonian waltakunnan Darius, joka korotti Danielin kaikkein päämiestensä yli. Mutta Danielin wihamiehet kadehtiwat häntä ja saiwat Dariuksen kirjottamaan semmoisen lain, ettei kukaan kuoleman uhalla saisi 30 päiwään ketään muuta rukoilla, kun ainoasti kuningasta. Tästä huolimatta, lankesi Daniel kolme kertaa päiwässä polwillensa, rukoili ja kiitti taiwaan Jumalaa, niinkun ennenki. Danielin wihamiehet tuliwat kuninkaan tykö, kanteliwat Danielin päälle ja waatiwat tuomion täyttämistä. Kuningas tuli murheelliseksi, mutta täytyi täyttää sanansa. Daniel heitettiin jalopeurain luolaan. Kolmantena päiwänä tuli kuningas luolalle ja huusi: „Daniel! onko Jumalasi, jota lakkaamatta palwelet, woinut sinua pelastaa?" Daniel sanoi: „Jumala lähetti enkelinsä, joka Jalopeurain kidat sulki, ettei he minulle mitään tehneet". Daniel otettiin ylös ja hänen wihamie-

henſä heitettiin nyt luolaan; ja ennen kun he pohjaankaan tuliwat, niin jalopeurat muſerſiwat heidän.

[1]) Pſ. 119: 9. Kuinka nuorukainen tienſä puhdistaiſi? Koska hän itſenſä käyttää ſanaſi jälkeen. 1 Tim. 4: 8. 2 Tim. 2: 22.
[2]) Ilm. 11: 15. Maailman waltakunnat owat Herralle ja hänen Kriſtukſellenſa tulleet, ja hän on hallitſewa ijankaikkiſesta ijankaikkiſeen. Dan. 7: 14. Luuk. 1: 32, 33. Dan. 2: 44.
[3]) Math. 10: 28; 32. Elkää pelätkö niitä, jotka ruumiin tappawat eikä woi ſielua tappaa; mutta pelätkää enemmin ſitä, joka woi ſekä ſielun että ruumiin helwetiſſä hukuttaa. — Sentähden, joka minun tunnuſtaa ihmiſten edeſſä, ſen minä myös tunnuſtan Iſäni edeſſä, joka on taiwaiſſa.
[4]) Lue Jeſ. 43: 1, 2.

51. Palans Babyloniasta.

(Esran ja Nehemiaan kirj.)

Kun Judalaiſet oliwat olleet wankeudeſſa Jumalan jo ennakolta Jeremiaan kautta ſanotut 70 wuotta, wallotti Perſian kuningas Kyros Babylonian ja Aſſyrian waltakunnat. Enſimäiſenä hallitus-wuotenanſa antoi hän kaikille Judalaiſille luwan palaita iſänſä maahan ja käski heidän ſiellä rakentaa temppelin taiwaan Jumalalle. Hän ſalli heidän ottaa myötänſä kaikki Herran huoneen tawarat kullasta ja hopeasta, jotka Nebukadnezar oli ryöſtänyt [1]). Suuri oſa wangituista Judan ja Israelin lapſiſta oli jo rikastunut wankeudeſſa ja muutenki rakaſtuneet uuteen kotiinſa, että kehotuſta ſeuraſi ainoaſtaan noin 50,000, joita Jeruſalemiin johdatti Seruba-bel, ruhtinas Dawidin ſu'uſta, ja pappi Jeſua. Heti toiſena wuotena kotiin tultuanſa rupeſiwat he rakentamaan templiä Morian wuorelle, miſſä ennen Salomonin templiki oli ſeiſonut. Samarialaiſet yhdiſiwät rakentaa yhdeſſä, waan kun Judalaiſet eiwä ſitä ſallineet, niin estiwät he ſiitä ſyyſtä monta aikaa juonillanſa ja uhkauksillanſa rakennuksen, kunnes profetat Sakarias ja Haggai ſaiwat kehotetuksi kanſan uudeſtaan yrittämään. Templi ſaatiin walmiiksi, mutta ei ſe ollut niin kaunis kuin Salomonin rakennuttama, jonka tähden wanhat itkiwät tätä nähdeſſänſä [2]). — Samarialaiſet, kun eiwät ſaa-

neet Judalaisten kanssa yhdessä rakentaa, rakensiwat oman templin Garitsim wuorelle.

Wähää myöhemmin palasi Esra, pappi ja kirjanoppinut Jerusalemiin. Hän järesti Jumalan palweluksen ja wannotti kansan luopumaan pakanallisista waimoistansa.

Kun Persian kuninkaan juoman laskia Nehemias sai tietää, että Jerusalemin muurit wielä oliwat rakentamatta, anoi hän kuninkaalta lupaa mennä niitä parantamaan. Kuningas myönsi sen ja asetti hänen Judalaisten päämieheksi. Nehemias rakensi Jerusalemin muurit 52 päiwässä, waikka Samarialaiset kokiwat kyllä estää. Tämän jälkeen waelsiwat Judalaiset kiinteästi Mosekseu lain ulkonaisessa täyttämisessä ja eliwät onnellisesti Persian kuningasten alla.

---

[1]) Mik. 7: 18. Kuka on senkaltainen Jumala, kuin sinä olet, joka synnit annat anteeksi; Hän siwuaapi perintönsä jääneiden rikokset; ei hän pidä wihaa ijäti, sillä hänellä on halu laupeuteen. Hän kääntyy, ja armahtaa meitä, ja polkee alas pahat tekomme, ja heittää kaikki syntimme meren sywyyteen. Mik. 4: 10, 13. Jes. 54: 78.

[2]) Hagg. 2: 9. Tämän jälkimäisen huoneen kunnia on olewa suurempi, kuin ensimäisen, sanoo Herra Zebaot; ja minä tahdon antaa rauhan tälle paikalle, sanoo Herra Zebaot.

---

52. Makkabealaiset.

Aleksander, suuri Makedonian kuningas wallotti (332 e. Kr.) Judan maan Persian kuninkailta, miten kaikkiki heidän waltakuntansa. Aleksander oli laupeas Judalaisille, samoin kuin muilleki wallottamillensa kansoille. Hänen kuolemansa jälkeen jaettiin hänen waltakuntansa. Judalaiset joutuiwat ensin Egyptin kuningasten alle, jotka heitä myös pitiwät suuressa arwossa, waan myöhemmin wallottiwat Syrian kuninkaat Judean Egyptiläisiltä. Silloin muuttui heidän kohtalonsa. Kuningas Antiokus Epifanes waati Judalaisia luopumaan isäinsä laista ja ottamaan pakanain jumalan palweluksen ja tawat. Mutta kun suuri osa Judalaisista eiwät siihen suostuneet, tuli

hän sotajoukkonensa, ryösti Jerusalamin templinensä perinpohjin ja teki templin epäjumalain uhripaikaksi. Kaikki ne, jotka eiwät tähän suostuneet, tahi jotenki wastustiwat hänen käskyjänsä, antoi hän armotta murhata, joten Jerusalem ympäristönensä täytettiin wiattomalla werellä. Paljo kansasta luopui laista, peläten rääkkäyksiä, waan suuri osa pakeni wuorille ja metsäluolihin pitääksensä uskonsa. Mutta kuitenki monta tuhatta otettiin kiini ja koetettiin hirmuisilla piinaamisilla pakottaa laista luopumaan. Eräs äiti seitsemän poikansa kanssa wietiin Antiokuksen eteen. Tämä pakotti heitä wasten lakia syömään sian lihaa. Mutta weljet pysyiwät uskollisina laille, waikka heitä rääkättiin kaikilla ymmärrettäwillä keinoilla ja wiimein tulessa paistettiin, niin kuitenki sen toiwon tähden, mikä heillä oli paremmasta elämästä, kärsiwät he, kehottain toinen toistansa kuolemaan. Äiti, joka seisoi paikalla lohduttaen poikiansa, mestattiin wiimeiseksi.

Näiden waiwain aikana pakeni pappi Matatias poikinensa wuorille, kokosi siellä kadonneet uskolliset ja rupesi sodalla puolustamaan maatansa. Hänen poikansa Judas Makkabeus (wasara) ajoi Syrialaiset maasta pois ja teki suuria sankari tekoja. Waikka Syrian kuninkaat toiwat julmistuneena satoja tuhansia Judasta ja hänen weljiänsä wastaan, niin täytyi heidän kuitenki lyötyinä häpeällä paeta [2]). Wasta Judaan kuoltua sai kolmas weli Simon Judan maan tykkänään wihollisista wapautetuksi. Hänelle annettiin ruhtinaan ja ylimäisen papin nimi, joka wielä meni perinnöksi jälkeisillensä, jotka ottiwat kuninkaanki nimen. — Mutta eripuraisuus ilmestyi heidän keskeensä, joten Romalaiset saiwat tilaisuuden sekaantua Judan maan asioihin. Wiimein he (w. 39 e. Kr.) asettiwat Edomealaisen Herodeksen kuninkaaksi. Tämä epäluuloinen ja kawala ruhtinas murhasi oman waimonsa, kolme poikaansa ja warsin paljon ylhäisiä asukkaita. Kuitenki kansan mielen nouteeksi kaunisti hän Jerusalemin temppelin warsin komeaksi, waan sitteki oli kansan rakkaus hänestä kaukana [3]). Hänen kuollessaan oli aika täytetty ja luwattu waimon siemen, Messias syntyi maailmaan [4]).

[1]) Ilm. 2: 10. Ole uskollinen kuolemaan asti, niin minä annan sinulle elämän ruunun.
[2]) Pf. 118: 11. Pakanat piirittäwät minua joka kulmalta, mutta Herran nimeen minä heitä lyön maahan.
[3]) Pf. 14: 7. Oi jos apu tulisi Israelille Zionista j. n. e.
[4]) 1 Moſ. 49: 10. Ei waltikkaa oteta pois Judalta, eikä lain opettajaa hänen jaloistansa, ſiksi kun ſankari tulee.

Liſäys Wanhaan Testamenttiin.

53. Job.

(Jobin kirja).

Itäiſellä maalla aſui patriarkkain aikana hurskas ja jumalinen mies, Job, joka wältti pahaa. Hänellä oli 7 poikaa ja 3 tytärtä ja hänen karjansa oli 7000 lammasta, 3000 kamelia, 500 paria härkiä ja 500 aaſia y. m. Hän uhraſi joka päiwä poikainſa ja tyttäriensä puolesta, ſillä hän ajatteli: „poikani owat ehkä syntiä tehneet ja unhottaneet Jumalan ſydämestään. Hän oli ſokeain ſilmä, ontuwain jalka ja köyhäin iſä; wanhat nouſiwat hänen edesſänſä ja ruhtinas waikeni, kun hän puhui.

Herran ſalli Herra ſaatanan karata hänen päällensä ja kiuſata häntä. Eräänä päiwänä tuli ſananſaattaja Jobin tykö ja ſanoi: „härillä kynnettiin ja aaſit käwiwät läsnä laitumella, ſilloin tuliwat Arabialaiſet, tappoiwat palweliat, weiwät karjan ja minä yksinäni pääſin ſanomaan ſinulle". Hänen wielä puhuiſſansa tuli toinen, joka ſanoi: „tuli lankeſi taiwaasta ja poltti lampaat ja minä yksin pääſin." Wähän ajan perästä tuli kolmas, joka kertoi: „Kaldealaiſet hyökkäſiwät kamelein päälle ja ottiwat ne. Tämän wielä puhuessa tuli neljäs ja ſanoi: „poikaſi ja tyttäreſi joiwat wiinaa wanhimman weljensä huoneessa ja tuli ſuuri tuulispää, joka kaaſi huoneen, niin että he kaikki kuoliwat, ja minä yksin pääſin ſanomaan ſinulle!" Silloin Job repäiſi waatteensa ja rukoili ſanoen: „Alasti olen minä maailmaan tullut, alastoinna

olen jälleen täältä menewä. Herra antoi ja Herra otti, Herran nimi olkoon kiitetty!"

Kun Job sai wielä ruumiinsa niin täyteen pahoja paisumia, ettei ollut terwettä paikkaa, sanoi waimonsa hänelle: „wieläkö pysyt wakuudessasi, sinnaa Jumalaa ja kuole. Tähänki wastasi Job: „jos olemme hywiä saaneet Jumalalta, emmekö ottaisi pahojaki wastaan?" Silloin tuli Jobin kolme ystäwää lohduttamaan häntä, waan eiwät tunteneet häntä. Kun näkiwät hänen kipunsa kowin suureksi, niin he eiwät woineet sanaakaan puhua seitsemään päiwään. Silloin sai Jobissaki kärsimättömyys wallan, niin että hän kiroisi syntymäpäiwänsä, toiwottaen jo äitinsä kohdusta pääsneensä tuonelan lepoon. Tästä rupesiwat ystäwät nuhtelemaan Jobia ja puhuiwat liian ankarasti, sanoen hänen olewan warsin suuren syntisen ja Jumalan tällä witsauksella rankaisewan häntä ulkokullaisuudestaan. Silloin Job tuskissansa ja ystäwäinsä tylyistä wastauksista tuli kärsimättömäksi ja kerskasi hurskaudestansa, luullen Jumalan tekewän wäärynyttä itsellensä. Tästä syystä Herra häntä nuhteli tuulispäästä ja osotti suurta woimaansa. Job katui rikoksensa ja sai anteeksi Herralta. Sitte sinnasi Herra jälleen Jobin, niin että hän sai kahdenkertaisesti enemmän tawaraa ja saman werran lapsia kuin ennenki; ja hän eli wielä 140 wuotta.

Hebr. 12: 5—6. Poikani, elä katso ylen Herran kuritusta eläkä nääunny, koska sinua häneltä rangaistaan; sillä jota Herra rakastaa, sitä hän myös rankaisee.

Jak. 1: 12. Autuas on se mies, joka kiusauksen kärsii, sillä koska hän koeteltu on, saapi hän elämän ruunun.

2 Kor. 4: 17.

---

54. Jonas.

Herra sanoi profeta Jonaalle: "mene siihen suureen Niniwen kaupunkiin ja saarnaa sitä wastaan, sillä heidän pahuutensa on tullut minun kaswoini eteen". Mutta Jonas ei mennyt, waan tahtoi paeta Tarsikseen. Waan matkalla nousi kowa ilma, että laiwa oli rikkaantua. haaksimiehet heittiwät arpaa tietääksensä, kenen tähden

tämä kowa ilma oli; ja arpa lankesi Jonaalle. Kun heillä ei enää muuta keinoa ollut, heittiwät he Jonaan mereen, joka heti asettui lainehtimasta. Mutta Herra toimitti suuren kalan nielemään Jonasta. Jonas oli kalan watsassa kolme wuorokautta. Kun Jonas rukoili Herraa kalan watsassa, toimitti Herra niin, että kala oksensi hänen maalle. Sitte Herra käski hänen jällensä menemään Niniween saarnaamaan, mitä Hän sanoi. Silloin Jonas nousi, meni ja saarnasi: „wielä on 40 päiwää ja Niniwen pitää hukkuman". Niniwen miehet uskoiwat Herran sanan ja tekiwät parannuksen. Kuningas riisui kalliit waatteensa ja istui tuhkaan sekä kuulutti: „jokainen palaitkoon pahoilta teiltänsä ja kättensä wäkiwallasta ja huutakoon lujasti Herran tykö, ehkä hän wielä katuu!" Kun Herra sen näki, niin Hän säästiki heitä.— Kun Jonas näki, ettei hänen saarnansa toteutunutkaan, oli hän warsin pahoillansa, mutta Herra sanoi: „eikö minun pitäisi armahtaman sitä suurta kaupunkia Niniweä, jossa on enempi kuin 120,000 ihmistä, jotka eiwät tiedä erottaa, kumpi oikea ja kumpi wasen käsi on, niin myös paljo eläimiä.

Hes. 18: 23. Luuletkos, että minulla on ilo jumalattoman kuolemasta, eikä paljoa enemmin, että hän palajaa teistänsä ja saa elää.

Joel. 2: 12, 13. Kääntykää kaikesta sydämestänne minun tykööni paastolla, itkulla ja murheella. Leikatkaa sydämenne, eikä waatteitanne, ja palaitkaa Herran, teidän Jumalanne tykö; sillä hän on armollinen ja laupias, pitkämielinen ja täynnä hywyyttä ja katun rangaistusta.

---

55. Tobias.

Tobias oli yksi niistä, jotka Assyrian kuningas Salmanassar wei muiden Israelin lasten kanssa wankina Niniween. Hän oli Jumalaa pelkääwäinen ja palweli uskollisesti Herraa lain mukaan. Myöski hän teki paljo hywää köyhille wangeille; isoowaisia hän ruokki, alastomia hän waatetti, kuolleita ja tapetuita hän hautasi, waikka sai siitä paljon kärsiä. Kerran tuli hän yöllä kuollutta hautaamasta, niin putosi pääskysen pesästä pala-

hänen silmäänsä, josta hän tuli sokeaksi. Tämän ristin otti hän kärsiwällisyydellä wastaan Herran pelwossa [1]). Hänellä oli ainoa poika Tobias, jota hän sokeaksi ja köyhäksi tultuansa neuwoi menemään kaukaiselta Median maalta noutamaan lainaksi annettua rahaansa eräältä sukulaiseltansa Gabel'ilta ja muistutti häntä sanoen: „poikani, kaikkena elinaikanasi pidä Jumala silmäisi edessä ja sydämessäsi ja karta mielistymästä mihinkään syntiin ja tekemästä Jumalan käskyä wastaan. Auta tarwitsewaa, missä waan taidat.

Sitte nuori Tobias etsi matkatoweria itsellensä ja löysi kauniin Israelilaisen nuorukaisen matkustajan waatteissa. Tämä oli Herran enkeli, waikk'ei Tobias sitä tietänyt. Tämän enkelin seurassa matkusti hän onnellisesti Ragekseen Medeniin. Siellä neuwoi enkeli häntä poikkeamaan Tobian langon Raguelin luo, ja ottamaan hänen ainoan lapsensa Saran waimoksensa, sillä sinulle, sanoi hän, owat kaikki hänen tawaransa ai'otut. Huoneessen päästyä otti Raguel heidät ilolla wastaan. Kun Tobias sitte pyysi häneltä tytärtänsä Saraa, tuli hän murheelliseksi, eikä tahtonut luwata, sillä hän pelkäsi, että Tobiaan käwisi samoin, miten niiden seitsemän, jotka häntä oliwat pyytäneet, waan jotka aina paha henki oli tappanut. Mutta enkeli sanoi: „elä pelkää hänelle antaa tytärtäsi, sillä se on hänelle ai'ottu waimoksi; hän pelkää Jumalaa, sentähden ei pitänyt yhdenkään muun tytärtäsi saaman". Silloin suostui Raguel ja antoi Tobiaalle tyttärensä.

Kun Tobias morsiamensa kanssa rukoili, otti enkeli pahan hengen ja sitoi hänen korpeen, ettei se woinut enää mitään pahaa tehdä. Mutta kun Tobias häidensä tähden wiipyi wielä appensa luona, niin kutsui enkeli myös Gabelin häihin, hän toi tullessaan lainaamansa rahat. Häissä atrioitsiwat ja iloitsiwat he Jumalan pelossa. Raguel antoi sitte puolen tawaraansa Tobiaalle ja lupasi sittemmin antaa toisenki puolen. Sen jälkeen läksi Tobias waimonensa ja kaikkine tawaroinensa kiirunsti kotiansa, jossa isänsä häntä suuresti odotti. Kotia päästyänsä woiteli hän enkelin neuwomalla woiteella isänsä

silmät, jotka heti tuliwat terweiksi, että hän näki poikansa ja hänen waimonsa. Nyt iloitsiwat he ja kiittiwät Jumalaa suuresti.

Kun Tobias tarjosi puolen kaikesta tawarastansa matkakumppanilleen hänen waiwainsa palkaksi, ilmotti hän olewansa Rafael, yksi ylimäisistä Herran enkeleistä, jonka Jumala lähetti häntä lohduttamaan ja samassa katosi hän. Mutta Tobiaat kunnioittiwat Jumalaa ja eliwät kau'an aikaa Herran pelwossa sukunsa kanssa [2]).

---

[1]) Ps. 34: 20. Wanhurskaalle tapahtuu paljo pahaa, waan Herra päästää hänen niistä kaikista.

[2]) Ps. 128: 4. Katso, näin siunataan se mies, joka Herraa pelkää.

---

56. Wanhan Testamentin kirjat.

Nämä jaetaan aineen suhteen kolmeen pää-osaan: 1. Historialliset kirjat; 2. Opetuskirjat; 3. Profetalliset kirjat; ja ne owat ensin kirjoitetut Hebrean kielellä.

I. Historiallisiin kirjoihin luetun: 5 Mooseksen kirjaa; Josuan kirja; Tuomarein kirja; Rutin kirja; 2 Kuningasten kirjaa; 2 Aika kirjaa; Esran, Nehemian ja Esterin kirjat.

II. Opetuskirjat owat: Jobin kirja; Psaltari; Salomonin Sananlaskut, Salomonin Saarnaja ja Salomonin Korkea Weisu.

III. Profetalliset kirjat nimitetään tekiäinsä mukaan ja jaetaan laweutensa mukaan isompiin ja wähempiin. Isompia on 4: Jesaias, Jeremias, Hesekiel ja Daniel. Wähempiä on 12: Hosea, Joel, Amos; Obadia, Jonas, Mika; Nahum, Habakuk, Zefanias; Haggai, Zakarias ja Malakias.

Sisällön suhteen tämä jako ei kuitenkaan ole aiwan oikea; sillä historiallisissa kirjoissa on paljon opetuksia ja ennustuksia, kun taas opetuskirjat sisältäwät sekä historiallisia tapahtumia, että, n. k. esim. Psalmit, warsin paljon ennustuksia. Profetoissa on myös sekä historiallista että opettawaista sisältöä. Jaloimpia kirjoja owat W. T. Psalmit ja profeta Jesaias, jota nimitetäänki Wanhan Testamentin ewankelistaksi.

Nämä sekä Uuden Testamentin pyhän Raamatun kirjat, ollen Jumalan hengen johdatuksella kirjotetut, owat ainoa oikeauskon ja elämän ojennus-nuora. Kristillinen kirkko onki niitä sentähden nimittänyt **kanoniksi** (ohje).

Mutta Raamatussa on wielä toisiaki kirjoja, joille ei tunnusteta sellaista Jumalallista alkua, waikka owat hywiä ja hyödyllisiä lukea. Näitä sanotaan **Apokryfi**- (salatut) kirjoiksi; ne owat hurskasten Judalaisten kirjottamia wankeuden jälkeen. Nämä owat: Juditan kirja, Wiisauden kirja, Tobiaan kirja, Jesus Sirakin kirja, Barukin kirja, 2 Makkabein kirjaa; kappaleita Esterin ja Danielin kirjoista Manassen rukous.

---

2 Tim. 3: 16. Kaikkinainen kirjotus on Jumalalta annettu ja tarpeellinen opiksi, nuhteeksi, ojennukseksi ja kuritukseksi, joka on wanhurskaudessa.

2 Piet. 1: 21. Ei yksiään profetta ole wielä ihmisen tahdosta tuotu edes, waan pyhät Jumalan ihmiset owat puhuneet, waikutetut Pyhältä Hengeltä.

Hebr. 1: 1. Jumala puhui muinoin usein ja monella muotoa isille profetain kautta; näinä wiimeisinä päiwinä on hän meille puhunut Poikansa kautta.

Uusi Testamentti.

1. Johanneksen syntymä.

(Luuk. 1).

Herodeksen Judean kuninkaan aikana oli pappi Zakarias ja hänellä oli waimo nimeltä Eliſabeth. He waelſiwat Herran käskyissä nuhteettomasti ja oliwat hurskaat Jumalan edessä; mutta heillä ei ollut lasta, waikka oliwat jo ijälliſet. Kerran, kun Zakarias oli wuorostansa ſuitſuttamassa Herran temppelissä, jolla aikaa kansa ſeiſoi rukoilemassa ulkona, tuli Herran enkeli hänen tykönsä ja ſanoi: „elä pelkää Zakarias, ſillä ſinun rukouksesi on kuultu ja ſinun emäntäsi Eliſabet synnyttää ſinulle pojan, jonka nimen ſinun pitää kutſuman Johannes. Hän tulee ſuurekſi Herran edessä ja kääntää monta Israelin lapſista Herran heidän Jumalansa tykö. Hän käy edes Eliaan hengellä ja woimalla, toimittaakſensa Herralle walmiſtetun kansan. Zakarias ſanoi: „mistä minä ſen ymmärrän, ſillä minä olen wanha ja minun emäntäni on jo ijällinen?" Enkeli wastaſi: „minä olen enkeli Gabriel, joka ſeiſon Jumalan edessä ja olen lähetetty ſinulle näitä iloiſia ſanomia ſaattamaan. Mutta ettes uskonut minun ſanojani, niin ſinä tulet mykäksi, ſiksi kun nämä tapahtuwat". Kun hän tuli kansan tykö, ei hän woinut puhua heille, waan jäi mykäksi [1]).

Eliſabet tuli raskaaksi ja synnytti pojan. Kun kyläläiſet ja langot ſen kuuliwat, iloitſiwat he hänen kanssansa. Ympärileikkauksessa tahtoiwat he häntä nimittää iſänsä nimellä Zakarias; mutta äiti ſanoi: „ei ſuinkaan, waan hän pitää kutſuttaman Johannekſeksi". Niin he ſanoiwat: „ei ole ketään ſinun ſu'ussaſi, joka ſillä nimellä

kutsutaan. Sitte wiittasiwat he isälle, miksi hän tahtoi häntä nimitettää. Hän sai taulun, johon kirjotti: „Johannes on hänen nimensä!“ Kohta aukeni hänen suunsa, ja hän puhui kiittäen Jumalaa. Kaikki, jotka tämän kuuliwat, ihmetteliwät sanoen: „minkäs luulet tästä lapsesta tuleman?

Zakarias täytettynä Pyhällä hengellä ennusti sanoen: „Kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, sillä hän on etsinyt ja lunastanut hänen kansansa. Hän on korottanut meille autuuden sarwen Dawidin hänen palwelianssa huoneessa. Niinkuin hän on muinen puhunut pyhäin profetainsa suun kautta: wapahtaaksensa meitä wihollisistamme ja muistaaksensa pyhää liittoansa ja sitä walaa, jonka hän wannoi Abrahamille isällemme. Ja sinä poikanen pitää kutsuttaman ylimäisen profetaksi; sillä sinun pitää käymän Herran kaswoin edessä, walmistamaan hänen teitänsä ja antamaan autuuden tunnon hänen kansallensa heidän synteinsä anteeksi saamiseksi.“

Mutta lapsi kaswoi ja wahwistui hengessä ja oli korwessa siihen päiwään asti, jona hänen piti Israelin kansan eteen tuleman.

---

[1]) Luukk. 1: 37. Jumalan edessä ei ole yhtään asiaa mahdotonta.

Math. 14: 31. O sinä heikkouskoinen, miksis epäilit?

[2]) Mal. 3: 1. Katso minä lähetän enkelini, joka on walmistawa tien minun eteeni.

---

2. Jesuksen syntymän ilmotus.

(Luukk. 1.)

Kuudentena kuukautena jälkeen enkelin ilmestyksen Zakariaalle, lähetettiin enkeli Gabriel Jumalalta Galileaan Natsaretin kaupunkiin, neitseen tykö, joka oli kihlattu miehelle, jonka nimi oli Josef Dawidin huoneesta; ja neitseen nimi oli Maria[4]). Ja enkeli tuli sisälle Marian tykö ja sanoi: „terwe armoitettu! Herra on sinun kanssasi; sinuattu sinä waimoin seassa!“ Maria hämmästyi hänen puheestansa ja ajatteli, millinen se terwehdys oli. Mutta enkeli sanoi hänelle: „elä pelkää Ma-

ria; sillä sinä löysit armon Jumalan tykönä. Ja katso, sinä siität kohdussasi ja synnytät pojan, jonka sinun pitää nimittämän Jesukseksi. Sen pitää oleman suuren, ja hän pitää kutsuttaman ylimäisen pojaksi; ja Herra Jumala antaa hänelle Dawidin hänen isänsä istuimen ja hänen pitää Jakobin huoneen kuningas ijankaikkisesti oleman ja hänen waltakunnallansa ei pidä loppua oleman". Niin Maria sanoi: „kuinka tämä tapahtuu, sillä en minä miehestä mitään tiedä?" Enkeli wastasi: „Pyhä Henki tulee sinun päällesi ja ylimäisen woima warjoaa sinun; sentähden myös se pyhä, joka sinusta syntyy, pitää kutsuttaman Jumalan pojaksi" [2]). Niin sanoi Maria: „katso Herran piika; tapahtukoon minulle sinun sanasi jälkeen". Ja enkeli läksi hänen tyköänsä.

[1]) 1 Kor. 1: 28. Ne alimaisesta su'usta ja ylenkatsotut mailmassa on Jumala walinnut ja jotka ei mitään ole, että hän ne, jotka jotaki owat, turhiksi tekisi.

[2]) 1 Tim. 3: 16. Se on julkisesti suuri jumalisuuden salaisuus: että Jumala on ilmotettu lihassa.

[3]) 1 Joh. 4: 9. Siinä ilmestyi Jumalan rakkaus meitä kohtaan, että Jumala lähetti ainoan Poikansa mailmaan, että me hänen kauttansa eläisimme. Joh. 3: 16.

3. Jesuksen syntyminen.

(Luukk. 2: 1—2.)

Niinä päiwinä tapahtui, että käsky käwi keisari Augustukselta, että koko maailma piti werolliseksi lasketteman. Ja kuki meni kaupunkihinsa panettamaan itseänsä werolle. Niin myös Josef Galileasta Natsaretin kaupungista, meni ylös Judeaan Dawidin kaupunkiin Betlehemiin, panettamaan itseänsä werolle, Marian, kihlatun emäntänsä kanssa, joka raskas oli [1]).

Tapahtui heidän siellä ollessansa, että hänen synnyttämisensä päiwät täytettiin, ja Maria synnytti pojan, kapaloitsi hänen ja pani seimeen, kun heillä ei ollut sijaa majassa [2]). Muutamat paimenet walwoiwat siinä paikkakunnassa ja wartioitsiwat yöllä laumaansa [3]). Ja katso! Herran enkeli seisoi heidän tykönänsä ja Herran kirkkaus

walaisi heitä, josta he suuresti pelästyiwät. Mutta enkeli sanoi heille: „elkää pelätkö, sillä katso, minä ilmotan teille suuren ilon, joka on tulewa kaikelle kansalle. Teille on tänäpäiwänä syntynyt Wapahtaja, joka on Kristus, Herra Dawidin kaupungista. Ja tämä on teille merkiksi: te löydätte lapsen kapaloituna makaawan seimessä". Kohta oli enkelin seurassa suuri taiwaallisen sota-wäen joukko, jotka kiittiwät Jumalaa ja sanoiwat: **„Kunnia olkoon Jumalan korkeudessa ja maassa rauha, ihmisille hywä tahto"** [4]).

Kun enkelit oliwat menneet taiwaasen, sanoiwat paimenet: „käykäämme Betlehemiin katsomaan, mitä siellä on tapahtunut, jonka Herra meille ilmotti. Ja he tuliwat kiirusti kaupunkiin, löysiwät Marian ja Josefin sekä lapsen, joka makasi seimessä. Tämän nähtyänsä, julistiwat he sanoman, mikä heille tästä lapsesta sanottu oli.

Paimenet palasiwat, ylistäen ja kunnioittain Jumalaa kaikista, kun he nähneet ja kuulleet oliwat.

---

[1]) 1 Mos. 49: 10.

[2]) 2 Kor. 8: 9. Te tiedätte Herramme Jesuksen Kristuksen armon, että hän rikkaana ollessansa tuli kuitenki teidän tähtenne köyhäksi, että te hänen köyhyytensä kautta rikkaiksi tulisitte.

[3]) Math. 11: 25. Minä kiitän sinua Isä . . . ., että olet nämä tätkenyt wiisailta ja toimellisilta ja olet ne ilmottanut pienille.

[4]) Jes. 9: 5. Meille on lapsi syntynyt ja poika on meille annettu, jonka hartioilla herraus on; ja hänen nimensä kutsutaan: Ihmeellinen, Neuwonantaja, Wäkewä Jumala, Ijankaikkinen Isä, Rauhan päämies.

Joh. 3: 16. 1 Tim. 1: 15.

---

4. Jesuksen wieminen templiin.

(Luuk. 2: 22—33.)

Kahdeksan päiwän kuluttua, kun lapsi piti ympärileikattaman, kutsuttiin hänen nimensä Jesus, joka niin jo oli enkeliltä sanottu, ennen kun hän sikisi äitinsä kohdussa [1]).

40 päiwän kuluttua Jeesuksen syntymästä, weiwät wanhempansa hänen Jerusalemiin, asettaaksensa häntä

Herran eteen lain mukaan. Jerusalemissa oli silloin hurskas ja jumalinen mies, Simeon, joka odotti Israelin lohdutusta. Hänelle oli Pyhä Henki sanonut, ettei hänen pitänyt kuolemata näkemän, ennen kun hän näkisi Herran Kristuksen. Hän tuli Hengen waikutuksesta templiin juuri silloin, kun wanhemmat toiwat lapsen sisälle. Nähtyänsä lapsen, otti hän sen syliinsä ja sanoi: „nyt sinä Herra lasket palweliasi rauhaan menemään sanasi jälkeen; sillä minun silmäni owat nähneet sinun autuutesi, jonka sinä walmistit kaikkein kansain nähtäwäksi, walkeudeksi walistamaan pakanoita ja kansasi Israelin kunniaksi." Josef ja Maria ihmetteliwät niitä, jotka hänestä sanottiin. Ja Simeon siunasi heitä ja sanoi Marialle: „katso! tämä on pantu lankeemiseksi ja nousemiseksi monelle Israelissa ja merkiksi, jota wastaan sanotaan."

Gal. 4: 4. Koska aika oli täytetty, lähetti Jumala Poikansa syntyneen waimosta lain alaiseksi tehdyn, että hän ne, jotka lain alaiset oliwat, lunastaisi; että me hänen lapsiksensa luettaisiin.

Ap. t. 4: 12. Ei yhdessäkään toisessa ole autuutta, sillä ei ole myös muuta nimeä taiwaan alla ihmisille annettu, jossa meidän pitää autuaiksi tuleman.

1 Mos. 49: 18. Herra, minä odotan sinun autuuttasi.

---

5. Tietäjät Itäiseltä maalta.

[Matth. 2.)

Koska siis Jesus syntynyt oli Kuningas Herodeksen aikana, tuliwat tietäjät idästä Jerusalemiin ja sanoiwat: „kussa on se äsken syntynyt Judalaisten kuningas, sillä me näimme hänen tähtensä idässä ja tulimme häntä kumartaen rukoilemaan." Kun Herodes sen kuuli, hämmästyi hän ja kaikki Jerusalem hänen kanssansa; ja hän kokosi kaikki ylimäiset papit ja kirjanoppineet ja kyseli heiltä, kussa Kristuksen piti syntymän?" He sanoiwat hänelle: „Betlehemissä Judan maalla; sillä niin on profeta Mika ennustanut" [2]). Silloin kutsui Herodes tietäjät salaa ja tutkisteli heiltä wisusti, millä ajalla tähti ilmestyi, ja sanoi heille: „menkää ja kyselkää wisusti lapsesta; ja kun sen löydätte niin ilmoittakaa minulle, että minäkin tulisin ja kumartaisin häntä.

Koska he oliwat kuninkaan kuulleet, meniwät he matkaansa ja katso, tähti, jonka he oliwat nähneet idässä, käwi heidän edellänsä ja seisahti sen paikan päälle, jossa lapsi oli. Koska he tähden näkiwät, ihastuiwat he sangen suurella ilolla, meniwät huoneesen ja löysiwät lapsen äitinensä. Nyt lankesiwat he maahan ja rukoiliwat häntä, awasiwat tawaransa ja lahjottiwat hänelle kultaa, pyhää sawua ja mirhamia [3]). Ja Jumala kielsi heitä unessa Herodeksen tykö palajamasta, ja he meniwät toista tietä omalle maallensa.

[1]) Jes. 49: 5. Minä panin sinun pakanain walkeudeksi, olemaan minun autuuteni maailman ääriin asti. — Lue Jes. 60: 1,—3:

[2]) Mik. 5: 1. Ja sinä Bethlehem Efrata, sinä wähäinen olemaan Judan tuhansia, sinusta on minulle se tulewa, joka Israelissa on hallitsia olewa.

[3]) Jes. 60: 5, 6. Ps. 72: 10.

6. Jesuksen pako Egyptiin.

(Matth. 2: 15—23.)

Tietäjäin mentyä ilmestyi Herran enkeli Joosefille unessa, sanoen: „nouse, ota lapsi äitinensä ja pakene Egyptiin ja ole siellä siihen asti, kun minä sinulle sanon, sillä Herodes on etsiwä lasta, hukuttaaksensa häntä." Joosef otti lapsen äitinensä ja pakeni Egyptiin.

Waan kun Herodes näki, ettei tietäjät palannetkaan, wihastui hän sangen kowin, ja lähetti tappamaan kaikki 2-wuotiset taikka sitä nuoremmat poikalapset Bethlehemissä ja sen ympärillä.

Koska Herodes oli kuollut, ilmestyi Herran enkeli Joosefille unessa Egyptissä ja sanoi: „nouse ja ota lapsi äitinensä ja mene Israelin maalle, sillä ne owat kuolleet, jotka lapsen henkeä wäijyiwät." Niin hän nousi ja otti lapsen äitinensä, tuli Israelin maalle ja asui Natsaretin kaupungissa.

Ps. 2: 1, 2. Miksi pakanat kiukuitsewat ja kansat turhia ajattelewat? Maan kuninkaat nousewat ja päämiehet keskenänsä neuwoa pitäwät Herraa ja hänen woideltuansa wastaan.

Job. 5: 12. Herra saattaa kawala'n aikomukset tyhjiksi, ettei heidän kätensä mitään toimittaa taida.

7. Jesus 12 wuotisena templissä.

(Luukk. 2: 40—52.)

Jesuksen wanhemmat waelsiwat joka wuosi pääsiäisjuhlalle Jerusalemiin. Kun Jesus oli 12 wuotinen, ottiwat he hänen mukaansa [1]). Mutta kun juhlapäiwät oliwat kuluneet, läksiwät he menemään kotiansa päin, waan Jesus jäiki Jerusalemiin; jota ei Josef eikä hänen äitinsä huomanneet, waan luuliwat hänen olewan seurassa. He käwiwät yhden päiwän matkan, etsien häntä lankoin ja tuttawain seasta. Mutta kun he eiwät häntä löytäneet, palasiwat he Jerusalemiin, etsien häntä.

Wasta kolmen päiwän perästä löysiwät he hänen temppelissä istuwan opettajain keskellä, kuultelewan heitä ja kyselewän heiltä: ja kaikki, jotka hänen kuuliwat, hämmästyiwät hänen ymmärrystänsä ja wastauksiansa [2]). Kun hänen wanhempansa näkiwät hänen, hämmästyiwät he, ja Maria sanoi: „poikani, miksis meille näin teit? isäsi ja minä olemme murehtien sinua etsineet!" Ja hän sanoi heille: „miksi te minua etsitte; ettekö te tietäneet, että minun pitää niissä oleman, jotka minun Isäni owat?" Sitte meni hän heidän kanssansa Nazaretiin ja oli heille alamainen [3]). Ja Jesus menesthi wiisaudessa, ijässä ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä.

[1]) Ps. 84: 2, 3. Kuinka ihanat owat sinun asuinsijasi Herra Zebaot? Sieluni ikäwöitsee ja halajaa Herran esikartanoihin.
[2]) 2 Tim. 3: 15. Ps. 111: 10. Herran pelko on wiisauden alku, se on hywä ymmärrys kaikille, jotka sen tekewät.
[3]) Kol. 3: 20. Lapset olkaa kuuliaiset wanhemmillenne kaikissa; sillä se on Herralle hywin otollinen.

8. Johannes Kastaja.

(Math. 3: Luukk. 3.)

Johannes oleskeli korwessa 30 wuoden ikään. Hänen waatteensa oliwat kamelin karwoista ja hihnainen wyö

oli hänen wyöllänsä ja ruokansa oliwat heinäsirkat ja metsän hunaja. Hän alkoi Herran käskystä saarnaamaan korwessa Jordanin seuduilla, sanoen: „tehkää parannus, sillä taiwaan waltakunta on lähestynyt“ [1]). Silloin hänen tykönsä meniwät Jerusalemin ja maakuntain asuwaiset Jordanin ympäriltä, ja hän kastoi heitä kaikkia Jordanissa, jotka syntinsä tunnustiwat. Mutta kansa odotti, ja kaikki ajatteliwat sydämessänsä: „lieneekö hän Kristus. Johannes wastasi: „minä kastan teitä tosin wedellä, waan minua wäkewämpi tulee, jonka kengän nauhoja minä en ole kelwollinen päästämään; hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä ja tulella [2]). Hänellä on wiskain kädessään ja hän perkaa riihensä ja kokoo nisut aittaansa, mutta ruumenet hän polttaa sammuttamattomalla tulella.

Nähdessään Jesuksen, sanoi hän: „katso! Jumalan karitsa, joka pois ottaa maailman synnit.“ — Silloin tuli myös Jesus, ollessaan 30 wuoden wanha, Galileasta Jordaniin Johanneksen tykö hänen kastettawaksensa. Mutta Johannes esteli sanoen; „minä tarwitsen sinulta kastettaa, ja sinä tulet minun tyköni.“ Niin wastasi Jesus: „salli nyt, sillä näin meidän sopii kaikkea wanhurskautta täyttää.“ Tämän kuultuansa kasti Johannes Jeesuksen. Kun Jesus kastettu oli, astui hän ylös wedestä ja katso, taiwaat aukeniwat hänelle. Johannes näki Jumalan Hengen tulewan alas, niin kuin kyyhkysen ja laskeuwan hänen päällensä [2]). Ja ääni taiwaasta sanoi: „tämä on minun rakas poikani, johonka minä mielistyin!“ [3]).

---

[1]) Jes. 40: 3, 4. Huutawaisen ääni on korwessa: walmistakaa Herran tietä, tehkää tasaiset polut erämaassa meidän Jumalallemme. . . . . Sillä Herran kunnia ilmotetaan: ja kaikki liha on yhtä näkewä Herran suun puhuwan.

[2]) Ap. t. 10: 38. Jes. 11: 2; 61: 1.

[3]) Jes. 42: 1, 2; Joh. 5: 37. Isä, joka minun lähetti, on todistanut minusta.

---

9. Jeesuksen kiusaus.

(Matth. 4.)

Sitte wei henki Jeesuksen korpeen perkeleen kiusatta-

waksi. Paastottuansa 40 wuorokautta, isosi hän. Ja kiusaaja tuli hänen tykönsä sanoen: „jos sinä olet Jumalan poika, niin sano, että nämä kiwet leiwiksi tulewat.“ Mutta Jesus wastasi: „kirjotettu on, ei ihminen elä ainoastaan leiwästä, waan jokaisesta sanasta, kun Jumalan suusta lähtee.“ Silloin otti perkele hänen kanssansa pyhään kaupunkiin ja asetti hänet temppelin harjalle, ja sanoi hänelle: „Jos olet Jumalan poika, niin laske itsesi täältä alas; sillä kirjotettu on: Hän antaa käskyn enkeleillensä sinusta ja he käsissä kantawat sinun, ettes joskus jalkaasi kiween loukkaa.“ Niin wastasi Jesus: „taas on kirjotettu: „ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalatasi.“ — Sitte wei perkele hänen sangen korkealle wuorelle, osotti hänelle kaikki maailman waltakunnat ja niiden kunnian ja sanoi: „nämä kaikki minä annan sinulle, jos lankeet maahan ja rukoilet minua.“ Silloin sanoi Jesus hänelle: „mene pois saatana, sillä kirjotettu on: Herraa sinun Jumalaasi pitää sinun kumartaman ja häntä ainoaa palweleman.“ — Sitte jätti perkele hänen ja enkelit tuliwat ja palweliwat häntä.

Hebr. 4: 15. Ei meillä ole se ylimmäinen pappi, joka ei taida meidän heikkouttamme armahtaa, waan se, joka kaikissa on kiusattu, niinkuin meki, kuitenki ilman synnittä.

Ef. 6: 11. Pukekaa päällenne kaikki Jumalan sota-aseet, että te perkeleen kawalia päällekarkauksia woisitte seisoa wastaan. Ilm. 12: 11; 17.

---

10. Jesus walitsee opetus-lapsia.

(Luukk. 5: 1—11. ja 6: 12—17)

Kun Jesus oli kastettu ja koeteltu alkoi hän saarnaamaan kaupungista kaupunkiin, warsinki Galileassa, waan suurina juhlina meni hän aina Jerusalemiin. Misså ikänä hän tapasi murheellisen ja hätäytyneen, sitä hän lohdutti ja autti, tahi sairaan, wiheliäisen, sen hän paransi. Tämänpä tähden aina oliki kansaa häneltä lohdutusta ja apua etsimässä sekä saarnojansa kuulemassa.

Kerran tapahtui, kun kansa tunki hänen tykönsä, kuulemaan Jumalan sanaa seisoessaan Genetsaretin meren

rannalla, että hän meni kalastajan Simonin ja Andreaksen wenheesen ja opetti kansaa sieltä. Mutta lakattuansa puhumasta sanoi hän Simonille: „wie sywälle ja heittäkää werkonne apajalle.“ Simon wastaten sanoi: „mestari, me olemme kaiken yötä työtä tehneet emmekä ole mitään saaneet; mutta sinun käskystäsi minä heitän werkon ulos.“ Sen tehtyänsä saiwat he suuren kalain paljouden, niin että heidän werkkonsa repesi. Silloin wiittasiwat he kumppaneillensa (Jakobille ja Johannekselle), jotka oliwat toisessa wenheessä, tulemaan ja auttamaan heitä. He tuliwat ja täyttiwät molemmat wenheet, niin että ne rupesiwat wajoomaan.

Kun Simon Pietari sen näki, lankesi hän Jesuksen polwien juureen sanoen: „Herra, mene pois minun työäni, sillä minä olen syntinen ihminen;“ sillä hämmästys oli hänen käsittänyt. Mutta Jesus sanoi: „elä pelkää, tästä edes sinä saat ihmisiä. Sitte he wetiwät wenheet maalle, jättiwät kaikki ja seurasiwat häntä [1]).

Niistä, jotka häntä seurasiwat, walitsi hän, yön wuorella rukoiltuansa, 12 olemaan aina luonansa. Ne nimitti hän apostoleiksi, s. o. lähetys-miehiksi, olemaan hänen sanan-saattajinansa maailmassa.

Niiden 12 apostolin nimet oliwat: 1) Simon, jonka hän nimitti Pietariksi s. o. Kallio; 2) Andreas hänen weljensä; 3) Jakob (wanhempi) kalastajan Zebedeuksen poika; 4) Johannes hänen weljensä; 5) Filippus; 6) Bartholomeus (Nathanael); 7) Matheus (publikaani); 8) Tuomas (kaksoinen); 9) Jakob (nuorempi) Alfein poika; 10) Judas Taddeus (Lebbeus); 11) Simon Zelotes (= kiiwastelia) ja 12) Judas Iskarioth, joka Jesuksen sitte petti [2]).

Nämä 12 lähetti Jesus lähetys-matkalle, sanoen: „menkää kadotettuin lammasten luokse Israelin huoneessa ja saarnatkaa heille: **taiwaan waltakunta on lähestynyt.** Sairaita parantakaa, spitalisia puhdistakaa, kuolleita herättäkää, perkeleitä ajakaa ulos. Lahjaksi te saitte, lahjaksi myös antakaa! Te tulette kaikkien wihattawiksi minun nimeni tähden: mutta joka loppuun asti wahwana pysyy, se tulee autuaaksi.“

Sitte lähetti hän wielä 70 muuta opetuslasta kaksittain edellänsä joka paikkaan, mihin itse oli tulewa, saarnaamaan jo lähestynyttä Jumalan waltakuntaa. Palattuaan kertoiwat opetuslapset ilolla, miten perkeleetki oliwat Jeesuksen nimeen heidän allensa annetut; waan Jesus neuwoi heitä sanoen: "elkää iloitko siitä, että henget teidän alanne annetaan, waan iloitkaa paremmin siitä, että nimenne owat kirjotetut taiwaassa".

[1]) Math. 11: 28, 29. Tulkaa minun tyköni kaikki, jotka työtä teette ja olette raskautetut; minä tahdon wirwottaa teitä. — — — Ja te löydätte lewon sieluillenne. 2 Mos. 3: 10—13. 2 Kor 12: 9. 1 Tim. 1: 12—17.
Math. 6: 33. Etsikää ensin Jumalan waltakuntaa ja hänen wanhurskauttansa; niin kaikki nämä teille annetaan.
[2]) Joh. 15: 16. Ette minua walinneet, waan minä walitsin teidät, ja sääsin teidät, että menisitte hedelmää tekemään, ja hedelmänne pysyisi.

11. Wuorisaarna.

(Math. 5—7.)

Kerran kun Jesus näki paljo kansaa tulewan tykönsä, astui hän opetuslastensa kanssa wuorelle. Istuttuansa opetti hän heitä sanoen: Autuaat owat hengellisesti waiwaiset; sillä heidän on taiwaan waltakunta. Autuaat owat murheelliset; sillä he saawat lohdutuksen [1]). Autuaat owat siweät, sillä he saawat maan periä [2]). Autuaat owat ne, jotka isoowat ja sanoowat wanhurskautta; sillä he rawitaan [3]). Autuaat owat laupeaat; sillä he saawat laupeuden [4]). Autuaat owat puhtaat sydämestä; sillä he saawat nähdä Jumalan [5]). Autuaat owat rauhan tekiät; sillä he pitää Jumalan pojiksi kutsuttaman [6]). Autuaat owat ne, jotka wanhurskauden tähden wainotaan; sillä heidän on taiwaan waltakunta [7]).

Walistakoon teidän walkeutenne ihmisten edessä, että he näkisiwät teidän hywät työnne, ja kunnioittaisiwat Isäänne, joka on taiwaassa.

En ole minä tullut lakia ja profetoja päästämään, waan täyttämään.

Koskas rukoilet, niin elä ole niin kun ulkokullatut, jotka mielellään rukoilewat synagogissa ja kujain kulmissa, että he ihmisiltä nähtäisiin; totisesti he owat saaneet palkkansa. Waan koskas rukoilet, niin mene kammioosi ja sulje owesi ja rukoile Isääsi, joka salaisuudessa näkee, ja maksaa sinulle julkisesti.

Koskas almua annat, niin elä edelläsi torwella soita, miten ulkokullatut tekewät. Totisesti he owat saaneet palkkansa.

Elkää tawarata kootko maan päällä, kussa koi ja ruoste raiskaawat; waan kootkaa teillenne tawaraa taiwaassa, kussa ei koi eikä ruoste raiskaa ja kussa eiwät warkaat kaiwa eikä warasta. Sillä kussa on teidän tawaranne, siellä on teidän sydämenneki.

Elkää murehtiko, mitä syötte ja mitä juotte tahi millä teitänne werhotatte. Katsokaa taiwaan lintuja eiwät he kylwä eiwätkä niitä eikä kokoa riiheen, ja taiwaallinen Isänne ruokkii heidät. Ettekö te paljo enempi ole kun he? Katsokaa kukkasia kedolla, kuinka ne kaswawat, ei he työtä tee eikä kehrää. Kuitenkaan ei Salomon kaikessa kunniassansa ollut niin waatetettu, kun yksi heistä. — Teidän taiwaallinen Isänne tietää teidän myös kaikkia näitä tarwitsewan. Elkää sentähden sureko huomisesta päiwästä; huomisella päiwällä on suru itsestänsä.

Anokaa, niin teille annetaan; etsikää, niin te löydätte; kolkuttakaa, niin teille awataan. — Menkää ahtaasta portista sisälle; sillä se portti on lawea ja tie awara, joka wie kadotukseen, ja niitä on monta, jotka siitä sisälle menewät. Ja se portti on ahdas ja tie kaita, joka elämään wiepi, ja harwat owat ne, jotka sen löytäwät [9]).

Kaikki mitä te tahdotte, että ihmiset teille tekisiwät, tehkäät teki heille; sillä tämä on laki ja profetat j. n. e.

Koska Jesus oli lopettanut nämät puheet, niin kansa hämmästyi hänen oppiansa, sillä hän opetti heitä woimallisesti, eikä niinkun kirjanoppineet.

---

[1]) Jes. 57: 15; 66: 2. 61: 1 ff.
[2]) Ps. 37: 11 y. m.

[3]) Jes. 55: 1—3. Pſ. 22: 27 ſſ. Ilm. 21: 6: 22: 17. Joh. 4: 14; 6: 35. Rom. 14: 17.
[4]) Jak. 2: 13.
[5]) Wiiſ. 1: 1—5. Ilm. 21: 27. Hebr. 12: 14.
[6]) Hebr. 13: 20.
[7]) 2 Tim. 2: 12.
[8]) Fil. 2: 15, 16.
[2]) Apt. t. 14: 22.

12. Jeſus ja Nikodemus.

(Joh. 3.)

Oli fariſeus, ſuuren raadin (Synedrion) jäſenistä, Nikodemus nimeltä. Tämä tuli yöllä Jeſuksen tykö ja ſanoi: „mestari, me tiedämme, että ſinä olet Jumalasta opettajaksi tullut; ſillä ei taida kenkään tehdä niitä merkkejä, joita ſinä teet, jollei Jumala ole hänen kanſſanſa". Jeſus wastaſi: „totiſesti, totiſesti ſanon minä ſinulle, ellei joku wasta uudesta ſynny, ei hän taida Jumalan waltakuntaa nähdä". Nikodemus ſanoi: „kuinka taitaa ihminen wanhana ſyntyä?" Jeſus wastaſi: „ellei joku ſynny wedestä ja hengestä ei hän taida Jumalan waltakuntaan ſiſälle tulla; ſillä mitä lihasta ſyntynyt on, ſe on liha [1]); ja mitä hengestä ſyntynyt on, ſe on henki". Nikodemus ei wieläkään käſittänyt, waan ſanoi: „kuinka ne taitawat tapahtua?" Jeſus nuhteli ja ſanoi hänelle: „ſinä olet opettaja Israeliſſa etkä näitä tiedä [2]). Ei astu kenkään ylös taiwaaſen, waan joka taiwaasta astuu alas, Ihmiſen Poika, joka on taiwaaſſa. Ja niin kuu Moſes ylenſi käärmeen korwesſa, niin pitää Ihmiſen Poikaki ylettämän. Sillä niin rakasti Jumala maailmaa, että hän antoi ainoan Poikanſa, että jokainen ku uskoo hänen päällenſä, ei pidä hukkuman, waan ijankaikkiſen elämän ſaaman [3]).

[1]) 1 Moſ. 6: 3, 5; 8: 21. 1 Kor. 15: 50.
[2]) 1 Kor. 2: 14. Luonnollinen ihminen ei ymmärrä niitä, ku Jumalan Hengen owat; ſillä ne owat hänelle hulluus, eikä taida niitä käſittää.
Rom. 8: 14. Kaikki, jotka Jumalan hengeltä waikutetaan, ne owat Jumalan lapſet.
Heſ. 36: 26. Minä annan teille uuden ſydämen, ja uuden

hengen annan minä teihin, ja otan pois lihastanne kiwisen sydämen ja annan teille sydämen lihasta.

[3]) Gal. 3: 26. Te olette kaikki Jumalan lapset uskon kautta Jesuksen Kristuksen päälle.

13. Jesus ja Samarialainen waimo.

(Joh. 4.)

Palatessaan pääsiäis-juhlalta, matkusti Jesus Samarian kautta Galileaan. Matkalla tuli hän lähelle Sikarin kaupunkia, jossa oli Jakobin lähde. Kun hän oli matkasta wäsynyt, istui hän lähteen wiereen. Silloin tuli kaupungista waimo wettä ammentamaan. Jesus sanoi hänelle: „anna minun juodakseni!" Waimo wastasi: „kuinka sinä anot minulta juoda, joka olet Judalainen ja minä olen Samarialainen?" Sillä ei Juudalaiset pidä yhtään seuraa Samarialaisten kanssa". Jesus wastasi ja sanoi hänelle: „jos tietäisit Jumalan lahjan ja kuka on se joka sinulta wettä anoo, niin sinä anoisit ja hän antaisi sinulle eläwätä wettä". Waimo sanoi hänelle: „Herra eipä sinulla ole, millä ammennat, ja lähde on sywä; kusta sinulla on sitä eläwätä wettä?" Siihen wastasi Jesus: „jokainen, joka juo tästä wedestä, hän janoo jälleen, mutta joka juo siitä wedestä, kun minä annan, ei hän janoo ijankaikkisesti" [1]). Sanoi waimo, joka wieläki luuli Jesuksen puhuwan luonnollisesta wedestä, hänelle: „anna minulle sitä wettä, etten tarwitsisi tulla tänne ammentamaan!" Jesus wastasi: „mene, kutsu sinun miehesi ja tule tänne". Waimo wastasi: „ei minulla ole miestä". Jesus sanoi hänelle: „oikein sinä sanoit: ei minulla ole miestä; sillä wiisi miestä on sinulla ollut ja se, joka sinulla nyt on, ei ole sinun miehesi". Waimo sanoi: „Herra, minä näen sinun olewan profetan; isämme owat tällä wuorella Jumalaa rukoilleet, ja te sanotte: Jerusalemissa on se paikka, jossa pitää rukoiltaman". Jesus wastasi: „aika tulee ettette tällä wuorella, eikä Jerusalemissa isää rukoile. Sillä Jumala on henki ja ne, jotka häntä rukoilewat, niitten pitää häntä hengessä ja totuudessa rukoileman". Waimo sanoi: „minä tiedän Mesiaan (Kristuksen) tulewaksi, ja kun hän tulee, niin

hän ilmoittaa meille kaikki". Jesus sanoi hänelle: „minä olen se, joka kanssasi puhun".

Silloin jätti waimo wesi-astiansa ja juoksi kaupunkiin ja sanoi siellä: „tulkaa katsomaan sitä ihmistä, joka minulle ilmotti kaikki salaisuuteni; liene hän Kristus". Kaupungin kansa tuli hänen tykönsä ja saiwat Jesuksen wiipymään heidän tykönänsä kaksi päiwää. Ja paljo heistä uskoi hänen päällensä.

---

[1]) Joka tulee minun tyköni, ei hän suinkaan isoo, ja joka uskoo minun päälleni, ei hän koskaan janoo.

Ilm. 21: 6. Minä annan janoowalle eläwän weden lähteestä lahjaksi.

Jes. 12: 3. Teidän pitää ammentaman wettä ilolla autuuden lähteestä.

Jes. 55: 1. Kaikki janoowaiset tulkaa wetten tykö, teki, joilla ei rahaa ole, tulkaa, ostakaa ja syökää, ilman rahatta ja ilman hinnatta wiinaa ja rieskaa.

Zak. 13: 1.

---

14. Johannes Kastajan kuolema.

(Mark. 5: 16—29.)

Johannes täytti suuren kutsumuksensa manaten kansaa sekä ylhäisiä että alhaisia parannukseen, sanoipa Herodekselleki, Galilean ja Perean nimikuninkaalle totuuden, waan siitä seurasi se, että hän menetti henkensä.

Kuningas Herodes Antipas oli luwattomasti ottanut weljensä Filippuksen emännän Herodiaksen itsellensä waimoksi ja eli hänen kanssansa irstaisuudessa. Johannes sanoi hänelle rohkeasti: „ei sinun ole lupa pitää weljesi emäntää". Herodes, joka muutoin kuuli Johannesta monessa asiassa, pani hänen nyt wankeuteen. Kun Herodes kerran piti syntymäpäiwäänsä, hyppäsi Herodiaksen tytär wierasten edessä. Tämä mielistytti niin Herodesta, että hän wannotulla walalla lupasi antaa hänelle, mitä ikänä waan anoisi, waikka puolen waltakuntaansa. Tytär meni hyppäten kysymään äidiltänsä, joka neuwoi anomaan Johannes Kastajan päätä. Nyt meni hän kiirusti sisälle kuninkaan tykö, ja sanoi: „minä tahdon, ettäs minulle heti kohta annat Johannes Kastajan pään tässä wadissa".

Kuningas tuli murheelliseksi, mutta wierasten ja walan tähden ei hän tahtonut kieltää. Kuningas lähetti murhaajan, joka leikkasi Johanneksen kaulan, ja pää kannettiin wadissa pii'alle, joka sen antoi äidillensä. Hänen opetuslapsensa tuliwat ja hautasiwat hänen ruumiinsa.

1 Piet. 1: 16. Jos joku kärsii niinkun kristitty, elköön häwetkö, waan kiittäköön Jumalaa sen osan tähden.
Ilm. 2: 10. Ole uskollinen kuolemaan asti, niin annan sinulle elämän kruunun.
1 Joh. 3: 2. Ei ole wielä ilmestynyt, mikä me tulemme; mutta me tiedämme, koska se ilmestyy, niin tulemme hänen kaltaiseksensa.
Math. 16: 25. Math. 10: 32, 33.

15. Jeesuksen ihmetöitä. *)

a) Häät Galilean Kanaassa.

(Joh. 2: 1—14.

Galilean kaupungissa Kanaassa wietettiin häitä, ja Jeesuksen äiti oli siellä. Jesus ja hänen opetuslapsensa kutsuttiin myös häihin [1]) Koska wiina puuttui, sanoi Maria Jeesukselle: „ei heillä ole wiinaa". Jesus sanoi hänelle: „Waimo, mitä minun sinuhun tulee? ei minun aikani ole wielä tullut." Hänen äitinsä sanoi palwelioille: „mitä hän teille sanoo, se tehkää."

Siellä oli kuusi kiwistä wesi-astiaa Juudalaisten kätten pesemistä warten. Jesus sanoi palwelioille: „täyttäkää astiat wedellä!" Ja he täyttiwät ne ylen täyteen. Sitte sanoi Jesus: „wiekää nyt edeskäywälle." Ja he weiwät [2]). Koska edeskäypä maisti sitä wettä, joka nyt wiinaksi tullut oli, kutsui hän yljän ja sanoi: „tapa on, että ensin annetaan hywää wiinaa, mutta wieraitten juowuttua huonompaa; ja sinä kätkit hywän wiinan tähän asti." Tähän oli ensimäinen ihme-työ, jonka Jeesus teki, ja ilmotti kunniansa. Ja hänen opetuslapsensa uskoiwat hänen päällensä [3]).

*) Ihmetyö on sellainen teko, joka tapahtuu Jumalallisesta woimasta, wastoin luonnon tawallista juoksua.

[1]) Sanant. 8: 31.
[2]) Pf. 145: 19. Herra tekee, mitä häntä pelkääwäiset halajawat, ja kuulee heidän huutonsa ja auttaa heitä.
[3]) Pf. 77: 15. Sinä olet se Jumala, joka ihmeitä tekee, sinä osotat woimasi kansan keskellä.

b) Jesus parantaa halwatun.

(Mark. 2: 11—12.)

Kun Jesus kerran palasi Kapernaumiin, jossa hän piti asuntoa, kokousi kansaa kuulemaan häntä niin paljo, että huone tuli joka taholta täyteen. Silloin kantoi neljä miestä halwattua hänen tykönsä wuoteella; waan koska he eiwät pääsneet huoneesen kansan ahtauden tähden, niin he repiwät katon auki ja laskiwat hänen sieltä wuoteensa alas juuri Jesuksen eteen [1]). Koska Jesus näki heidän uskonsa, sanoi hän halwatulle: „poikani, sinun syntisi annetaan anteeksi sinulle" [1]). Muutamat läsnä olewista kirjanoppineista sanoiwat Jesuksen pilkkaawan tällä Jumalaa. Mutta hän wastasi: „että tietäisitte Ihmisen Pojalla olewan wallan maan päällä synnit anteeksi antaa: niin (kääntyi hän halwattuun), minä sanon sinulle: nouse, ota wuoteesi ja mene kotiasi!" Mies nousi kohta, otti wuoteensa ja meni kaikkein nähden. Kansa kunnioitti Jumalaa ja sanoi: „emme ole ikänä semmoista nähneet".

[1]) Gal. 5: 6. 6: 2.
[2]) Pf. 32: Autuas se, jonka pahat teot owat anteeksi annetut, ja jonka synnit peitetyt owat.
Joh 6: 37. Apt. 10: 40.

c) Sairas Betesdan lammikolla.

(Joh. 5.)

Jesus oli juhlalla Jerusalemissa. Siellä kaupungin lähellä oli lammikko Betesta, jossa oli wiisi wajaa, joissa makasi suuri joukko sairaita, halwatuita ja ontuwia y. m., jotka weden liikuttamista odottiwat. Sillä enkeli tuli alas määrätyllä hetkellä lammikkoon ja sekotti weden. Joka ensimäisenä weteen astui, sitte kun se sekotettu oli, niin se parani, waikka missä taudissa hän ikänä oli.

Siellä oli yksi mies, joka kahdeksan neljättä ajastaikaa oli sairastanut. Kun Jesus näki hänen siinä makaawan ja tunsi hänen jo kauwan sairastaneeksi, sanoi hän hänelle: „tahdotkos tulla terweeksi?“ Sairas wastasi: „ei minulla ole sitä ihmistä, joka minun wie lammikkoon, kun se sekotettu on, ja kun minä tulen, niin on toinen edelläni jo astunut siihen“. Jesus sanoi hänelle: nouse, ota wuoteesi ja käy!“ Ja kohta parani se ihminen, otti wuoteensa ja käwi.

Jes. 35: 6. Silloin rammat hyppääwät, niin kun peurat, ja mykkäin kieli pakahtuu kiitokseen.

Jes. 55: 4. Totisesti hän kannoi meidän sairautemme ja meidän kipumme sälytti hän päällensä.

---

d) Jesus makaa hahdessa.

(Math. 8: 23—27.)

Kerran purjehti Jesus Genetsaretin meren yli opetuslastensa kanssa. Matkalla nousi suuri myrsky, niin että aallot peittiwät hahden: mutta Jesus nukkui. Niin tuliwat hänen opetuslapsensa ja herättiwät hänen, sanoen: „Herra auta meitä, me hukumme!“ Ja hän sanoi heille: „te heikkouskoiset, miksi olette pelkurit. Sitte nousi hän ja asetti tuulen ja meren; jolloin ne tyyntyiwät. Niin ihmiset ihmetteliwät sanoen: „millinen tämä on, sillä tuulet ja meri owat myös hänelle kuuliaiset.

Jes. 43: 1. Elä pelkää, sillä minä olen sinun lunastanut; minä olen sinun nimeltäsi kutsunut, sinä olet minun. Sillä jos sinä wesissä käyt, niin minä olen tykönäsi, ettei wirrat sinua upota.

Jes. 49: 14, 15. Mutta Sion sanoo: Herra hylkäsi minun; Herra unohti minun. . . . . En kuitenkaan minä sinua unohda; katso käsiini olen minä sinun pyältänyt.

---

e) Jesus asettaa weren juoksun ja herättää Jairin tyttären.

(Math. 9. Mark. 5. Luk. 8.)

Kun Jesus taas palasi omaan kaupunkiinsa, tuli häntä wastaan synagogan päämies Jairus ja rukoili Jesusta tulemaan huoneesensa sanoen: „minun wähä tyttäreni on juuri kuolemaisillaan: mutta tule ja pane kätesi hänen päällensä, niin hän wirkoaa". Jesus nousi ja seurasi häntä ja paljo wäkeä hänen kanssansa, jotka ahdistiwat häntä [1]).

Jesusta seurasi myös yksi waimo, joka oli sairastanut weren juoksua 12 ajastaikaa, eikä häntä woinut kukaan parantaa, waikka oli kaiken tawaransa parantajille kuluttanut. Tämä tuli ja tarttui Jesuksen waatteen liepeesen, wahwasti wakuutettuna, että hän siitä tulisi terweeksi. Niin tapahtuikin: samassa hetkessä tunsi hän itsensä terweeksi. Ja Jesus käänsi itsensä ja sanoi: „kuka minuun rupesi?" Kaikki kielsiwät itsensä, ja Pietari sanoi: „kun joka taholta kansa sinua ahdistaa, niin miten woit kysyäkään: kuka minuun rupesi?" Mutta Jesus sanoi: „joku minuun rupesi, sillä minä tunsin itsestäni woiman lähteneen". Silloin waimo tuli wapisten esille, lankesi Jesuksen jalkain juureen ja tunnusti asian. Mutta Jesus sanoi hänelle: „ole hywässä turwassa, tyttäreni, uskosi on sinun terweeksi tehnyt, mene rauhaan" [2]).

Jesuksen wielä puhuessa, tuli joku synagogan päämiehen huoneesta, sanoen: tyttäresi on kuollut, elä enään mestaria waiwaa". Waan kun Jesus sen kuuli, sanoi hän Jairukselle: „elä pelkää, ainoastaan usko". Tultuansa huoneesen, näki hän kaikkein huoneessa itkewän ja parkuwan. Jesus sanoi heille: „mitä te itkette, sillä ei piika ole kuollut, waan hän makaa" [3]). Waan he nauroiwat häntä. Sitte Jesus ajoi heidät kaikki ulos, ja otti kanssansa ainoastaan lapsen isän ja äidin, sekä Pietarin, Jakobin ja Johanneksen, ja meni sisään, missä lapsi oli. Sitte tarttui hän lapsen käteen ja sanoi: „piikanen, nouse ylös!" Kohta piika nousi ja käwi, ja hän käski antaa hänelle ruokaa [4]).

[1]) Jes. 26: 16. Herra, koska tuska tulee, niin sinua etsitään. Koska kuritat heitä, niin he parkuwat surkeasti.
Mark. 9: 23. Jos sen woit uskoa, niin kaikki owat uskowaiselle mahdolliset.
[2]) Jes. 66: 2. Minä katson sen puoleen, joka raadollinen ja särjetyllä hengellä on, ja joka wapisee sanani edessä.
[3]) 4 Tess. 4: 14. Elkää murehtiko, niinkun muut, joilla ei taiwas ole.
[4]) Joh. 11: 25. Minä olen ylösnousemus ja elämä, joka uskoo minun päälleni, hän elää, ehkä olisi kuollut.

f) Jesus herättää Nain lesken pojan.

(Luuk. 7: 11—16.)

Herran meni Jesus kaupunkiin, jonka nimi oli Nain. Hänen lähestyessänsä kaupungin porttia, kannettiin ulos kuollutta, joka oli erään lesken ainoa poika. Häntä seurasi äitinsä ja paljo kaupungin kansaa hänen kanssansa [1]). Koska Herra sen näki, armahti hän ja sanoi leskelle: „elä itke"! [2]) Sitte meni hän ja rupesi paariin, niin kantajat seisahtiwat. Sitte sanoi hän: „nuorukainen, minä sanon sinulle: nouse ylös!" Kuollut nousiki istualleen ja rupesi puhumaan; ja hän antoi sen äidillensä. Ja pelko tuli kaikille, ja he kunnioittiwat Jumalaa sanoen: „suuri profeta on nousnut sekaamme, ja Jumala on kansaansa etsinyt" [3]).

[1]) Ps. 90: 12. Opeta meitä ajattelemaan, että meidän pitää kuoleman, että me ymmärtäwäisiksi tulisimme.
[2]) Rom. 12: 15. Iloitkaa iloisten kanssa, ja itkekää itkewäisten kanssa.
[3]) 2 Tim. 1: 10. Jesus Kristus otti kuoleman pois, ja elämän ja kuolemattomuuden toi ewankeliumin kautta walkeuteen.

g) Jesus parantaa Kananealaisen tyttären.

(Matth. 15: 21— 28).

Jesus poikkesi kerran Tyrin ja Sidonin maan ääreen (Fenikiaan). Siellä kohtasi häntä pakanallinen Kananean waimo, joka huusi: „Herra Dawidin poika, armahda minua, minun tyttäreni waiwataan hirmuisesti perkeleeltä". Mutta ei hän sanaakaan häntä wastannut. Niin ope-

tuslapset tuliwat ja rukoiliwat häntä, sanoen: „erota häntä itsestäsi; sillä hän huutaa meidän jälkeemme". Silloin Jesus wastasi: „en ole minä lähetetty, waan kadotettuin lammasten tykö Israelin huoneesta". Mutta waimo tuli ja kumarsi häntä, sanoen: „Herra, auta minua!" Waan Jesus wastasi: „ei ole sowelias ottaa lasten leipää ja heittää penikoille". Tähän waimo sanoi: „totta Herra, syöwät penikatki niistä muruista, jotka heidän herrainsa pöydältä putoawat". Silloin wastasi Jesus: „o waimo, suuri on sinun uskosi! tapahtukoon sinulle, niinkun sinä tahdot". Ja hänen tyttärensä tuli sillä hetkellä terweeksi.

Hab. 2: 3. Jos se sinusta wiipyy, niin odota sitä; se tulee totisesti eikä wiiwyttele.

Pf. 34: 7. Koska raadollinen huusi, kuuli Herra häntä, ja autti häntä kaikista tuskistansa

Jer. wal. w. 3: 31, 32. Sillä ei Herra hylkää ijankaikkisesti: waan hän saattaa murheelliseksi, ja taas armahtaa suuresta laupeudestansa.

h) Jesus parantaa 10 spitalista.

(Luuk. 17: 11—14.)

Waeltaissansa Jerusalemiin päin tuli Jesus muutamaan kylään, jossa kohtasi 10 spitalista miestä. He seisoiwat taampana, korottiwat äänensä ja huusiwat: „Jesus, rakas mestari, armahda meitä!" Kun Jesus heidät näki, sanoi hän heille: „menkää ja osottakaa itseänne papeille". Ja tapahtui, että he mennessänsä tuliwat puhtaiksi. Kun yksi heistä näki itsensä paratuksi, palasi hän jälleen ja kunnioitti Jumalaa suurella äänellä, langeten Jesuksen jalkain juureen. Hän oli Samarialainen. Jesus sanoi: „eikö kymmenen puhdistettu, kussa yhdeksän owat? Ei ole muita löydetty, jotka palasiwat Jumalaa kunnioittamaan, kun tämä muukalainen". Sitte sanoi hän miehelle: „nouse ja mene, sinun uskosi on sinun wapahtanut".

Pf. 50: 15. Awuksesi huuda minua hädässäsi, niin minä tahdon auttaa sinua, ja sinun pitää kunnioitaman minua.

Pf. 103. 2, 3. Kiitä sieluni Herraa eläkä unohda, mitä hy-

wää hän minulle tehnyt on; joka sinulle kaikki syntisi antaa anteeksi ja parantaa kaikki rikokseesi. Ps. 50. 23.

i) Jesus rawitsee 5,000 miestä.

(Joh. 6: 1—15 ja Mark. 6: 31.)

Kerran purjehti Jesus yli Galilean meren Tiberian kohdalta. Mutta kun kansa näki hänen menewän, niin juoksi se hänen peräänsä maitse. Kun Jesus näki kansan, armahti hän sitä, sillä he olliwat niinkuin lampaat, joilla ei ole paimenta; ja hän opetti heitä. Mutta ehtoopuolella sanoiwat opetuslapset: „tämä on erämaa, ja päiwä on kulunut; laske siis kansa menemään kyliin ostamaan ruokaa". Mutta Jesus wastasi: „antakaa te heille syötäwätä". He sanoiwat hänelle: „kahden sadan penningin leiwät eiwät täytyisi heille, että kuki heistä wähänki saisi". Silloin sanoi Andreas: „tässä on poikanen, jolla on wiisi ohraista leipää ja kaksi kalaa, waan mitä ne owat näin paljolle",

Mutta Jesus sanoi: „asettakaa kansa atrioitsemaan". Sitten otti hän ne 5 leipää ja 2 kalaa, katsahti taiwaasen, kiitti, mursi leiwät ja antoi ne opetuslapsillensa, jotka jakoiwat kansalle, niin paljo, kun hän tahtoi. Kansa söi ja rawittiin. Sitten sanoi Jesus: „kootkaa jääneet murut, ettei mitään hukkuisi". Ja he kokosiwat 12 koria muruja, mitä liiksi oli, niiltä, jotka rawittiin, joita oli lähes 5,000 miestä, ilman waimoja ja lapsia. Kun ihmiset tämän merkin näkiwät, sanoiwat he: „tämä on totisesti se profeta, joka mailmaan tulewa oli". Mutta kun Jesus näki heidän tahtowan wäkiwallalla tehdä häntä kuninkaaksi, meni hän pois wuorelle yksinänsä.

Math, 6: 33. Etsikää ensin Jumalan waltakuntaa ja hänen wanhurskauttansa, niin kaikki nämä teille annetaan.

1 Piet. 5: 7. Pankaa kaikki murheenne hänen päällensä, sillä hän pitää murheen teistä.

Ps. 145: 15, 16. Kaikkein silmät wartioitsewat sinua; ja sinä annat heille ruoan ajallansa. Sinä awaat kätesi ja rawitset kaikki eläwät suosiolla.

Joh. 18: 36. Minun waltakuntani ei ole tästä maailmasta.

j) Jesus herättää Lazaruksen.

(Joh. 11.)

Betaniassa asui Lazarus ja hänen sisarensa Marta ja Maria. Jesus rakasti heitä ja käwi usein heidän luonansa wieraana. Jeesuksen kerran ollessa toisella puolen Jordanin, lähettiwät Marta ja Maria Jeesukselle sanan: „katso, se sairastaa, jotas rakastat". Jesus wastasi: „ei tämä tauti ole kuolemaksi, waan Jumalan kunniaksi". Kahden päiwän perästä sanoi hän opetuslapsillensa: „meidän ystäwämme Lazarus makaa, waan minä menen häntä unesta herättämään". Niin opetuslapset sanoiwat: „Herra jos hän makaa, niin kyllä hän paranee". Silloin sanoi Jesus selkeästi: „Lazarus on kuollut; mutta menkäämme hänen tykönsä".

Kun Jesus tuli Betaniaan, oli Lazarus jo maannut haudassa neljä päiwää. Koska Marta kuuli Jeesuksen tulewan, rientsi hän häntä wastaan, sanoen: „Herra, jos sinä olisit täällä ollut, niin ei minun weljeni olisi kuollut". Jesus wastasi: „sinun weljesi on nousewa ylös". Marta sanoi: „minä tiedän hänen nouseman ylösnousemisessa wiimeisenä päiwänä". Jesus wastasi: „minä olen ylösnousemus ja elämä; joka uskoo minun päälleni, hän elää, ehkä hän olisi kuollut; ja ei hänen pidä kuoleman ijankaikkisesti". Sitte Marta meni ja kutsui sisarensa salaa ja ilmotti Herran tulleeksi. Nyt tuli Mariaki Herraa wastaan kiiresti ja sanoi: „Herra jos sinä olisit täällä ollut, niin ei minun weljeni olisi kuollut". Koska Jesus näki hänen itkewän ja Judalaiset, jotka hänen seurassansa tulleet oliwat, myös itkewän, käwi hän sangen murheelliseksi, ja sanoi: „kuhunka te hänen panitte?" He wastasiwat: „tule ja katso!" Ja Jesus itki. Niin Judalaiset sanoiwat: „katso, kuinka hän rakasti häntä".

Tultuaan haudalle, joka oli kuoppa, kiwi päälle pantu, sanoi Jesus: „ottakaa kiwi pois". Marta sanoi: „Herra, jo hän haisee, sillä hän on ollut jo neljä päiwää kuolleena". Jesus wastasi: „enkö sinulle sanonut, jos uskoisit, niin sinä näkisit Jumalan kunnian". Sitte ottiwat he kiwen sijaltansa. Niin Jesus nosti silmänsä tai-

waasen ja sanoi: „Isä, minä kiitän sinua, että sinua kuulit, ja tiedän sinun ainaki minua kuulewan". Sitte sanoi hän suurella äänellä: „Lazarus, tule ulos!" Ja kuollut tuli sidottuna käsistä ja jaloista kääri-liinalla. Monta Judalaisista, jotka näkiwät, uskoiwat hänen päällensä.

Ilm. 1: 18. Minä olen eläwä, ja olin kuollut, ja minulla on helwetin (tuonelan) ja kuoleman awaimet.
Joh. 5: 28. Hetki tulee, jona kaikki, jotka haudoissa owat, saawat kuulla hänen äänensä, ja pitää tuleman edes.

---

16. Jesuksen wertauksia.

a) Neljänlainen kylwöpelto.

(Math. 13.)

Kun Jesus istui Galilean meren rannalla, puhui hän kansalle seuraawan wertauksen: „kylwäjä meni kylwämään ja hänen kylwäessänsä lankesiwat muutamat tien oheen ja ne tallattiin, ja taiwaan linnut tuliwat ja söiwät ne. Muutamat lankesiwat kiwistöhön, kussa ei ollut paljoa maata ja nousiwat pian päälle; mutta auringon noustua ne poudittuiwat ja kuiwuiwat, kun ei ollut juurta; ja muutamat lankesiwat orjantappuroihin, jotka nousiwat ja tukahuttiwat ne. Mutta muutamat lankesiwat hywään maahan ja tekiwät hedelmän, muutamat satakertaisen, muutamat 60 ja 30 kertaisen.

Kun opetuslapset eiwät ymmärtäneet tätä wertausta, selitti Jesus sen heille, sanoen: „siemen on Jumalan sana, koska joku kuulee sanan, eikä ymmärrä, niin tulee pahuus ja tempaa pois sen, mitä hänen sydämeensä kylwettiin [1]). Tämä on se, joka tien oheen kylwetty oli. Mutta kiwistöhön kylwetty on se, joka sanan kuulee ja kohta ottaa sen ilolla wastaan, waan kun hänellä ei ole juurta itsessänsä, niin koska waiwa tahi waino tulee sanan tähden, niin hän kohta pahenee [2]). Orjantappurain sekaan kylwetty on se, joka sanan kuulee, mutta tämän maailman suru ja rikkauden petos tukahduttawat sa-

nan, joka tulee niin hedelmättömäksi [3]). Mutta hywään maahan kylwetty on se, joka sanan kuulee, ymmärtää ja kätkee sen toimellisella sydämellä, se tuottaa hedelmän kärsiwällisyydessä [4]).

[1]) 2 Kor. 4: 4. Tämän maailman jumala on uskottomien taidot sowaisnut, ettei ewankeliumin paiste heille walistaisi Kristuksen kaswoin kirkkaudesta.

[2]) Hebr. 10: 38. Joka wetäypi takaperin, siihen ei minun sieluni mielistyy. (Katso 32—30 ww.) 2 Tim. 2: 5.

[3]) 1 Tim. 6: 10. Ahneus on kaiken pahuuden juuri, jota muutamat owat himoinneet, ja owat uskosta eksyneet ja itsellinsä paljon murhetta saattaneet. Luukk. 21: 34—36.

[4]) Gal. 5: 22. Mutta Hengen hedelmä on rakkaus, ilo, rauha, pitkämielisyys, ystäwyys, hywyys, usko, hiljaisuus, puhtaus. Rom. 6: 22. Ilm. 7: 13—17. Ef. 5: 8, 9.

b) Ohdakkeet nisuin seassa.

(Matth. 13: 24—43.)

Kokoontuneelle kansalle puhui Jesus wielä muitaki wertauksia, sanoen: „Taas on taiwaan waltakunta *) ihmisen wertainen, joka kylwi hywän siemenen peltoonsa [1]). Mutta ihmisten maatessa tuli hänen wihollisensa ja kylwi ohdakkeita nisuin sekaan ja meni pois". Mutta kun oras rupesi kaswamaan, silloin näkyiwät myös ohdakkeet. Palweliat tuliwat ja sanoiwat: „etkös hywää siementä kylwänyt peltoosi? Kusta siis sinne owat ohdakkeet tulleet?" Hän wastasi: „wihamies sen teki". Palweliat wastasiwat: tahdotkos, että menemme ja kokoomme ne". Waan hän wastasi: „en; ettette ohdakkeita kootessanne tempaisi ynnä heidän kanssansa nisujaki pois. Sallikaa molemmat kaswaa elon aikaan asti; elonajalla sanon minä elomiehille: „kootkaa ensin ohdakkeet ja sitokaa ne lyhteisin poltettaa, waan nisut kootkaa minun aittaani" [2]).

Tämän wertauksen selitti Jesus opetuslapsillensa, sanoen: „joka kylwää hywän siemenen, se on Ihmisen Poika. Pelto on maailma; hywä siemen owat waltakunnan lap-

*) Jumalan armowaltakunta täällä maan päällä on taiwaasta kotoisin: se on myös laadultansa taiwaallinen, ja on wihdoin saattawa taiwaasen, jossa sen kuningas on.

set, mutta ohdakkeet owat pahan lapset. Elonaika on maailman loppu ja elomiehet owat enkelit. Niinkun ohdakkeet haetaan kokoon ja poltetaan, samoin on käypä myös maailman lopulla, Ihmisen Poika lähetää enkelinsä, jotka kokoowat hänen waltakunnastansa kaikki ne, jotka wäärryttä tekewät ja heittäwät heidät tuliseen pätsiin, jossa on itku ja hammasten kiristys. Mutta wanhurskaat loistawat niinkun aurinko heidän Isänsä waltakunnassa [1]).

[1]) 1 Kor. 3: 9. Me olemme Jumalan apulaiset; te olette Jumalan pelto ja Jumalan rakennus.
[2]) 1 Kor. 4: 5. Elkää tuomitko ennen aikaa, siihen asti kun Herra tulee.
[3]) Mal. 3: 18. Ja te saatte jälleen nähdä, mikä erotus on wanhurskaan ja jumalattoman waiheella, ja sen waiheella, joka Jumalata palwelee, ja sen, joka ei häntä palwele. Dan. 12: 2, 3. Fil. 3: 20, 21.

c) Sinapin siemen.

(Math. 13: 31, 32.)

Taiwaan waltakunta on myös sinapin siemenen wertainen, jonka ihminen otti ja kylwi peltoonsa. Sinapin siemen on pienin kaikista siemenistä, mutta kaswaneena se suurin kaaleista ja tulee puuksi, niin että taiwaan linnut tulewat ja tekewät pesänsä sen oksille.

Jes. 60: 5. Silloin sinä saat sen nähdä ja iloitset, sydämesi ihmettelee ja lewittää itsensä; koska se suuri paljous meren tykönä kääntää itsensä sinun tykösi ja pakanain woima tulee sinulle. Rom. 11: 25, 26.

d) Kätketty tawara ja kallis päärly.

(Math. 13: 44—47.)

Taas on taiwaan waltakunta tawaran wertainen, joka oli peltoon kätketty, [1]) jonka ihminen löysi ja kätki sen, mutta ilon tähden, kun hänellä siitä oli, meni pois ja möi kaikki, mitä hänellä oli ja osti sen pellon [2]).

Taas on taiwaan waltakunta kauppamiehen wertainen, joka etsi hywiä päärlyjä (helmiä), ja kun hän löysi

yhden kalliin päärlyn, meni hän pois ja möi kaikki, mitä hänellä oli ja osti sen [2]).

[1]) 1 Kor. 2: 14.

[2]) Fil. 3: 8. Minä luen kaikki wahingoksi sen ylönpalttisen Kristuksen Jesuksen minun Herrani tuntemisen suhteen, jonka tähden minä olen kaikki wahingoksi lukenut, ja ne raiskana pidän, että minä Kristusen woittaisin.

e) Rikas mies ja Lazarus.

(Luukk. 16: 19—31.)

Herran puhui Jesus fariseuksille tämän wertauksen: „oli yksi rikas mies, joka waatetti itsensä purppuralla ja kalliilla liinawaatteella, ja eli joka päiwä ilossa herkullisesti [1]). Oli myöski kerjääjä, nimeltä Lazarus, joka makasi hänen owensa edessä täynnä paisumia ja pyysi rawittaa niistä muruista, jotka rikkaan pöydältä putosiwat. Mutta koirat tuliwat ja nuoliwat hänen paisumansa. — Niin tapahtui, että kerjääjä kuoli, ja enkelit weiwät hänen Abrahamin helmaan [2]). Kuoli myöski rikas ja haudattiin. Koska hän helwetissä waiwassa oli, nosti hän silmänsä ja näki Abrahamin taampana ja Lazaruksen hänen helmassansa. Silloin huusi hän sanoen: „isä Abraham, armahda minua, ja lähetä Lazarus kastamaan sormensa pää weteen, että hän jäähdyttäisi minun kieleni, sillä minä kowin waiwataan tässä liekissä. Niin sanoi Abraham: „poikani, muista, että sinä sait hywäsi elämässäsi ja Lazarus pahaa; mutta nyt hän lohdutetaan, ja sinä waiwataan. Ja paitsi kaikkia näitä, on meidän ja teidän wälillä suuri juopa kiinitetty, että ne, jotka jotka täältä tahtowat sinne tulla, eiwät woi, eikä sieltä tännekään tulla". Niin hän sanoi: „minä rukoilen sinua isä, ettäs lähetät hänen minun isäni kotoon, jossa minulla on wiisi weljeä, todistamaan myös heille, etteiwät heki tulisi tähän waiwan sijaan". Abraham wastasi: „heillä owat Moses ja profetat, kuulkaat niitä [3]). Mutta hän sanoi: „ei, isä Aabraham! waan jos joku kuolleista menisi heidän tykönsä, niin he parannuksen tekisiwät". Waan

Abraham wastasi: „Ell'eiwät he Mosesta ja profetaita kuule, niin eiwät he myöskään usko, waikka joku kuolleista nousisi ylös".

[1]) Ps. 52 9. Katso, tämä on se mies, joka ei pitänyt Jumalaa turwanansa, waan luotti suureen rikkauteensa. Fil. 3: 19. Joidenka loppu on kadotus, ja heidän watsansa on heidän jumalansa ja heidän kunniansa joutuu heille häpeäksi, jotka maallisia rakastawat. Ps. 73: 1—20. Job. 21: 11, 12.

[2]) Rom. 8: 18. Sillä niin päätän, ettei tämän nykyisen ajan waiwat ole sen kunnian wertaiset, mikä meille ilmotetaan. 2 Kor. 4: 17, 18. 1 Kor. 2: 9.

[3]) 2 Kor. 6: 2. Katso nyt on otollinen aika, katso, nyt on autuuden päiwä. — Saarnl. 11: 3.

f) Laupeas Samarialainen.

(Luukk. 10: 25—36.)

Yksi lainoppinut tuli kiusaamaan Jesusta, sanoen: „mestari mitä minun pitää tekemän, että minä perisin ijankaikkisen elämän?" Jesus wastasi: „mitä laissa on kirjotettu? Kuinkas luet?" Lainoppinut wastasi: „sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalaasi, kaikesta sinun sydämestäsi, kaikesta sielustasi, kaikesta woimastasi ja kaikesta sinun mielestäsi ja lähimäistäsi, niinkuin itseäsi". Jesus sanoi hänelle: „oikein wastasit, tee se, niin saat elää" [1]). Mutta hän tahtoi itsensä wanhurskaasi tehdä ja sanoi Jesukselle: „kuka minun lähimäiseni on?" Jesus wastasi: „yksi ihminen meni Jerusalemista Jerikoon ja tuli ryöwärein käsiin, jotka alasti riisuiwat, haawottiwat hänen, meniwät pois ja jättiwät hänen puolikuolleeksi. — Niin tapahtui, että yksi pappi waelsi sitä tietä; kun hän näki hänen, meni hän ohitse. Samoin teki myös lewita [2]). — Mutta kun yksi Samarialainen matkusti; niin hän, nähtyänsä hänen, tuli hänen tykönsä ja armahti häntä; sitoi hänen haawansa, wuodatti niihin öljyä ja wiinaa, pani hänen juhtansa päälle, wei hänen majaan ja korjasi häntä. Toisena päiwänä matkusti hän pois ja antoi isännälle kaksi penninkiä ja sanoi: „korjaa häntä, jos enemmän kulutat, niin minä palatessani maksan sinulle [3]). — Kuka sinun nähdäksesi

näistä kolmesta oli ryöwärein käsiin joutuneen lähimäinen?" Niin lainoppinut sanoi: „joka laupeuden teki häntä kohtaan". Jesus sanoi hänelle: „mene ja tee sinä myös samoin".

[1]) Jak. 2: 10. Jos joku pitää koko lain, ja rikkoo yhdessä, hän on wikapää kaikissa Gal. 3: 10.
[2]) Jak. 2: 13. Matth. 25: 41—43.
[3]) 1 Joh. 3: 14—18. Matth. 25: 34—36. — Hes. 16: 6. Minä käwin sinun ohitsesi, ja näin sinun weresäsi makaawan ja sanoin sinulle: sinun pitää elämän. Hes. 34: 16. Haawoitetut tahdon minä sitoa ja heikkoja wahwistaa. Jes. 53: 4.

g) Armoton palwelia.

(Matth. 18: 21—35.)

Herran kysyi Pietari Jesukselta: „kuinka usein minun pitää anteeksi antaman weljelleni, joka rikkoo minua wastaan? onko seitsemässä kerrassa kyllä?" Jesus sanoi: „ei ainoastaan 7 kertaa, waan seitsemänkymmentä kertaa seitsemän". Sitte puhui hän heille seuraawan wertauksen: „Oli kuningas, joka tahtoi laskea lukua palweliainsa kanssa ja hänen tykönsä tuli yksi, jolla oli welkaa 10,000 leiwiskää [1]). Mutta kun hänellä ei ollut waraa maksaa, käski hänen herransa hänen myötää sekä hänen emäntänsä ja lapsensa ja kaikki, mitä hänellä oli. Palwelia lankesi maahan ja sanoi rukoillen: „Herra, ole kärsiwällinen minun kanssani, minä maksan kaikki". Niin Herra armahti sitä palweliaa ja antoi hänelle welan anteeksi [2]). — Mutta sama palwelia meni sitte ulos ja löysi yhden kanssapalwelioistaan, joka hänelle oli welkaa 100 penninkiä. Hän tarttui häneen ja kiristi häntä kurkusta, sanoen: „maksa minulle welkasi". Toinen lankesi maahan ja rukoili häntä sanoen: „ole kärsiwällinen minun kanssani, minä maksan kaikki sinulle". Mutta ei hän tahtonut, waan heitti hänen torniin. Koska toiset palweliat tämän näkiwät, murehtiwat he sangen kowin ja ilmottiwat sen herrallensa. Silloin kutsui Herra hänen eteensä ja sanoi: „sinä paha palwelia, minä annoin sinulle welan anteeksi, että minua rukoilit. Eikö sinun

olisi pitänyt samoin armahtaman kanssapalweliataſi". Sitte antoi hän hänen wihassansa pyöwelille siihen asti, kun hän maksaisi kaikki welkansa. Näin myös minun taiwaallinen Isäni tekee teille, jollette kuki weljellenne sydämestämme anna anteeksi heidän rikoksiansa [3]).

[1]) Pſ 130: 3, 4. Jos sinä Herra soimaat syntiä; Herra kuka siis pyſyy? Sillä sinulla on anteeksi antamus; että sinua pelättäisiin. Rom. 3: 19—26.

[2]) 1 Joh. 1: 9. Jos me tunnustamme meidän syntimme, niin hän on uskollinen ja hurskas, joka meille synnit anteeksi antaa ja puhdistaa meitä kaikesta wääryydestä. 1 Joh. 2: 2. Jesus on sowinto meidän synteimme edestä; ei ainoasti meidän, waan myös kaiken maailman edestä.

[3]) Jak. 2: 13. Armoton tuomio tulee sen päälle, joka ei laupeutta tehnyt.

Math. 6: 12. Anna meille meidän welkamme anteeksi; niinkun meki anteeksi annamme welwollistemme.

h) Kadonnut lammas ja tuhlaaja poika.

(Luukk. 15.)

Kun publikaanit ja syntiset tuliwat kuulemaan Jesusta, napisiwat fariseukset ja sanoiwat: „tämä syntisiä wastaan ottaa ja syö heidän kanssansa". Niin sanoi Jesus heille nämä wertaukset: „Kuka teistä on ihminen, jolla on sata lammasta, jos hän yhden niistä kadottaa, eikö hän jätä ne yhdeksän kymmentä yhdeksän korpeen ja mene sen jälkeen, joka kadonnut on, siksi kun hän sen löytää?" Kun hän sen löytää, panee hän sen olallensa, iloiten. Kotiin päästyänsä, kutsuu hän ystäwänsä ja sanoo heille: „iloitkaa minun kanssani, sillä minä löysin lampaani, joka kadonnut oli. Samaten pitää taiwaassa ilo oleman yhdestä syntisestä, joka itsensä parantaa, enemmän kuin yhdeksästäkymmenestä yhdeksästä hurskaasta, jotka eiwät parannusta tarwitse".

Yhdellä miehellä oli kaksi poikaa. Nuorempi heistä sanoi: „isä, anna minulle osa tawarasta, kun minulle tulee". Ja isä jakoi heille tawaran. Sitte meni hän kaukaiselle maalle ja hukkasi siellä tawaransa irstaisuudessa. Kun hän kaikki oli tuhlannut, tuli suuri nälkä siihen

maakuntaan ja hän rupesi hätäytymään. Silloin meni hän erään kauppamiehen luokſi, joka lähetti hänen kaitſemaan ſikojanſa. Ja hän pyyſi täyttää itſeänſä rawalla, jota ſiat ſöiwät, waan ei hänelle ſitäkään annettu [1]).

Silloin maltti hän mielenſä ja ſanoi: „kuinka monella iſäni palkolliſella on kyllä leipää ja minä kuolen nälkään. Minä nouſen ja käyn minun iſäni tykö ja tunnustan hänelle rikokſeni. Ja hän nouſi ja tuli iſänſä tykö. Mutta kun hän wielä taampana oli, näki hänen iſänſä hänet, armahti häntä ja juoſten lankeſi hänen kaulaanſa ja ſuuteli häntä. Mutta poika ſanoi: „iſä, minä olen ſyntiä tehnyt taiwasta wastaan ja ſinun edeſſäſi, enkä ole mahdollinen täſtä edes pojakſeſi kutſuttaa". Silloin ſanoi iſä palwelioillenſa: „tuokaa tänne ne parhaat waatteet ja pukekaa hänen yllenſä, antakaa ſormus hänen käteenſä ja kengät hänen jalkoihinſa, ja tappakaa ſe ſyötetty waſikka; ſyökäämme ja riemuitkaamme, ſillä tämä minun poikani oli kuollut ja wirkoſi jälleen, hän oli kadonnut ja on taas löydetty". Ja he rupeſiwat riemuitſemaan [2]).

Kun wanhempi poika, joka oli pellolla, tuli kotiin, kuuli hän laulun ja hyyryn. Tiedusteltuanſa palwelioilta aſian, wihaſtui hän, eikä tahtonut menuä ſiſälle. Hänen iſänſä meni ulos ja neuwoi häntä. Mutta hän ſanoi iſällenſä: „katſo, niin monta wuotta olen minä palwellut ſinua, enkä ole koskaan käskyjäſi yli käynyt, etkä ole minulle wohlaakaan antanut riemuitakſeni yſtäwäini kanſſa. Mutta kun tämä poikaſi tuli, joka tawaranſa on tuhlannut porttoin kanſſa, niin tapoit ſinä hänelle ſen ſyötetyn waſikan". Mutta iſä ſanoi: „poikani, ſinä olet aina ollut tykönäni, kaikki, mitä minulla on, ſe on ſinun. Waan pitihän meidän nyt riemuitſeman, ſillä tämä weljeſi oli kuollut ja wirkoſi jälleen, hän oli kadonnut ja on taas löydetty.

---

[1]) Eſ. 4: 18, 19. Joiden ymmärrys on pimitetty ja owat wieraantuneet ſiitä elämäſtä, joka Jumalaſta on. . . . . Jotka paaduttuanſa heittäyſit haureuteen tekemään kaikkinaiſta ſaaſtaiſuutta ylönpalttiſeſſa himoſſa.

[2]) Jeſ. 30: 18. Herra odottaa, että hän oliſi teille armollinen ja ſentähden on hän nouſnut teitä armahtamaan. Jer. 31:

20. Minun sydämeni halkee laupeudesta häntä kohtaan, että minä kaiketi armahdan häntä. 1 Joh. 1: 9.

j) Työmiehet wiinamäessä.

(Matth. 20: 1—16.)

Herran puhui Jesus opetuslapsillensa tämän wertauksen: „Taiwaan waltakunta on perheen isännän wertainen, joka warhain aamulla läksi palkkaamaan työwäkeä wiinamäkeensä. Kun hän oli sopinut työmiesten kanssa päiwäpenningistä, lähetti hän heidät wiinamäkeensä. Sitte meni hän kolmannella hetkellä ja näki wielä muita joutilaina seisowan turulla. Hän sanoi heille: „menkää teki wiinamäkeeni, mitä kohtuullinen on annan minä teille". Niin he meniwät. Samoin teki hän kuudennella ja yhdeksännellä hetkellä. Mutta yhdennellätoista hetkellä meni hän taas ulos, ja löysi muita wielä joutilaina seisomassa ja hän sanoi heille: „miksi tässä kaiken päiwän joutilaina seisotte?" He wastasiwat: „ei ole meitä kenkään palkannut". Hän sanoi: „menkää teki wiinamäkeeni, ja mitä kohtuullinen on, pitää teidän saaman" [1]). Kun ehtoo tuli, sanoi isäntä perheensä hoitajalle: „kutsu työwäki ja maksa heidän palkkansa ruweten wiimeisistä, ensimäisiin saakka. Kun ne tuliwat, jotka yhdennellätoista hetkellä (kello 5 aikana) tulleet oliwat, saiwat he täyden päiwäpalkan. Koska ensimäiset tuliwat, luuliwat he enemmän saawansa, mutta heki waan saiwat penninkinsä. Tästä he napisiwat perheen isäntää wastaan, sanoen: „nämä wiimeiset owat ainoastaan yhden hetken työtä tehneet ja sinä teit heidät meidän werraksemme, jotka olemme kantaneet päiwän kuorman ja helteen". Hän wastasi yhdelle heistä: „ystäwäni, en tee minä sinulle wäärryyttä, etkös sopinut minun kanssani määrätystä penningistä. Ota, mitä sinun tulee ja mene matkaasi. Wai enkö saa tehdä kalustani, mitä minä tahdon, eli katsotkos karsaasti, että minä hywä olen" [2]). Näin tulewat ensimäiset wiimeisiksi ja wiimeiset ensimäisiksi, sillä monta on kutsuttu, mutta harwat owat walitut.

[1]) Jes. 65: 2. Minä kokotan käteni koko päiwän tottelemattomalle kansalle. 1 Tim. 2: 4—6.

[2]) 2 Tim. 1: 9. Jumala on meitä autuaiksi tehnyt ja pyhällä kutsumisella kutsunut; ei meidän töidemme jälkeen, waan hänen aiwotuksensa ja armonsa jälkeen, joka meille Kristuksessa Jesuksessa ennen ijankaikkisia aikoja annettu on. Ef. 2: 9. Ei töistä, ettei yksikään liha itseänsä kerskaisi. Rom. 4: 16; 9: 11—16; 11: 32—36.

Gal. 6: 8—10. 1 Kor. 15: 5, 8. Hebr. 10: 34.

h) Kuninkaan häät.

(Math. 22: 1—14.)

Taas on taiwaan waltakunta kuninkaan wertainen, joka teki häitä pojallensa [1]) ja lähetti palweliansa kutsumaan kutsutuita häihin, waan eiwät he tahtoneet tulla. Taas lähetti hän toiset palweliansa, sanoen: „sanokaa kutsutuille: katso, minun härkäni ja syöttiläänі owat tapetut, ja kaikki owat walmistetut, tulkaa häihin" [2]). Mutta heki katsoiwat ylön ja meniwät pois, mikä pellollensa, kuka kaupallensa. Toiset ottiwat kiini hänen palweliansa, pilkkasiwat heitä ja tappoiwat. Mutta kun kuningas sen kuuli, wihastui hän ja lähetti sotawäkensä, hukutti ne murhamiehet ja heidän kaupunkinsa poltti.

Silloin sanoi hän palwelioillensa: „häät tosin owat walmistetut, mutta kutsutut eiwät olleet mahdolliset [3]). Menkää ulos teiden haaroihin, ja kutsukaa häihin kaikki ne, jotka löydätte. Palweliat meniwät ja kokosiwat kaikki, jotka löysiwät, hywät ja pahat; ja häähuone täytettiin wierailla. Niin kuningas meni katsomaan wieraita ja näki siellä yhden ihmisen, jolla ei ollut hääwaatteita. Silloin sanoi hän hänelle: „ystäwäni, kuinkas tänne tulit, eikä sinulla ole hääwaatteita?" [4]). Mutta hän waikeni. Silloin sanoi kuningas palwelioillensa: „sitokaa hänen kätensä ja jalkansa, ja heittäkää häntä ulkonaiseen pimeyteen, siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys Sillä monta on kutsuttu, mutta harwat owat walitut".

[1]) Jes. 54: 5. Hos. 2: 19, 20. Ef. 5: 25.

[2]) 2 Kor. 6: 1, 2. Me apulaiset neuwomme teitä, ettette Ju-

malan armoa hukkaan ottaisi . . . . . Katso nyt on otollinen aika; katso, nyt on autuuden päiwä.

Joh. 19: 30. Se on täytetty.

3) Ap. t. 13: 46. Teille piti ensin Jumalan sanaa puhuttaman; waan että te sen hylkäätte, ja luette itsenne mahdottomiksi ijankaikkiseen elämään, katso, niin me käännymme pakanain tykö.

4) Ilm. 19: 7, 8. Iloitkaamme ja riemuitkaamme, ja antakaamme hänelle kunnia; sillä Karitsan häät owat tulleet ja sen emäntä walmisti itsensä. Ja hänen annettiin itsensä pukea puhtaalla ja kiiltäwällä liinalla. (Sillä tämä kallis liina on pyhäin wanhurskaudet. Ilm. 3: 4; 17, 18. Gal. 3: 27. Rom. 13: 14. Jes. 61: 10.

l) Kymmenen neitsyttä.

(Matth. 25: 1—13.)

Kun Jesus oli puhunut opetuslapsillensa maailman wiimeisistä ajoista, sanoi hän heille tämän wertauksen: „Silloin pitää taiwaan waltakunnan oleman kymmenen neitseen kaltainen, jotka ottiwat lamppunsa ja meniwät ulos ylkää wastaan. Mutta wiisi heistä oli taitawaa ja wiisi tyhmää. Tyhmät ottiwat lamppunsa eiwätkä ottaneet öljyä myötänsä. Mutta taitawat ottiwat öljyä astioihinsa ynnä lamppuinsa kanssa. Waan yljän wiipyessä tuliwat he kaikki uneliaiksi ja makasiwat. Mutta puoliyönä tuli huuto: „ylkä tulee, käykää häntä wastaan". Silloin nousiwat kaikki nämä neitseet ja walmistiwat lamppunsa. Mutta tyhmät sanoiwat taitawille: „antakaa meille teidän öljystänne, sillä meidän lamppumme sammuwat". Niin taitawat wastasiwat: „ei suinkaan, ettei teiltä ja meiltä puuttuisi, waan menkää paremmin niiden tykö, jotka myöwät ja ostakaa itsellinne".

Mutta kun he meniwät ostamaan, tuli ylkä, ja ne, jotka walmiit oliwat, meniwät hänen kanssansa häihin, ja owi sulettiin. Wiimein tuliwat neki toiset neitseet ja sanoiwat: „Herra, Herra awaa meille! „Mutta hän wastasi, totisesti sanon minä teille: „en tunne teitä". — Walwokaa sentähden ja rukoilkaa sillä ette tiedä päiwää eikä hetkeä, jona Ihmisen Poika tulee.

Ef. 5: 15, 16. Niin katsokaa, että te wisusti waellatte ei niinkun tyhmät, waan niinkun wiisaat. Ja hankitkaa itsiänne ajallansa, sillä aika on paha.

Mark. 13: 35. Niin walwokaa siis, ettei hän äkisti tulles-sansa löytäisi teitä makaamasta.

Math. 7: 21. Ei jokainen, ku sanoo minulle Herra, Herra, pidä tuleman taiwaan waltakuntaan; waan joka tekee Isäni tahdon, joka on taiwaissa.

17. Kristuksen kirkastaminen.

(Mark. 9: 1—8.)

Galileassa ollessaan otti Jesus Pietarin, Jakobin ja Johanneksen, ja wei heidät erinänsä korkealle wuorelle: ja hän kirkastettiin heidän edessänsä. Hänen kaswonsa paistiwat niinkuin aurinko, ja hänen waatteensa tuliwat kiiltäwiksi ja sangen walkeiksi, niinkuin walkeus [1]), Sitte heille ilmestyiwät Moses ja Elias, jotka puhuiwat hänen kanssansa siitä menosta, jonka hän oli täyttäwä Jerusalemissa. Niin Pietari sanoi Jesukselle: „Herra, meidän on tässä hywä olla: jos tahdot, niin me teemme tähän kolme majaa, sinulle yhden, Mosekselle yhden ja Eliaalle yhden". Samassa tuli paistawa pilwi, joka ympäri warjosi heidät, ja ääni pilwestä sanoi: „tämä on minun rakas poikani, johonka minä mielistyin; kuulkaa häntä!" Kun opetuslapset sen kuuliwat, lankesiwat he kaswoillensa, ja pelästyiwät sangen kowin. Mutta Jesus tuli ja rupesi heihin ja sanoi: „nouskaa ja elkää pelätkö". Koska he silmänsä nostiwat, eiwät he ketään nähneet, waan Jesuksen yksinänsä.

[1]) Joh. 1: 14. Me näimme hänen kunniansa, niinkun ainoan Pojan kunian Isästä, täynnä armoa ja totuutta.

Joh. 17: 10. Minä olen kirkastettu heissä.

1 Joh. 3: 2. Ei se ole wielä ilmestynyt, miksi me tulemme; mutta, ... koska se ilmestyy, niin me hänen kalttaiseksensa tulemme.

U. Wirsi 208: 5, 6.

18. Syntinen waimo.

(Luuk. 7 luku.)

Kerran pyysi yksi fariseus, Simon nimeltä Jesusta luoksensa ruo'alle; ja hän meni. Samassa kaupungissa oli waimo, joka oli syntinen. Kun hän kuuli Jesuksen

tulleen fariſeuksen huoneeſen, toi hän laſin kallista woidetta. Ja ſeiſoi takana hänen jalkainſa juuressa itkien: ja rupeſi kyyneleillänſä kastamaan hänen jalkojanſa ja niitä päänſä hiuksilla kuiwaſi, ja ſuuteli hänen jalkojanſa ja woiteli ne woiteella [1]). Sitä nähdessään ajatteli fariſeus: „jos tämä oliſi profeta, niin hän tietäiſi, mikä ja millinen tämä waimo on, että hän on ſyntinen" [2]). Ja Jeſus ſanoi hänelle wastaten: „Simon, minulla on jotakin ſinulle ſanomista". Hän ſanoi: „Mestari, ſano". Niin Jeſus wastaſi: „kaſſi welkamiestä oli yhdellä lainaajalla; toinen oli welkaa wiiſiſataa penninkiä ja toinen wiiſikymmentä. Kun ei heillä ollut waraa maksaa, antoi hän molemmille anteeksi. Sanos nyt, kumman näistä pitää häntä enemmän rakastaman?" Simon wastaſi: „luullakſeni ſen, jolle hän enemmän anteeksi antoi". Jeſus ſanoi hänelle: „oikein tuomitſit". Ja hän käänſi itſensä waimoon päin ja ſanoi Simonille: „näetkös tämän waimon? Minä tulin huoneeſeſi, etkä ſinä antanut wettä jaloilleni, mutta tämä kyyneleillänſä kastoi jalkani ja ne hiuksillanſa kuiwaſi. Et ſinä minua ſuudellut, mutta tämä, ſitte kun tähän tulin, ei ole lakannut jalkojani ſuutelemasta. Et ſinä päätäni öljyllä woidellut, waan tämä woiteella jalkani woiteli. Minä ſanon ſinulle: „ſentähden, että hänelle paljon ſyntiä anteeksi annettiin, hän paljo rakasti; mutta jolle wähempi anteeksi annetaan, ſe wähemmän rakastaa". Sitte ſanoi hän waimolle: „ſinun ſyntiſi owat anteeksi annetut; mene rauhaan!" [3])

[1]) Joh. 6: 37. Joka minun tyköni tulee, ſitä en minä heitä ulos. Math. 11: 28. Jeſ. 42: 3, 4.

[2]) Jeſ. 32: 6. Heſ. 34. Luukk. 18: 11, 12.

[3]) 1 Tim. 1: 15. Se on totinen ſana ja kaiketi mahdollinen ottaa wastaan, että Kriſtus Jeſus on tullut maailmaan ſyntiſiä wapahtamaan, joiſta minä ſuurin olen.
Luukk. 19: 10. Pſ. 32: 1, 2. Jeſ. 1: 18. Math. 12: 31.
1 Joh. 4: 19. Me rakastamme häntä, ſillä hän rakasti meitä enſin.

19. Rikas nuorukainen.

(Math. 19 luku.)

Jeſuksen ollessa wiimeiſellä matkallaan Jeruſalemiin,

tuli eräs nuorukainen hänen tykönsä ja kysyi: „hywä Mestari, mitä hywää minun pitää tekemän, että saisin ijankaikkisen elämän?“ Jesus sanoi hänelle: „miksi sinä kutsut minua hywäksi? Ei ole kenkään hywä, waan yksi Jumala. Mutta jos sinä tahdot elämään sisälle mennä, niin pidä käskyt“. Hän sanoi hänelle: „mitkä?“ Jesus sanoi: „ei sinun pidä tappaman; ei sinun pidä huorintekemän; ei sinun pidä warastaman; ei sinun pidä wäärin todistaman; kunnioita isääsi ja äitiäsi; ja sinun pitää rakastaman lähimäistäsi, niinkun itseäsi“. Kun nuorukainen sanoi nämä kaikki jo nuoruudestaan saakka pitäneensä ja kysyi: „mitä minulta wielä puuttuu?“ sanoi Jesus hänelle: „jos tahdot olla täydellinen, niin mene ja myy kaikki, mitä sinulla on ja anna waiwaisille; ja sinun pitää saaman tawaran taiwaassa, ja tule ja seuraa minua“. Mutta kun nuorukainen kuuli sen puheen, meni hän pois murheissansa; sillä hänellä oli paljo tawarata. Niin Jesus sanoi opetuslapsillensa: „totisesti sanon minä teille: rikas tulee työläästi taiwaan waltakuntaan. Huokeampi on kamelin käydä neulan silmän läpi, kuin rikkaan tulla Jumalan waltakuntaan“. Mutta koska opetuslapset sen kuuliwat, pelästyiwät he sangen kowin ja sanoiwat: „kuka siis taitaa autuaaksi tulla?“ Niin Jesus katsahti heihin ja sanoi: „ihmisten tykönä se on mahdoton; waan Jumalan tykönä owat kaikki mahdolliset“.

Math. 6: 20, 21. Kootkaa itsellinne tawarata taiwaassa, kussa ei koi eikä ruoste raiskaa, ja kussa ei warkaat kaiwa eikä warasta. Sillä kussa tawaranne on, siellä on sydämennekin. Ps. 62: 11. Luukl. 6: 24.

1 Tim. 6: 17—19. Käske niitä, jotka owat rikkaat tässä mailmassa, ettei he ylpeilisi, eikä panisi toiwoansa katoowaiseen rikkauteen, waan eläwään Jumalaan, joka meille runsaasti antaa kaikkinaista nautitaksemme: että he tekisiwät hywää ja hywissä töissä rikastuisiwat, antaisiwat hywällä mielellä, olisiwat awulliset ja tallelle panisiwat itsellensä hywän perustuksen edespäin, käsittääksensä ijankaikkista elämätä. (Katso myös 6—12 w.w.)

---

20. Jesus siunaa lapsia.

(Math. 19.)

Kerran tuotiin Jesuksen tykö lapsia, että hän panisi kätensä heidän päällensä ja siunaisi heitä. Mutta ope-

tuslapset nuhteliwat heitä, jotka niitä toiwat. Waan koska Jesus sen näki, närkästyi hän ja sanoi: „sallikaa lasten tulla minun tyköönі, elkääkä kieltäkö heitä, sillä senkaltaisten on Jumalan waltakunta. Totisesti sanon minä teille: joka ei Jumalan waltakuntaa ota wastaan, niinkun lapsi, ei hän suinkaan siihen tule sisälle". Ja hän otti heitä syliinsä, pani kätensä heidän päällensä ja siunasi heitä [1]).

Toisella kerralla, kun opetuslapset kysyiwät, kuka olisi suurin taiwaan waltakunnassa, kutsui Jesus tykönsä lapsen, asetti sen heidän keskellensä ja sanoi: „totisesti sanon minä teille: ellette käänny ja tule niinkun lapset, niin ette suinkaan tule sisälle taiwaan waltakuntaan. Joka itsensä alentaa, niinkun tämä lapsi, se on suurin taiwaan waltakunnasa [2]). Ja joka holhoo senkaltaisen lapsen minun nimeeni, hän holhoo minun. Mutta joka pahentaa yhden näistä pienimmistä, jotka uskowat minun päälleni, parempi hänen olisi, että myllyn kiwi ripustettaisiin hänen kaulaansa, ja hän upotettaisiin meren sywyyteen [4]).

[1]) Ps. 8: 3. Nuorten lasten ja imewäisten suusta perustit sinä woiman. Math. 18: 10, 11.

[2]) Rom. 12: 16. Elkää itsistänne paljo pitäkö, waan pitäkää itsiänne nöyräin kaltaisina.

Ps. 119: 132; 141; 176. 1 Kor. 15: 10.

[3]) Math. 25: 40. Sen, kun te teitte yhdelle näistä wähimmistä minun weljistäni, sen te teitte minulle.

[4]) Hes. 3: 20.

21. Sakeus.

(Luukk. 19.)

Sitte waelsi Jesus Jerikon läpi. Siellä oli yksi publikaanien päämies, nimeltä Sakeus; joka oli rikas. Ja hän pyysi nähdä Jesusta, kuka hän olisi; waan ei saanut kansalta, kun oli warreltansa wähäinen. Hän samosi edelle ja nousi yhteen metsäsikunapuuhun, nähdäksensä Jesusta; sillä hän oli sen kautta waeltawa. Kun Jesus tuli siihen paikkaan, katsoi hän ylös, näki hänen ja sanoi hänelle: „Sakeus, astu nopeasti alas; sillä minun pitää tänäpäiwänä oleman sinun huoneessasi" [1]). Ja hän

astui nopeasti alas ja otti hänen iloiten wastaan. Niin kaikki, jotka sen näkiwät, napisiwat, kun Jesus meni syntisen miehen seuroihin [2]). Mutta Sakeus sanoi; „puolen tawaraani annan waiwaisille, ja jos olen jonkun pettänyt, sen neljäkertaisesti takaisin annan“ [3]). Niin Jesus sanoi hänelle: „tänä päiwänä on tälle huoneelle autuus tapahtunut, että hänki on Abrahamin poika [4]). Sillä Ihmisen-Poika tuli etsimään ja wapahtamaan sitä, joka kadonnut oli“.

[1]) Jes. 66: 2. Minä katson sen puoleen, joka raadollinen ja särjetyllä hengellä on ja joka wapisee minun sanani edessä. Hes. 18: 23. 33: 11. Jes. 43: 1.
[2]) Hes. 34. Mark. 2: 17.
[3]) Ef. 5: 8—10. Muinen te olitte pimeys, mutta nyt te olette walkeus Herrassa: waeltakaa, niinkun walkeuden lapset. (Sillä hengen hedelmä on kaikessa hywyydessä wanhurskaudessa ja totuudessa. Ja koetelkaa, mikä Herralle on otollista. 2 Tim. 2: 19.
[4]) Luukk. 10: 20. Pj. 32: 1, 2. Gal. 3: 7.

22. Jesus woidellaan Betaniassa.

(Joh. 12: 1—11. Mark. 14: 3—9).

Kuutta päiwää ennen pääsiäistä, tuli Jesus Betaniaan. Siellä oli Lazarus, jonka hän kuolleista oli herättänyt. Täällä walmistiwat he hänelle ehtoollisen, ja Marta palweli; mutta Lazarus oli yksi niistä, jotka hänen kanssansa atrioitsiwat. Jesuksen atrioidessa tuli Maria, tuoden muassaan naulan turmelematonta ja kallista nardusta, ja woiteli sillä Jesuksen jalat, ja kuiwasi ne hiuksillansa; ja huone täytettiin woiteen hajusta. Niin sanoi yksi opetuslapsista, Judas Iskariot, joka hänen sitte petti: „miksei tätä woidetta myyty kolmeensataan penninkiin ja annettu waiwaisille“. Mutta sen hän sanoi, „ei pitääksensä murhetta waiwaisista, waan saadakseusa rahoja kukkaroonsa. Niin Jesus sanoi: „antakaa hänen olla rauhassa, hän on sen kätkenyt hautaamiseni päiwäksi. Sillä teillä on aina waiwaisia, mutta en minä teillä aina ole. Kussa ikänä tämä ewankeliumi saarna-

taan kaikessa maailmassa, niin myös tämä, kun hän teki, mainitaan hänen muistoksensa".

Kork. w. 8: 6, 7. Rakkaus on wäkewä kuin kuolema; hänen hiilensä hehkuwat ja owat Herran tuli; niin ettei wettenkään paljous taida rakkautta sammuttaa.

1 Joh. 3: 18. Lapsukaiseni, elkäämme rakastako sanalla eli kielellä; waan työllä ja totuudella.

23. Jesus ratsastaa Jerusalemiin.

(Matth. 21: Luuk. 19.)

Seuraawana päiwänä lähti Jesus täältä Jerusalemiin. Tultuaan Betfageen Öljymäen tykö, lähetti hän kaksi opetuslastansa ja sanoi heille: „menkää kylään, joka on edessänne, siellä löydätte sidottuna aasintamman warsonensa; päästäkää ne ja tuokaa minulle, ja sanokaa omistajalle: Herra niitä tarwitsee, niin hän laskee heidän". Tämä tapahtui, että täytettäisiin, mitä profeta oli sanonut: „sanokaa Sionin tyttärelle: katso, sinun kuninkaasi tulee sinulle siweä, istuen aasin tamman päällä" [1]). Opetuslapset tekiwät, mitä Jesus käski, ja taluttiwat aasin warsonensa; ja paniwat waatteensa niiden päälle, sekä istuttiwat Jesuksen niiden päälle. Se suuri kansan joukko, joka Jerusalemista tuli häntä wastaan ottamaan ja joka hänen seurassaan oli, hajotti waatteensa tielle; toiset karsiwat oksia (palmu) puista ja lewittiwät tielle. Jesuksen ajaessa Jerusalemiin, käwi kansa sekä edellä että perässä laulaen opetuslasten kanssa: „Hosianna Dawidin pojalle! siunattu olkoon se, joka tulee Herran nimeen! Hosianna korkeudessa!" [2])

Tultuansa lähemmäksi kaupunkia, itki hän ja sanoi: „jos sinäkin tietäisit, niin tosin ajattelisit tällä ajallasi, mitä rauhaasi sopisi. Mutta nyt owat ne kätketyt silmäisi edestä. Sillä päiwät tulewat sinulle, että wihollisesi saartawat sinun, ja maahan tasoittawat sinun muurisi, ettei jää kiweä kiwen päälle; ettes etsikkosi aikaa tuntenut" [3]).

Kaupunkiin päästyänsä, meni hän templiin ja ajoi sieltä ulos ostajat ja myöjät, sanoen heille: „minun huo-

neeni on rukous huone, waan te olette sen tehneet ryöwärien luolaksi". Hän opetti joka päiwä templissä ja paransi sokeat ja ontuwat, waan wihdoin meni hän Betaniaan.

---

[1]) Sak. 9: 9. Joh. 18: 36.
Jes. 59: 20. Sionille on tulewa Wapahtaja, ja niille, jotka kääntywät synneistä pois Jakobissa.
[2]) Ps. 24: 7. Nostakaa portit päänne ja owet mailmassa korkeentukaa, kunnian Kuninkaan mennä sisälle.
[3]) Hes. 18: 32. Sillä ei minulla ole yhtäkään iloa jumalattoman kuolemasta, sanoo Herra, Herra; sentähden kääntykää, niin te saatte elää.
Ps. 95: 7, 8.

---

24. Judalaisten kaswawa kiukku. — Jesuksen puhe wiimeisestä tuomiosta.

(Math. 25.)

Tällä wiimeisellä wiikollaan opetti Jesus wielä templissä kansaa, joka hänessä rippui kiini, nuhteli warsin kowasti fariseuksia heidän ulkokullaisuutensa, wäärän ja maallisen luulonsa tähden Mesiaksesta, ja saddukealaisia epäuskostaan. Tämä lisäsi heidän molempain entistä kiukkua, että heti olisiwat täyttäneet jo ennen päätetyn kuolema-uhkauksensa, waan pelkäsiwät kansaa. Mutta heidän näin neuwottomina, tuskaisina ollessa, saiwatki äkkiä odottamattoman awun. Judas, yksi opetuslapsista, tuli heidän työnsä ja sanoi: „mitä annatte minulle, niin minä hänen teille saatan ilman kapinatta?" Tästä he suuresti ihastuiwat ja määräsiwät hänelle 30 hopeapenninkiä. Siitä ajasta etsi hän soweliasta tilaa täyttääksensä aikomustansa.

Kun Jesus palattuaan kaupungista istui opetuslastensa kanssa Öljymäellä, jutteli hän heille Jerusalemin ja mailman lopun edellä käywistä merkeistä sekä tulemisestansa wiimeiselle tuomiolle: „Koska Ihmisen Poika tulee kunniassansa, ja kaikki pyhät enkelit hänen kanssansa. Silloin hän istuu kunniansa istuimella; ja hänen eteensä kootaan kaikki kansat. Ja hän erottaa toiset toisistansa,

niin kun paimen erottaa lampaat wuohista. Lampaat asettaa hän oikealle mutta wuohet wasemmalle puolellensa. Silloin kuningas sanoo niille, jotka owat hänen oikealla puolellansa: „tulkaa minun Isäni siunatut ja omistakaa se waltakunta, joka teille on walmistettu mailman alusta. Sillä minä isoin ja te ruokitte minun; minä janoin, ja te juotitte minun; minä olin outo, ja te minun huoneesen otitte; alasti ja te waatetitte minun; sairas ja wankina ja te opitte minua". Silloin wanhurskaat kysywät: milloin he owat näitä hänelle tehneet? Waan kuningas wastaa ja sanoo heille: „sen, kun olette tehneet yhdelle näistä wähimmistä weljistäni, sen te teitte minulle". — Mutta wasemalla puolella olewille sanoo hän: „menkää pois tyköäni, te kirotut, siihen ijankaikkiseen tuleen, joka on walmistettu perkeleelle ja hänen enkeleillensä. Sillä minä isoin, ettekä minua ruokkineet; janoin, ettekä minua juottaneet; minä olin outo, ettekä minua huoneesen ottaneet; alasti, ettekä waatettaneet; sairas ja wankina, ettekä oppineet minua". Heki wastaawat häntä sanoen: „Herra koska näimme sinun isoowan, taikka janoowan, taikka outona, alastonna, sairaana taikka wankina, emmekä sinua palwelleet. Silloin wastaa hän heitä: „mitä ette tehneet yhdelle näistä wähimmistä, sitä ette tehneet minulle". Ja niiden pitää menemän ijankaikkiseen waiwaan; mutta wanhurskaat ijankaikkiseen elämään".

Joh. 5: 28, 29. Heki tulee, jona kaikki ne, jotka haudoissa owat, saawat kuulla hänen äänensä: Ja pitää tuleman edes, ne, jotka owat hywää tehneet elämän ylösnousemiseen; mutta ne, jotka pahaa owat tehneet tuomion ylösnousemiseen. Dan. 7: 9—14; 12: 1—3, 13. Ilm. 20: 11—15. 2 Kor. 5: 10. Saarn. 12: 13, 14. Matth. 12: 36.

---

25. Jesus pesee opetuslastensa jalat.

(Luuk. 22. Joh. 13: 1.)

Torstai ehtoona tuli Jesus kaupunkiin syömään pääsiäislammasta, jonka kaksi opetuslasta oli jo ennen walmistanut. Wietettyään ehtoollista riisui hän waatteensa, otti liinaisen ja wyötti itsensä [1]). Sitte pani hän

wettä maljaan ja rupesi pesemään opetuslastensa jalkoja, ja kuiwasi ne, sillä liinaisella, jolla hän wyötetty oli. Kun hän tuli Simon Pietarin tykö, sanoi se hänelle: „Herra, ei sinun pidä ikänä minun jalkojani pesemän". Mutta Jesus wastasi: „ellen minä sinua pese, niin ei sinulla ole osaa minun kanssani". Simon wastasi heti: „Herra, elä pese ainoasti jalkojani, waan myös kädet ja pää". Jesus sanoi hänelle: „joka pesty on, ei se muuta tarwitse, waan että jalat pestään, niin hän on kokonansa puhdas; ja te olette puhtaat, ette kuitenkaan kaikki [2]). Sitte kun hän oli heidän jalkansa pesnyt ja waatteensa ottanut, sanoi hän heille: „tiedättekö, mitä minä teille tehnyt olen? Te kutsutte minun Mestariksi ja Herraksi; ja te sanotte oikein, sillä minä myös se olen. Jos siis minä, joka olen Herra ja Mestari, olen teidän jalkanne pesnyt, niin pitää teidänki toisenne jalat pesemän. Sillä minä annoin teille esikuwan, että te niin tekisitte, kun minä teille tein [3]). Jos te nämä tiedätte, te olette autuaat, jos niitä teette".

[1]) Joh. 13: 1—3.
[2]) Ef. 5: 25—27. Ilm. 22: 11. 1 Joh. 1: 7—9.
[3]) Joh. 13: 34, 35. Uuden käskyn minä teille annan, että te rakastatte toinen toistanne, niinkun minä teitä rakastin. Siitä pitää kaikkein tunteman teitä minun opetuslapsikseni, jos keskenänne rakkauden pidätte.
1 Piet. 4: 8. Mutta ennen kaikkia pitäkää keskenänne palawa rakkaus; rakkaus peittää paljo rikoksia.
Mark. 10: 43. Joka teidän seassanne tahtoo suurin olla, se olkoon kaikkein palwelia.

26. Jesus asettaa ehtoollisen ja ilmottaa petäjänsä.

(Luuk. 22.

Pääsiäislammasta syödessä sanoi Jesus opetuslapsillensa: „minä olen halulla halainnut syödä tätä pääsiäislammasta teidän kanssanne, ennenkun minä kärsin; sillä en minä suinkaan syö enää siitä, siihen asti, kun se täytetään Jumalan waltakunnassa". Silloin otti Jesus leiwän, kiitti, mursi ja antoi opetuslapsillensa, ja sanoi: „ottakaa

ja syökää, tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan; se tehkää minun muistokseni." Samalla muotoa otti hän myös kalkin, kiitti ja antoi heille, sanoen: „ottakaa ja juokaa tästä kaikki. Tämä kalkki on se uusi testamentti minun weressäni, joka teidän ja monen tähden wuodatetaan syntein anteeksi antamiseksi. Niin usein kun sen teette, niin tehkää se minun muistokseni". [1])

Sitte tuli hän murheelliseksi hengessä, ja todisti, sanoen: „totisesti sanon minä teille, yksi teistä on minun pettäwä". Tästä tuliwat opetuslapset sangen murheelliseksi ja sanoiwat Jesukselle: „Herra lienenkö minä se?" Simon Pietari wiittasi Johannekselle, joka istui Jesuksen wieressä, wisusti kysymään, kuka se olisi. Jesus sanoi: „se on se, jolle minä kastetun palan annan". Ja kun hän oli leiwän kastanut, antoi hän sen Judas Iskariotille. Sitte sanoi Jesus hänelle: „mitäs teet, niin tee pikemmin. Koska hän palan oli ottanut, meni hän kohta ulos; ja yö oli [2]).

---

[1]) Joh. 6: 54. Joka syö minun lihani ja juo minun wereni, hänellä on ijankaikkinen elämä; ja minä olen herättäwä hänen wiimeisenä päiwänä.
1 Kor. 10: 16. Se siunattu kalkki, jota siunaamme, eikö se ole Kristuksen weren osallisuus? Se leipä, jonka murramme, eikö se ole Kristuksen ruumiin osallisuus?

[2]) Pf. 41: 10. 2 Tim. 3: 13. Pf. 69: 26—29.

---

27. Jesuksen hywästijättö puhe opetuslapsillensa.

(Joh. 14—16.)

Ruoalta päästyä puhui Jesus opetuslapsilleen sen ihanan hywästijättö puheen, alkaen: „Elkään sydämenne murheellinen olko: Isäni huoneessa on monta asuinsijaa. Ja waikka minä menen walmistamaan teille sijaa, tulen minä jälleen, ja otan teidän tyköni; että kussa minä olen siellä pitää teidänki oleman. Ja joka minua rakastaa, se pitää minun sanani; ja minun Isäni rakastaa häntä ja me tulemme hänen tykönsä ja asumme hänen tykönänsä.

Minä olen totinen wiinapuu, ja Isäni on peltomies. Jokaisen oksan minussa, joka ei kanna hedelmää, hän karsii pois; ja jokaisen, joka hedelmän kantaa, hän puhdistaa, että se kantaisi runsaamman hedelmän. Pysykää minussa ja minä teissä. Niinkun oksa ei taida itsestänsä hedelmää kantaa, ellei hän wiinapuussa ole kiinni; niin ette tekään, jollette minussa pysy. Joka minussa pysyy, hän kantaa paljo hedelmiä; sillä ilman minutta ette woi mitään tehdä. Jos ei joku minussa pysy, se heitetään ulos niinkuin oksa, ja kuiwettuu; ja ne sidotaan kokoon ja heitetään tuleen palamaan. Ette minua walinneet, waan minä walitsin teidät ja sääsin teidät, että menisitte hedelmää tekemään, ja hedelmänne pysyisi. Totisesti sanon minä teille, mitä ikänä te anotte Isältä minun nimeeni, sen hän antaa teille.

Jos maailma teitä wihaa, niin tietäkää hänen wihanneen ennen minua kuin teitä. Jos olisitte maailmasta, niin kyllä maailma omaansa rakastaisi, mutta ette ole maailmasta, waan minä walitsin teidän maailmasta; sentähden maailma wihaa teitä. — Minulla olisi teille paljo puhumista, waan ette nyt woi kantaa. Mutta Lohduttaja, se Pyhä Henki tulee, jonka Isä on lähettäwä minun nimeeni, hän opettaa teille kaikki ja muistuttaa teille kaikki, mitä olen teille sanonut.

Näitä puhui Jesus, ja nosti silmänsä taiwasta kohti ja sanoi: „Isä hetki tuli, kirkasta Poikasi, että Poikasi myös kirkastaisi sinun. Niinkun sinä annoit hänelle wallan, antaa ijankaikkisen elämän kaikille, jotka sinä hänelle annoit. Mutta tämä on ijankaikkinen elämä, että he sinun ainoan totisen Jumalan tuntisiwat, ja jonkas lähetit, Jesuksen Kristuksen. Pyhä Isä, kätke niitä, jotkas minulle annoit, nimesi tähden, että he olisiwat niinkuin meki olemme yhtä! Mutta en minä ainoasti heidän edestänsä rukoile, waan myös niitten edestä, jotka heidän sanansa kautta uskowat minun päälleni [1]).

[1]) Hebr. 5: 7—9.

28. Jesus Getsemanessa.

(Math. 26. Luuk. 22.)

Kun Jesus oli rukoillut ylimäispapillisen rukouksensa, meni hän opetuslapsinensa Kidronin ojan yli Öljymäelle. Tiellä sanoi Jesus heille: „tänä yönä te kaikki pahenette minusta". Niin Pietari wastasi: „jos kaikki muut pahenisiwat, niin en kuitenkaan minä pahene". Silloin sanoi Jesus hänelle: „totisesti sanon minä sinulle: tänä yönä, ennenkun kukko kahdesti laulaa, sinä minun kolmasti kiellät". Mutta hän sanoi: „jos minun pitäisi sinun kanssasi kuoleman, en minä ikänä sinua kiellä". Niin sanoiwat myös kaikki. Sitte Herra lisäsi: „Simon, Simon, katso, saatana on pyytänyt seuloaksensa teitä, niinkun nisuja; waan minä rukoilin edestäsi, ettei uskosi puuttuisi. Ja kun sinä kerran palajat, niin wahwista weljiäsi" [1]).

Tultuansa kylään, joka nimitetään Getsemaneksi, sanoi hän opetuslapsillensa: „istukaa tässä niin kauan, kun minä menen ja rukoilen tuolla". Sitte otti hän Pietarin, Jakobin ja Johanneksen ja meni heidän kanssansa puutarhaan, ja rupesi murehtimaan ja wapisemaan. Niin Jesus sanoi heille: „sieluni on suuresti murheissansa kuolemaan asti; olkaa tässä ja walwokaa minun kanssani". Ja hän meni wähä etemmä heistä, lankesi kaswoillensa ja rukoili sanoen: „minun Isäni, jos mahdollinen on, niin menköön pois minulta tämä kalkki; ei kuitenkaan, niinkuin minä tahdon, waan niinkuin sinä". Sitte tuli hän opetuslastensa tykö ja löysi heidät makaamasta, ja sanoi Pietarille: „niin ette woineet yhtä hetkeä walwoa kanssani. Walwokaa ja rukoilkaa, ettette kiusaukseen lankeisi. Henki tosin on altis, waan liha on heikko. Sitte meni hän toisen kerran ja rukoili saman rukouksen. Waan tultuansa takaisi, löysi hän heidät taas makaamasta; sillä heidän silmänsä oliwat raskaat. Hän jätti heidät, meni taas ja rukoili: „Isä, jos sinä tahdot, niin ota pois minulta tämä kalkki". Koska hän kowin suuressa ahdistuksessa oli, rukoili hän hartaammin. Hänen hikensä oli, niinkuin weren pisarat,

jotka maahan putosiwat. Ja enkeli taiwaasta ilmestyi wahwistamaan häntä [2]). Rukoilemasta päästyään, tuli hän opetuslastensa tykö ja löysi ne murheen tähden makaamassa. Ja hän sanoi heille: „maatkaa wielä ja lewätkää. Hetki on tullut, jona Ihmisen-Poika annetaan syntisten käsiin. Nouskaa, käykäämme, se lähestyy, joka minun pettää".

[1]) Kor. 10: 12. Sentähden, joka luulee seisowansa, katsokaan, ettei hän lankee.

[2]) Jes. 43: 24. Sinä sait minun työtä tekemään synnissäsi ja olet tehnyt minulle waiwaa pahoissa teoissasi.

Hebr. 6: 7. Jesus on lihansa päiwinä uhrannut rukouksia ja nöyriä anomuksia, wäkewällä huudolla ja kyyneleillä, sille, joka hänen woipi kuolemasta pelastaa.

29. Jesus otetaan kiini ja wiedään Kaifakselle.

(Kaikki ewankelistat.)

Wielä Jesuksen puhuessa opetuslasten kanssa, lähestyi Judas yksi kahdestatoista ja paljo wäkeä hänen kanssansa pappien ja wanhinten palwelioista, warustettuina tulisoitoilla ja sota-aseilla. Mutta Judas oli antanut heille merkin, sanoen: „kelle suuta annan, se on, kiini ottakaa häntä". Jesus astuiki heitä wastaan rohkeasti, sanoen palwelioille ja joukolle: „ketä te etsitte?" He wastasiwat: „Jesusta Natsarealaista". Hän wastasi: „Minä se olen". Tämän kuultua hämmästyiwät he ja lankesiwat takaperin maahan. Silloin astui Judas Jesuksen tykö ja antoi suuta sanoen: „terwe Rabbi!" Jesus sanoi hänelle: „ystäwäni, mitä warten sinä tulit; Juda, suun antamisellako sinä Ihmisen-Pojan petät?" [1]). Samassa astui joukko ottamaan häntä kiini.

Mutta kun opetuslapset tämän näkiwät, sanoiwat he: „Herra emmekö lyö miekalla?" Samassa weti Pietari miekkansa ja hakkasi ylimmäisen papin palwelialta oikean korwan pois. Mutta Jesus sanoi Pietarille: „pistä miekkasi tuppeen, sillä kaikki jotka miekkaan rupeewat, ne miekkaan hukkuwat. Luuletkos, etten woisi rukoilla Isääni, lähettämään minulle enemmän kuin 12 legiota enkeleitä.

Eikö minun pidä juoman sitä kalkkia, jonka Isä minulle antoi?" Sitte rupesi hän palwelian korwaan ja paransi sen.

Niin joukko ja ylimäinen päämies ottiwat Jesuksen kiini, sitoiwat hänen ja weiwät ensin ylimäisen papin Kaifaksen tykö, jonne kirjanoppineet ja kansan wanhimmat oliwat kokoontuneet. Täällä ylimäinen pappi (ollen suuren raadin esimies) kyseli hänen opetuksestansa ja opetuslapsistansa. Mutta Jesus wastasi: „minä olen maailman edessä julkisesti opettanut sekä templissä että muualla, koko Judan kansan kuullen. Kysy niiltä, jotka kuuliwat, mitä minä heille sanonut olen". Silloin yksi palwelioista antoi Jesukselle korwapuustin, sanoen: „niinkö sinä wastaat ylimäistä pappia?" Waan Jesus sanoi: „jos minä pahasti puhuin, niin tunnusta se pahaksi mutta, jos minä oikein puhuin, miksi minua lyöt?"

Sitte tuli wääriä todistajia todistamaan Jesusta wastaan, waan eiwät heidän todistuksensa olleet soweliaat. Kun Jesus ei sanaakaan wastannut heidän todistuksiinsa, niin ylimäinen pappi sanoi: „minä wannotan sinua eläwän Jumalan kautta, ettäs sanot meille, oletko sinä Kristus, Jumalan poika". Jesus wastasi: „ja wielä saatte nähdä Ihmisen-Pojan istuwan woiman oikealla puolella ja tulewan taiwaan pilwissä". Silloin ylimäinen pappi repäisi waatteensa ja sanoi: „hän on pilkannut Jumalaa, mitä me enää todistuksia tarwitsemme". Niin he kaikki tuomitsiwat Jesuksen olewan wikapään kuolemaan. — Palweliat löiwät häntä poskille ja sylkiwät hänen silmilleen [3]).

---

[1]) Matth. 26: 24. Ihmisen-Poika tosin menee, niinkun hänestä kirjotettu on, waan woi kuitenki sitä ihmistä, jonka kautta Ihmisen-Poika petetään.

Sak. 13: 7. Herää miekka paimeneni päälle, sen miehen päälle, joka minulle lähinen on, sanoo Herra Zebaot: lyö paimenta niin lampaat hajoawat.

[3]) Ps. 69: 21. Pilkka särkee sydämeni ja waiwaa minua: minä odotan, jos joku armahtaisi, eikä sitä ole, ja lohduttajia, waan en ketään löydä. Luukk. 18: 38.

30. Pietarin kielto ja Judaan loppu.

(Joh. 18. Luukk. 22. Matth. 24.)

Kun Jesus wietiin ylimäisen papin saliin, seurasi Pietari Johanneksen kanssa joukon jälestä. Johannes, joka oli ylimäisen papin tuttawa, wei Pietarinki kartanoon. Owella oli piika, joka näki Pietarin ja sanoi hänelle: „etkö sinäki ole tämän miehen opetuslapsia". Hän wastasi: „en ole". Sitte meni Pietari palweliain seuraan kartanolle lämmittelemään, sillä kylmä oli. Siellä sanoi taas eräs toinen piika: „tämäki oli Jesuksen Natsarealaisen kanssa". Pietari taas wäitti: „en tunne sitä ihmistä". Waan siihen sanoiki toinen: „enkö minä sinua nähnyt yrttitarhassa hänen kanssansa, ja sinä olet Galilealainen, sillä puheesiki ilmottaa sinun". Pietari rupesi sadattelemaan ja wannomaan: „en ole, enkä tunne sitä ihmistä, josta te puhutte" [1]). Silloin kukko lauloi ja Pietari muisti Jesuksen sanat. Ja Herra katsahti Pietariin, niin hän meni ulos ja itki katkerasti. Koska Judas näki Jesuksen kuolemaan tuomituksi, katui hän ja toi jälleen ne 30 hopeapenninkiä pappein päämiehille ja wanhimmille sanoen: „minä pahasti tein, että minä petin wiattoman weren". Mutta he sanoiwat: „mitä meidän siihen tulee? katso itseäsi". Hän heitti hopeapenningit templiin, läksi sieltä ja hirtti itsensä [2]). Papit ostiwat niillä rahoilla pellon, wierasten hautaamiseksi. Kun se oli weren hinnalla saatu, nimitettiin se weripelloksi.

[1]) Matth. 10: 33. Joka minun kieltää ihmisten edessä, hänen minäki kiellän Isäni edessä, joka on taiwaissa. Matth. 6: 13. Luukk. 22: 31, 32.
Rom. 11: 20. Sinä pysyt uskon kautta; elä ole röykkeä waan pelkää. Rom. 3: 10—12, 23.

[2]) Matth. 26. 24. Woi sitä ihmistä, jonka kautta Ihmisen-Poika petetään! Parempi olisi sen ihmisen ollut, jos ei hän olisi syntynyttään. 1 Tim. 6: 9, 10. Gal. 6: 7, 8.

31 Jesus Pilatuksen edessä.

(Matth. 27. Mark. 15. Luukk. 23. Joh. 18.)

Aamulla warhain weiwät Judalaiset Jesuksen raastuwan eteen maaherra Pontius Pilatuksen tykö, saadak-

seen tuomionsa wahwistetuksi [1]). Pilatus meni heidän tykönsä ja kysyi: „mitä kannetta te tuotte tätä miestä wastaan?" Silloin rupesiwat he kantamaan hänen päällensä sanoen: tämän me löysimme kansaa wiettelewän ja kieltäwän keisarille weroa antamasta sanoen itsensä olewan kuninkaan Kristuksen". Silloin tuotti hän Jesuksen raastupaan ja kysyi häneltä: „oletkos Judalaisten kuningas?" Jesus wastasi: „minä tosin olen kuningas; mutta ei minun waltakuntani ole tästä maailmasta. Sitä warten olen minä syntynyt ja maailmaan tullut, että minä todistaisin totuuden tunnustan. Joka totuudesta on, se kuulee minun ääneni". Pilatus meni taas Judalaisten tykö ja sanoi: „en minä löydä yhtään syytä hänessä". — Ja kun silloin oli esillä myös kapinassa murhan tehnyt wanki, Barabbas, ja Pilatus huomasi, että Judalaiset oliwat Jesuksen kateudesta antaneet ylön, sanoi hän: „teillä on ollut tapana, että minä päästäisenä päästän teille irralle jonkun wangin, minkä te tahdotte. Kumman nyt tahdotte päästettäwäksi, Jesuksen tahi Barabbaan?" Pappein yllytyksestä huusi kaikki kansa: „hukkaa tämä, ja päästä meille Barabbas!"

Pilatus koetteli wielä saada kansaa armahtamaan Jesusta, antamalla hänet ruoskittawaksi; jonka perästä sotamiehet wäänsiwät orjantappuroista ruunun, paniwat sen Jesuksen päähän, ja puettiwat hänet purppurawaatteesen ja antoiwat ruowon hänen käteensä. Sitte lankesiwat he polwillensa hänen eteensä sanoen: „terwe Judalaisten kuningas!" Pilatus wei sitte Jesuksen näin pilkattuna ja werisenä kansan eteen ja sanoi: „katso ihmistä!" [2]) Mutta kansa huusi: „ristiinnaulitse, ristiinnaulitse häntä!" Pilatus wastasi sunttuneena: „ottakaa te ja ristiinnaulitkaa häntä, sillä minä en löydä yhtään syytä hänessä". Judalaiset sanoiwat: "meillä on laki ja sen mukaan pitää hänen kuoleman, sillä hän tekee itsensä Jumalan Pojaksi". Koska Pilatus sen kuuli pelkäsi hän wielä enemmän ja wei Jesuksen taas raastupaan ja kysyi: „mistä sinä olet?" Mutta Jesus ei häntä mitään wastannut. Pilatus sanoi: „etkös tiedä, että minulla on walta sinua ristiinnaulita ja minulla on walta sinua päästää? Jesus wastasi: „ei sinulla olisi yhtään waltaa minun ylitseni,

jos ei se olisi annettu ylhäältä. — Siitä ajasta pyysi Pilatus häntä päästää. Mutta kansa huusi: „jos sinä hänen päästät, niin et ole keisarin ystäwä".

Kun Pilatus näki, ettei mikään auttanut, otti hän wettä, pesi kätensä ja sanoi: „wiaton olen minä tämän wanhurskaan miehen wereen, katsokaa itsiänne". Kaikki kansa huusi: „hänen werensä tulkoon meidän ja meidän lastemme päälle". Sitte tuomitsi hän Jesuksen ristiinnaulittawaksi ja päästi heille Barabbaan.

[1]) Luukk. 18: 32. Kaikki pitää täytettämän, mitä profetoilta Ihmisen-Pojasta kirjotettu on. Sillä hän annetaan ylön pakanoille ja pilkataan, häwäistään ja syljetään.

Joh. 1: 11. Hän tuli omillensa, waan ei hänen omansa häntä wastaan ottaneet.

Ps. 118: 22. Se kiwi, jonka rakentajat hylkäsiwät on kulmakiweksi tullut.

[2]) Jes. 53: 5. Hän on haawoitettu meidän pahain tekoimme tähden ja meidän synteimme tähden on hän hosuttu; rangaistus oli hänen päällänsä, että meillä rauha olisi ja hänen haawainsa kautta me olemme paratut. Hebr. 12: 3. Ap. T. 2: 23.

32. Jesus ristillä.

(Matth. 27. Mark. 15. Luukk. 23. Joh. 19.)

Sitte wietiin Jesus ristiinnaulittawaksi. Ja hän kantoi ristiänsä. Häntä seurasi suuri joukko kansaa ja waimoja, jotka itkiwät. Niin Jesus käänsi itsensä heidän puoleensa ja sanoi: „Jerusalemin tyttäret, elkää minua itkekö, waan itkekää itsiänne ja lapsianne" [1]).

Kun he tuliwat Golgatan kukkulalle, siinä he hänen ristiinnaulitsiwat ja kaksi pahantekiää, yhden hänen oikealle ja toisen wasemmalle puolellensa. Pilatus panetti kirjotuksen ristin päälle: „Tämä on Judalaisten kuningas". Se oli kirjotettu, hebreaksi, greikaksi ja latinaksi. Se oli 3:lla hetkellä päiwästä (kello 9 aika). Sotamiehet ottiwat hänen waatteensa, jakoiwat ne keskenään ja heittiwät hameesta arpaa, kun eiwät tahtoneet sitä rikkoa.

Ristiinnaulittaessa sanoi Jesus: „Isä, anna heille anteeksi; sillä, he eiwät tiedä, mitä he tekewät". Jesuksen ristin juurella seisoiwat hänen äitinsä ja opetus-

lapsi, jota hän rakasti (Johannes). Silloin sanoi hän äidillensä: „**waimo, katso sinun poikaasi**" ja opetuslapselle sanoi Hän: „**katso sinun äitiäsi**". Siitä hetkestä otti opetuslapsi Marian tykönsä. Sotamiehet pilkkasiwat häntä sanoen: „jos olet Judalaisten kuningas niin auta itseäsi". Papit ja päämiehet pilkkasiwat häntä sanoen: „muita hän on auttanut, mutta ei woi itseänsä auttaa". „Jos olet Kristus", Israelin kuningas, niin astu alas rististä ja me uskomme sinun". Toinen pahantekiöistä pilkkasi myös häntä ja sanoi: „jos olet Kristus, niin auta itseäsi ja meitä". Mutta toinen wastasi nuhdellen: „etkö sinäkään Jumalaa pelkää, waikka olet yhdessä kadotuksessa. Tosin me olemme syystä siinä, mutta ei tämä mitään pahaa tehnyt. Sitte sanoi hän Jesukselle: „Herra, muista minua koskas tulet waltakuntaasi". Niin Jesus sanoi hänelle: „**totisesti sanon minä sinulle: tänäpäiwänä pitää sinun oleman minun kanssani paradisissa**". Sitte 6:lla hetkellä (12 aikana) tuli synkeä pimeys, joka kesti 9:teen hetkeen (3:n aika). Ja aurinko pimeni. Silloin Jesus huusi suurella äänellä: „minun Jumalani, minun Jumalani! miksi minun ylönannoit?" Sitte sanoi hän: „minä janoon". Kohta juoksi yksi sotamiehistä, kasti sienen etikaan ja pani isoppia ympärille ja antoi hänen juoda. Koska Jesus oli etikkaa juonut sanoi hän: „**se on täytetty**". Sitte sanoi hän taas suurella äänellä: „Isä, sinun käsiisi annan minä henkeni". Sitte kallisti hän päänsä ja antoi henkensä [2]).

Ja katso templin esiwaate repesi kahtia ylhäältä hamaan alas asti, maa järisi, kalliot halkesiwat, haudat aukeniwat ja monta pyhäin ruumista, jotka maanneet oliwat nousiwat ylös. Päämies ja ne, jotka wartioimassa oliwat, sanoiwat tämän kuultuaan: „totisesti oli tämä hurskas ihminen ja Jumalan Poika.

---

[1]) Hebr. 13: 12. Sentähden on myös Jesus, että hän kansan pyhittäisi omalla werellänsä, ulkona portista kärsinyt.

[2]) 1 Piet. 2: 24. Kristus uhrasi meidän syntimme omassa ruumiissansa puun päällä, että me synnistä pois kuolleet eläisimme wanhurskaudelle, jonka haawain kautta te olette terweiksi tulleet.

Gal. 3: 13. Kristus on meitä lunastanut lain kiroukselta, koska hän tuli kiroukseksi meidän edestämme.

Hebr. 10: 14. Yhdellä uhrilla on hän ijankaikkisesti täydellisiksi tehnyt, ne, jotka pyhitetään. 2 Kor. 5: 19, 21. 1 Joh. 2: 2. Joh. 15: 13. 2 Kor. 5: 15. Gal. 5: 24. Hos. 13: 14. Dan. 9: 24, s. s. U. S. W. N:o 144: 1, 11. O Jesu elon', autuuten', Jäinen lähde laupeuden! Sä ristinpuussa surmattiin, Muun edestäni uhrattiin. — Siis nöyrimmän nyt kiitoksen Sinulle annan Jesuinen, Sä että kuolemallasi Sowitut synti-welkani.

33. Jesus haudataan.

Mutta koska ehtoo tuli, niin rohkeni Josef Arimatiasta, rikas ja arwoisa raatiherra, joka oli tähän asti ollut salaa Jesuksen opetuslapsi, mennä Pilatukselta pyytämään Jesuksen ruumista, haudatakseusa sitä. Luwan saatuansa, otti hän ruumiin alas rististä. Sitte tuli myös Nikodemus, joka ennen oli yöllä tullut Jesuksen tykö ja toi mirhamia ja aloeta sekotettuna lähes 100 naulaa. Sillä woiteliwat he Jesuksen ruumiin ja kääriwät sen puhtaisiin liinawaatteisiin. Lähellä Golgataa oli Josef erääsen yrttitarhaan hakkauttanut itselleen kallioon haudan, johon ei ketään wielä ollut pantu; siihen paniwat he Jesuksen ruumiin ja wierittiwät suuren kiwen haudan owelle [1]). Mutta Judalaisten ylimäiset meniwät Pilatuksen tykö ja sanoiwat: „me muistamme sen wiettelijän sanoneen: „kolmen päiwän perästä minä nousen ylös". Anna siis wartioida hautaa, etteiwät hänen opetuslapsensa tulisi ja warastaisi hänen ruumistaan ja sanoisi: „hän nousi ylös kuolleista". Pilatus sanoi: wartioitkaa, miten parhain taidatte". He meniwät ja wahwistiwat haudan wartioilla ja lukitsiwat kiwen sinetillänsä [2]).

[1]) Jes. 53: 9. Hänen hautansa aiwottiin jumalattomain seassa; rikkaan tykö tuli hän kuitenki kuoltuansa. 1 Kor. 15: 14. Ps. 16: 10. Sillä et sinä hylkää sieluani helwetissä, etkä salli Pyhäsi näkewän turmelusta. Jes. 57: 2. Ilm. 14: 13. U. S. W. N:o 150: 10. Kuin hautahan Hän lasketaan, Niin maa on pyhitetty. Lepokammioksemme Hauta meille tehty.

[2]) Ps. 2: 1, 4. Miksi pakanat kiukuitsewat ja kansat turhia ajattelewat. Maan kuninkaat nousewat ja päämiehet keskenänsä neuwoa pitäwät Herraa ja hänen woideltuansa wastaan? . . . . . Mutta joka taiwaassa asuu, nauraa heitä: Herra pilkkaa heitä. Job. 5: 12, 13.

34. Jeſuksen ylösnouſeminen.

(Math. 28. Luuk. 24. Joh. 21.)

Sabbatin lopulle ehdittyä, kun wiikon enſimäinen päiwä oli juuri walkenemaiſillanſa, tuli Maria Magdalena ja toinen Maria katſomaan hautaa. — Ja ſilloin tapahtui ſuuri maanjäristys; ſillä enkeli astui alas taiwaasta ja wieritti kiwen haudan owelta ja istui ſille. Hän oli nähdä kun lumi. Siitä wartiat hämmästyiwät ja tuliwat niinkun kuolleiksi ja pakeniwat pois haudalta [1]).

Mutta waimot, jotka oliwat warustaneet hywänhajuiſia woiteita, woidellakſenſa Jeſusta, meniwät haudalle. Tiellä ſanoiwat he keskenään: „kuka meille wierittää kiwen haudan owelta?“ Waan haudalle pääſtyänſä näkiwätki he kiwen olewan jo poiſſa. Kun yksi waimoista, Maria Magdalena, näki, ettei Jeſus enää haudaſſa ollutkaan, rieuſi hän ſitä ilmottamaan Pietarille ja Johannekſelle ſanoen: „he owat minun Herrani wieneet haudasta enkä tiedä, kuhunka he hänen paniwat. Toiſet waimot meniwät ſillä aikaa hautaan ja näkiwät ſiellä enkelin istuwan kiiltäwiſſä waatteiſſa. Enkeli ſanoi hämmästyneille waimoille: „elkää pelätkö! Te etſitte ristiinnaulittua Jeſusta, waan ei hän ole täällä, ſillä hän nouſi ylös. Menkää ja ilmottakaa hänen opetuslapſillenſa, että hän nouſi ylös. Niin he meniwät ilmottamaan tätä.

Mutta Pietari ja Johannes juokſiwat haudalle. Siellä näkiwät he kääriliinan, waan eiwät nähneet Jeſusta. Sitte meniwät he kotianſa. Kun Maria Magdalena tuli toistamiſeen haudalle jonka reunalla hän ſeiſoi ja itki; ſilloin näki hän Jeſuksen ſeiſowan, eikä tiennyt, että ſe oli Jeſus. Mutta Jeſus ſanoi: „waimo, mitäs itket? ketäs etſit?“ Maria, joka luuli Jeſusta yrttitarhan haltiaksi, wastaſi: „Herra, jos ſinä hänen kannoit pois, niin ſano meille, kuhunka hänen panit ja minä tahdon ottaa hänen“. Jeſus ſanoi hänelle: „Maria!“ Silloin tunſi hän Jeſuksen ja ſanoi: „Meſtari“. Mutta Jeſus ſanoi: „elä minuun rupee, ſillä en minä ole wielä mennyt ylös Iſäni tykö; waan mene minun weljeini tykö, ja ſano heille: minä menen minun Iſäni tykö ja

teidän Isänne tykö, minun Jumalani tykö ja teidän Jumalanne tykö". Ja Maria meni ilmottamaan opetuslapsille, että hän oli nähnyt Herran.

---

[1]) Rom. 14: 9. Sillä sentähden on Kristus kuollut ja nousnut ylös, ja jälleen eläwäksi tullut, että hän olisi kuolleitten ja eläwitten Herra. Pf. 114: 7; Pf. 2: 1—5.
Rom. 4: 25. Jesus on meidän synteimme tähden annettu ulos ja meidän wanhurskauttamisemme tähden herätetty ylös.
[2]) Joh. 11: 25. Minä olen ylösnousemus ja elämä. Joh. 14: 19. Minä elän, ja teki elätte. 1 Kor. 15: 4; 12, 13; 20—23. Ilm. 1: 5; 17, 18. Dan. 9: 24. Hos. 13: 14.
U. S. W. N:o 155: 1, 7. Iloitkaa pääsiäis juhlasta, Jesusta kiittäin kullaista, Jok' ompi kuolon woittanut, Elämän meille tuottanut.
Kuin Jesus nousit kuolleista, Herätä synnin unesta Mun sieluni ja ilolla, Myös ruumiini wihdoin herätä.

---

35. Jesus ilmestyy Emauksen tiellä.

(Luukk. 24: 13—36).

Kaksi opetuslasta meni sinä päiwänä Emauksen kylään, joka oli Jerusalemista 60 wakomitan pääsfä. Tiellä puhuiwat he keskenänsä kaikista niistä, kun oli tapahtunut. Heidän puhuessaan tapahtui, että Jesus tuli ja matkusti heidän kanssansa, mutta eiwät he häntä tunteneet[1]). Niin Jesus sanoi heille: „mitä puhetta te keskenänne pidätte, ja olette niin murheelliset?" Toinen heistä wastasi: „oletkos ainoa muukalainen Jerusalemissa, joka et tiedä, mitä siellä näinä päiwinä tapahtui?" Hän wastasi: „mitä?" „He sanoiwat: „ylimmäiset pappimme ja päämiehemme ristiinnaulitsiwat Jesuksen Natsaretista, joka oli wäkewä profeta töissä ja sanoissa Jumalan ja kaiken kansan edessä. Mutta me luulimme hänen sitsi, joka Israelin piti lunastaman, ja paitsi näitä, on jo kolmas päiwä siitä, kun nämä tapahtuiwat. Muutamat waimot, jotka warhain aamulla käwiwät haudalla, tuliwat ja sanoiwat, että hauta oli tyhjä ja että oliwat enkeliukt näyn nähneet; jotka sanoiwat hänen eläwän. Muutamat meistä käwiwät myöski haudalla ja löysiwät kaikki todeksi, mitä waimot oliwat puhuneet, mutta

eiwät häntä nähneet". Niin Jesus sanoi heille: „o, te tomppelit ja hitaat sydämestä uskomaan, mitä profetat puhuneet owat! Eikö Kristuksen pitänyt näitä kärsimän ja niin kunniahansa käymän sisälle?" Sitte selitti hän heille kaikki kirjotukset, mitä hänestä Moses ja profetat kirjottaneet oliwat [2]).

Kun he tuliwat Emaukseen, teeskeli hän itseänsä etemmä käymään. Mutta he waatiwat häntä sanoen: „ole meidän kanssamme, sillä ehtoo joutuu ja päiwä on laskenut". Ja hän jäi olemaan heidän kanssansa [3]). Heidän atrioidessaan otti hän leiwän, kiitti, mursi ja antoi heille. Silloin tunsiwat he hänen. Mutta hän katosi heidän näkywistään. Silloin sanoiwat he keskenänsä: „eikö sydämemme meissä palannut, koska hän tiellä meitä puhutteli ja selitti kirjotuksia". He nousiwat ja tuliwat takaisi Jerusalemiin ja kertoiwat toisille, mitä heille tapahtunut oli ja kuinka he hänen oliwat tunteneet leiwän murtamisessa [4]).

---

[1]) Matth. 18: 20. Sillä kussa kaksi tahi kolme tulewat kokoon minun nimeeni, siinä minä olen heidän keskellänsä.

[2]) Ap. T. 10: 43. Hänestä kaikki profetat todistawat, että jokaisen, joka uskoo hänen päällensä pitää hänen nimensä kautta synnit anteeksi saaman.

[3]) Matth 28: 20. Katso, minä olen teidän kanssanne jokapäiwä maailman loppuun asti. 1 Mos. 18: 3.

[4]) Ps. 66: 16.

---

36. Jesus ilmottaa itsensä opetuslapsillensa.

(Joh. 20: 19—29).

Opetuslasten ollessa koossa samana iltana lukittuin owien takana Judalaisten pelon tähden, tuli Jesus, seisoi heidän keskellään ja sanoi: „rauha olkoon teille:" [2]) Mutta opetuslapset pelkäsiwät ja luuliwat hengen näkewänsä; waan kun Jesus osotti heille kätensä ja kylkensä, niin opetuslapset ihastuiwat, että he näkiwät Herran. Sitte Hän taas sanoi heille: „rauha olkoon teille!" niinkun Isä minun lähetti, niin minäki lähetän teidän [2]). Mutta Tuomas ei ollut silloin läsnä. Kun hän tuli, niin

toiset sanoiwat: „me näimme Herran". Mutta hän sanoi heille: „ellen minä näe hänen käsissään naulain reikiä, pistä sormeani naulan sijaan ja kättäni hänen kylkeensä, en minä usko".

Kahdeksan päiwän perästä oliwat opetuslapset taas sisällä ja Tuomaski oli heidän kanssansa. Niin Jesus taas tuli, waikka owet oliwat lukitut ja sanoi: „rauha olkoon teille!" Sitte sanoi hän Tuomaalle: „pistä sormesi tänne ja katso käsiäni, ja ojenna tänne kätesi ja pistä kylkeeni eläkä ole epäuskoinen, waan uskowainen. Tuomas wastasi ja sanoi hänelle: **„minun Herrani ja minun Jumalani"**. Jesus wastasi: „ettäs näit minun Tuomas, niin sinä uskoit; **autuaat owat ne, jotka eiwät näe ja kuitenkin uskowat** [3]).

Niin teki Jesus myös monta muuta merkkiä opetuslastensa nähden, jotka eiwät tässä kirjassa ole kirjotetut. **Mutta nämä owat kirjotetut, että uskoisitte, että Jesus on Kristus Jumalan Poika, ja että saisitte elämän, uskon kautta hänen nimeensä.**

---

[1]) Rom. 5: 1. Että me siis olemme uskosta wanhurskautetut, niin meillä on rauha Jumalan kanssa Herramme Jesuksen Kristuksen kautta. Joh. 14: 27.

[2]) Jes. 57: 19. Ef. 2: 17. Joh. 16: 22. Niin on teilläki nyt murhe, mutta minä tahdon teitä jällensä nähdä ja teidän sydämenne on iloitsewa eikä kenenkään pidä teidän iloanne ottaman pois. Fil. 4: 7.

[3]) 2 Kor. 5: 7. Sillä me waellamme uskossa ja emme katsomisessa. Ps. 126.

---

37. Jesuksen taiwaasen astuminen.

(Ap. T. 1.)

Sitte näkyi Jesus opetuslapsillensa 40 päiwää ja puhui heille Jumalan waltakunnasta. Kerran kokosi hän kaikki opetuslapsensa eräälle mäelle Galileassa ja sanoi: **„minulle on annettu kaikki woima taiwaassa ja maan päällä. Menkää siis ja opettakaa kaikkia kansaa, ja kastakaa heitä nimeen Isän, Pojan ja Pyhän Hengen, ja opettakaa heitä pitämään kaikki kuin minä olen teidän**

käskenyt: ja katso, minä olen teidän kanssanne jokapäiwä maailman loppuun asti".

Wiimeisen kerran kokosi hän yksitoista opetuslastansa Öljymäelle ja sanoi heille: „Johannes tosin kasti wedellä, mutta te kastetaan Pyhällä Hengellä ei monen päiwän perästä. Ja teidän pitää minun todistajani oleman, sekä Jerusalemissa, että koko Judeassa ja Samariassa ja sitte maailman ääriin. Kun hän tämän sanonut oli, siunasi hän heitä; jonka tehtyä hän otettiin ylös heidän nähtensä ja pilwi wei hänen heidän silmäinsä edestä. Ja hän istui Jumalan oikealle kädelle [1]).

Kun he katseliwat taiwaasen, hänen mennessään, niin heidän tykönänsä seisoi kaksi miestä kiiltäwissä waatteissa ja sanoiwat: „Galilean miehet! mitä te seisotte ja katsotte taiwaasen? Tämä Jesus, joka teiltä otettiin, on niin tulewa, kuin te hänen menewänki näitte". Sitte palasiwat he Öljymäeltä Jerusalemiin ja walitsiwat apostoliksi Judaksen sijaan, arwalla Matiaan.

---

[1]) Hebr. 9: 24. Sillä ei Kristus mennyt käsillä tehtyyn pyhään, waan hän meni itse taiwaasen, että hän nyt Jumalan kaswoin edessä meidän tähtemme ilmestyisi.

Rom. 8: 34. Kuka on, joka tahtoo kadottaa? Kristus on kuollut, wieläpä herätetty ylös, on myös Jumalan oikealla kädellä, joka myös edestämme rukoilee. Joh. 14: 2, 3.

Fil. 3: 20. Mutta meidän menomme on taiwahissa, josta me myös odotamme lunastajaa Herraa Jesusta Kristusta; joka meidän heikon ruumiimme kirkastaa, että se hänen kirkkaan ruumiinsa kaltainen olisi.

Math. 28: 20. Ps. 68: 18, 19; — 47: 6. Ef. 4: 8 ff. Ps. 8: 7 ff.

U. S. W. N:o 167: 3. Nyt taiwahassa istuwa Isänsä oikealla, Hän pyytää meitä suojella Eestämme wastaella, Ja niille, jotka uskowat, Hänehen yksin luottawat, Hän antaa Pyhän Hengen.

---

38. Apostolit saawat Pyhän Hengen.

(Ap. T. 2.)

Kun wiideskymmenes päiwä täytettiin (Helluntaina), oliwat opetuslapset kaikki yksimielisesti koossa. Ja humaus kuului äkisti taiwaasta, niinkun suuri tuulispää olisi tullut ja täytti koko huoneen, kussa he oliwat istu-

massa. Heille näkyiwät wiileskellyt kielet, niinkuin tuliset, jotka istuiwat kunki heidän päällensä. Ja he täytettiin Pyhällä Hengellä ja rupesiwat puhumaan muilla kielillä, sen mukaan kun Henki antoi heidän puhua.

Jerusalemissa asui Judalaisia Jumalata pelkääwäisiä miehiä kaikkinaisista kansoista, kun taiwaan alla on. Tästä sanoman kuultua tuli suuri kansan paljous kokoon. Kun he kuuliwat opetuslasten puhuwan heidän maansa kielillä Jumalan suuria tekoja, niin he tyhmistyiwät ja sanoiwat keskenänsä: „mitäs luulet tämän olewan?" Waan toiset nauroiwat heitä ja sanoiwat: „he owat täynnänsä makeata wiinaa".

Silloin Pietari nousi puhumaan ja sanoi heille: „Jesuksen Natsarealaisen, jonka te tapoitte ja ristiinnaulitsitte, on Jumala kuolleista herättänyt, ja hän on korotettu Jumalan oikealle kädelle. Hän on lupauksensa ja Profeta Joelin ennustuksen mukaan lähettänyt Pyhän Hengen, niinkun nyt näette ja kuulette. Mutta kun he tämän kuuliwat, käwi se läpi heidän sydämensä ja sanoiwat Pietarille ja muille apostoleille: „mitä meidän pitää tekemän?" Waan Pietari sanoi heille: „**tehkää parannus ja antakaan jokainen itsensä kastaa Jesuksen Kristuksen nimeen, syntein anteeksi saamiseksi, niin te saatte Pyhän Hengen lahjan**". Ja monilla muillaki sanoilla todisti hän ja neuwoi heitä. Ne, jotka mielellänsä hänen sanansa wastaan ottiwat, kastettiin, ja sinä päiwänä lisääntyi lähes 3,000 sielua.

Kaikki uskowaiset oliwat alati rukouksissa ja leiwän murtamisessa. He myiwät omaisuutensa ja jakoiwat sen mukaan, kun kuki tarwitsi. Ja Herra lisäsi jokapäiwä autuaaksi tulewia seurakunnalle.

---

[1]) Sak. 12: 10. Mutta Dawidin hnoneelle ja Jerusalemin asuwaisille minä wuodatan armon ja rukouksen hengen. Joel. 2: 28 ff.

Hes. 36: 26. Minä annan teille uuden sydämen ja uuden hengen annan teihin; ja otan pois lihastanne kiwisen sydämen ja annan teille sydämen lihasta. Ja annan minun Henkeni teihin.

Rom. 8: 14—16. 1 Kor. 14: 2—6.

[2]) Joh. 14: 26. Lohduttaja, se Pyhä Henki, jonka Isä on

lähettäwä minun nimeeni, hän opettaa teille kaikki, ja muistuttaa teille kaikki, kun minä sanonut olen.

3) U. S. W. Tule Pyhä Henki luokſemme; Ja armost' uskowaistes' ſydämiin, Ja pyhä rakkautes' liekki niihin ſytytä: Sä, joka kaikki kielet, kaikki kanſat rauhan ſiteillä yhdiſtät Kriſtuksehen ja uskon yhteytehen. Halleluja! Halleluja!

39. Apostolit hengellisen oikeuden edessä.

(Ap. T. 3—5.)

Kerran meniwät Pietari ja Johannes templiin. Ja yksi ſaattamaton hamasta äitinsä kohdusta kannettiin joka päiwä templin owen eteen, anomaan almua. Kun hän näki Pietarin ja Johanneksen aikowan ſiſälle, katſoi hän heidän päällensä toiwoen jotaki ſaawanſa. Mutta Pietari sanoi: „kultaa ja hopeata ei minulla ole, waan ſitä, kun minulla on, annan minä ſinulle: Jeſuksen Kriſtuksen Natſarealaiſen nimeen nouſe ja käy!" Ja hän tarttui hänen oikeaan käteensä; kohta hänen jäſenensä ja kantanſa wahwiſtuiwat. Silloin hän nouſi ylös ja käwi heidän kanſſanſa hyppäten ja kiittäen Jumalaa. Kaikki kanſa näki hänen, ollen täynnä pelkoa ja ſuurta hämmäſtyſtä [1]).

Koska Pietari ſen näki ſanoi hän kanſalle: „mitä tätä ihmettelette?" Taikka mitä meitä katſotte, juuri kun oliſimme omalla woimallamme tämän käymään ſaattaneet?" Abrahamin, Iſakin ja Jakobin Jumala on kirkaſtanut, Poikanſa Jeſuksen jonka te annoitte ylön, tapoitte elämän Pääruhtinaan ja anoitte teillenne murhamiesti. Tämän Jeſuksen on Jumala kuolleista herättänyt, jonka todiſtajat me olemme. Ja uskon kautta hänen nimeensä, antoi hän tälle terweytenſä jälleen kaikkein teidän nähtenne. Niin tehkää parannus ja palaitkaa, että ſyntinne pyhittäiſiin pois. Sillä teille on Jumala enſin Poikanſa Jeſuksen herättänyt ja lähettänyt hänen teitä ſiunaamaan, että te kuki pahuudestanne palajaiſitte". Moni niistä, jotka ſanan kuuliwat uskoi, ja uskowaisten luku nouſi 5,000:ksi.

Heidän näitä kanſalle puhuesſaan, tuliwat ylimäiſet papit ja Saddukeukſet, ottiwat heidät kiini ja weiwät raa-

tin eteen. Siellä kysyiwät he: „millä woimalla ja kenen nimeen te olette tämän tehneet?“ Pietari wastasi Jesuksen Natsarealaisen nimessä, jonka te ristiinnaulitsitte ja jonka Jumala kuolleista herätti; hänen nimeensä seisoo tämä terweenä teidän edessänne. **Ei yhdessäkään toisessa ole autuutta; sillä ei ole muuta nimeä taiwaan alla ihmisille annettu, jossa meidän pitää autuaiksi tuleman**“. — Kun heillä ei ollut mitään, josta heitä olisiwat waiwanneet, niin he ajoiwat heidät ulos raadista ja kielsiwät, etteiwät he enää Jesuksen nimestä puhuisi. — Mutta he wastasiwat: „tuomitkaa itse, onko se oikein, että me teitä kuulemme enemmän kuin Jumalaa“ [2]).

Apostolien kätten kautta tehtiin monta merkkiä ja ihmettä kansan seassa. Ja joukko eneni miehistä ja waimoista jotka Herran päälle uskoiwat. Niin ylimäinen pappi ja Saddukealaisten lahko nousiwat toistamiseen, täynnä kiiwautta ja paiskasiwat kätensä apostolien päälle ja paniwat heidät wankihuoneesen. Mutta Herran enkeli awasi yöllä tornin owen, wei heidät sieltä ulos ja sanoi: „menkää ja puhukaa kansalle templissä kaikki tämän elämän sanat“. Aamulla kokoontui kaikki raati kokoon ja lähetti palweliat hakemaan apostoleita eteensä. Mutta palweliat palasiwat, sanoen: „tornin löysimme kyllä wisusti sulettuna ja wartiat owen edessä ulkona seisomassa, waan kun sisälle menimme emme ketään löytäneet. Sitte, kun saiwat kuulla apostolien olewan templissä, kutsuiwat he heidät eteensä ja sanoiwat: „emmekö me kowasti kieltäneet teitä tähän nimeen puhumasta? ja katso, te olette täyttäneet Jesusalemin opetuksellanne ja tahdotte wetää tämän ihmisen weren päällemme“. Mutta apostolit wastasiwat: „enemmän tulee kuulla Jumalaa kun ihmisiä“. Siitä kiukustuiwat he ja pitiwät neuwoa tappaaksensa heitä. Silloin nousi raadista yksi fariseus, Gamaliel, josta kaikki kansa paljon piti ja käski wiedä apostolit mitä pikemmin ulos, lisäten wielä: „jos tämä neuwo eli teko on ihmisistä, niin se tyhjään raukee, waan, jos se on Jumalalta, niin ette woi sitä tyhjäksi tehdä, ettette myös löyttäisi sotineeksi Jumalaa wastaan“. Niin kaikki mielistyiwät hänen neuwoonsa ja päästiwät apos-

tolit hosuttuina ulos. He meniwät iloiten raadin edestä, että oliwat mahdolliset pilkkaa kärsimään Jesuksen nimen tähden; eiwätkä lakanneet saarnaamasta ewankeliumia Jesuksesta [3]).

[1]) Jes. 35: 6. Silloin rammat hyppääwät niinkun peurat ja mykkäin kieli pakahtuu kiitokseen. Mark. 16: 17 ss.

[2]) Luukk. 21: 15. Sillä minä annan teille suun ja wiisauden, jota wastaan ei he woi puhua, eikä seisoa wastaan kaikki, jotka teitä wastaan owat. Math. 10: 18—20.

[3]) Joh. 15: 18. Jos maailma teitä wihaa, niin tietäkää hänen ennen minua wihanneen kun teitä.

Rom. 8: 31. Jos Jumala on meidän puolesta, kuka woi olla meitä wastaan. Math. 10: 22, 28—33.

40. Stefanus.

Apostolit asettiwat seitsemän köyhäin holhojaa, joista yksi oli Stefanus, mies täynnänsä uskoa ja Pyhää Henkeä. Hän teki suuria ihmeitä ja tunnustähtiä kansan seassa. Muutamat Judalaiset riiteliwät Stefanin kanssa, waan eiwät woineet olla, sitä wiisautta ja sitä henkeä wastaan, jonka kautta hän puhui. Silloin ottiwat he hänen kiini, weiwät raadin eteen ja sääsiwät miehiä, jotka sanoiwat: „me olemme tämän kuulleet puhuwan pilkkasanoja Mosesta ja Jumalaa wastaan". Siihen Stefanus wastasi laweasti ja osotti Jumalan suuren uskollisuuden Israelin kansaa kaswattaessa, sekä tämän kansan wastahakoisuuden Herraa kohtaan, päättäen puheensa: „te niskurit ja ympärileikkaamattomat sydämestä ja korwista, te olette aina Pyhää Henkeä wastaan, niinkun teidän isänne, samoin teki".

Koska he nämä kuuliwat, käwi se läpi heidän sydämensä; ja he kiristeliwät hampaitansa hänen päällensä. Mutta Stefanus katsahti ylös taiwaasen ja näki Jumalan kunnian ja Jesuksen seisowan Jumalan aikealla kädellä. Kun Stefanus sen tunnusti, huusiwat he suurella äänellä ja karkasiwat kaikki yksimielisesti hänen päällensä, ajoiwat hänen ulos kaupungista ja kiwittiwät hänen, joka rukoili sanoen: "Herra Jesus, ota henkeni". Sitte pani

hän polwillensa ja huusi suurella äänellä: „Herra, elä lue heille tätä syntiä!“ Ja kun hän tämän sanonut oli, niin hän nukkui. (Hän oli ensimäinen kristin uskon marttyri s. o. weritodistaja).

Math. 23: 37. Jerusalem, Jerusalem. sinä joka tapat profetat, ja kiwillä surmaat ne, jotka sinun tykösi lähetetyt owat.
Math. 10: 28. Elkää pelätkö niitä, jotka ruumiin tappawat, waan ei woi sielua tappaa. Rom. 8: 35 ss.
Ilm. 2: 10. Ole uskollinen kuolemaan asti, niin minä sinulle elämän kruunun annan. 2 Tim. 4: 7, 8.

---

41. Saulukſen kääntyminen.

(Ap. T. 9.)

Saulus oli wiisaan Gamalielin opetuslapsi, ankara fariseus, mielistyi myös Stefanin kiwittämiseen. Hän käwi huone huoneelta, otti miehet ja waimot ja panetti heidät wankeuteen; waan uskowaiset hajosiwat ympäri, saarnaten Jesuksesta. Mutta Saulus sai waltakirjan ylimäisiltä papilta, mennäkseńsä Damaskuun ja lähettääkseńsä sidottuina sieltä kaikki uskowaiset Jerusalemiin. Damaskua lähestyessään leimahti walkeus äkisti ympäri häntä. Ja hän lankesi ja kuuli äänen sanowan: „Saul, Saul, miksis wainoot minua?“ Saulukſen kysyttyä, sanoi Herra: „minä olen Jesus, jota sinä wainoot; työläs on sinun potkia tutkainta wastaan“. Silloin hän hämmästyksissään kysyi: „Herra, mitäs minun tahdot tekemään?“ Ja Herra wastasi: „mene kaupunkiin, siellä sinulle sanotaan, mitä sinun pitää tekemän“. Ne miehet, jotka hänen kanssansa oliwat, kuuliwat kyllä äänen, waan eiwät mitään nähneet. Maasta noustuansa ei Saul nähnyt ketään ja hän wietiin taluttaen Damaskuun. Ja hän oli kolme päiwää näkemättä, eikä syönyt eikä juonut.

Damaskussa oli opetuslapsia. Yhdelle heistä, Ananiaalle sanoi Herra näyssä: „mene ja kysy Judan huoneessa sitä, joka Saulus Tarsilaiseksi sanotaan; katso, hän rukoilee“. Ja hän näki näyssä miehen, Ananias nimeltä, tulewan sisälle ja panewan kätensä hänen päällensä, että

hän saisi näkönsä jälleen. Ananias wastasi: „Herra, minä olen kuullut monelta siitä miehestä, kuinka paljon hän on tehnyt pahaa pyhillesi Jerusalemissa, ja hänellä on nyki walta sitoa kaikkia, jotka nimeäsi rukoilewat“: Mutta Herra wastasi: "mene, sillä hän on minulle walittu ase, kantamaan nimeäni pakanain, kuningasten ja Israelin lasten eteen. Sillä minä tahdon hänelle näyttää, kuinka paljon hänen pitää kärsimän minun nimeni tähden".

Niin Ananias meni, pani kätensä hänen päällensä ja sanoi: „rakas weljeni, Saul! Herra, joka sinulle ilmestyi tiellä, lähetti minun, ettäs näkösi jälleen saisit ja Pyhällä Hengellä täytettäisiin. Ja hän sai sillä hetkellä näkönsä jälleen; hän nousi ja kastettiin. Heti todisti hän synagogassa, Kristuksesta, että Hän on Jumalan Poika. Kääntymisensä jälkeen oleskeli hän kolme wuotta Arabiassa ja tuli jälleen Damaskuun, jossa Judalaiset tahtoiwat tappaa hänen, mutta hän laskettiin muurin yli korissa alas ja tuli Jerusalemiin. Sielläki saarnasi hän pelkäämättä Herran Jesuksen nimeä. Mutta kun Judalaiset täälläki wäijyiwät häntä, lähettiwät weljet hänen Tarsoon, jossa hän oli syntynyt.

---

[1]) **1** Tim. 1: 13. Minulle, joka ennen olin pilkkaaja, wainooja ja häwäisijä, on laupeus tapahtunut; sillä minä tein sitä tietämättä epäuskossa. 1 Kor. 15: 9, 10.

[2]) 1 Tim. 1: 15, 16. Se on totinen sana ja kaiketi mahdollinen ottaa wastaan, että Kristus Jesus on tullut mailmaan syntisiä wapahtamaan, joista minä suurin olen. J. n. e.

[3]) 2 Kor. 4: 6. Jumala, joka käski walkeuden pimeydestä poistaa, se paistoi tunnon walkeuden meidän sydämisämme Jumalan kirkkaudesta, Jesuksen Kristuksen kaswoissa.

---

42. Kornelius.

(Ap. T. 10.)

Näinä aikoina Jumalan sana suuresti leweni Palestinassa; sillä wainossa paenneet lewittiwät sitä Judalaisten seassa, mutta eiwät uskaltaneet puhua pakanoille, eipä edes Pietarikaan, ennenkun Jumala sen hänelle ilmotti.

Kansan seassa asui sodanpäämies Kornelius, joka oli jumalinen koko perheensä kanssa. Kerran rukoilessaan näki hän Jumalan enkelin tulewan tykönsä ja sanowan: „Kornelius, sinun rukouksesi ja almusi owat tulleet muistoon Jumalan edessä. Lähetä nyt miehiä Joppeen noutamaan Simonia, joka nimitetään Pietariksi. Hän pitää majaa Simon parkkarilla; kun hän tulee, niin hän sanoo, mitä sinun pitää tekemän". Heti lähetti hän muutamia palwelioita Joppeen.

Heidän lähestyessänsä kaupunkia, oli Pietari katolla rukoilemassa. Kun hän isosi, tuli hän horroksiin ja näki taiwaasta tulewan tykönsä suuren liinaisen astian neljältä kulmalta sidotun, täynnä kaikenlaisia maan eläimiä, matelioita ja taiwaan lintuja. Hänelle huudettiin taiwaasta: „Pietari, nouse, tapa ja syö!" Pietari sanoi: „en suinkaan Herra, sillä en ole ikänä syönyt yhteistä eli saastaista". Ääni sanoi toisen kerran hänelle: „mitä Jumala on puhdistanut, elä sitä sano yhteiseksi". Se tapahtui kolme kertaa, ja astia otettiin jälleen ylös taiwaasen.

Kun Pietari tätä näkyä mietti, tuliwat ne kolme miestä, ja kyseliwät Simonin huonetta. Silloin sanoi Henki Pietarille: „mene ilman epäilemättä heidän kanssansa, sillä minä lähetin heidät". Pietari astui alas miesten tykö sanoen: „minä se olen, jota etsitte; mitä warten olette tulleet?" Niin miehet sanoiwat: „hurskas, jumalinen sodanpäämies Kornelius on saanut pyhältä enkeliltä käskyn kutsuttaaksensa sinua, kuullakseen sanoja sinulta". — Pietari meni heidän kanssansa ja muutamat weljet seurasiwat heitä. He tuliwat Kesareaan, jossa Kornelius lankoinensa ja ystäwinensä oli odottamassa Pietaria. Koska Pietari sisälle tuli, meni Kornelius häntä wastaan, lankesi hänen jalkainsa juureen ja rukoili häntä. Mutta Pietari nosti häntä ja sanoi: „nouse ylös, sillä minä olen myös ihminen". Sitte meni hän huoneesen, johon monta oli kokoon tullut ja sanoi heille: te tiedätte, ettei Judalaisen ole luwallinen olla jonkun muukalaisen tykönä. Mutta Jumala osotti minulle näyssä, etten pitäisi ketään ihmistä saastaisena. Ja nyt minä todeksi löydän, ettei Jumala katso ihmisen muotoa, waan kai-

kissa kansoissa, joka häntä pelkää ja tekee wanhurskautta, se on Jumalalle otollinen". Ja hän saarnasi heille ewankeliumia Jesuksesta; päättäen puheensa: „Hänestä kaikki profetat todistawat, että jokainen, kun uskoo hänen päällensä, pitää hänen nimensä kautta synnit anteeksi saaman."

Kun hän näitä puhui lankesi Pyhä Henki kaikkein päälle, jotka puheen kuuliwat. Muut uskowaiset, jotka Pietarin kanssa tulleet oliwat, hämmästyiwät, että pakanainki päälle Pyhä Henki wuodatettiin. Ja Pietari sanoi: „taitaako joku estää näitä, jotka owat niin Pyhän Hengen saaneet kun meki, wedellä kastamasta". Kun uskowaiset Jerusalemissa tämän kuuliwat, kunnioittiwat he Jumalaa, joka pakanoilleki antoi kääntymyksen elämään.

Rom. 10: 12. Ei ole yhtään erotusta Judalaisen ja Greikalaisen wälillä: sillä yksi on kaikkein Herra, rikas kaikkia kohtaan, jotka häntä rukoilewat. Rom. 10: 13—15.

Rom. 3: 29. Onko Jumala ainoastaan Judalaisten Jumala? eikö hän ole myös pakanainki Jumala? Totin pakanainki Jumala.

Jes. 56: 5—7. Muukalaisten lapsilla, jotka Herraan suostuneet owat häntä palwelemaan ja Herran nimeä rakastamaan ja hänen palweliansa olemaan, antaa Herra paremman nimen, kun pojilla ja tyttärillä on. Rom. 9: 25, 26. Matth. 8: 11.

---

43. Pietarin pelastus.

(Ap. T. 12: 1—9.

Kuningas Herodes (Agrippa I) mestasi Jakobin (wanhemman) miekalla. Kun hän näki sen Judalaisille kelpaawan, otti hän myös Pietarin kiini ja pani hänen wankeuteen neljän sotamiehen wartioitawakši. Mutta seurakunnassa pidettiin hartaita rukouksia Pietarin edestä Jumalan tykö. Sinä yönä, minkä seuraawana päiwänä Herodes tahtoi hänen ottaa esiin, makasi Pietari kahden sotamiehen keskessä, sidottuna kahdella kahleilla ja wartiat owen edessä wartioitsiwat tornia. Ja katso, Herran enkeli seisoi hänen tykönänsä ja kirkkaus paisti huoneessa. Enkeli lyökäsi Pietaria kylkeen sanoen: „nouse nopeasti".

Samassa putosiwat kahleet hänen käsistänsä. Sitte sanoi enkeli: „waateta ja kengitä itsesi ja seuraa minua". Pietari seurasi häntä, waikka ei tietänyt todeksi, mitä enkeli teki, waan luuli ainoasti näyn näkewänsä. Mutta mentyänsä ensimäisen ja toisen wartian ohitse, tuliwat he rautaiselle portille, joka kaupunkiin wei. Se aukeni heille itsestään ja siinä erkani enkeli hänestä. Wasta siinä selweni Pietarille asia, ja hän sanoi: „nyt minä totisesti tiedän, että Herra on enkelinsä lähettänyt ja on minun Herodeksen käsistä päästänyt".

Sitte meni hän Marian, Johanneksen (Markuksen) äidin huoneesen, jossa monta oli ko'ossa rukoilemassa. Kun hän owea kolkutti, tuli piika awaamaan; mutta tunnettuansa Pietarin äänen, ei hän ilon tähden awannutkaan, waan rensi huoneesen muille sitä ilmottamaan. Sen kuultuansa sanoiwat he: „se on hänen enkelinsä". Mutta kun Pietari kolkutti lakkaamatta, awasiwat he owen ja näkiwät hänen. Ja Pietari kertoi, kuinka Herra oli hänen pelastanut. — Päiwän tultua oli sotamiehillä kowa kapina Pietarin katoomisesta. Mutta Jumalan sana kaswoi ja eneni kansassa aina enemmän.

---

1 Piet. 4: 12, 13. Minun rakkaani elkää oudoksuko sitä hellettä, kun teille tapahtuu, että teitä koetellaan, niinkuin teille jotaki outoa tapahtuisi. Waan iloitkaa, että te Kristuksen kanssa kärsitte, että teki hänen kunniansa ilmestyksessä iloitsisitte ja riemuitsisitte. Hebr. 11: 36, 37.

Jak. 5: 16. Rukoilkaa toinen toisenne edestä, että te terweiksi tulisitte. Wanhurskaan rukous woi paljon, koska se totinen on.

Ps. 91: 1. Joka Korkeimman warjeluksessa istuu ja Kaikkiwaltiaan warjossa oleskelee; hän sanoo Herralle minun toiwoni ja linnani, minun Jumalani, johon uskallan. Sillä hän pelastaa minun wäyjäin paulasta. Ja hän on antanut käskyn enkeleillensä sinusta, että he kätkewät sinun kaikissa teissäsi. Ps. 34: 8 Hebr. 1: 14.

---

44. Paawalin lähetysmatkat.

(Ap. T. 13—21.)

Antiokiassa, Syrian pääkaupungissa sai ewankelium warsin suuren wallan, sillä siellä oli useita uskollisia j

jaloja opettajia ja profetoja. Niiden joukossa oli myös tuo äsken kääntynyt Saulus, joka sittemmin otti nimen Paawali, samoin myös Barnabas.

Kerran heidän Herraa palwellessaan ja paastotessaan sanoi Pyhä Henki: „erottakaa minulle Barnabas ja Saulus siihen työhön, johon heidät minä olen kutsunut". Kun he oliwat paastonneet ja rukoilleet ja panneet kätensä heidän päällensä päästiwät he heidät menemään [1]). Niin he matkustiwat Seleukian kautta Kypron saarelle, jossa maaherra Sergius Paulus otti Jumalan sanan wastaan, uskoen ja ihmetellen Herran opetusta. Sieltä tuliwat he Pamfilian läpi Pisidian Antiokiaan. Muutamana lepopäiwänä, kun lain ja profetain lukeminen oli päätettynyt, piti Paawali synagogan päämiesten kehotuksesta puheen siellä asuwille Judalaisille ja muille Jumalaa pelkääwäisille, woimallisesti todistaen ristiinnaulitun ja kuolleista herätetyn Jesuksen olewan kaikkien isille annettujen lupausten ja toiwojen täyttämön, ja sanoi nyt hänen kauttansa ilmotettawan syntein anteeksi antamuksen; „jotta kaikista niistä, joista ette woineet Mooseksen lain kautta wanhurskaiksi tulla, tämän kautta jokainen uskowainen tulee wanhurskaaksi". Waan kun uskottomat Judalaiset sielläkin wastustiwat Jumalan sanaa, lausui Paawali heille: „teille piti ensin Jumalan sanaa puhuttaman, waan koska te sen hylkäätte ja luette itsenne mahdottomiksi ijankaikkiseen elämään, niin me käännymme pakanain tykö". Kun pakanat sen kuuliwat, iloitsiwat he ja kunnioittiwat Herran sanaa; ja moni heistä uskoi. Mutta kun Judalaiset kehottiwat wainon apostoleita wastaan, niin he meniwät sieltä Ikonian kautta Lystraan ja Derbeniin saarnaten ewankeliumia. Lystrassa oli eräs rampa syntymästänsä saakka; kun Paawali näki hänellä olewan uskon terweeksi tulla, sanoi hän: „ojenna itsesi jaloillesi!" Ja hän karkasi ylös ja käwi. Sen nähtyään huusi kansa: „jumalat owat tulleet alas ihmisten haamossa meidän tykömme". Ja Jupiterin pappi tahtoi uhrata heille härkiä ja seppeleitä. Mutta Paawali ja Barnabas huusiwat: „me olemme ihmiset, yhtä muuttuwaiset kun teki ja saarnaamme teille ewankeliumia, että te kääntyisitte näistä

turhista eläwän Jumalan tykö, joka taiwaan ja maan tehnyt on". — Waan kun sielläki Judalaiset yllyttiwät wainon heitä wastaan, niin he palasiwat takaisi Antiokiaan. — Näin päättyi ensimäinen lähetysretki (w. 47—49.)

Antiokiaan tuli muutamia Judalais-kristityitä, jotka opettiwat pakanoista kääntyneitä: „ellei teitä ympärileikata, ja jos ette pidä Mooseksen (seremoniallista) lakia, niin ette woi autuaiksi tulla". Kun siitä tuli riita, niin Paawali ja Barnabas lähetettiin sitä kysymään apostoleilta Jerusalemissa. Ne kirjottiwat Paawalin muassa, ettei ole tarpeellinen omiatuntoja muulla rasittaa, kun että he wälttäwät werta, salawuotentta, epäjumalain uhria ja läkähtynyttä.

Antiokiasta lähti Paawali Silaan kanssa Syrian ja Kilikian kautta Lystraan ja Derbeniin, jossa wahwistiwat uskossa ensimäisellä retkellä perustettuja seurakuntia. Sieltä he waelsiwat Galatian kautta Troadaan, jossa Paawali näki näyssä Makedonian miehen seisowan edessään ja sanowan: „tule Makedoniaan ja auta meitä". Heti lähtiwät he purjehtimaan ja tuliwat Filippiin Makedonian pääkaupunkiin. Siellä tapasiwat he muutamia waimoja, joita he puhutteliwat. Yksi niistä, Lydia, kunnioitteli, sillä Herra awasi hänen sydämensä ottamaan waaria Paawalin sanoista, ja hän kastettiin perheinensä. Kun sitte Paawali ajoi eräästä piiasta noituuden hengen, niin hänen isäntänsä ottiwat Paawalin ja Silaan kiini ja weiwät heidät turulle esiwallan eteen, joka heitä kauheasti piekšätti ja sitte heitätti sidottuina torniin. Mutta kun Paawali ja Silas oliwat yöllä rukouksissa, niin tapahtui suuri maanjäristys, että tornin perustus wapisi; kaikki owet aukeniwat ja jokaisen siteet pääsiwät. Koska wartia heräsi ja näki tornin owet awoinna, otti hän miekkansa ja tahtoi itsensä surmata, sillä hän luuli wangit paenneiksi. Silloin huusi Paawali: „elä itsellesi mitään pahaa tee, sillä me olemme kaikki täällä". Kun wankiwartia sen kuuli, niin hän meni sisälle ja lankesi pelästyneenä Paawalin ja Silaan jalkain juureen, sanoen: „herrat, mitä minun pitää tekemän, että minä au-

tuaakſi tuliſin?" He ſanoiwat: „uſko Herran Jeſuksen Kriſtuksen päälle, niin ſinä ja ſinun huoneeſi tulee autuaakſi". Samassa wei wartia heidät huoneeſensa, peſi heidän haawansa ja kohta kastettiin hän perheenensä, ja hän iloitſi ſiitä, että oli Jumalan päälle uskowainen. — Aamulla tuliwat kaupungin palweliat ja päästiwät heidät irti.

Sitte meniwät he Teſſalonikan ja Beroan kautta Ateenaan, joſſa Paawali wietiin oikeuden paikkaan ja käskettiin ilmottaa, mikä uusi opetus hänellä oli; ſillä Ateenan kansa ei ollut muuhun ſowelias, kun jotaki uutta ſanomaan ja kuultelemaan. Nyt Paawali jutteli heille wielä tuntemattomasta Jumalasta, joka on tehnyt taiwaan ja maan, eikä asu käſillä tehdyissä temppeliſſä. — Sieltä meni Paawali Korintoon, joſſa hän puolitoista wuotta wiipyeſſään perusti ſuuren ſeurakunnan. Korintosta palaſi Paawali Keſareaan kautta Jeruſalemiin ja ſieltä taas Antiokiaan. Silloin päätti hän toiſen lähetysretkenſä (50—54.)

Antiokiasta lähti hän taas kolmannelle lähetysmatkallenſa (w. 55—59) ja tuli Galatian ja Frygian kautta Efeſoon. Siellä ſaarnaſi hän rohkeasti enſin ſynagogaſſa ja ſitte Tyrannus nimiſen miehen kouluhuoneeſſa noin 2 wuotta, niin että kaikki (wähäſſä) Aſiaſſa aſuwaiſet ſaiwat kuulla Herran Jeſuksen ſanan, ſekä Judalaiſet että Greikalaiſet. Jumala teki Paawalin käſillä warſin woimallisia töitä; niinpä, kun hikiliinat ja eſiliinat tuotiin hänen iholtanſa ſairaſten päälle, niin taudit luopuiwat ja pahat henget läksiwät pois [2]). — Mutta kun hopeaſeppä Demetrius joka ſeuralaiſinensa teki Dianalle hopeaiſia templiä, näki työnſä joutuwan yleen katſeen alaiſeksi, kun ei kukaan niitä enää ostanut, yllytti hän towerinensa koko kaupungin wäeſtön raiwoon, joſſa he huuſiwat lähes kaksi hetkeä: „ſuuri on Eſeſiläiſten Diana!" kunnes wiimein kaupungin kansleri ſai kansan hillityksi.

Kapinan lakattua lähti Paawali Makedonian ja Greikan maalle, joiſſa wahwiſti ſeurakunnat. Sieltä purjehti hän takaiſi Miletoon, jonne kutſuttiin Efeſoon ſeurakunnan wanhimmat. Heille piti hän kauniin hywäſti-

jättö puheen. jossa neuwoi heitä pysywäisyyteen siinä ewankeliumissa, jota hän kolmena wuotena oli niin uutterasti heihin istuttanut [3]) sekä uskollisuuteen seurakuntansa hoidossa, sanoen paitsi muuta: „minä tiedän, ettette enää saa kaswojani nähdä, te kaikki, joiden parissa minä olen waeltanut Jumalan waltakuntaa saarnaten. Ja nyt, rakkaat weljet, minä annan teidät Jumalan ja hänen armonsa sanan haltuun, joka on wäkewä teitä rakentamaan ja antamaan teille perinnön kaikkien pyhitettyin seassa!" Sitte lankesi hän polwillensa ja rukoili kaikkein heidän kanssansa. Ja suuri itku tuli heille kaikille, ja he lankesiwat Paawalin kaulaan ja suuteliwat häntä. Sitte saattiwat he häntä hahteen, jolla hän purjehti Kesareaan, josta sitte meni maitse Jerusalemiin [4]).

[1]) Mark. 16: 15. Menkää kaikkeen maailmaan ja saarnatkaa ewankeliumia kaikille luoduille: Jes. 57: 19. Ef. 3; 7—11.

[2]) Mark. 16: 20. Mutta he meniwät ja saarnasiwat joka paikassa ja Herra waikutti heidän kanssansa ja wahwisti sanan seuraawaisilla merkeillä. Hebr. 2: 3, 4.

[3]) Gal 5: 1. Niin pysykää siis siinä wapaudessa, jolla Kristus on meitä wapahtanut, elkääkä taas itsiänne sekottako orjuuden ikeesen. Ap. T. 20: 29—31.

[4]) 1 Kor. 15: 10. Minä olen enemmän työtä tehnyt, kun muut kaikki; mutta en kuitenkaan minä, waan Jumalan armo, joka minussa on. 2 Kor. 11: 23—33.

45. Paawalin wankeus, matka Romiin ja kuolema.

(Ap. T. 21—28.)

Jerusalemiin tultuaan jutteli Paawali wanhimmille, mitä suuria töitä Jumala oli hänen kauttansa tehnyt pakanain seassa. Kun he nämä kuuliwat, kunnioittiwat he Herraa. Waan kun Judalaiset Aasiasta näkiwät hänen templissä, kehottiwat he kansan ja tarttuiwat käsin häneen, huutaen: „Israelin miehet, auttakaa! tämä on se mies, joka kaikissa paikoin opettaa wastoin tätä kansaa, lakia ja tätä sijaa". Niin koko kaupunki nosti metelin, ja he riepottiwat Paawalin templistä ja tahtoiwat hänen tappaa. Silloin rienfi Romalainen sotajoukon päämies

wäkinensä ja tempasi Paawalin heidän käsistänsä. Ja kun ei hän saanut kansan kapinoimisen wuoksi selkoa Paawalin syistä, wei hän hänet leiriin. Yöllä, sen jälkeen, lohdutti enkeli Paawalia, sanoen: „ole wahwassa turwassa Paawali; sillä niinkun sinä olet minusta Jerusalemissa todistanut, pitää sinun Romissaki todistaman". Kun sitte sodan päämiehelle ilmotettiin Judalaisten walalla wannoneen ei syöwänsä eikä juowansa, ennen kun olisiwat Paawalin tappaneet, lähetti hän hänen sidottuna Kesareaan maaherra Feliksen luo [1]).

Niin Judalaiset tuliwat sinne ylimäisen papin Ananiaan ja puheniekan Tertulluksen kanssa Paawalia kannustamaan; mutta hän puolusti itseänsä siten, että Feliksen täytyi tunnustaa hänen wiattomuutensa; waikka hän Judalaisten mieliksi piti häntä sidottuna kaksi wuotta. Sitte tuli maaherraksi Feliksen sijaan Festus, joka tahtoi Judalaisten mieliksi lähettää Paawalin Jerusalemiin tutkittawaksi; mutta Paawali sanoi: „minä seison keisarin oikeudessa, siinä tulee minua tuomita; en ole Judalaisille mitään wääryyttä tehnyt; minä turwaan keisarihin" [2]).

Sitte lähetti Festus hänen muiden wankien kera yhteen Italiaan matkustawaan laiwaan. Kretan saarelle tultua, neuwoi Paawali laiwanhaltiaa ja sodanpäämiestä jäämään siihen talwea pitämään, kun purjehtiminen näytti jo waaralliselta; mutta he eiwät uskoneet, waan purjehtiwat edelleen. Pian nousiki ankara myrsky; ja monta päiwää oliwat aurinko ja tähdet näkymättömissä. Epätoiwossaan heittiwät he kalun ja tawarat mereen eiwätkä uskaltaneet hädässään syödäkkään. Silloin sanoi Paawali heille: „no, miehet, teidän olisi tullut kuulla minua, eikä Kretasta laskea ulos. Ja nytki minä neuwon teitä: „olkaa hywässä uskalluksessa, ei teistä yksikään huku, waan ainoastaan haaksi. Sillä edessäni seisoi tänä yönä sen Jumalan enkeli, jonka oma olen, jota myös palwelen". Niin tapahtuikin; neljäntoista wuorokauden kuluttua tuliwat he erään luodon lähelle, jossa laiwa hajosi kariin; mutta ihmiset pääsiwät terweinä maalle, mikä uiden, mikä taas laiwan kappaleilla [3]).

Asukkaat luodoissa, jota nimitettiin Meliteksi (nyt Malta) osottiwat erinomaisen hywäntahtoisuuden haaksirikkoisia kohtaan ja tekiwät suuren nuotion. Paawalin tuodessa siihen risuja tuli käärme hiilokfesta ja karkasi hänen käteensä. Silloin sanoi kansa: „kaiketi tämä ihminen on miehentappaja, jota ei kosto salli elää, waikka on meren hädästä päässyt". Mutta kun Paawali pudisti käärmeen kädestänsä eikä mitään wahinkoa tullut, saiwat he toisen mielen ja sanoiwat hänen Jumalaksi. — Luodon päämies, Publius, otti hänen wieraaksensa. Publiuksen isä sairasti kuumaa tautia ja watsaukipua, waan Paawali paransi hänen [4]).

Sieltä pääsi hän wiimeinki Roomiin, jonne jo kauan oli ikäwöinyt. Täällä oli hän wankina kaksi wuotta. Kuitenki sai hän wapaasti saarnata ewankeliumia Jumalan waltakunnasta ja Herrasta Jesuksesta. — Irti päästyänsä (w. 64) käwi hän Greikan maalla ja wielä Hispaniassaki (w. 66). Waan kun keisari Nero nosti kauhean wainon kristityitä wastaan, kerrotaan Paawalin tulleen heitä wahwistamaan; mutta silloin tuomitsi Nero hänen mestattawaksi (w. 67 [5]). — Samaan aikaan sanotaan Pietariki Roomissa ristiinnaulitun, pää alaspäin.

---

[1]) 2 Kor. 4: 8, 9. Meillä on jokapaikassa ahdistus, mutta emme sitä sure; meillä on pakko, mutta emme epäile; me kärsimme wainoa, mutta ei meitä anneta ylön; meitä painetaan alas, mutta emme huku j. n. e.

[2]) 2 Tim. 2: 3. Kärsi siis waiwaa lujana Jesuksen Kristuksen sotamiehenä.

[3]) Ps. 66: 12. Me olemme tuleen ja weteen tulleet, mutta sinä weit meitä ulos ja wirwotit. Jes. 43: 1, 2.

[4]) Mark. 16: 17, 18. Minun nimeni kautta pitää heidän käärmeitä ajaman pois. . . . . Sairasten päälle pitää heidän kätensä paneman ja ne paranewat.

[5]) 2 Tim. 4: 6—8. Minä jo uhrataan ja minun pääsemiseni aika lähestyy. Minä olen hywän kilwotuksen kilwotellut, juoksun päättänyt, uskon pitänyt. Tästedes on minulle tallella pantu wanhurskauden kruunu, jonka Herra, wanhurskas tuomari sinä päiwänä minulle antaa; mutta ei ainoastaan minulle, waan myös kaikille niille, jotka hänen ilmestystänsä rakastawat.

Dan. 12: 3. Opettajat paistawat kuin taiwaan kirkkaus; ja jotka monta opettawat wanhurskauteen, niinkuin tähdet alati ja ijankaikkisesti. Ilm. 2: 10.

Lisäys Uuteen Testamenttiin.

46. Jerusalemin häwitys.

Herodes Suuren kuoltua (w. 1 j. K. s.) jakoi keisari Augustus Judan maan hänen kolmelle pojallensa, jotka oliwat Arkelaus, Herodes Antipas ja Filippus. Arkelaus erotettiin pian wirastansa ja hänen maansa annettiin hallittawaksi maaherroille, joista mainitaan Pilatus, Feliks ja Festus. Herodes Antipas ajettiin maan kulkeuteen (w. 39). Sitä ennen oli Filippus jo kuollut. Mutta Herodes Suuren pojan poika Herodes Agrippa I, joka Jakobin mestautti, sai wielä keisarin suosiosta koko Judan maan hallunnsa (ww. 41—44). Hänen kuoltuansa tehtiin Judan maa Romalaiseksi maakunnaksi; ainoasti Galileassa sai wielä hänen poikansa Agrippa II hallita kuninkaan nimisenä.

Judalaiset oliwat jo kyllä tuskaantuneet tuon Edomealaisen suwun hallitukseen; waan monta wertaa suuremmaksi nousi heidän nurinansa, kun Romalaiset asettiwat heille warsin julmia ja armottomia maaherroja. Mainittawin niistä oli Gessius Florus, jonka wäkiwaltaisuus suututti Judalaiset niin, että he epätoiwoissaan nostiwat kapinan ja ajoiwat hänen pakoon (w. 66). Sen kuultuaan lähetti keisari Nero sotapäällikön Flawius Wespasianuksen Syriaan kapinaa lopettamaan. Hän wallottiki maakunnat aina Jerusalemiin asti. Judalaisten kaikki puolustus-yritykset raukeniwat turhaan, warsinki kun eripuraisuus sai wallan puolueiden wälillä. Wähää ennen Jerusalemin piiritystä kuoli Nero, ja Wespasianus sai keisari-wiran, jonka tähden hänen oli lähteminen Romiin ja jättäminen sodan johtaminen pojallensa Titukselle. Tituksen piirittäessä Jerusalemia sulkeutui sinne suuri kansan paljous, joka oli kokoontunut pääsiäis-juhlaa wiettämään. Titus oli heille kyllä ehdotellut sowinnolla antaumista, waan siihen he wastasiwat pilkalla. Kauheasti raiwosi kaupungissa kapina ja murhat, sillä aikaa kun ympärillä olewain Romalaisten julmuus

yhä enemmin kiihtyi. Monta tuhatta kaupungista pakenewaa saatiin kiini ja ristiinnaulittiin kaupungin ulkopuolella, tahi muutoin kauheasti rääkättiin. Pian loppuiwat myös elatuswarat, josta seurasi kauhea nälkä, jotta ystäwä surmasi ystäwänsä leipäpalan tähden, ja nälän pakossa syötiin mitä kelwottomimpia rawinto-aineita. Eräs yhäinen waimo teurasti oman lapsensa, josta söi toisen puolen. Wiimein wallotti Titus kaupungin wäkiryynäköllä ja poltti sen, sekä tasotti, niin ettei jäänyt kiweä kiwen päälle. Templiä olisi Titus tahtonut säästää, mutta eräs sotamiehistä nakkasi sinne palawan tulisoiton, joten seki ihana rakennus paloi tuhaksi [1]).

Judalaisia sanotaan piirityksen aikana hukkuneen noin 1,100,000 paikoille, mikä surmattuina sodassa tahi kapinoissa, kuka kuollen nälkään tahi ruttoon. 100,000 paikoin myytiin orjiksi warsin halpoihin hintoihin. — Jälelle jääneet Judalaiset hajosiwat ympäri maailmaa, jossa he wieläki odottawat Mesiasta tulewaksi ja toiwowat aikaa, jona saisiwat palata isäinsä maahaan. — Näin tuli täytetyksi heidän toiwotuksensa: „hänen werensä tulkoon meidän ja lastemme päälle", ja näin toteutui Herran ennustus heistä [2]).

Tästä kauheasta häwityksestä pelastiwat kristityt itsensä pakenemalla heti piirityksen alussa pieneen Pella nimiseen kaupunkiin, joka on Jordanin itäisellä puolella, muistaen Herran warotuksen (Luukk. 21).

---

[1]) Luukk. 19: 43, 44. Sillä ne päiwät tulewat sinulle, että wihollisesi saartawat sinun walleilla, ja ympäri piirittäwät sinun, ja ahdistawat sinun joka kulmalta: ja maahan tasottawat sinun ja lapsesi, eikä jätä sinussa kiweä kiwen päälle, ettes sinun etsikosi aikaa tuntenut. Dan. 9: 26, 27.

Math. 24: 21. Silloin pitää suuren waiwan oleman, jonka kaltaista ei ole ollut maailman alusta niin tähän asti, ei myös tule.

[2]) Rom. 11: 25, 26. Paatumus on puolittain Israelille tullut, siihen asti kun pakanain täydellisyys tulisi. Ja niin kaikki Israel pitää autuaaksi tuleman j. n. e. Lue koko luku.

2. Piet. 2: 9. Herra tietää jumaliset kiusauksista pelastaa, mutta wäärät kätkeä tuomiopäiwään asti waiwattaa.

47. Uuden Testamentin kirjat,

jotka alkuaan owat kirjotetut Greikan kielellä, jaetaan samoin, kun wanhanki testamentin kirjat, sisältönsä suhteen historiallisiin, opettawaisiin ja profetallisiin kirjoihin.

I. **Historiallisia** owat: neljä ewankeliumia: **Matheuksen, Markuksen, Luukkaan** ja **Johanneksen ewankeliumi**, sekä **Apostolein teot**, jotka ewankelista Lukas kirjotti. Matheus ja Johannes oliwat Jesuksen omia opetuslapsia, ja siis itse nähneitä ja kuulleita sen, mitä kirjottiwat. Markus ja Lukas oliwat apostolien opetuslapsia, edellinen Pietarin, jonka johdannolla hänen sanotaan kirjottaneen, ja jälkimäinen Paawalin, jonka katsannon alla hänen luullaan kirjottaneen.

II. **Opetuskirjoja** owat apostolien **lähetyskirjat** (epistolat), joita he kirjottiwat joko kokonaisille seurakunnille taikka yksityisille, wahwistaaksensa heitä uskossa, kristillisessä elämässä ja kärsiwällisyydessä. Apostoli **Paawalilta** on 13 lähetyskirjaa: 1 **Romalaisille**, 2 **Korintilaisille**, 1 **Galatalaisille**, 1 **Efesiläisille**, 1 **Filippiläisille**, 1 **Kolossilaisille**, 2 **Tessalonikalaisille**, 2 **Timoteukselle**, 1 **Titukselle** ja 1 **Filemonille**. **Hebrealaisten epistolan** tekiää ei warmaan tiedetä (ehkä Apollos). — Apostoli **Pietari** on jättänyt 2 ja **Johannes** 3 lähetyskirjaa. **Jakobilta** Jerusalemin seurakunnan esimieheltä on yksi lähetyskirja. Näitä kumpaaki sanotaan Herran weljiksi ja luullaan Josefin ja Marian pojiksi.

III. **Profetallisia** kirjoja on U. T. ainoastaan **Johanneksen Ilmestys**, jossa kerrotaan, miten Herra Jumala apostoli Johannekselle, hänen ollessaan Patmon saarella (Greikan meressä) maanpakolaisuudessa, osotti Jumalan seurakunnan ja koko ihmiskunnan tulewaiset ja lopulliset waiheet.

Joh. 20: 31. Nämä owat kirjotetut, että uskoisitte, että Jesus on Kristus Jumalan Poika, ja että saisitte elämän uskon kautta hänen nimeensä

---

48. Lyhykäinen maatieteellinen silmäys Palestinasta.

Nimet: Kanaan maa; Luwattu maa; Israelin maa, Judan maa, Pyhä maa ja Palestina.

Asema: (katso tarkemmin kartasta) Palestinalla on mukawa asema, sillä se on Aasiassa Wälimeren itäisellä rannalla, ja on jotenki lähellä warsinki Afrikaa ja myös Europaa. Se on Suomesta eteläkaakkoiseen noin 300 Suomen peninkulmaa.

Suuruus: Palestina on alaltansa noin 460 maatieteellistä *) □ peninkulmaa. Suurin pituus on 30 ja suurin leweys 20 maat. penink.

Rajat: Pohjoisessa owat Foinikia (eli Fenisia) ja Syria, idässä Ammonin ja Moabin lasten wuorimaa, etelässä Idumea ja Arabia, lännessä Filistea ja Wälimeri.

Wuoret. Maa on warsin wuorinen. Ne eroittuwat ainoasti pienemmillä wälillään olewilla lakeuksilla, laaksoilla, notkoilla ja puroilla. Pohjassa on 9000 jalan korkuinen **Libanon**, jossa kaswaa ihania **cedripuita** ja joka „kantaa talwen päänsä päällä, kewään hartioillansa, syksyn helmassansa ja kesän jaloillansa". Itään päin Libanonista on **Antilibanon**, jonka korkein kukkula on lumella peitetty **Hermon**, josta Jordanin wirta saa alkunsa. Näistä etelään päin ottaa alkunsa kaksi wuoristoa, jotka Jordanin molemmin puolin kulkewat läpi maan. Länsi puolella on Galileassa **Naftalin wuoret**, joihin luetaan kukkulat: **Autuuden wuori**, ihana **Tabor** (5000 jalk. korkea) ja **Pieni Hermon**. Tästä etelään on **Gilboa**, joka yhtyy **Efraimin wuoriin** (Samariassa), joiden läntisessä päässä on tuo Raamatussa toisinaan mainittu **Karmelin** kukkula. Näissä on muita mainittawia kukkuloita **Ebal** ja **Garizim** Samarian ja Judean rajalla. Näistä etelään päin owat **Judan wuoret**, joissa on merkillisimpiä kukkuloita **Moriah, Sion** ja **Öljymäki**. — Kuolleen meren eteläpuolella owat **Seirin wuoret** sekä etelämpänä Arabiassa. **Sinai** (eli Horeb). — Itä puolella

*) Maatieteellinen peninkulma on 7 Suomen wirstaa.

Jordanin owat: **Baſanin** (Hauran) ja **Gileadin wuoret**; wiimemainitut Pereaſſa; niistä owat merkilliſimpiä **Pisga** ja **Nebo**.

Lakeuksia: Karmelin ja Jordanin wälillä on **Jisreelin** lakeus (Galileaſſa), joka on ſuurin koko maaſſa; ſiitä luoteeſen päin on meren rannalla **Akkon** lakeus, **Megiddon** lakeus, **Saronin** (kukkatarha) ja **Sefelan** lakeus (molemmat meren rannalla). Maan keskeſſä on **Jordanin** laakſo.

Joet ja järwet: Wälimereen juokſee **Leontes** Syriasta ja **Kiſon** Gilboan wuorista ja wähästä Hermonista. **Jarkon, Eskol** ja **Beſor** owat pieniä puroja, jotka juokſewat Efraimin ja Judan wuorilta. — Pääwirta on 35 peninkulman pituinen **Jordan**, joka alkaa Hermonista ja juokſee enſin pienen **Merom** järwen läpi tuohon U. T. niin merkilliſeen, 2 penik. pitkään ja $^2/_3$ peninк. leweään **Genezaretin** järween (=Galilean ja Tiberian meri). Tästä muinoin warſin kalaiſesta ja kaupungeilla ympäröitystä järwestä laskee Jordan moninutkaiſena wetenſä **Kuolleeſen mereen**, joka alastomain kallioiden ympäröimänä on todellinen kuoleman kuwa. Kuolleen meren pituus on noin 10 ja leweys $2^1/_2$ maat. pen. Sen pinta on enemmän kun 1200 jalkaa alempana waltameren pintaa, ja ſen weſi on niin ſuolaista ja karwasta, ettei ſiellä woi elää mikään eläwä. Koko meri on eläwä todiſtus Lotin historiasta. Kuolleeſen mereen tulee idästä **Arnon**, joka on Ammonin lasten maan rajalla, lännestä **Kidron**. Jordanin mainittawimpia liſäwirtoja owat ſiihen itä puolelta laskewat **Jabes'en** ja **Jabokin** wirrat.

Ilman laatu on ihana ja jotenki lämmin; talwesta tuskin tiedetään mitään. Maa on luonnostaan warſin hedelmällinen. Dawidin ja Kriſtuksen aikoina arwellaan ſen elättäneen noin 5 miljoonaa aſukkaita. Se oli maa, „jossa maitoa ja hunajata wuoti" ja jossa ihanimmat wiina-, fikuna- ja öljypuut kaswoiwat. Koko maa oli täynnä ſuuria kaupunkia ja kyliä. Mutta nyt on kaikki häwiössä, ja maa on lähes autio, jossa tuskin $^1/_2$ miljoonaa laiskoja, ryöwäri Beduinia, Turkkilaiſia ja Arabialaiſia woiwat henkenſä elättää.

Maan jako. Ennen Joſuaa aſuiwat ſiellä Kanaan jälkeiſet: Hetiläiſet, Hewiläiſet, Amorealaiſet, Kananealaiſet, Gergeſeläiſet ja Filiſtealaiſet, joilta Joſua woitti maan ja jakoi ſen 12 Israelin ſukukunnalle. Sittemmin Salomon kuoltua jaettiin maa Israelin ja Judan waltakuntaan, ja wihdoin Kriſtuksen aikana oli ſe jaettu wiiteen maakuntaan, joista **Judea, Samaria** ja **Galilea** oliwat Jordanin länſi puolella ja **Perea** eli **Gilead** ſekä **Baſan** itäiſellä puolella. — **Judea** ſiſälti ſilloin **Simeonin, Judan, Benjaminin** ja **Danin** oſuudet ſekä wähän oſan **Efraimiſta**. Merkilliſimmät kaupungit oliwat: **Jeruſalem, Jeriko, Betel, Silo, Joppe, Gaza, Betlehem, Hebron** ja **Berſaba**.

Samaria oli pohjoiſeen Judeasta. Siihen kuului: **Efraim**, puoli **Manaſſea** ja ſuurin oſa **Iſaskaria**. Mainittawimpia kaupunkia ſiellä: **Sikem, Samaria** ja **Keſarea**.

Galilea: pohjoiſeen Samariasta ja länſi puolella Genezaretin järweä. Siihen luettiin oſa Iſaskaria **Aſſer, Sebulon** ja **Naftali**. Enin tunnetuita kaupunkia oliwat: **Jisreel, Nain, Kanaa, Nazareth, Akko** (Ptolemais), **Tiberias, Kapernaum** ja **Betſaida**.

Pereaan kuului: **Ruben** ja **Gad**. Kaupungista woimme mainita: **Betabara, Pella** ja **Makerus**.

Baſanissa aſui puoli Manaſſen ſukukunnasta. Siihen luettiin maakunnat: **Trakonitis, Itурea, Gaulanitis** ja **Auranitis**. Muiſtettawia paikkoja ſiellä: **Keſarea, Filippi** ja **Bostra**.

Ojennuksia.

Siwu	3	riwi	14	ylhäältä	on:	luustani lue: luistani.
—	„	„	13	alhaalta	„	Wirsi 220: 3. lue U. Wirs. 220: 3.
—	5	„	4	ylh.	„	Wirsi 220: 5. „ „ „ 220: 5.
—	„	„	12	alh.	„	Herra Herra „ Herra.
—	6	„	4	„	„	miniäsi „ miniäisi.
—	17	„	1 ja 2	ylh.	„	Miekalla „ Miekallasi.
—	18	„	6	alh.	„	Kanaan „ Kanaan.
—	24	„	9	„	„	hun „ hän.
—	27	„	12	„	„	Josef „ Moses.
—	35	„	3	„	„	kautta „ kantta.
—	42	„	16	ylh.	„	piirittäwät „ piirittiwät.
—	43	„	15	„	„	Tuomrien „ Tuomarien.
—	57	„	18	alh.	„	ikeen n „ ikeenne.
—	59	„	13	„	„	ja kaikki Baalin „ Baalin.
—	67	„	3	ylh.	„	kuwa „ kuwan.
—	„	„	5	„	„	lankeiasi „ lankeisi.
—	73	„	1	alh.	„	pala- „ palawa sonta.
—	87	„	12	„	„	sanowat „ janoowat.
—	92	„	5	„	„	Tähän „ Tämä.
—	96	„	7	ylh.	„	4 Tesf. 4: 14. „ 1 Tesf. 4: 13.
—	„	„	8	„	„	taiwas „ toiwoa.
—	102	„	14	alh.	„	se „ on se.
—	106	„	5	ylh.	„	sydämestämme „ sydämestänne.
—	109	„	10	„	„	*h*) „ *k*).

Muistutus. Jääneitä pienempiä wirheitä pyydetään lukian hywäntahtoisuudella oikaisemaan.

~~316. VIII. 108.~~

Raamatunpist.

Tarkkanen